Bundel - Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën van 25 september 2025

1 Opening

2 Vaststellen van de agenda van 25 september 2025

3 Vaststellen van de behandelvoorraad
- Lange_Termijnagenda commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 25 september 2025
- Concept behandelvoorraad commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 25 september 2025

3.1 Raadsvoorstel Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA)
- Dossier 4793 voorblad
- Raadsvoorstel Beleidsnota Waarderen activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)
- Beleidsnota Waarderen activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)

3.2 Raadsvoorstel Benoeming plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman
- Dossier 4894 voorblad
- Raadsvoorstel Benoeming plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman

3.2.1 Raadsvoorstel Evaluatie Utrechts Ombudsloket en wijziging Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht
- Dossier 4893 voorblad
- Raadsvoorstel Evaluatie Utrechts Ombudsloket en wijziging Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht
- conceptversie Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht met wijzigingen
- conceptversie Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht ter besluitvorming
- Evaluatie Utrechts Ombudsloket kort samengevat

3.3 Raadsvoorstel Aanpassing Mandaatregeling
- Dossier 4895 voorblad
- Raadsvoorstel Aanpassing Mandaatregeling
- Mandaatregeling wijzigingen bijhouden raad 6 november 2025

3.4 Veiligheidsproblemen Bollendak en Hoog Catharijne

3.5 Verloren zaak: ‘online gebiedsverbod’

3.6 Versterken financiële functie

4 Transcripties
Er zijn geen Transcripties ter kennisname.

5 Toezeggingen/Moties
Ter vaststelling:
Lijst aangenomen moties commissie Veiligheid, Bestuur en Veiligheid 25 september 2025
Lijst Toezeggingen en moties commissie Veiligheid, Bestuur en Veiligheid 25 september 2025
- Toezeggingen en motielijst commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 25 september 2025
- Lijst aangenomen moties commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 25 september 2025

6 Ingekomen stukken
Geen.

7 Van uitvoering bij de gemeente naar de gemeenschap (beantwoording SV 2025, nr. 36)
Wethouder: Oosters, Beleidsterrein: Samen Stad Maken
Indicatieve behandeltijd: 30 minuten
Geagendeerd door: Gert Dijkstra (EenUtrecht), Ruud Maas (Volt), Bert van Steeg (CDA)
Agenderende fracties willen met elkaar en met het college in debat over hoe de gemeente actiever dan tot nu toe kan zorgen voor het ‘kantelen’ van de uitvoering van publieke taken ‘van gemeente naar de gemeenschap’. Ofwel, wat is er (meer) nodig om ervoor te zorgen dat publieke taken (deels) door bewoners- en buurtorganisaties worden uitgevoerd in plaats van door de gemeente? Volgens het college gebeurt daarop al genoeg, maar tegelijkertijd wordt wel in de Voorjaarsnota 2025 bevestigd dat op de vraag van het college of de gemeenschap meer taken wil overnemen van de gemeente (in het kader van de bezuinigingen bij de gemeente) dit niet of nauwelijks van de grond komt. Kortom, wellicht is er dan toch meer nodig. Agenderende fracties hebben daar voorstellen voor of ideeën bij en brengen deze graag in.
- Dossier 4740 voorblad
- Beantwoording SV2025 nr 36 over Van gemeente naar gemeenschap

8 Advies Referendumcommissie voor het verbeteren van de Referendumverordening

Burgemeester, Beleidsterrein: Burgerzaken,
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door: Gert Dijkstra (EenUtrecht), Fred Dekkers (GroenLinks), Dirk-Jan van Vliet (D66), Ruud Maas (Volt), Aziz Kawak (PvdA), Bina Chirino (ChristenUnie), Louise de Vries (Partij voor de Dieren), Lars van Rooij (Student & Starter), Raphaël Klijn (UtrechtNu!).
Agenderende fracties willen met elkaar in gesprek over de adviezen van de Referendumcommissie aan de gemeenteraad over een verbeterslag van de huidige Referendumverordening. Vragen van de fracties zijn:
1. Hoe beoordelen we de 12 adviezen?
2. Willen we deels of volledig deze adviezen verwerken in een iets aangepaste Referendum Verordening?
Tevens vragen de fracties om een reflectie van het college op de adviezen. Uiteindelijk willen de fracties deze agenderen in de gemeenteraad zelf met als inzet om na te gaan op welke onderdelen een meerderheid van de raad ook graag wil dat de Verordening wordt aangepast. Vervolgens zal dat een verzoek gaan zijn aan het dagelijks bestuur van de raad om die aanpassingen door de griffie met ondersteuning van de Referendumcommissie te verwerken en in een finaal voorstel voor een vernieuwde Referendumverordening aan de gemeenteraad ter besluitvorming voor te leggen.

Evaluatie inleidend referendumverzoek en advies inzake Referendumverordening

8.1 Raadsbrief Reactie evaluatie referendumcommissie

Raadsbrief Reactie evaluatie referendumcommissie

8.2 Aanvullend advies Referendumcommissie n.a.v. Raadsbrief Reactie evaluatie Referendumcommissie

Aanvullend advies Referendumcommissie n.a.v. Raadsbrief Reactie evaluatie Referendumcommissie

9 Raadsbrief aanpak Femicide
Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door: Claire Derckx (Stadsbelang Utrecht), Ruud Maas (Volt), Hanane Bittich (LINK), Maarten Koning (D66), Felice Cicero (Student & Starter), Hester Assen (PvdA), Tess Meerding (VVD), Mahaar Fattal (GroenLinks), Bert van Steeg (CDA), Sjaak van Bemmel (Partij voor de Dieren), Derk van bergen (ChristenUnie), Raphaël Klijn (UtrechtNu!)
Naar aanleiding van de Raadsbrief van 10 juni 2025 en de beantwoording van SV 2025 nr. 84 over Femicide, cijfers schokkend hoog, willen bovenstaande fracties de gemeentelijke aanpak van Femicide agenderen.
We weten dat de cijfers die gerapporteerd worden slechts het topje van de ijsberg zijn, volgens onderzoek is de meldingsbereidheid van slachtoffers en omstanders zeer laag. Daarbij dalen ogenschijnlijk de keren dat maatregelen als een tijdelijk huisverbod worden ingezet. Er wordt pas contact gelegd met ketenpartners als politie en Moviera bij acute onveiligheid van slachtoffers.
Wij willen graag een debat over wat de geleverde cijfers precies betekenen voor het gemeentelijke beleid en over wat de gemeente kan doen om dwingende controle en femicide al in een vroeg stadium te herkennen en adequaat in te grijpen om slachtoffers te voorkomen. Daarnaast horen we graag wat precies de beoogde rol en houding van de ketenpartners is bij de aanpak van gender gerelateerd geweld en femicide, ook in onderlinge samenhang. Ook bespreken we graag wat de rol van de ketenpartners zou moeten zijn bij het weerhouden van plegers, ook in het licht van de lage meldingsbereidheid van slachtoffers.

Dossier 4840 voorblad
Raadsbrief Aanpak femicide
Beantwoording SV2025 nr 84 over Femicide, cijfers schokkend en hoog. Hoe verkleinen we de risico's
Link Country profile for Netherlands European Institute for Gender Equality

10 Raadsbrief Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024
Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Indicatieve behandeltijd: 120 minuten
Geagendeerd door: Bert van Steeg (CDA), Mahaar Fattal (GroenLinks), Tess Meerding (VVD), Derk van Bergen (CU), Hester Assen (PvdA), Raphaël Klijn (UtrechtNu!), Ruud Maas (Volt), Mahmut Sungur (DENK), Sjaak van Bemmel (Partij voor de Dieren), Felice Cicero (Student & Starter), Stevie Nolten (BIJ1)
De fracties van CDA, GroenLinks, VVD, ChristenUnie, PvdA, UtrechtNu!, Volt, DENK, Partij voor de Dieren, Student &Starter en Bij1 hebben kennis genomen van de voortgangsrapportage Veiligheidsagenda die 9 april 2025 aan de raad is gestuurd. Deze fracties wensen een debat over de veiligheid in de stad en de voortgang die uit de rapportage blijkt. Daarbij willen zij in het bijzonder stilstaan bij de verantwoording van de voortgang van de ondermijningsaanpak en de manier waarop dat inzichtelijk is gemaakt. Daarnaast willen de fracties in debat over de zorgwekkende stijging van het aantal autokraken en incidenten met onbegrepen gedrag, zoals uit de cijfers uit de rapportage naar voren komt.

Dossier 4636 voorblad
Raadsbrief Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024
Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024

Beantwoording SV2025 nr 76 over Houd grip op veiligheidsontwikkelingen

11 Raadsbrief Cameratoezicht Openbare Orde en Veiligheid
Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door: Gert Dijkstra (EenUtrecht), Bert van Steeg (CDA), Tess Meerding (VVD), Mahaar Fattal (GroenLinks), Ruud Maas (Volt), Maarten Koning (D66), Sjaak van Bemmel (PvdD), Bina Chirino (ChristenUnie), Stevie Nolten (BIJ1), Hester Assen (PvdA), Raphaël Klijn (UtrechtNu!) en Cees Bos (Stadsbelang Utrecht)
Op basis van de Raadsbrief 'Cameratoezicht 2024' willen de agenderende fracties met elkaar en met de burgemeester in gesprek over de effectiviteit van de 91 camera's openbare orde en veiligheid van de gemeente die worden ingezet conform beleidskader cameratoezicht 2023-2026.
De fracties EenUtrecht, CDA, VVD en Volt willen het kader tussentijds evalueren, aan de hand van de volgende vragen:
Wordt de openbare orde en veiligheid in Utrecht tekortgedaan door het beperkt kunnen inzetten van het maximumaantal van 91 camera's? Ander gezegd: is door het moeten verwijderen van tijdelijke flexibele camera's vanwege het huidige beleidskader soms toch ook sprake van een achteruitgang van de (sociale) veiligheid en/of veiligheidsbeleving?
Als alle camera's onder gelijke condities worden gebruikt maakt het dan voor het kunnen voldoen aan de privacy-kaders nog uit of er 91 of 120 camera's worden ingezet?
Als we niet op basis van maximumaantal maar op basis van noodzakelijkheid, conform advies van politie en veiligheidsexperts, camera's inzetten wordt de stad dan er eerder iets veiliger op? En zo ja, welke stappen moeten dan nu worden gezet?
GL, D66, BIJ1 en PvdD onderschrijven deze vragen niet en willen in het debat benadrukken hoezeer uitbreiding van camera's een inbreuk op privacy en veiligheid betekent.
CU, PvdA en UtrechtNu! Willen graag expliciet in debat over de brief en over de effectieve inzet van camera's.
Ten slotte ziet Stadsbelang Utrecht dat het huidige maximum van 91 camera's soms wringt met de behoefte aan maatwerk in de stad. Veiligheid vraagt om flexibiliteit. SBU pleit dan ook voor een evaluatie die niet alleen kijkt naar aantallen, maar vooral naar effectiviteit, lokale behoefte en betrokkenheid van bewoners. Als het privacykader duidelijk blijft, moet de inzet niet op aantallen vastlopen maar op reële veiligheidssituaties gebaseerd zijn.

Dossier 4647 voorblad
Raadsbrief cameratoezicht 2024

LANGE TERMIJNAGENDA COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Onderwerp	Beleids-veld	Portefeuille houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raads-besluit	Datum aange-boden	Beoogd kwartaal cie procedu-reel	Beoogd kwartaal cie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raads-behandeling	Aangeboden/ Gestopt	Toelichting wijziging planning
Voorjaarsnota 2025, eerste bestuursrapportage 2025 en meelopende stukken	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q2		15-05-2025				Aangeboden	
Zienswijze meerjarenbegroting BghU 2026 - 2029	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q2		13-05-2025				Aangeboden	
Veiligheidsregio Utrecht (VRU) zienswijze ontwerpbegroting VRU 2027 en jaarstukken 2025	Openbare Orde en Veiligheid	Burgemeester Dijksma	2026 Q2	22-06-2026		2026 Q2	2026 Q2	2026 Q2		
Actualisatie financiële verordening	Financiën	Wethouder Schilderman	2026 Q4				2026 Q4	2026 Q4		20250722 Was Q4 2024, wordt Q4 2026. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de

Onderwerp	Beleids-veld	Portefeuille houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raads-besluit	Datum aange-boden	Beoogd kwartaal cie procedu-reel	Beoogd kwartaal cie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raads-behandeling	Aangeboden/ Gestopt	Toelichting wijziging planning
										planning van de financiële verordening aangepast naar Q4 2026.
Zienswijze kadernota 2027 VRU (Veiligheidsregio Utrecht)	Openbare Orde en Veiligheid	Burgemeester Dijksma	2025 Q4	10-03-2026		2026 Q1	2026 Q1	2026 Q1		
Nota Verbonden Partijen	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q2			2025 Q3	2025 Q4	2025 Q4		20250526 Was Q4 2024, Wordt Q2 2025. De nota Verbonden Partijen wordt aangepast na de technische sessie op 28 november 2024. De planning is daarom aangepast naar Q2 2025.

LANGE TERMIJNAGENDA COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Onderwerp	Beleids-veld	Portefeuille houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raads-besluit	Datum aange-boden	Beoogd kwartaal cie procedu-reel	Beoogd kwartaal cie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raads-behandeling	Aangeboden/ Gestopt	Toelichting wijziging planning
Nota WAAVA	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q2		15-07-2025	2025 Q2	2025 Q2	2025 Q2	Aangeboden	20250303 Was Q4 2024, wordt Q2 2025. De operationalisatie van de Nota WAAVA op ambitie rond circulariteit wordt verder uitgewerkt. Daarnaast vindt hierover gesprek met de accountant plaats. De planning van de nota WAAVA is daarom aangepast naar Q2 2025.
Programmabegroting 2026, Tweede bestuursrapportage	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q3							

LANGE TERMIJNAGENDA COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Onderwerp	Beleids-veld	Portefeuille houder	Planning aanbieden aan raad	Fatale termijn Raads-besluit	Datum aange-boden	Beoogd kwartaal cie procedu-reel	Beoogd kwartaal cie inhoudelijk	Beoogd kwartaal raads-behandeling	Aangeboden/ Gestopt	Toelichting wijziging planning
2025 en Verordeningen 2026										
Eindejaarswijziging 2025	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q4							
Beleidsnota Risicomanagement	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q4							
Jaarstukken 2024 en Resultaatbestemming	Financiën	Wethouder Schilderman	2025 Q2		15-05-2025				Aangeboden	
Veiligheidsregio Utrecht (VRU) zienswijze ontwerpbegroting VRU 2026 en jaarstukken 2024	Openbare Orde en Veiligheid	Burgemeester Dijksma	2025 Q2	12-06-2025		2025 Q2	2025 Q2	2025 Q2		

Concept-behandelvoorraad commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 25 september 2025

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidsterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.1	Raadsvoorstel Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van vaste activa (WAAVA)	Raadsvoorstel	15-07-2025	Financiën	In dit raadsvoorstel wordt voorgesteld om de beleidskaders voor het waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA) aan te passen. Het gaat hierbij om het verwerken van wettelijke ontwikkelingen uit de BBV en de besluitvorming uit de Voorjaarsnota 2024, maar ook om de invulling van enkele beleidskeuzes: - Restwaarde voor nieuwe investeringen in vaste activa toepassen als uitgangspunt; - Activeringsgrens naar 100.000 euro; - Componentenmethode beperkt gebruiken, alleen voor grond en investeringen waar dit een materieel financieel effect heeft; T.a.v. circulair investeren wordt voor het eerst gewerkt met restwaarden. Dit brengt o.a. kosten met zich mee voor de invoering. De dekking hiervoor wordt betrokken bij de eerstvolgende integrale afweging.	06-11-2025	Tijd: 60 min Het college kan - gezien de technische inhoud van het voorstel - een technische bijeenkomst over dit voorstel organiseren, als u hier behoefte aan heeft.
3.2	Raadsvoorstel Evaluatie Utrechts Ombudsloket en wijziging Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht	Raadsvoorstel	17-09-2025	Ombudszaken	In dit raadsvoorstel wordt voorgesteld om (mede naar aanleiding van de recent uitgevoerde evaluatie) de kinderombudsfunctie expliciet in de verordening te verankeren door deze taak integraal te beleggen bij de ombudsman. Verder wordt voorgesteld geen actief plaatsvervangend ombudsman te benoemen, maar in de plaats daarvan de secretaris van het Ombudsloket te benoemen als plaatsvervangend ombudsman die pas actief in functie treedt als de ombudsman langdurig zou uitvallen. Dit is een separaat raadsvoorstel.	06-11-2025	Tijd: 60 min Het DB adviseert daarnaast het separate raadsvoorstel ‘benoeming plaatsvervangend gemeentelijk ombudsman’ als A-punt naar de raadsvergadering van 20 november door te geleiden.

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidsterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.3	Raadsvoorstel Mandaatregeling	Raadsvoorstel	17-9-2025	Bestuurlijke Zaken	In dit raadsvoorstel wordt voorgesteld de Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht op punten aan te passen. Zo wordt o.a. voorgesteld het college te mandateren om elektronische kanalen aan te wijzen voor het verzenden van officiële berichten, de bevoegdheid aan de griffier om besluiten te nemen over de herziening van subsidies aan fracties (bv. bij wijziging van de grootte) evenals de bevoegdheid om de jaarlijkse opdrachtbevestiging voor de accountant vast te stellen (na positief advies van de adviescommissie). Voorgesteld wordt dat de raad de burgemeester toestaat om de ondertekening op te dragen aan de griffier. In dat geval is alleen een handtekening van de griffier nodig waardoor het bestuurlijk proces rondom de stukken die van de raad uitgaan wordt versneld.	-	Gezien het technische karakter wordt voorgesteld dit onderwerp als A-punt door te geleiden naar de raad van 2 oktober.
3.4	Veiligheidsproblemen Bollendak en Hoog Catharijne	Agendering Geagendeerd door: 1. VVD 2. CDA 3. CU 4. D66	19-6-2025	Openbare Orde en Veiligheid	De fracties van de VVD, CDA, CU en D66 willen graag in brede zin spreken over de veiligheidsproblematiek zoals die nu speelt in het stationsgebied. Dit thema ‘leeft’ in de stad en problemen lijken toe te nemen. In mei heeft de VVD al aangekondigd opnieuw een debat te willen agenderen over de veiligheidsproblematiek rondom het Bollendak. Inmiddels zijn er in dat kader meer nieuwsberichten en raadsbrieven naar buiten gekomen o.a. ook over de Nachtsluiting van Hoog Catharijne. De fracties willen daarbij ingaan op de wenselijkheid en effectiviteit van de maatregelen die nu genomen worden, en willen voorstellen doen voor aanvullende, alternatieve maatregelen. Dit debat raakt naast veiligheid ook aan de thema’s zorg, opvang en migratie en samenhang met landelijk beleid.	06-11-2025	Tijd: 120 min

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidsterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.5	Verloren zaak: 'online gebiedsverbod'	Agendering Geagendeerd door: 1. D66 2. EenUtrecht 3. UtrechtSolidair 4. VVD 5. LINK 6. DENK 7. GroenLinks 8. CDA 9. Volt 10. Horizon	10-7-2025	Openbare Orde en Veiligheid	Op 11 juni 2025 oordeelde de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in hoger beroep, aangespannen door de gemeente, net als in de voorgaande uitspraak dat de digitale groepschat Telegram niet kan worden aangemerkt als openbare plaats in de zin van de APV. Eveneens volgt uit de uitspraak dat het APV-verbod zo moet worden begrepen dat de gedragingen die leiden tot wanordelijkheden plaats moeten vinden op of aan een openbare plaats. Ook geeft de uitspraak in hoger beroep perspectief: deze verwijst naar de landelijke wetgever om te komen met een wettelijke basis. D66 vindt dat de poging om een 'online gebiedsverbod' op te leggen van begin af een experiment was over de vraag hoe ver de reikwijdte van de APV strekt. Een experiment waar de online uiting van een minderjarige jongen die daarover ook strafrechtelijk vervolgd is, als onderwerp werd gebruikt. Na het eerste verlies in deze zaak werd er door de gemeente hoger beroep aangetekend, wat wederom gemeenschapsgeld kostte. Experts hadden de gemeente al gewaarschuwd dat dit kansloos zou zijn. Agenderende partijen willen met de burgemeester terugblikken op de gevolgen van hetgeen gebeurd is en vooruitkijken om dergelijke debacles in de toekomst te voorkomen. De fracties van de VVD en CDA willen graag in debat over de uitspraak van de rechter van 11 juni 2025, waarin is uitgesproken dat het online gebiedsverbod niet had mogen worden opgelegd door de burgemeester. De fracties willen het graag hebben over de uitspraak zelf en over welke mogelijkheden er voor de gemeente wel zijn om op te treden tegen online opruiing.	06-11-2025	Tijd: 120 min

Concept-behandelvoorraad commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 25 september 2025

	Titel	Soort	Ontvangen	Beleidsterrein	Beschrijving	In commissie	Behandelduur en - wijze
3.6	Versterken financiële functie	Agendering Geagendeerd door: 1. Volt 2. VVD 3. CDA 4. GroenLinks	18-09-2025	Financiën	De fracties van Volt, VVD, CDA en GroenLinks willen met deze agendering de rol van de raad verstevigen in de inzet van de middelen (ruim 1 miljoen euro in 2025) voor versterking van de financiële functie binnen de ambtelijke organisatie. Deze versteviging bestaat uit meer dan agenderen in de adviescommissie Control& Financiën, wat een niet-politiek orgaan is. De fracties zien graag meer specifieke, structurele borging dan nu via de paragraaf bedrijfsvoering wordt gegeven. De beantwoording van de schriftelijke vragen geven nu onvoldoende vertrouwen dat het kunnen volgen en eventueel bijsturen vanuit de raad voldoende geborgd is.	06-11-2025	De wethouder heeft eerder toegezegd (ID 1008) de raad middels een raadsbrief in het najaar (Q4) 2025 te informeren over de voortgang van het programma versterken van de financiële functie. Voorstel is deze brief bij het debat te betrekken en te agenderen in de commissie van 11 december 2025. Tijd: 60 min

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4793
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	3.1
Titel	Raadsvoorstel Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA)
ID	5019
Behandelend ambtenaar	Miranda de Nooijer
Telefoon	0629088846
E-mail	miranda.de.nooijer@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	Financiën
Referendabel	Nee
Reden niet referendabel	Sub e: Raadsvoorstel over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening, de hoogte van gemeentelijke tarieven of belastingen, en het invoeren, wijzigen of afschaffen van gemeentelijke tarieven of belastingen.
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	**25 september 2025**
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	6 november 2025

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Beleidsnota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Jurjen Bakker en M. de Nooijer
Kenmerk	30464833
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) vast te stellen, waarin het beleid is vastgelegd ten aanzien van de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa, de afschrijvingsmethode- en -termijnen van vaste activa en het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint, met als belangrijkste aanpassingen:
   a. Actuele wettelijke ontwikkelingen BBV;
   b. Verwerking besluitvorming Voorjaarsnota 2024;
   c. Invulling van de drie beleidskeuzes uit 2020;
      i. Restwaarde voor nieuwe investeringen in vaste activa toepassen als uitgangspunt;
      ii. Activeringsgrens naar 100.000 euro;
      iii. Componentenmethode beperkt gebruiken, alleen voor grond en investeringen waar dit een materieel financieel effect heeft;
   d. Circulair investeren;
   e. Aanscherping relatie met andere gemeentelijke kaders.

2. De Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) per 1 januari 2026 in werking te laten treden en de Nota WAAVA die is vastgesteld op 20 februari 2020 per 1 januari 2026 in te trekken; het hanteren van restwaarde voor nieuwe investeringen in vaste activa in werking te laten treden op 1 januari na het jaar waarin de financiële dekking is geregeld, en de dekking van de uitvoeringskosten restwaarde mee te nemen bij de eerstvolgende integrale afweging.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Voorgesteld wordt om de beleidskaders voor het waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA) aan te passen. In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staan hiervoor de algemeen geldende regels. De Utrechtse spelregels met betrekking tot activeren en afschrijven in deze nota zijn hiervan afgeleid en geven de kaders voor:
- De grondslagen voor waardering en activering van vaste activa
- De afschrijvingsmethode en –termijnen van vaste activa
- Het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint

De beleidsnota WAAVA betreft een nadere uitwerking van de Verordening financieel beleid en beheer en is opgesteld conform de uitgangspunten van de standaard voor de beleidscyclus. Wij geven via deze beleidsnota mede invulling aan de wens van de accountant om het beleid verder te uniformeren en de reguliere werkwijze vast te stellen.
Deze nota is geactualiseerd met aangepaste BBV-regelgeving en eerdere besluitvorming door de raad bij de nota Beheer openbare ruimte en de Voorjaarsnota 2024. Daarin is voorjaarsnota de voorkeur voor dekking van de kapitaallasten in de exploitatie boven dekking vanuit een vaste activareserve aangescherpt. De kaders rondom restwaarde en het gebruik van de componentenmethode niet gewijzigd, wel zijn deze nader toegelicht.
De gemeente Utrecht gaat uit van dat alle nieuwe investeringen in vaste activa circulair zijn. In deze beleidsnota is dit uitgangspunt vertaald om een beter passende waardering van de activa (met restwaarde) en/of afschrijvingsperiode te hanteren.

Context

Aanleiding
Op 20 februari 2020 heeft de gemeenteraad de nota ‘Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa’ (WAAVA) vastgesteld. De raad had aansluitend behoefte aan nadere informatie over een drietal beleidskeuzes. Dit betreft:
- Restwaarde wel of niet toepassen
- Ondergrens voor activeren van investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte wel of niet ongewijzigd laten op 5 miljoen euro
- Componentenmethode wel of niet toepassen

De uitwerking hiervan heeft, na overleg met zowel de adviescommissie Controle en Financiën als de accountant, geleid tot aanpassingen. Begin januari 2022 is er een nieuwe nota WAAVA in routing gebracht. Deze conceptversie is uiteindelijk niet ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. De invulling van de drietal beleidskeuzes is in deze beleidsnota meegenomen, omdat de benoemde beleidslijnen nog steeds legitiem zijn.

In de voorliggende nota WAAVA zijn deze wijzigingen opgenomen.

Algemene uitgangspunten
Bij de uitwerking van deze keuzes heeft het college de onderstaande uitgangspunten gehanteerd:
- Het vergroten van het inzicht in het bezit van de gemeente
- Het verduidelijken van de bevoegdheden van de raad
- Het zoveel mogelijk uniformeren van de spelregels
- Passend bij het financiële beleid van Utrecht
- Waarbij de activa langdurig in goede staat worden gehouden
- Met acceptabele administratieve lasten

Toezegging (ID 808)
In de commissie Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte van 19 september 2024 is er door het college de toezegging gedaan om te onderzoeken of het mogelijk is om op individueel niveau bomen af te schrijven. De activeringsgrens voor investeringen van € 100.000 maakt niet mogelijk dat individuele bomen worden geactiveerd, omdat de aanschafwaarde van een boom lager ligt, gemiddeld circa 3.000 euro. Voor een activeringsgrens van € 100.000 is gekozen om de administratieve lasten te beperken (het bomenbestand bestaat uit ca. 160.000 bomen) Binnen een project kan er sprake zijn van meerdere bomen, waarvan de gezamenlijke aanschaf boven de activeringsgrens ligt. In die gevallen wordt wel afgeschreven.

Juridische context
Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) heeft zijn grondslag in de gemeentewet en bevat onder andere regelgeving voor het opstellen van de Programmabegroting en Jaarstukken. Ook kent de BBV specifieke regelgeving en richtlijnen voor de waardering van activa.

Artikel 10 van de Verordening financieel beleid en beheer gemeente Utrecht bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders de nota “Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa” (WAAVA) aanbiedt ter behandeling en vaststelling door de raad. Voor de exacte afschrijvingstermijnen en -methode per actief stelt het college de afschrijvingstabel vast.

Beoogd effect
Een beleidskader dat actueel is en aansluit bij de BBV-regelgeving, eerdere besluitvorming in de raad en Utrechtse werkwijze.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Raadsbrief afschrijvingstabel vaste activa, 21 december 2021
- Raadsbesluit over nota Beheer Openbare ruimte,18 februari 2021.
- Raadsbesluit Vaststelling Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste Activa (WAAVA), 20 februari 2020

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) per 1 januari 2026 vast te stellen, waarin het beleid is vastgelegd ten aanzien van de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa, de afschrijvingsmethode en -termijnen van vaste activa en het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint, met als belangrijkste aanpassingen: a. Actuele wettelijke ontwikkelingen BBV; b. Verwerking besluitvorming Voorjaarsnota 2024; c. Invulling van de drie beleidskeuzes uit 2020; i. Restwaarde voor nieuwe investeringen in vaste activa toepassen als uitgangspunt;. ii. Activeringsgrens naar 100.000 euro; iii. Componentenmethode beperkt gebruiken, alleen voor grond en investeringen waar dit een materieel financieel effect heeft; d. Circulair investeren; e. Aanscherping relatie met andere gemeentelijke kaders.
Argumenten	
1.1	De nieuwe nota biedt een actueel kader waarin de actuele BBV-regelgeving is verwerkt
	De commissie BBV actualiseert regelmatig de regelgeving door de regels te verhelderen in een vraag-en-antwoord rubriek en notities over specifieke thema’s te publiceren. In de tussentijd heeft de commissie BBV de notitie Rente 2023 en notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023 gepubliceerd. We hanteren bij het opnemen van de wijzigingen het uitgangspunt dat wij onze kaders zowel mogelijk vastleggen in de beleidsnota WAAVA. Artikelen en onderwerpen die al geregeld worden in hogere regelgeving zoals gemeentewet of het besluit begroting en verantwoording, worden kort toegelicht in onze beleidsnota. In de beleidsnota WAAVA zijn de beleidskeuzes van de Gemeente Utrecht goed te herleiden doordat deze omkaderd zijn. Zoals:

	Utrechtse keuze Bij alle investeringen wordt er in Utrecht per 2024 voor alle nieuwe investeringen begonnen met afschrijven vanaf 1 januari van het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt. Met uitzondering van riolering, hierbij wordt het ideaalcomplex gehanteerd.
1.2	De nieuwe nota alle recente wijzigingen in de Utrechtse keuzes over investeren en afschrijven zijn opgenomen en het beleidskader daarmee volledig en actueel is.
	In de Voorjaarsnota 2024 zijn er een aantal financieel technische bezuinigingsmaatregelen genomen. Daarin is ook het besluit genomen om voor nieuwe investeringen vanaf 1 januari 2024 de start van het afschrijven vanaf 1 januari van het boekjaar volgend op het jaar waarin het actief gereedgekomen is. Voor 1 januari 2024 werd voor investeringen gestart met afschrijven op het moment van ingebruikname. Met het opnemen van dit besluit zijn alle relevante Utrechtse keuzes voor afschrijven opgenomen in deze nota.
1.3	In deze beleidsnota wordt invulling gegeven aan de drie beleidskeuzes uit 2020.
	Op 20 februari 2020 heeft de gemeenteraad de nota 'Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa' (WAAVA) vastgesteld. De raad had aansluitend behoefte aan nadere informatie over een drietal beleidskeuzes. Dit betreft: - Restwaarde wel of niet toepassen. - Ondergrens voor activeren van investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte wel of niet ongewijzigd laten op 5 miljoen euro. De uiteindelijke activeringsgrens is naar aanleiding van de besluitvorming notitie BOR verlaagd naar €100.000 - Componentenmethode wel of niet toepassen. De invulling van de drietal beleidskeuzes zijn nu in deze beleidsnota opnieuw beoordeeld en de conclusies zijn meegenomen in deze nota. Voor het gebruik van restwaarde zijn de kaders gewijzigd, in verband met het beleidsuitgangspunt circulariteit. Voor het gebruik van de componentenmethode zijn de kaders niet gewijzigd, omdat de beleidslijnen en de keuzes die hiermee samenhangen nog steeds legitiem zijn.
1.4	De nota faciliteert de toepassing van de beleidsnota Utrecht Circulair 2030.
	Nieuw in deze nota is de toepassing van circulariteit als uitgangspunt voor de investeringen. De raad heeft op 12 december 2024 de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 vastgesteld. De gemeente Utrecht wil in 2030 de helft aan nieuwe, niet-hernieuwbare grondstoffen gebruiken. Door middel van het toestaan van de restwaarde vaste activa, mits goed onderbouwd, faciliteert de nota WAAVA de keuzes die gemaakt zijn in de beleidsnota Utrecht Circulair 2030. Het concept van circulair bouwen wordt steeds vaker toegepast, ook binnen de gemeente Utrecht. Hergebruik van grondstoffen en materialen aan het einde van de levensduur is het uitgangspunt. Deze materialen vertegenwoordigen dan ook een waarde. Daartegenover staan de kosten voor demontage. Restwaarde is de opbrengstwaarde die na de gebruikstermijn nog gerealiseerd kan worden.
1.5	Door het verlagen van de ondergrens voor activeren naar 100.000 euro verkrijgen we beter zicht op de bezittingen van de gemeente.
	Met het vaststellen van de Nota BOR door de raad op 18 februari 2021 is de grens van activering van investeringen van objecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vastgesteld op 100.000 euro. Dit betreft zowel nieuwe als vervangingsinvesteringen. Er kan namelijk geen onderscheid worden gemaakt in

	de activeringsgrens en afschrijvingstermijnen voor vervanging en initiële aanleg (investeringen). De nota WAAVA wordt met dit besluit aangepast. De activeringsgrens van 100.000 euro sluit aan bij de meeste grote gemeenten. Van de G4 hanteren Rotterdam en ook Den Haag deze grens. Het verlagen van deze activeringsgrens sluit aan bij de aanbevelingen van de accountant (Management letter over het jaar 2019) over vaste activa om beter zicht op de bezittingen en het vermogen van de gemeente. Alle investeringen onder de 5 miljoen euro worden nu zichtbaar op de balans onder de post (im)materiële vaste activa. Ook worden deze investeringen gespreid over de jaren heen. Dit geeft een stabieler financieel beeld (zie ook onder Financiën). Door het gelijk trekken van de activeringsgrens voor investeringen met economisch en maatschappelijk nut ontstaat meer uniformiteit in het financieel beleid. Dit vergroot het inzicht in het bezit van de gemeente, vereenvoudigt de interpretatie van (kapitaals-) lasten en voorafgaand daaraan de beslissingen over nieuwe investeringen.
1.6	<u>De nota borgt een behoedzaam begrotingsbeleid door het beperkt toepassen van de componentenmethode.</u>
	De BBV biedt de mogelijkheid om een investering in zijn geheel te activeren en één afschrijvingstermijn te hanteren (onderhoudsbenadering) of het in termijnen af te schrijven die past bij de economische levensduur van de betreffende onderdelen (de zogenoemde componentenbenadering). Inventarisatie bij een aantal gemeenten levert een gemêleerd beeld op rond het gebruik van beide methoden. Amsterdam, Rotterdam en Groningen hanteren de onderhoudsbenadering. De componentenbenadering wordt met name toegepast bij gebouwen/panden. Utrecht blijft terughoudend met de toepassing van de componentenmethode. Overeenkomstig BBV-regelgeving wordt dit toegepast voor aankopen van grond, omdat over grond niet wordt afgeschreven. Uitzondering is de aankoop van grond ten behoeve van de aanleg van wegen. Nieuw in deze nota is dat we de methode gebruiken bij grote projecten, als er sprake is van materieel financieel effect op de jaarlijkse kapitaallasten door gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen. Het aantal componenten wordt gemaximeerd op 3 tot 4. Om de administratieve lasten beperkt te houden wordt de verdeling van de kosten naar de componenten bepaald op basis van voorcalculatie (bijv. offerte). Grote herinrichtingsprojecten van de buitenruimte kunnen hiervoor in aanmerking komen. In 2022 hebben we in overleg met de accountant deze methode voor een project toegepast. De motivatie voor het behouden van de onderhoudsbenadering is dat deze stabiliteit en voorspelbaarheid biedt voor totale investerings- en onderhoudslasten over de levensduur van een gebouw. Bij een componentenbenadering zijn de afschrijvingskosten in de eerste jaren hoger. Er wordt nl. voor de componenten met een kortere levensduur over een kortere periode afgeschreven. Dit geeft hogere kapitaallasten, terwijl ook de vervanging van de component ten laste van het onderhoudsprogramma kan plaatsvinden. Bij kostprijsdekkende huur is er dan sprake van aanloopverliezen. Daarnaast vraagt deze werkwijze extra capaciteit. De administratieve verwerking is complexer, omdat de afrekeningen gesplitst moeten worden in de verschillende componenten.
1.7	<u>De beleidsnota geeft inzicht in de afbakening van de reikwijdte van deze nota en samenhang met andere beleidsnota's</u>.
	De beleidsnota WAAVA vloeit voort uit de Financiële verordening. Daarin staat

	ook opgenomen op welke wijze de investeringen worden vrijgegeven door het verstrekken van een krediet. Daarna kan het investeringsbudget rechtmatig worden ingezet voor de aankoop of vervaardiging van een activum. De administratieve verwerking vindt plaats volgens de spelregels uit de beleidsnota WAAVA. Uitzondering hierop zijn de investeringen in grondexploitaties (nota Grondbeleid), de richtlijn voor het toerekenen van rente aan investeringen (Financieringsstatuut) en gebruik van activa reserves ter dekking van de kapitaallasten (nota Reserves).
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Het afwijken van de nota WAAVA kan een effect hebben op het financieel beeld.
	De beleidsnota maakt het mogelijk in specifieke gevallen af te wijken van de kaders uit de nota WAAVA. Indien hier sprake van is vraagt dit een apart raadsbesluit en wordt het financiële effect (voor- of nadelig) dit conform de reguliere werkwijze eerst betrokken bij de jaarlijkse integrale afweging bij de voorjaarsnota.
1.2	De restwaarde van nieuwe investeringen kan niet altijd worden onderbouwd.
	Het werken vanuit circulariteit is voor nieuwe investeringen standaard en daarom wordt voor deze investeringen in vaste activa een restwaarde gehanteerd, mits de restwaarde voldoende onderbouwd kan worden. De gemeente Utrecht is een voorloper wat betreft circulariteit. Ook andere gemeenten als bijvoorbeeld Amsterdam zijn nog volop aan het onderzoeken hoe zij invulling gaan geven in circulariteit en de bepaling van de restwaarde.
1.3	Het werken met een restwaarde vraagt om periodieke toetsing om vast te stellen of de boekwaarde (incl. de restwaarde) niet te hoog is gewaardeerd.
	De restwaarde kan in de loop van tijd wijzigen als gevolg van gebruik van de activa, verandering in de wetgeving of technische innovatie.
Beslispunt	
2	De Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) per 1 januari 2026 in werking te laten treden en de Nota WAAVA die is vastgesteld op 20 februari 2020 per 1 januari 2026 in te trekken; het hanteren van restwaarde voor nieuwe investeringen in vaste activa in werking te laten treden op 1 januari na het jaar waarin de financiële dekking is geregeld, en de dekking van de uitvoeringskosten restwaarde mee te nemen bij de eerstvolgende integrale afweging.
Argumenten	
2.1	De nota maakt het hanteren van restwaarde mogelijk, mits deze kan worden onderbouwd.
	In de Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa wordt er voor het eerst gewerkt met restwaarde in verband met circulariteit. Er is ook landelijk nog weinig ervaring met circulaire investeringen en daarmee zijn er ook geen gegevens voorhanden om de restwaarde te onderbouwen. Voorlopig moet per project de restwaarde worden onderbouwd. De kosten daarvan zijn nog niet gedekt. Daarnaast vraagt het administratieve financiële systeem aanpassing om de nieuwe werkwijze mogelijk te maken, waarmee kosten zijn gemoeid. Zo lang deze kosten nog niet zijn gedekt, kan de restwaarde niet worden toegepast en worden de activa volledig afgeschreven.

Financiën
De aanpassing van de beleidsnota WAAVA vloeit voort uit eerder besluitvorming in de raad over de nota Beheer Openbare en aanpassingen van de BBV-regelgeving. Deze aanpassingen hebben vooralsnog geen invloed op het financiële beeld, zoals is vastgesteld bij de Programmabegroting 2025-2028.

De kosten om de invoering van restwaarde in verband met circulariteit mogelijk te maken bedragen 630.000 euro voor 1e jaar na invoering , 375.000 euro voor 2e jaar na invoering en 250.000 euro voor 3e jaar na invoering. Dit betreft tijdelijke ondersteuning door een adviesbureau bij restwaardebepaling van gebouwen en de implementatiekosten voor aanpassingen in het financieel systeem. De dekking van deze kosten worden betrokken bij de eerstvolgende integrale afweging, in lijn met de standaard voor de beleidscyclus.

Een mogelijk structureel financieel effect van de keuze voor circulair investeren is nog niet te bepalen, omdat er landelijk en binnen de gemeente nog geen ervaring is opgedaan met de bepaling van restwaarde en het effect op de onderhouds- en beheerplannen. Bij het werken met een restwaarde dalen de jaarlijkse kapitaallasten, omdat er over een lager bedrag wordt afgeschreven. Dit brengt echter risico's met zich mee. Door de lagere kapitaallasten is er aan het einde van de gebruiksduur c.q. afschrijvingsperiode een lager budget beschikbaar voor vervanging, renovatie en/of groot onderhoud. Ook kunnen nieuwe ontwikkelingen en regelgeving van invloed zijn op de restwaarde. Zo zijn bijvoorbeeld bouwconcepten door de jaren heen sterk veranderd. Denk aan de trends van eenzijdig naar multifunctioneel en flexibel gebruik, de omschakeling van gas naar elektriciteit, eisen voor verduurzaming en de ontwikkeling naar circulair bouwen. Deze ontwikkelingen maken dat een pand niet alleen qua fysieke conditie veroudert, maar ook qua concept niet meer actueel kan zijn.

Vervolg
De nota is van toepassing op het hele begrotingsjaar 2025 en wordt toegepast op de verwerking van activa in onze administratie.

Samen stad maken (voorheen: Participatie)
Er heeft geen participatie met inwoners, bedrijven en instellingen plaats gevonden, omdat de nota met name de handelwijze van de gemeente betreft. Wel hebben we afstemming gezocht met andere gemeenten; welke keuzes hebben zij gemaakt? En waarom. De conceptversie van de nota is ook afgestemd met de accountant voor een toets op de wijze waarop wij zijn aanbevelingen hebben overgenomen en een inhoudelijke toets.

Communicatie
Niet van toepassing. Dit betreft een aanpassing van het financiële beleid van Utrecht. Deze aanpassingen hebben geen effect voor inwoners, bedrijven en instellingen.

Niet-Referendabel
Dit betreft een aanpassing. De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing op dit raadsvoorstel, want het betreft een raadsvoorstel over het financiële beleid van ten behoeve van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht)

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa

Bijlagen informatief
-

Beleidsnota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA) (ingangsdatum 1 januari 2026)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Samenvatting 4
A. Inleiding 4
A.1 Leeswijzer 5
A.2 Uitwerking kaderstelling 5
B 1 Indeling van vaste activa 5
B 1.1 Materiële vaste activa (MVA) 6
B 1.1.1 MVA met een economisch nut 6
B1.1.2 MVA met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven 6
B 1.1.3 MVA in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut 6
B 1.2 Immateriële vaste activa 7
B 1.2.1 Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen 7
B 1.2.2 Bijdragen aan activa in eigendom van derden 7
B 1.3 Financiële vaste activa 8
B 2. Waardering van materiële vaste activa 8
B 2.1 Aankoopprijs 8
B 2.2 Vervaardigingsprijs 8
B2.2.1 Indirecte kosten 8
B2.2.2 Toerekening van interne uren 9
B2.2.3 Toerekening van rente 10
B.2.2.5 Onttrekkingen uit reserves 11
B 2.2.6 Kosten voor sloop van gebouwen 11
B 2.3 Waardeverandering 11
B 2.3.1 Actuele waarde, marktwaarde, economische waarde 11
B 2.3.2 Boekwaarde 11
B 2.3.3 Afwaarderen 12
B 2.3.4 Beslisboom afwaarderen (exclusief grond) 13
B 2.4 Restwaarde en circulariteit 13
B3 Activeren (van materiële vaste activa) 14
B 3.1 Criteria voor activeren 14
B 3.3 Activa in ontwikkeling 15
B 4 Afschrijven 15
B 4.1 Startmoment van de afschrijvingen 16
B 4.2 Afschrijvingstermijnen 17
B 4.3 Categorieën (afschrijvingstabel) 17

B 4.4 Componentenbenadering....18
B 4.5 Afschrijvingsmethoden....18
B 4.5.1 Lineaire afschrijvingsmethode....19
B 4.5.2 Annuïtaire afschrijvingsmethode....19
B 4.5.3 Degressieve afschrijvingsmethode:....20
B 4.5.4 Progressieve afschrijving....20
B 5 Rente....20
B 5.1 Omslagrente....20
B 5.2 Rente tijdens de bouw....21
B 5.3 Rente tijdens de exploitatie....21
B 6.1 Dekking uit structurele inkomsten van derden....22
B 6.2 Dekking uit structureel kapitaallastenbudget....22
B 6.3 Activareserve = kapitaallastenreserve....22
C Monitoren, sturen en verantwoorden....22
C 1 Juridische context en samenhang overig relevant beleid....22
C 1.1 Landelijke wetgeving....22
C 1.2 Gemeentelijk beleid....23
C 2 Vaststellen kredieten en ophoging /verlaging van kredieten....23
C 3 Indicatoren voortgang en verantwoording....23
C 4 Risicobeheersing....23
C 5 Financiën....24
Bijlage 1 Overzicht Utrechtse keuzes....25
Bijlage 2: Verklarende woordenlijst....27

Samenvatting

Het doel van de beleidsnota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa, kortweg WAAVA, is het stellen van kaders voor het financieel verwerken van investeringen in de begroting en administratie, zoals bepaald in artikel 10 van de Financiële verordening van de gemeente Utrecht. De nota WAAVA is relevant voor alle investeringen die de gemeente doet in de stad.

Een deel van de gemeentelijke middelen gaat naar investeringen in de stad. Het uitgangspunt daarbij is dat de investering meerdere jaren meegaat. Dit heeft zijn weerslag in de exploitatiebegroting en de balans. Hoewel de grootste uitgaven voor een investering gedaan worden vóór het moment van oplevering, worden deze uitgaven in de exploitatiebegroting gespreid over de hele levensduur. Een investeringsbesluit betekent dus het aangaan van een meerjarige financiële verplichting. De investering wordt op de balans opgenomen als een bezit (activa) met een bepaalde waarde.

Zo werd er bijvoorbeeld in 2024 circa 315 miljoen euro geïnvesteerd. Voorbeelden van deze investeringen zijn culturele voorzieningen en sportvoorzieningen, schoolgebouwen, wegen, rioleringen en groenvoorzieningen. Daarnaast zijn er ook investeringen ten behoeve van de bedrijfsvoering en investeringen in de circulaire economie zoals bijvoorbeeld het grondstoffendepot.

A. Inleiding

Nieuw in deze nota is het uitgangspunt dat vanaf nu dat alle investeringen in vaste activa (dat wil zeggen dat alles wat tastbaar is als bijvoorbeeld een bedrijfsgebouw, een weg etc.) vanaf nu circulair zijn en dus een restwaarde hebben. De gemeentewet bepaalt in artikel 212, dat de raad bij verordening de uitgangspunten voor het financieel beleid, financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vaststelt. Het merendeel van de uitgangspunten is vastgelegd in de Verordening financieel beleid en beheer van de gemeente Utrecht. De beleidsnota WAAVA geeft hier voor de investeringen verdere uitvoering aan. Deze beleidsnota WAAVA vervangt de nota WAAVA die door de raad is vastgesteld op 20 februari 2020. De beleidsnota geldt voor alle investeringen, behalve voor investeringen binnen de grondexploitatie (Meerjaren Perspectief Ruimte). Voor investeringen in grondexploitaties geldt de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken van de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording en de Beleidsnota Grondbeleid. Daarnaast is de nota Beheer Openbare Ruimte van toepassing op investeringen in kapitaalgoederen in de openbare ruimte en de Beleidsnota Vastgoed op investeringen in vastgoed.

Periodiek worden de beleidsnota's geactualiseerd met wettelijke ontwikkelingen in het BBV, wijzigingen voortvloeiend uit eerder genomen raadsbesluiten en een nadere invulling of heroverweging van de invulling van beleidskeuzes. Dit laatste om recht te doen aan actuele beleidsontwikkelingen.

Nieuw in deze nota is de aandacht voor de investeringen in relatie tot circulariteit. Alle investeringen in de vaste activa behouden in principe een restwaarde van opnieuw bruikbare grondstoffen. De gemeente Utrecht is een voorloper wat betreft circulariteit. Andere gemeenten als bijvoorbeeld

Amsterdam zijn nog volop aan het onderzoeken hoe zij invulling gaan geven in circulariteit en de bepaling van de restwaarde. De raad heeft op 12 december 2024 de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 vastgesteld. De gemeente Utrecht wil in 2030 de helft aan nieuwe, niet-hernieuwbare grondstoffen gebruiken. Dat is een ambitieuze tussenstap op weg naar een volledige circulaire gemeente in 2050. De gemeente moet tegen die tijd alle materialen hergebruiken, bijvoorbeeld op het gebied van afvalverwerking en het bouwen van huizen. Deze nota WAAVA sluit aan bij de uitgangspunten uit de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 door te werken met een restwaarde van de investeringen. Daarmee levert deze nota een bijdrage aan de circulaire transitie. Deze beleidsnota WAAVA gaat ervanuit dat in principe alle nieuwe investeringen in vaste activa circulair zijn en dat er sprake is van een restwaarde. Voorwaarde hierbij is wel dat deze goed is onderbouwd. Indien onvoldoende onderbouwing dan geldt een restwaarde van nul.

A.1 Leeswijzer

In de beleidsnota WAAVA zijn de beleidskeuzes van de gemeente Utrecht zichtbaar in een omkaderde tekst. Deze beleidskeuzes zijn in principe van toepassing op alle investeringen. Als het college wil afwijken van beleidsnota c.q. de afschrijvingstabel wordt het voorgestelde alternatief onderbouwd ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

A.2 Uitwerking kaderstelling

Uitgangspunt voor het financiële beleid is een duurzame meerjarenbegroting. Een begroting met ruimte voor noodzakelijke investeringen in onze stad en inwoners, die financieel in evenwicht is en leidt tot een gezonde financiële positie om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Ter verheldering van het beleid en de regelgeving gaat deze nota in op de theoretische achtergrond van de gehanteerde begrippen en wordt de hoofdlijn van de BBV-regelgeving toegelicht. De specifieke Utrechtse keuzes zijn voorzien van een kader om de tekst.
De beleidsnota WAAVA behandelt de kaderstelling rondom de volgende onderwerpen:

- De grondslagen voor waardering en activering van vaste activa (Hoofdstukken B1, B2 en B3)
- De afschrijvingsmethode en –termijnen van vaste activa (Hoofdstuk B4.2 tot en met B4.5)
- Het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint (Hoofdstuk B4.1)

B 1 Indeling van vaste activa

Kapitaalgoederen zijn **de objecten** met een meerjarig nut. Voorbeelden hiervan zijn wegen, bruggen, gebouwen en plantsoenen. Een relatief groot deel van het vermogen van de gemeenten zit besloten in kapitaalgoederen.
Investeringen zijn **de uitgaven** die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen. Ook uitgaven die leiden tot een significante kwaliteitsverbetering, levensduurverlenging en/of aanpassing om aan wet- en regelgeving te voldoen worden aangemerkt als investering.
Kapitaalgoederen (de totale investeringsuitgaven om het kapitaalgoed te realiseren) worden gewaardeerd op de balans als activa. Activa zijn de bezittingen van de gemeente op een bepaald moment, de waarde ervan is uitgedrukt in euro’s. Ze staan aan de debet-kant (linkerkant) van de

balans. De bezittingen kunnen vast zijn of vlottend naargelang hun looptijd. Deze nota gaat over de vaste activa; dat zijn de bezittingen met een looptijd van minimaal één jaar.
We onderscheiden drie soorten vaste activa:

- Materiële (B1.1),
- Immateriële (B1.2) en financiële vaste activa (B1.3).

B 1.1 Materiële vaste activa (MVA)

Materiële vaste activa (MVA) zijn de materiële bezittingen van de gemeente, die zij langdurig gebruikt voor haar beleidsrealisatie en bedrijfsvoering. De gemeente heeft het economisch eigendom. Enkele voorbeelden: het gemeentehuis, scholen, bedrijfsauto's, rioleringen en sportvelden.
In het BBV (artikel 35) wordt onderscheid gemaakt tussen MVA met een economisch nut, MVA met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en MVA in openbare ruimte met een maatschappelijk nut. In deze beleidsnota maken we dit onderscheid niet, omdat we de kaders zoveel mogelijk eenduidig willen hanteren.

Utrechtse keuze
Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut, materiële vaste activa met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en materiële vaste activa met maatschappelijk nut voor de activeringsgrens, looptijd en ingangsdatum.

B 1.1.1 MVA met een economisch nut

MVA hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Dit betekent onder andere dat voornamelijk gebouwen een economisch nut hebben; er is immers een markt voor gebouwen. Een vergelijkbare redenering geldt voor de verhandelbaarheid.
Indien ter bestrijding van kosten rechten of een heffing kan worden geïnd, dan spreken we ook van materiële vaste activa met een economisch nut. Dat een gemeente ervoor kan kiezen om voor diensten of producten geen of geen kostendekkend tarief voor te heffen, is niet relevant voor de vraag of een actief economisch nut heeft. Dit betreft met name investeringen in het rioolstelstel en afvalinzameling.

B1.1.2 MVA met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Dit zijn investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of verhandelbaar zijn, waarvoor ook heffingen kunnen worden opgelegd, zoals investeringen in afval en riolering

B 1.1.3 MVA in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Het criterium 'maatschappelijk nut' is niet hetzelfde als 'maatschappelijke functie'. Dat laatste geldt voor het overgrote deel van het gemeentelijk bezit. Voor de duidelijkheid hanteert het BBV in geval van maatschappelijk nut de extra toevoeging 'in de openbare ruimte'. MVA in de openbare ruimte

met een maatschappelijk nut genereren geen inkomsten, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

B 1.2 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa bestaan uit:
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

B 1.2.1 Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen

Reguliere kosten voor het sluiten van geldleningen (o.a. provisie bij bemiddeling van financiering) worden in Utrecht niet geactiveerd, maar direct ten laste van het resultaat gebracht.
Onder het sluiten van geldleningen wordt ook verstaan het oversluiten of afkopen van leningen of financiële derivaten. De met laatstgenoemde acties gepaard gaande kosten, bijvoorbeeld boeterente, worden op grond van BBV-artikel 34 onderdeel a geactiveerd.

Utrechtse keuze
Kosten van het sluiten van geldleningen worden direct ten laste van het resultaat gebracht, met uitzondering van kosten van het oversluiten of afkopen van leningen of financiële derivaten.

B 1.2.2 Bijdragen aan activa in eigendom van derden

In het BBV artikel 61 staan de volgende voorwaarden:
Bijdragen aan activa in eigendom van derden *kunnen* worden geactiveerd indien:
a. er sprake is van een investering door een derde
b. de investering bijdraagt aan de publieke taak
c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
d. de bijdrage kan worden teruggevorderd indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

De gemeente heeft de mogelijkheid om investeringsbijdragen aan derden te verstrekken. Deze worden in principe niet geactiveerd. Ook hierbij geldt dat hiervan afgeweken kan worden indien er sprake is van zeer omvangrijke investeringen, die dusdanig een materieel effect hebben op de exploitatie. Deze mogen alleen geactiveerd worden als beantwoord wordt aan de vier hiervoor genoemde BBV-criteria (cf. art 61 BBV). Hiervoor is instemming van de raad noodzakelijk.

Utrechtse keuze
Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden in Utrecht in principe niet geactiveerd, maar rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht. Een uitzonderdering kan worden gemaakt voor zeer omvangrijke investeringen.

B 1.3 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa kennen volgens het BBV-artikel 36 de volgende indeling:
1. Kapitaalverstrekkingen aan: gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen
2. Langlopende leningen aan openbare lichamen, woningcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen
3. Overige langlopende leningen
4. Overige uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer

Leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd en op de balans opgenomen tegen de nominale waarde. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen lagere marktwaarde indien deze lager is dan de kostprijs (conform art 65 BBV).

B 2. Waardering van materiële vaste activa

Met 'waardering' bedoelen we hier het bepalen van de administratieve waarde van een bezit. De waarde van een object is de prijs die betaald is om het object aan te kopen of de kosten om het zelf te vervaardigen. De waarde van objecten bevindt zich aan de activa-kant, dit is de linkerkant van de balans. Op de oorspronkelijke waarde vindt jaarlijks afschrijving plaats die parallel loopt met de waardedaling door veroudering en slijtage. Zie verder bij: 'afschrijven'.

B 2.1 Aankoopprijs

De aankoopprijs, ook wel de 'verkrijgingsprijs' genoemd, is de som van alle inkoopkosten exclusief verrekenbare of compensabele BTW en vermeerderd met de bijkomende kosten. Voorbeelden van bijkomende kosten zijn: notariskosten en overdrachtsbelasting.
Eventuele voorbereidingskosten die worden uitgevoerd nadat een investeringskrediet is vrijgegeven, zijn geen immateriële vaste activa maar worden gerekend als bijkomende kosten en worden gerekend als bijkomende kosten en worden geactiveerd bij het materieel vast actief.

B 2.2 Vervaardigingsprijs

De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen, de kosten van materialen en van arbeid en overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, vermeerderd met de rente tot het tijdstip van ingebruikname. Voorbeelden van overige kosten zijn kosten voor: bouwrijp maken, sloop van bestaande activa, leges en verzekeringskosten tijdens de bouw.

B2.2.1 Indirecte kosten

BBV-artikel 63: 'In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.'
Wij gaan in op de indirecte kosten van interne uren en voorbereidingskosten o.b.v. fasering projecten.

B2.2.2 Toerekening van interne uren

Met 'interne uren' wordt bedoeld: de kosten van ambtelijke inspanning, berekend tegen intern uurtarief. Dit zijn uren die direct bijdragen aan de vervaardiging van een actief en maken deel uit van de vervaardigingsprijs. Bij het autoriseren van het investeringskrediet dienen deze uren in de kostprijs inbegrepen te worden.
De kosten van indirecte uren die tot de normale bedrijfsvoering behoren, worden niet in de kostprijs meegenomen maar rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht. Dat zijn bijvoorbeeld de uren voor het uitschrijven van aanbestedingen of van het controleren en betaalbaar stellen van facturen.

VAT-kosten zijn ook indirecte kosten. Met VAT-kosten wordt bedoeld: de kosten van voorbereiding, administratie en toezicht. Interne uren en overige indirecte kosten komen voor gedurende het gehele proces vanaf het allereerste concept startdocument tot en met de oplevering en nazorg. Sommige activiteiten dragen rechtstreeks bij aan de realisatie van een bepaald actief, anderen behoren tot de normale bedrijfsvoering. Het is lastig om objectief aan te geven welke van deze indirecte kosten redelijkerwijs aan het actief kunnen worden toegerekend. Door een proces in fasen te knippen is het mogelijk om hierover nadere afspraken te maken.

De processen hangen af van het soort actief dat gerealiseerd wordt. In de kaders wordt daarom ook onderscheid gemaakt voor het activeren van:

A. Grondexploitaties
B. Projecten ruimtelijk/ fysiek domein
C. Bedrijfsvoering (incl. ICT)

A Grondexploitaties

Voor de voorbereidingskosten van grondexploitaties worden de kaders van de commissie BBV in de "Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023" gevolgd. Op hoofdlijnen zegt de notitie het volgende: voorbereidingskosten voor grondexploitaties mogen worden geactiveerd:

1. Indien deze passen in de kostensoortenlijst omgevingsbesluit;
2. Activeren voor een duur van maximaal 5 jaar; na de duur van 5 jaar maken deze kosten onderdeel uit van een actieve grondexploitatie, dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat of moet een voorziening worden getroffen; en
3. Plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, is een raadsbesluit overgenomen.

De kaders voor grondexploitaties zijn verder uitgewerkt in de Beleidsnota Grondbeleid.

B Projecten ruimtelijk/ fysiek domein

In Utrecht wordt voor complexe ruimtelijke processen het Utrechts Plan Proces (UPG[1]) onderscheiden:

1. Initiatief-fase
2. Definitiefase
3. Ontwerpfase
4. Voorbereidingsfase
5. Realisatiefase

[1] Voor een nadere definiëring van de vijf fasen wordt verwezen naar het Utrechts Plan Proces (UPG)

Utrechtse keuze
Bij omvangrijke ruimtelijke projecten en vastgoedprojecten mag tot de vervaardigingsprijs worden gerekend: de interne uren en overige indirecte kosten van de bovengenoemde fasen 3 tot en met 5.

De fasen 1 en 2 worden direct ten laste van het resultaat van het betreffende boekjaar gebracht. De organisatieonderdelen hebben programmabudget om dit te bekostigen. De start van fase 3, de ontwerpfase, vormt het moment waarop het inhoudelijk en financieel kader is vastgesteld. Hoewel het UPG niet volledig van toepassing is op vastgoedprojecten wordt voor vastgoedprojecten wel dezelfde fasering gehanteerd.
Tot de vervaardigingsprijs moet worden gerekend: de interne uren die direct betrekking hebben op de investering. Dat geldt ook voor VAT-kosten voor zover die direct gerelateerd zijn aan een investering (denk aan projectcontrollers). De indirecte uren – incasu feitelijk overhead – mogen worden toegerekend, maar ook ten laste van de exploitatie worden gebracht.

C Bedrijfsvoeringsprojecten
In Utrecht wordt voor projecten in de bedrijfsvoering, zoals ICT-projecten, het prince-2 model gebruikt. Hierin worden vier fasen onderscheiden:
1. Opstartfase/ projectaanloop
2. Initiatief-fase
3. Uitvoeringsfase(n)
4. Oplevering en nazorg

Indien de projectmethodiek UPG wordt gehanteerd, gelden dezelfde uitgangspunten als onder B toegelicht.

Utrechtse keuze
Tot de verwervings- c.q. vervaardigingsprijs worden gerekend: een redelijk deel van de interne uren en overige indirecte kosten van de bovengenoemde fasen 2 en 3. Indien de projectmethodiek UPG wordt gehanteerd, gelden dezelfde uitgangspunten als voor projecten ruimtelijk/ fysiek domein.

B2.2.3 Toerekening van rente
Zie verderop in deze Beleidsnota: ‘B5 Rente’.

B.2.2.4 Bijdragen van derden
Bijdragen van derden zijn bijvoorbeeld bijdragen van Rijk, Provincie of Cultuurfondsen. De Raad autoriseert investeringskredieten inclusief het deel dat gedekt wordt door bijdragen van derden. Daarbij zijn toegezegde bijdragen van derden een financieringsmiddel en dekkingsmiddel van de investeringsuitgaven. Ze verlagen per saldo het gemeentelijke deel in de kostprijs van de investering. Met het oog op beperken van rentelasten tijdens de bouw, worden werkelijk ontvangen bijdragen van derden reeds tijdens de bouw zoveel mogelijk in mindering gebracht op de uitgaven. Dit heet de ‘netto-methode’.

Bijdragen van derden die in directe relatie staan tot een actief worden op de waardering daarvan in mindering gebracht. (BBV-artikel 62, lid 2)

B.2.2.5 Onttrekkingen uit reserves

Het is niet toegestaan om reserves in mindering te brengen op investeringen. Onttrekkingen uit reserves worden niet direct in mindering gebracht op de waardering van investeringen om deze te verlagen (BBV). Het is daarentegen wel toegestaan om een reserve te vormen voor de dekking van kapitaallasten.

Zie verderop in deze nota bij: B 6.3 Activareserve.

B 2.2.6 Kosten voor sloop van gebouwen

Een gebouw kan in aanmerking komen voor sloop, renovatie of verbouwing. De kosten van de sloop van dit gebouw kunnen als eenmalige kosten in de exploitatie worden genomen of mogen worden geactiveerd als onderdeel van het nieuwe materiele actief, indien op dezelfde locatie een nieuw gebouw wordt gerealiseerd.
Binnen de gemeente Utrecht worden sloopkosten geactiveerd, indien dit onderdeel is van het bouwproject. De (afschrijvings-) kosten worden dan gelijkmatig over de komende jaren gespreid waardoor er geen fluctuaties in het resultaat ontstaan.

Utrechtse keuze
Indien sloopkosten van een gebouw onderdeel zijn van een bouwproject dan worden deze kosten geactiveerd en wordt de boekwaarde van het actief hiermee verhoogd.

B 2.3 Waardeverandering

Om de waarde van kapitaalgoederen uit te drukken worden verschillende termen en definities gebruikt. De verschillende termen en definities leveren een verschillende uitkomst, die daarbij kan fluctueren over de jaren heen. Hierna lichten we eerst de verschillende waarden toe en gaan we daarna in op waardeverandering.

B 2.3.1 Actuele waarde, marktwaarde, economische waarde

De actuele waarde, marktwaarde of economische waarde zijn drie begrippen die hetzelfde uitdrukken: het bedrag dat iets bij verkoop zou opbrengen in het vrije economische verkeer. De werkelijk betaalde kostprijs kan lager of hoger zijn.

B 2.3.2 Boekwaarde

Het geheel van netto geactiveerde investeringskosten (het bruto geheel van geactiveerde investeringskosten, verminderd met de bijdrage van derden en de reeds gedane afschrijvingen) is de boekwaarde. De boekwaarde is het bedrag waarvoor een actief in ‘de boeken’ - dat is op de balans – staat. De boekwaarde is niet altijd gelijk aan de marktwaarde. De marktwaarde is bepalend voor de maximaal toegestane boekwaarde. Als de marktwaarde lager is dan de boekwaarde dan dient in bepaalde gevallen van de boekwaarde extra afgeschreven te worden tot het bedrag van de lagere marktwaarde.

B 2.3.3 Afwaarderen

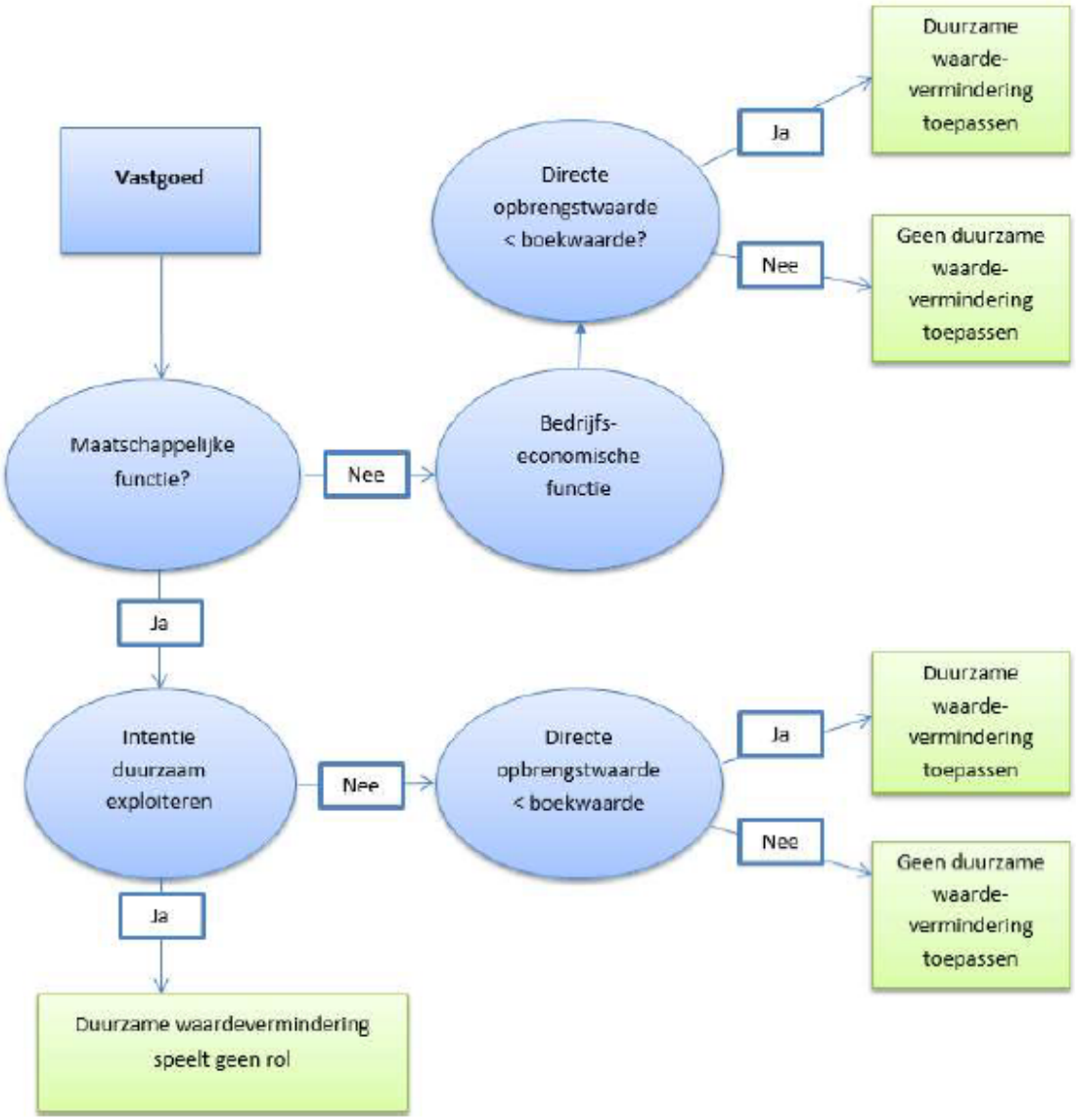
Door diverse (externe) factoren kan de actuele waarde van vastgoed dalen. Als de verwachting is dat deze lagere marktwaarde blijvend is, dan is er sprake van duurzame waardevermindering. Indien er sprake is van een duurzame waardevermindering dan wordt de boekwaarde verlaagd ten laste van de exploitatie (een eenmalig nadeel). Indien de verwachting is dat het gaat om een tijdelijke waardevermindering dan wordt er altijd voor gekozen om extra af te schrijven. De waardevermindering wordt gerealiseerd door extra afschrijvingen. Om de financiële impact te bepalen moet onderscheid gemaakt worden tussen vastgoed met een maatschappelijke en een economische functie.

Vastgoed met een maatschappelijke functie is een verzamelnaam voor een gebouw of terrein met een publieke functie: te denken valt aan onderwijs, sportaccommodaties, culturele centra, welzijn en dergelijke. Vastgoed met een bedrijfseconomische functie kenmerkt zich door de bestuurlijke intentie om bewust winst en/of waardestijgingen te realiseren.

Bij waardedaling van vastgoed met een economische functie is afwaardering verplicht. Indien voor vastgoed met een maatschappelijke functie de bestuurlijke intentie bestaat om duurzaam (voor een langere periode) te exploiteren dan speelt duurzame waardevermindering geen rol. Bestaat de bestuurlijke intentie om dit vastgoed te verkopen of de bestemming ervan te wijzigen naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie dan is er sprake is van een duurzame waardevermindering en is afwaardering verplicht. Een aandachtpunt hierbij betreft vastgoed in de vorm van gronden bij de materiële vaste activa die een maatschappelijke functie hebben of onder een pand met een maatschappelijke functie. Als daar sprake is van een duurzame waardevermindering dan moet die wel worden verwerkt (omdat er immers geen afschrijving plaatsvindt).

Utrechtse keuze
In Utrecht wordt op vastgoed met een maatschappelijke functie alleen dan een duurzame waardevermindering toegepast, wanneer bestuurlijk de intentie is om het te verkopen of de bestemming te wijzigen naar vastgoed met een economische functie. Duurzame waardevermindering van gronden bij de materiële vaste activa die een maatschappelijke functie hebben of onder een pand met een maatschappelijke functie wordt wel verwerkt.

B 2.3.4 Beslisboom afwaarderen (exclusief grond)

B 2.4 Restwaarde en circulariteit

De gemeente Utrecht hanteert als uitgangspunt duurzaamheid en circulariteit. Circulariteit gaat ervan uit dat afval de grondstof is voor nieuwe producten. De insteek is dat grondstoffen (zoals stenen), onderdelen en producten na gebruik worden gedemonteerd en dat de materialen opnieuw worden hergebruikt. Aan deze materialen kan na het demonteren een waarde worden toegekend. Dat is de restwaarde van het actief. Bij de bepaling van de hoogte van de restwaarde moet rekening gehouden worden met eventuele risico's, sloop- of verwijderingskosten en de onderhoudskosten gedurende de looptijd van het kapitaalgoed.

In deze nota WAAVA is het vertrekpunt voor alle nieuwe investeringen in vaste activa dat er sprake is van een restwaarde, tenzij gemotiveerd aan kan worden gegeven dat er geen sprake is van restwaarde. Hiermee geven we invulling aan één van de doelstellingen van de Beleidsnota Utrecht Circulair: in 2030 voor 50% circulair bouwen, met als einddoel Utrecht volledig circulair 2050. Deze

doelstelling geeft aan dat de gemeente toewerkt naar meer en meer circulair werken, wat betekent dat het aandeel van circulaire investeringen naar 2030 zal toenemen. We bevinden ons in een transitie waarin steeds meer investeringen circulair zijn. Een kenmerk van circulaire investeringen is dat er sprake is van hergebruik aan het einde van de levensduur. Dan is in meerdere mate sprake van een restwaarde die tot uitdrukking komt in de waardering. Daarbij moet rekening gehouden worden met de kosten voor demontage en/of verwijdering. In eerste instantie wordt er per investering dit bepaald. Het ontbreekt nu aan onderbouwde data en ervaringscijfers om een generieke richtlijn hiervoor te formuleren. Een alternatief is om te gaan werken met een generieke restwaarde per categorie, in de vorm van een percentage van de investeringskosten, het hanteren van een generieke restwaarde vraagt onderbouwing, deze kennis moet nog worden opgebouwd.

Bij nieuwe investeringen in vaste activa geldt als uitgangspunt dat vaste activa restwaarde behouden. Deze restwaarde wordt onderbouwd aangeleverd bij de investeringsaanvraag en maakt deel uit van de integrale (inclusief bijbehorende risico's) afweging (bij de kredietaanvraag en dus een raadsvoorstel). Indien de onderbouwing van de restwaarde onvoldoende is dan kan er onderbouwd afgeweken worden door middel van een raadsbesluit. Daar dit in een raadsvoorstel prominent mee te nemen ontstaat er expliciete aandacht voor circulariteit en dit zal de transitie stimuleren.

Utrechtse keuze
Voor het bepalen van de hoogte van de afschrijvingslasten voor nieuwe investeringen wordt rekening gehouden met een restwaarde, tenzij er aantoonbaar geen restwaarde is. De restwaarde wordt tevens ingezet ter compensatie van de sloop- of verwijderingskosten.

B3 Activeren (van materiële vaste activa)

Bij investeringen met meerjarig nut spreiden we de kosten van aanschaf of vervaardiging gelijkmatig over de levensduur van het object. Daarvoor is het nodig om deze kosten te activeren. Activeren doen we door de kosten van een investering niet in één keer ten laste van het resultaat te brengen, maar als een bezit op de balans te presenteren. Het geld van de investering zit dan als het ware in bakstenen en beton. In de jaren die volgen worden de kosten ten laste van de betreffende jaarresultaten gebracht, verspreid over de verwachte levensduur van het object. Het bezit wordt in dezelfde periode afgeschreven. Het overeenkomstig object wordt over de jaren minder waard als gevolg van veroudering en/of slijtage.
Alle investeringen worden geactiveerd (artikel 59 BBV) conform de richtlijnen die in deze nota zijn vastgelegd.

B 3.1 Criteria voor activeren

Uit oogpunt van het in de hand houden van de administratieve lasten is het van belang dat gemeenten op grond van artikel 212 van de Gemeentewet in de financiële verordening aangeven welke ondergrens gehanteerd wordt voor het activeren van investeringen.
Bij het hanteren van een activeringsgrens moet de verplichting tot het activeren van investeringen in acht worden genomen. Het is niet toegestaan om de activeringsgrens zodanig vast te stellen dat hierdoor (bepaalde typen) activa individueel of als verzameling (bijvoorbeeld de aankoop van een aantal bomen, die in totaliteit boven een 100.000 euro kosten) in totaal van materiële omvang

buiten de balans worden gehouden. Met ingang van 2021 is de activeringsgrens van investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut gelijkgetrokken naar 100.000 euro.

Het activeren van aankopen met een aanschafwaarde onder de 100.000 euro kan nuttig zijn om andere redenen zoals:
- het inzichtelijk houden van gemeentelijk bezit
- koppeling van bezit met een beheersysteem
- het constant houden van kosten die tegen kostprijs jaarlijks aan derden worden gefactureerd.
- het voorkomen van jaarlijkse schommelingen in de gemeentelijke kosten

Utrechts keuze
In Utrecht worden alle investeringen (individueel of gebundeld) boven de 100.000 euro aan gemeentelijke middelen geactiveerd. Daarnaast worden voor investeringen met economisch nut alle uitgaven geactiveerd. Investeringen onder dat bedrag mogen worden geactiveerd op voorwaarde dat dit op consequente wijze gebeurt. Aankoop van grond wordt altijd geactiveerd.

B 3.3 Activa in ontwikkeling

'Lopend actief' is in Utrecht de werknaam voor onderhanden activa. Het gaat hierbij uitsluitend om activa die ontwikkeld worden met de intentie ze voor de eigen beleids- of bedrijfsvoering van de gemeente in te zetten. Over activa in ontwikkeling wordt jaarlijks rente berekend.
Onderhanden werk met betrekking tot grondexploitaties en ten behoeve van derden verschillen van de hiervoor genoemde activa in ontwikkeling. De reeds gemaakte kosten voor grondexploitaties en ten behoeve van derden worden op de balansdatum opgenomen onder de vlottende activa 'Onderhanden werken'.

Keuze Utrecht
Activa die volgens de criteria van deze nota in aanmerking komen voor activering worden in de loop van de realisatie onder de vaste activa opgenomen als 'lopend actief'.

B 4 Afschrijven

Door investeringen te activeren, kunnen de kosten ervan verdeeld worden over de levensduur van het object. Elk jaar wordt een deel van de kostprijs afgeschreven. Op die manier houdt de waardedaling van het actief gelijke tred met de waardevermindering van het overeenkomstig object door slijtage en veroudering.

Jaarlijkse afschrijvingskosten zijn exploitatielasten en beïnvloeden het jaarresultaat. De hoogte van de jaarlijkse afschrijvingskosten wordt bepaald met de door de raad vastgestelde afschrijvingstabel, hierin staat per verschillende soort activa de afschrijvingstermijn beschreven. Het is niet toegestaan om de hoogte van de afschrijving te laten afhangen van het beoogde resultaat (BBV art. 64).

In Utrecht wordt op een consequente wijze afgeschreven. Dit betekent dat de afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Soortgelijke activa worden op dezelfde wijze gewaardeerd en afgeschreven. Een eenmaal vastgestelde afschrijvingstermijn en afschrijvingsmethode blijft gedurende de gehele economische levensduur van een actief van toepassing. Behalve als de werkelijke gebruiksduur tijdens het gebruik langer of korter blijkt te zijn, dan moet de afschrijvingstermijn worden aangepast.

De afschrijvingstermijn hangt samen met de verwachte toekomstige gebruiksduur. Voor circulaire investeringen kan bij de afschrijvingstabel gekozen worden voor een langere looptijd. Hierbij moet aannemelijk gemaakt worden dat de verwachte toekomstige gebruiksduur is gestegen. Deze wijziging moet in samenhang gezien worden met het meerjarig onderhoudsplan en de mogelijke renovatiekosten.

Op grond wordt niet afgeschreven. Daarom is de afschrijving op gronden nihil. Dit betekent dat voor bebouwde grond alleen wordt afgeschreven over het gebouw en niet over de grondwaarde.
Door naar boekwaarde nul euro c.q. restwaarde af te schijven, wordt bereikt dat geen rente- en afschrijvingslasten meer op de exploitatie drukken nadat een object buiten gebruik is gesteld wegens slijtage of veroudering.

Utrechtse keuze
Indien er sprake is van (bebouwde) grond, dan gelden er twee componenten. Het materiële vaste actief wordt afgeschreven conform de vastgestelde afschrijvingstabel als “component”. De bijbehorende grond wordt gezien als een ander component en op de grond wordt niet afgeschreven.

B 4.1 Startmoment van de afschrijvingen

Voor het moment van beginnen met afschrijven is de gemeente, binnen de regels van het BBV, vrij in haar keuze. In tegenstelling tot de afschrijvingsmethode, die per (sub)categorie kan worden bepaald, kan voor het moment van beginnen met afschrijven voor één mogelijkheid worden gekozen. De gekozen mogelijkheid wordt toegepast op alle kapitaalgoederen die gereedkomen/verworven worden. Uit de volgende mogelijkheden kan worden gekozen:

- Vanaf het begin van het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt (een volledig jaar afschrijving); of
- Medio het begrotingsjaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt (een half jaar afschrijving); of
- Vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt; of Vanaf het moment van ingebruikname. Investeringen met een economisch nut zijn in staat om inkomsten te genereren, bijvoorbeeld huurontvangsten, vanaf het moment dat ze in gebruik genomen (kunnen) worden. De inkomsten zorgen voor dekking van de kapitaallasten die op hetzelfde moment ingaan.

Utrechtse keuze
Bij alle investeringen wordt er in Utrecht per 2024 voor alle nieuwe investeringen begonnen met afschrijven vanaf 1 januari van het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt. Met uitzondering van:
- riolering, hierbij wordt het ideaalcomplex (zie Bijlage 2 Verklarende woordenlijst) gehanteerd;

- investeringen met een economisch nut, waar inkomsten tegenover staan.

B 4.2 Afschrijvingstermijnen

De exacte afschrijvingstermijnen van de onderscheiden activa (categorieën) zoals we die in Utrecht hanteren, zijn opgenomen in een separate Afschrijvingstabel.
Het BBV schrijft niet voor welke termijnen gelden voor welke activa. Het BBV zegt wel dat de afschrijvingstermijn overeen moet komen met de verwachte economische en/of technische levensduur. De termijnen voor afschrijving worden bepaald per soort activa op basis van de verwachte levensduur.

Utrechtse keuze
Jaarlijks wordt beoordeeld of de afschrijvingstabel nog actueel is of aanpassingen behoeft. Bij wijzigingen wordt de afschrijvingstabel door de raad vastgesteld.

Geactiveerde kosten verbonden aan het oversluiten van geldleningen kunnen worden afgeschreven. De afschrijvingstermijn mag op grond van BBV-artikel 64 lid 4 maximaal gelijkgesteld worden aan de looptijd van de nieuwe lening. Wij gaan uit van de looptijd van de nieuwe lening. De jaarlijkse afschrijving wordt als kosten verantwoord op het taakveld treasury. Deze kosten mogen worden meegenomen in de toe te rekenen rente aan investeringen en grondexploitaties.

Utrechtse keuze
De kosten van het oversluiten van geldleningen worden afgeschreven over de looptijd van de nieuwe lening.

B 4.3 Categorieën (afschrijvingstabel)

Voor de afschrijvingstermijnen en -methode van de onderscheiden categorieën vaste activa stelt de raad een afschrijvingstabel (zie bijlage 3) vast. De raad wordt hierover geïnformeerd. Vaste activa zijn onderverdeeld in categorieën en subcategorieën naargelang de aard en de gemiddelde levensduur van de objecten.
De indeling van de activa in de afschrijvingstabel past binnen de hoofdcategorieën, die het BBV voorschrijft. Dit zijn:
Immateriële vaste activa
1. Kosten sluiten geldleningen en disagio
2. Kosten onderzoek en ontwikkeling
3. Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Materiële vaste activa
4. Gronden en terreinen
5. Woonruimten
6. Bedrijfsgebouwen
7. Grond- weg- en waterbouwkundige werken
8. Vervoermiddelen
9. Machines, apparaten en installaties
10. Overige materiële vaste activa

Het college legt afwijkingen van de vastgestelde afschrijvingstabel expliciet ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor bij de kredietaanvraag. Daar waar mogelijk ondersteunt de gemeente Utrecht verduurzaming en circulariteit. Dit kan leiden tot onder andere een afwijking op de afschrijvingstabel.

Het komt voor dat een object uit verschillende hoofdcomponenten bestaat die elk onder een andere categorie vallen. Bijvoorbeeld vervoermiddelen waarop een installatie is gemonteerd. Als geen componentenbenadering wordt toegepast dan valt het geheel binnen de categorie van de component met de grootste economische waarde.

Utrechtse keuze:
Het is toegestaan af te wijken van de vastgestelde afschrijvingstabel. In die gevallen dient per individueel project vooraf toestemming van de raad te worden verkregen. Indien de afwijking financiële consequenties heeft op het financieel beeld, worden de wijzigingen betrokken bij de integrale afweging.

B 4.4 Componentenbenadering

De componentenbenadering is een afschrijvingsmethode voor vaste activa die uit meerdere eenheden zijn samengesteld. De samenstellende delen gaan niet allemaal even lang mee. Daarom staat het BBV toe een actief onder te verdelen in componenten, waarbij elke component een andere afschrijvingstermijn krijgt. Deze methode is verplicht voor de activering van grond, indien de grondprijs deel uitmaakt van de kostprijs omdat op grond volgens het BBV niet afgeschreven wordt.

Utrecht is terughoudend met de toepassing van de componentenbenadering, dit als gevolg van de administratieve last die met de uitvoering samenhangt Alleen bij omvangrijke investeringen bestaande uit meerdere componenten wordt de methode toegepast als er sprake is van materieel financieel effect op de jaarlijkse kapitaallasten. Het activeren en afschrijven volgens de componentenbenadering gaat uit van vooraf vastgestelde economische of technische levensduur van een beperkt aantal componenten.

Utrechtse keuze
Bij omvangrijke investeringen bestaande uit meerdere componenten wordt de methode alleen toegepast als er sprake is van materieel financieel effect bij het gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen. Bij componenten die apart geactiveerd worden, is van belang dat:
- Elke component een afschrijvingstermijn krijgt die overeenkomt met zijn economische of technische levensduur.
- Maximaal 4 componenten worden onderscheiden.
- De opsplitsing van het actief in componenten op basis van een voorcalculatie wordt vastgesteld (bijv. offerte) om administratieve lastendruk te voorkomen.

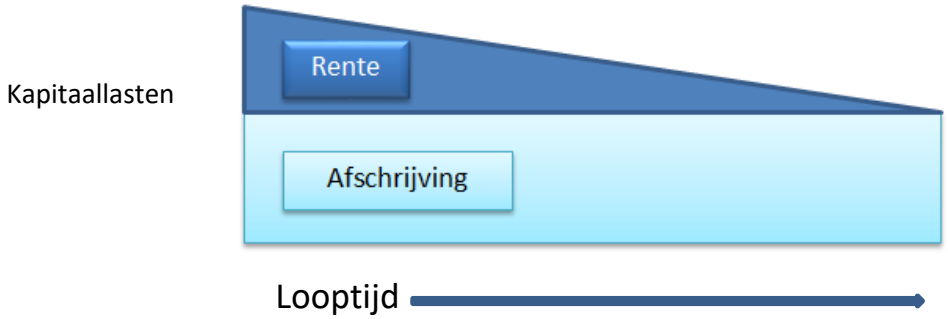
B 4.5 Afschrijvingsmethoden

De afschrijvingsmethode van de onderscheiden activa zoals we die in Utrecht hanteren, zijn opgenomen in een separate Afschrijvingstabel.

Er is keuze uit vier afschrijvingsmethoden: lineair, annuïtair, degressieve of progressieve afschrijving. Het BBV schrijft niet voor welke van de vier wanneer gebruikt moet worden. Als de keuze eenmaal gemaakt is dan moet die consequent gevolgd worden. Hierna lichten we de vier methoden kort toe met argumenten waarom we kiezen voor de ene of de andere methode.

B 4.5.1 Lineaire afschrijvingsmethode

Bij de lineaire afschrijvingsmethode dalen de kapitaallasten van jaar tot jaar. Het afschrijvingsbedrag blijft jaarlijks even hoog maar doordat de boekwaarde daalt, nemen de rentelasten jaarlijks af.

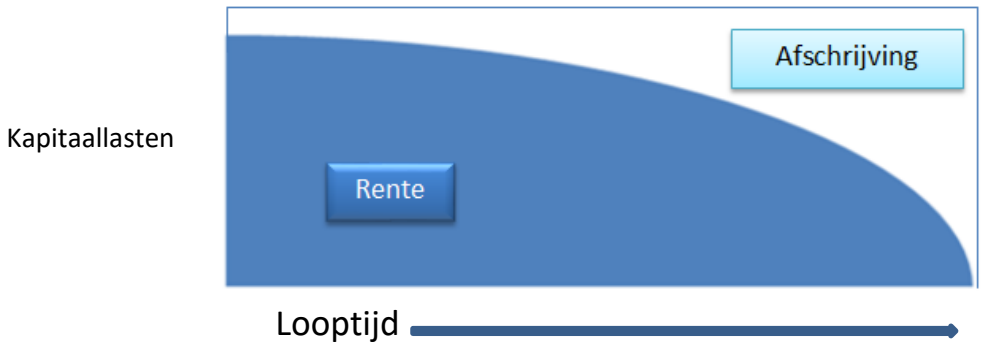

Illustratie: Lineaire afschrijvingsmethode geeft afnemende kapitaallasten

Over het geheel genomen geeft deze afschrijvingsmethode de minste lasten in de exploitatie van een actief. Dit komt doordat de rentecomponent in totaliteit kleiner is dan bij de annuïtaire afschrijvingsmethode. De lineaire afschrijvingsmethode past bij objecten die:
- naargelang het gebruik snel in waarde dalen, bijvoorbeeld: vervoermiddelen en ICT-hardware
- geen opbrengsten genereren maar hoofdzakelijk met gemeentelijke bijdragen bekostigd worden, bijvoorbeeld objecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

B 4.5.2 Annuïtaire afschrijvingsmethode

Bij de annuïtaire afschrijvingsmethode blijven de kapitaallasten gelijk gedurende de hele economische levensduur. In de beginjaren is de boekwaarde nog hoog en zijn de rentelasten daarom hoger. De hogere rentelasten worden gecompenseerd door minder snel af te schrijven. In de laatste jaren daalt de boekwaarde snel door grotere afschrijvingsbedragen. De rentelasten zijn dan evenredig laag.

Illustratie: Annuïtaire afschrijvingsmethode geeft gelijkblijvende kapitaallasten

Door de gelijkblijvende jaarlasten past deze afschrijvingsmethode bij objecten waarbij de intensiteit van gebruik recht wordt gedaan door een annuïtaire afschrijving. Activa ten behoeve van de gemeentelijke bedrijfsvoering worden wegens de gelijkblijvende structurele kapitaallasten ook annuïtair afgeschreven.

B 4.5.3 Degressieve afschrijvingsmethode:

Bij deze methode wordt de afschrijving bepaald op basis van de boekwaarde van het activum. Aangezien de afschrijving een percentage bedraagt van de boekwaarde en deze jaarlijks daalt, daalt de afschrijving eveneens. Bij toepassing van deze methode dalen de afschrijvingslasten relatief snel waardoor er veel afschrijvingslasten vrijvallen. Deze methode sluit het beste aan bij activa die in de eerste jaren een relatief snelle waardedaling vertonen en vervolgens minder snel in waarde dalen.

B 4.5.4 Progressieve afschrijving

Manier van afschrijven waarbij de afschrijving elk jaar groter wordt. Het is het tegenovergestelde van degressief afschrijven. Annuïtaire afschrijvingen zijn een voorbeeld van een progressieve afschrijvingsmethode. Het is ook mogelijk om progressief af te schrijven met een vastgelegd afschrijfschema.

Utrechtse keuze:
De lineaire afschrijvingsmethode wordt toegepast bij vaste activa. Uitzondering daarop zijn:
- activa met economisch nut waar de intensiteit van het gebruik rechtvaardigt om annuïtair af te schrijven. Te denken valt aan activa waarbij inkomsten uit tarief, huur of heffing tegenover staan ter dekking van de kosten. Deze worden annuïtair afgeschreven.
- onderwijsgebouwen

B 5 Rente

De financiering van investeringen brengt rentelasten met zich mee voor het deel dat niet wordt gefinancierd uit bijvoorbeeld bijdragen van derden. Voor een nadere toelichting over rente wordt verwezen naar het Financieringsstatuut van de gemeente Utrecht.

B 5.1 Omslagrente

In Utrecht hanteren we het systeem van integrale financiering. Dat betekent dat de werkelijk betaalde rente op leningen in principe niet rechtstreeks doorbelast wordt aan individuele investeringsprojecten (projectfinanciering), maar naar evenredigheid wordt verdeeld (= omgeslagen) over de vaste activa en de activa in ontwikkeling. Het is een vergoeding voor het beslag dat de boekwaarde van een investering legt op de financieringsmiddelen van de gemeente.

De omslagrente wordt jaarlijks toegerekend aan zowel gereed gemelde als lopende materiële en financiële vaste activa (met uitzondering van treasury-posten), het onderhanden werk (grondexploitaties c.q. bouwgronden in exploitatie) en waarborgsommen;

Het percentage van de omslagrente wordt vastgesteld conform BBV-regels (en de door de BBV voorgeschreven methodiek).

Utrechtse keuze

Rente wordt niet toegerekend aan activa op basis van de werkelijk betaalde rente voor dit actief, maar op basis van de omslagrente.

Illustratie: omslagrente

B 5.2 Rente tijdens de bouw

Het is verplicht om tijdens de bouw de oplopende investeringskosten te verlagen met voor dat project ontvangen bijdragen van derden, teneinde het kostenverhogend effect van de omslagrente te drukken.

Utrechtse keuze
In Utrecht worden gemaakte kosten tijdens de bouw verhoogd met omslagrente. Ontvangen bijdragen van derden tijdens de bouw verlagen per saldo de omslagrente.

B 5.3 Rente tijdens de exploitatie

Jaarlijks over de boekwaarde van vaste activa in exploitatie rente toegerekend, ongeacht hoe ze gefinancierd zijn. Deze rentelasten maken deel uit van de exploitatielasten van het actief.

B 6 Financiële dekking van kapitaallasten

De lasten als gevolg van het over de jaren spreiden van investeringskosten zijn de kapitaallasten, die bestaan uit de som van afschrijvingslasten en rentelasten. Kapitaallasten maken deel uit van de exploitatielasten. Kapitaallasten kunnen op drie verschillende manieren financieel gedekt worden:
- door inkomsten van derden
- met (structureel) kapitaallastenbudget
- met onttrekkingen uit een activareserve

Als er geen financiële dekking van kapitaallasten is waaruit structurele kapitaallasten uit 6.1 en 6.2 kunnen worden gedekt, dan dient in Utrecht voor nieuwe investeringen een kapitaallastenreserve gevormd te worden of structureel middelen te worden gevraagd aan de raad. De voorkeur gaat uit naar het opnemen van structurele kapitaallasten in de begroting, zodat in de toekomst budget vrijvalt voor de vervanging of renovatie van het actief. Voor investeringen waar structurele inkomsten tegenover staan (bijv. parkeergarage) is het opnemen van structureel budget een noodzaak. Als er sprake is van bijdragen van eigen middelen van bijv. andere beleidsvelden of onderhoudsbudget moet een reserve worden gevormd c.q. middelen worden toegevoegd aan de

bestaande kapitaallasten reserve. Ook als er geen noodzaak is voor vervangingen, gaat de voorkeur uit naar het werken met een reserve.

B 6.1 Dekking uit structurele inkomsten van derden

Bij investeringen met een economisch nut zoals gebouwen en rioleringen worden de kapitaallasten doorgaans gedekt uit huurinkomsten, heffingen en dergelijke. Uitgangspunt hierbij is dat de externe bijdragen van een kostendekkend niveau zijn. Indien de inkomsten voor onvoldoende dekking zorgen, worden gemeentelijke middelen ingezet als aanvullende dekking. Dat gebeurt in principe door middel van een structureel kapitaallastenbudget óf door vorming van een activareserve.

De incidentele inkomsten derden zijn subsidies die verplicht in mindering worden gebracht op het investeringsbedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

B 6.2 Dekking uit structureel kapitaallastenbudget

Enkele beleidsprogramma's beschikken over beschikbare ruimte voor (vervangings)investeringen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de programma's Onderwijs en Sport. De bandbreedte is een vooraf bepaald investeringsvolume waarbij een deel van de structurele exploitatiebudgetten bestemd is voor kapitaallasten. Doordat deze budgetten de jaarlijkse indexatie volgen blijven ze waardevast. Deze methode garandeert dat er in de toekomst voldoende financiële ruimte is voor vervangende nieuwbouw. Daarom heeft zij de voorkeur boven de methode met een activareserve.

B 6.3 Activareserve = kapitaallastenreserve

Indien gekozen wordt voor het reserveren van middelen in een kapitaallastenreserve wordt vooraf het spaardoel, de dekkingsbron en het spaarritme worden vastgesteld. De kaders voor het al dan niet gebruik maken van de activareserve staan opgenomen in de nota Reserves. Hierbij wordt uitgegaan van een generieke kapitaalreserve, alleen bij uitzondering wordt er een specifieke reserve gevormd. Zoals bij egalisatiefonds riolering. Hierbij wordt ten aanzien van de vorming van een voorziening c.q. egalisatiereserve de "NOTITIE MATERIËLE VASTE ACTIVA" commissie BBV gevolgd.

C Monitoren, sturen en verantwoorden

C 1 Juridische context en samenhang overig relevant beleid

C 1.1 Landelijke wetgeving

- gemeentewet

Artikel 212 van de Gemeentewet stelt dat elke gemeente een financiële verordening moet hebben. De financiële verordening bevat in elk geval de "regels voor waardering en afschrijving van activa". Artikel 10 van de Verordening financieel beleid en beheer gemeente Utrecht bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders de Beleidsnota "Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa" (WAAVA) aanbiedt ter behandeling en vaststelling door de raad. Voor de exacte afschrijvingstermijnen en -methode per actief stelt de raad de afschrijvingstabel vast. De Utrechtse spelregels met betrekking tot activeren en afschrijven in deze Beleidsnota zijn hiervan afgeleid en geven de kaders voor:

- De grondslagen voor waardering en activering van vaste activa
- De afschrijvingsmethode en –termijnen van vaste activa
- Het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint

http://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2016-02-01#TiteldeelIV_HoofdstukXIV

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt wettelijke regels met betrekking tot gemeentefinanciën. De artikelen 59 tot en met 65 van het BBV bevatten regels voor waardering, activering en afschrijving van vaste activa.
http://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2016-04-14

De commissie BBV heeft daarnaast nog een aparte notitie Materiële Vaste Activa gepubliceerd in januari 2020: Notitie Materiële vaste activa · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

Met het oog op de juiste interpretatie van de BBV-regels doet de commissie BBV stellige uitspraken. Gemeenten zijn verplicht zich aan de stellige uitspraken te houden. Daarnaast doet de commissie BBV aanbevelingen en publiceert een vraag- en antwoordrubriek op haar website.
http://www.commissiebbv.nl/

C 1.2 Gemeentelijk beleid

Deze nota is opgesteld in samenhang met onder andere de volgende financiële nota's:

- Financiële verordening 212, raadsbesluit 29-2024
- Nota Reserves, raadsbesluit 30 april 2020
- Financieringsstatuut Gemeente Utrecht, raadsbesluit 26 januari 2020

C 2 Vaststellen kredieten en ophoging /verlaging van kredieten

In de begroting staan de investeringsbudgetten opgenomen. Om deze budgetten te kunnen inzetten moeten deze door de raad worden vrijgegeven door het verlenen van een krediet. Dit kan bij het vaststellen van de begroting of met een specifiek raadsbesluit.

De kaderstelling voor het vrijgeven van kredieten staat geformuleerd in de verordening financieel beleid en beheer (artikel 10 lid 6 en 7).

C 3 Indicatoren voortgang en verantwoording

Door middel van deze Beleidsnota geeft de raad invulling aan haar budgetrecht en maakt zij nadere afspraken rondom de verantwoording daarover. De raad krijgt daarmee beter zicht en vat op de (meerjarige) besteding van het geld.

De voortgang over investeringen wordt (financieel) gevolgd via de begrotingscyclus en de beleidscyclus vanuit de inhoud. De verantwoording verloopt via de jaarstukken.

C 4 Risicobeheersing

Door middel van het vaststellen van deze nota stelt de raad uniforme regels op rondom waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa. De waarderingsgrondslagen (een stelselwijziging) kunnen alleen worden aangepast indien daarvan gegronde redenen zijn. Dit voorkomt het risico dat het

inzicht in de financiële positie van de gemeente vertroebelt doordat wijziging op wijziging plaatsvindt.

C 5 Financiën

De aanpassing van de Beleidsnota WAAVA vloeit voort uit eerder besluitvorming in de raad bij Voorjaarsnota 2024 en aanpassingen van de BBV-regelgeving. Deze aanpassingen hebben geen invloed op het financiële beeld, zoals is vastgesteld bij de Programmabegroting 2025-2028.

De beleidsnota is van toepassing vanaf begrotingsjaar 2026 en wordt vanaf dat moment toegepast op de verwerking van activa in onze administratie.

Bijlage 1 Overzicht Utrechtse keuzes

- Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut, materiële vaste activa met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en materiële vaste activa met maatschappelijk nut voor de activeringsgrens, looptijd en ingangsdatum.

- Kosten van het sluiten van geldleningen worden direct ten laste van het resultaat gebracht, met uitzondering van kosten van het oversluiten of afkopen van leningen of financiële derivaten. 3. Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden in Utrecht niet geactiveerd, maar rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht. Een uitzondering kan worden gemaakt voor zeer omvangrijke investeringen.

- Bij omvangrijke ruimtelijke projecten en vastgoedprojecten mag tot de vervaardigingsprijs worden gerekend: de interne uren en overige indirecte kosten van de bovengenoemde fasen 3 tot en met 5.

- Tot de verwervings- c.q. vervaardigingsprijs gerekend: een redelijk deel van de interne uren en overige indirecte kosten van de bovengenoemde fasen 2 en 3. Indien de projectmethodiek UPG wordt gehanteerd, gelden bij de projecten bedrijfsvoering dezelfde uitgangspunten als voor projecten ruimtelijk/ fysiek domein.

- Indien sloopkosten van een gebouw onderdeel zijn van een bouwproject worden deze kosten geactiveerd en wordt de boekwaarde van het actief hiermee verhoogt.

- In Utrecht wordt op vastgoed met een maatschappelijke functie alleen dan een duurzame waardevermindering toegepast, wanneer bestuurlijk de intentie is om het te verkopen of de bestemming te wijzigen naar vastgoed met een economische functie. Duurzame waardevermindering van gronden bij de materiele vaste activa die een maatschappelijke functie hebben of onder een pand met een maatschappelijke functie wordt wel verwerkt.

- Voor het bepalen van de hoogte van de afschrijvingslasten voor nieuwe investeringen wordt rekening gehouden met een restwaarde, tenzij er aantoonbaar geen restwaarde is. De restwaarde wordt tevens ingezet ter compensatie van de sloop- of verwijderingskosten.

- In Utrecht worden alle investeringen (individueel of gebundeld) boven de 100.000 euro gemeentelijke middelen geactiveerd. Investeringen onder dat bedrag mogen worden geactiveerd op voorwaarde dat dit op consequente wijze gebeurt. Aankoop van grond wordt altijd geactiveerd.

- Activa die volgens de criteria van deze nota in aanmerking komen voor activering worden in de loop van de realisatie onder de vaste activa opgenomen als ‘lopend actief’.

- Indien er sprake is van (bebouwde) grond, dan gelden er twee componenten. Het materiële vaste actief wordt afgeschreven conform de vastgestelde afschrijvingstabel als “component”. De bijbehorende grond wordt gezien als een ander component en op de grond wordt niet afgeschreven

- Bij alle investeringen wordt er in Utrecht per 2024 voor alle nieuwe investeringen begonnen met afschrijven vanaf 1 januari van het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt. Met uitzondering van:
  - Riolering hierbij wordt het ideaalcomplex gehanteerd
  - Investeringen met een economisch nut, waar inkomsten tegenover staan.

- Jaarlijks wordt beoordeeld of de afschrijvingstabel nog actueel is of aanpassingen behoeft. Bij wijzigingen wordt de afschrijvingstabel door de raad vastgesteld.

- De kosten van het oversluiten van geldleningen worden afgeschreven over de looptijd van de nieuwe lening.

- Het is toegestaan af te wijken van de vastgestelde afschrijvingstabel. In die gevallen dient per individueel project vooraf toestemming van de raad te worden verkregen. Indien de financiële consequenties effect hebben op het financieel beeld, worden de wijzigingen betrokken bij de integrale afweging.

- Bij omvangrijke investeringen bestaande uit meerdere componenten wordt de methode alleen toegepast als er sprake is van materieel financieel effect bij het gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen. Bij componenten die apart geactiveerd worden is van belang dat:
  - Elke component een afschrijvingstermijn krijgt die overeenkomt met zijn economische of technische levensduur.
  - Maximaal 4 componenten worden onderscheiden.
  - De opsplitsing van het actief in componenten op basis van een voorcalculatie wordt vastgesteld (bijv. offerte) i.v.m. voorkomen administratieve lastendruk.

- De lineaire afschrijvingsmethode wordt toegepast bij vaste activa. Uitzondering daarop zijn:
  - Activa met economisch nut waar inkomsten uit tarief, huur of heffing tegenover staan ter dekking van de kosten. Deze worden annuïtair afgeschreven.
  - Onderwijsgebouwen

- Het is toegestaan af te wijken van de vastgestelde afschrijvingstabel. In die gevallen dient per individueel project vooraf toestemming van de raad te worden verkregen. Indien de financiële consequenties effect hebben op het financieel beeld, worden de wijzigingen voorgelegd aan de raad. Zie hiervoor B4.3

- Rente wordt niet toegerekend aan activa op basis van de werkelijk betaalde rente voor dit actief, maar op basis van de omslagrente.

- In Utrecht worden gemaakte kosten tijdens de bouw verhoogd met omslagrente. Ontvangen bijdragen van derden tijdens de bouw verlagen per saldo de omslagrente.

Bijlage 2: Verklarende woordenlijst

Activa (enkelvoud: actief of activum)
Activa zijn de bezittingen van de gemeente op een bepaald moment, de waarde ervan uitgedrukt in euro's.

Activa met een economisch nut
Gemeentelijk bezit dat kan bijdragen aan het genereren van inkomsten en/of verhandelbaar is.

Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Gemeentelijk bezit dat niet verhandelbaar is en niet bijdraagt aan het genereren van middelen.

Activa in ontwikkeling
Werken die bestemd zijn voor meerjarig eigen gebruik en op de balansdatum nog niet gereed zijn. Ook wel 'lopende activa' genoemd.

Activareserve
Een reserve voor de financiële dekking van kapitaallasten gedurende de afschrijvingstermijn van een actief.

Activeren
Het op de balans presenteren van de financiële waarde van een kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezit kan worden beschouwd.

Afschrijven
Het op systematische wijze ten laste van de exploitatie brengen van een investering. Hiermee wordt in de boekhouding de waardedaling door veroudering en/of slijtage tot uitdrukking gebracht.

Afschrijvingsmethode: zie lineaire en annuïtaire afschrijvingsmethode
Annuïtaire afschrijvingsmethode
Deze methode kent een jaarlijks gelijkblijvend bedrag aan rente en afschrijving. In de beginjaren is de afschrijvingscomponent laag en de rentecomponent hoog. Tegen het einde is deze verhouding omgekeerd.

Balans
De balans geeft de grootte en de samenstelling van het vermogen van de gemeente weer op een bepaald tijdstip. De bezittingen staan aan de activa-kant, dat is de linkerkant van de balans. Aan de passiva-kant, dat is de rechterkant, staat hoe de het bezit gefinancierd is.

Boekwaarde
Dit is de waarde van een actief op een bepaald moment. De boekwaarde wordt bepaald door de verkrijgings- of vervaardigingsprijs te verminderen met de reeds gedane afschrijvingen.

Boekwinst/- verlies
Het verschil tussen de boekwaarde en de actuele verkoopprijs.

Componentenbenadering
Dit houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven, elk naargelang zijn eigen waardeverloop.

Causaliteit
Oorzakelijk verband.

Circulariteit
Grondstoffen, onderdelen en producten worden na hun levensduur opnieuw ingezet waardoor de waarde behouden blijft.

Disagio
Een negatief verschil tussen de werkelijke waarde van een investering (zoals een aandeel of obligatie) en de nominale waarde.

Economische waarde
De verkoopwaarde in het vrije economische verkeer.

Economische levensduur
De periode waarin het actief of productiemiddel normaal kan worden gebruikt, inkomsten kan genereren en/of verkocht kan worden.

Exploitatie
Dit is het uitbaten van bezittingen zoals het gebruik van gebouwen of goederen of het uitvoeren van een dienst.

Financiële vaste activa
Een categorie van activa die een financiële waarde vertegenwoordigen zoals bijvoorbeeld verstrekte leningen.

Grondexploitatie
Een grondexploitatie (soms afgekort tot grex) is een begroting die wordt opgesteld om grondkosten en grondopbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan (zoals een nieuw bestemmingsplan) in beeld te brengen.

Immateriële vaste activa
Een categorie van bezittingen die niet tastbaar zijn zoals bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Investering
Investeringen zijn de uitgaven die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen.

Investering met economisch nut
Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen.

Investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

Kapitaalgoederen
Objecten met een meerjarig nut.

Kapitaallasten
De jaarlijkse exploitatielasten van rente en afschrijving die verbonden zijn aan activa.

Kapitaallastenreserve: zie activareserve.

Levensduurverlengende investering
Een investering met als doel de levensduur van een bestaand actief substantieel te verlengen.

Lineaire afschrijvingsmethode
Deze methode kent een jaarlijks dalend bedrag aan lasten. De afschrijvingscomponent blijft jaarlijks gelijk. Als gevolg van een daling van de boekwaarde neemt de jaarlijkse rentelast af.

Lopende activa: zie Activa in ontwikkeling.

Materiële vaste activa
Bezittingen van de gemeente van stoffelijke aard met een meerjarig nut. Voorbeelden zijn onder andere: grond, gebouwen, wegen en machines.

Netto methode
Bezittingen worden op de balans opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs minus bijdragen van derden.

Omslagrente
Rentelasten die op een systematische manier worden toegerekend aan de activa. Het is een vergoeding voor het beslag dat de boekwaarde van een investering legt op de financieringsmiddelen van de gemeente.

Rente: zie Omslagrente.

Restwaarde
De opbrengstwaarde die na de gebruikstermijn nog gerealiseerd kan worden.

Technische levensduur
Het aantal jaren dat een object werkelijk meegaat voordat het versleten is of tot het moment waarop het geen productieve prestaties meer kan leveren.

Vaste activa
De bezittingen van de gemeente waarin het benodigde vermogen meerdere jaren is vastgelegd. We onderscheiden materiële, immateriële en financiële vaste activa.

Verkrijgingsprijs
Het bedrag dat betaald is om activa aan te schaffen. Dit is de inkoopprijs plus bijkomende kosten.

Vervaardigingsprijs
De kosten die gemaakts zijn voor het in eigen beheer vervaardigen van een actief.

Vervangingsinvestering
Het vervangen van een actief waarvan de technische of economische levensduur is verstreken.

Bijlage 3 Afschrijvingstabel vaste activa
(m.i.v. 1 januari 2021, B&W 21 december 2021)

AFSCHRIJVINGSTABEL VASTE ACTIVA

Algemeen

Ondergrens voor verplichtingen materiële vaste activa		
	Materiële vaste activa met een economisch nut	€ 100.000 Absolute uitgaven
	Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	€ 100.000 Gemeentelijke middelen
Circulaire activa		
	Er is sprake van circulaire activa indien het actief een restwaarde heeft die groter is dan nul.	
Componentenbenadering		
	Indien de componentenbenadering van toepassing is, dan is de afschrijvingstermijn aangegeven in onderstaande afschrijvingstabel bij de betreffende objecten.	
Aankoop gebruikte / 2e hands objecten		
	Bij aankoop van gebruikte of 2e hands objecten is de afschrijvingsduur gelijk aan de verwachte resterende levensduur met inachtneming van bovengenoemde ondergrens voor activering.	

Categorie	Nut E/M[1]	Annuïtair / Lineair	Afschrijvingsduur (in jaren)
Immateriële vaste activa			

10 010	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	E	Lineair	Diverse
10 110	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief worden binnen bepaalde criteria geactiveerd		Lineair	5
10190	Lopende investeringen kosten van onderzoek en ontwikkeling		Geen afschrijving	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden over het algemeen niet geactiveerd. Voor die situaties waarin een bijdrage wel geactiveerd wordt, gelden dezelfde afschrijvingstermijnen als bij de activa in eigendom van de gemeente. Daarbij gelden de volgende activa-codes:				
10 210	Bijdragen aan in gebruik genomen activa van derden		Lineair	Diverse
10 290	Lopende investeringen bijdragen aan activa van derden in ontwikkeling		Geen afschrijving	

Financiële vaste activa		
	Uitgegeven leningen en geldverstrekkingen	Activering tegen nominale waarde

Materiële vaste activa				
	Gronden en terreinen			
20 010	Gronden en terreinen niet zijnde parkeerterreinen	E	Geen afschrijving	
20 020	Parkeerterreinen	E	Lineair	10
20 030	25% van de cascowaarde van ondergrondse parkeergarage	E	Geen afschrijving	
20 090	Lopende investeringen gronden en terreinen	E	Geen afschrijving	

	Woonruimten			
21 010	Woonruimten	E	Annuïtair	40
21 020	Restauratie/renovatie van permanente woonruimten en monumenten	E	Annuïtair	20
21 090	Lopende investeringen in woonruimten	E	Geen afschrijving	

	Bedrijfsgebouwen			
22 010	Bedrijfsgebouwen met een economische levensduur van 40 jaar. Dit betreft onder andere: kantoorpanden, bedrijfsloodsen, scholen, peuterspeelzalen, sociale en culturele voorzieningen, broedplaatsen voor startende ondernemers, zwembaden, sportvoorzieningen	E	Annuïtair	40

	en monumenten. Met uitzondering van parkeergarages			
22 015	Opstallen gemeentewerven (afvalscheidingsstations)	E	Annuïtair	10
22 020	Parkeergarages	E	Annuïtair	40
22 040	Restauraties/renovaties van semipermanente bedrijfsgebouwen	E	Annuïtair	10
22 030	Restauraties/renovaties van permanente bedrijfsgebouwen en monumenten	E	Annuïtair	20
22 050	Restauraties/renovaties die de economische levensduur van permanente bedrijfsgebouwen met 30 jaar verlengen	E	Annuïtair	30
22 090	Lopende investeringen bedrijfsgebouwen	E	Geen afschrijving	

	Grond- weg en waterbouwkundige werken			
23 010	Aanleg, reconstructie, renovatie verhardingen Inclusief ondergrond	M	Lineair	40
23 020	Aanleg, reconstructie, renovatie civiele constructies	M	Lineair	50
23 090	Lopende investeringen grond- weg- en waterbouwkundige werken	M	Geen afschrijving	
23 510	Riolering: aanleg en vervanging	E	Annuïtair	40
23 520	Sportterreinen: aanleg en inrichting	E	Annuïtair	30
23 530	Sportvelden: aanleg en inrichting toplaag	E	Annuïtair	12
23 590	Lopende investeringen riolering en sportterreinen	E	Geen afschrijving	

	Vervoermiddelen			
24 010	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 5 jaar. Dit betreft onder andere: personenwagens, bestelwagens (5 jaar), tractoren, grote en kleine inzamelvoertuigen voor intensief gebruik en tweedehands grote inzamelvoertuigen	E	Lineair	5

24 020	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 8 jaar. Dit betreft onder andere: grote en kleine inzamelvoertuigen voor normaal gebruik, vrachtwagens en grote aanhangwagens	E	Lineair	8
24 030	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 10 jaar. Dit betreft onder andere: kleine aanhangwagens en bestelwagens	E	Lineair	10
24 040	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 40 jaar. Dit betreft vaartuigen (bedrijfsboten) en vaartuigen casco	E	Lineair	40
24 090	Lopende investeringen vervoermiddelen	E	Geen afschrijving	

	Machines, apparaten en installaties			
25 010	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 5 jaar. Dit betreft onder andere veegmachines en opnamekoppen voor inzamelwagens	E	Lineair	5
25 015	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 6 jaar. Dit betreft onder andere opnamekoppen voor inzamelwagens	E	Lineair	6
25 020	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 7 jaar. Dit betreft onder andere: apparatuur parkeren	E	Lineair	7
25 030	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 8 jaar. Dit betreft onder andere: installaties parkeren	E	Lineair	8
25 035	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 10 jaar.	E	Lineair	10
25 040	Machines, apparaten en installaties gebonden aan gebouwen: Dit betreft onder andere: beveiligings-, verwarmings- en brandblusinstallaties	E	Annuïtair	10
25 050	Gebouwgebonden installaties: o.a. liften en klimaatinstallatie	E	Annuïtair	40
25 090	Lopende investeringen machines, apparaten, installaties met economisch nut	E	Geen afschrijving	
25 510	Verkeersregelinstallaties (VRI's)	M	Lineair	10
25 520	Openbare verlichting	M	Lineair	25

25 590	Lopende investeringen machines, apparaten, installaties met maatschappelijk nut	M	Geen afschrijving	

	Informatie- en communicatietechnologie (ICT) vervolg machines, apparaten en installaties			
26 010	Hardware, grootschalig	E	Annuïtair	7
26 020	Hardware, kleinschalig	E	Lineair	5
26 030	OS Werkplek	E	Annuïtair	5
26 031	ICT infra inpandig (data- en telecommunicatie)	E	Annuïtair	7
26 040	ICT machines (PC's. laptops, servers, data-opslag)	E	Annuïtair	5
26 050	Mobiele ICT apparatuur (telefoons en tablets)	E	Annuïtair	3
26 051	Overige telefonie	E	Annuïtair	7
26 060	Netwerken	E	Annuïtair	7
26 070	Verbindingen ICT infra lang (in en buiten pand tot aan patchkast)	E	Annuïtair	10
26 081	Firewall aanpassen, uitbreiden	E	Annuïtair	5
26 082	Netwerkauthenticatie	E	Annuïtair	7
26 090	Lopende investeringen ICT	E	Geen afschrijving	

	Overige materiële vaste activa			
26 011	ICT grootschalig, software	E	Annuïtair	7
26 021	ICT kleinschalig, software	E	Lineair	5
	Kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde		Geen afschrijving, worden niet geactiveerd	
29 110	Overige materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	M	Lineair	15
29 111	Speeltoestellen	M	Lineair	15
29 112	Bomen en overig groen	M	Lineair	30
29 190	Lopende investeringen met een maatschappelijk nut	M	Geen afschrijving	
29 921	Inrichting van gebouwen, alsmede voorzieningen in en aan gebouwen en inventaris: bureaus, stoelen, kasten etc.	E	Annuïtair	10
29 920	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 10 jaar: Dit betreft onder andere: binnenbak en toegangssysteem ondergrondse containers	E	Lineair	10

29 925	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 15 jaar. Dit betreft onder andere: perscontainers, GTE-containers	E	Lineair	15
29 930	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 20 jaar. Dit betreft onder andere: betonputten ondergrondse container	E	Lineair	20
29 991	Lopende investeringen met een economisch nut o.a. software	E	Geen afschrijving	

[1] E=Economisch nut; M=Maatschappelijk nut

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4894
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	3.2
Titel	Raadsvoorstel Benoeming plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman
ID	5122
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	DB van de Raad
Beleidsveld	Ombudszaken/klachtafhandeling
Referendabel	Nee
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	25 september 2025

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Benoeming plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman

Beleidsveld	Ombudszaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Dagelijks bestuur raad
Kenmerk	32003829
Vergaderdatum Raad	20 november 2025
Referendabel	Nee (artikel 1:2 lid 2 sub o Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het dagelijks bestuur van de raad,
de Commissie Personeelszorg Raadsfunctionarissen gehoord hebbende,
stelt de raad voor te besluiten:

1. Mevrouw C. Hummelen te benoemen als plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman.

Het dagelijks bestuur van de raad,

De griffier
Miguel Israel

De voorzitter
Sharon Dijksma

Samenvatting

Sinds 20 februari 2025 is de functie van plaatsvervangend ombudsman vacant. Na het vrijkomen van de functie hebben de ombudsman en de stafleden, in het bijzonder de secretaris, de bijbehorende taken op zich genomen. Voorgesteld wordt geen actief plaatsvervangend ombudsman te benoemen, maar in de plaats daarvan de secretaris van het Ombudsloket te benoemen als plaatsvervangend ombudsman die pas actief in functie treedt als de ombudsman langdurig zou uitvallen.

Context

Er is een wettelijke verplichting om bij benoeming van een gemeentelijke ombudsman tevens een plaatsvervanger te benoemen. Omdat de wet niet voorschrijft of deze plaatsvervanger actief is of een plaatsvervanger in de pure zin van het woord, namelijk een slapend ombudsman die pas in functie treedt bij langdurige afwezigheid van de ombudsman, maken gemeenteraden hierin verschillende keuzes. Zo hebben Groningen en Nijmegen een staflid benoemd tot plaatsvervangend ombudsman. De grote drie gemeentes beschikken over actieve plaatsvervangende ombudsmannen. Nu de functie van plaatsvervangend ombudsman in Utrecht vacant is, doet zich de vraag voor op welke wijze de Utrechtse Raad met deze functie wil omgaan.
Het voorstel is om te kiezen voor de doelmatige opzet die ook in Groningen en Nijmegen bestaat. Dat wil zeggen een ombudsman die ook de kinderombudsfunctie invult met een plaatsvervangend ombudsman vanuit de staf. Het ligt in de rede de secretaris van het Ombudsloket te benoemen tot plaatsvervangend ombudsman gelet op de al aanwezige kennis en ervaring bij de secretaris. Zij kan direct als plaatsvervanger optreden mocht dat nodig zijn.

Juridische context
Op grond van artikel 81q lid 2 van de Gemeentewet benoemt de raad een plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman.

Beslistermijn
Voor benoeming van de plaatsvervangend ombudsman is wijziging van de verordening noodzakelijk. Dit wordt in een separaat raadsvoorstel aan u voorgelegd.
De gewijzigde verordening treedt in werking na besluitvorming in de raad en publicatie op overheid.nl. Voorgesteld wordt de verordening met terugwerkende kracht in werking te laten treden per datum benoeming.

Beoogd effect
Mogelijk maken dat de secretaris wordt benoemd als plaatsvervangend ombudsman.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

1 december 2022:	Raadsbesluit Instellen Utrechts Ombudsloket
22 juni 2023:	Raadsbesluit Verordening Utrechts Ombudsloket
22 juni 2023:	Raadsbesluit Benoemen voorzitter en plaatsvervangend voorzitter Utrechts Ombudsloket
2 november 2023:	Raadsbesluit Verordening Utrechts Ombudsloket (aanvulling rechtspositie)
7 december 2023:	Raadsbesluiten Benoemen waarnemend plaatsvervangend voorzitter Utrechts Ombudsloket
27 juni 2024:	Raadsbesluit van Ombudsloket naar Ombudsman
12 december 2024:	Raadsbesluit benoemen ombudsman en plaatsvervangend ombudsman
12 december 2024:	Raadsvoorstel Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Mevrouw C. Hummelen te benoemen als plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman.

Argumenten	
1.1	Conform artikel 81q lid 2 Gemeentewet benoemt de raad een plaatsvervangend gemeentelijke ombudsman.
	Toelichting argument
	De wettelijke verplichting waarborgt de continuïteit van het werk van de ombudsman en diens onafhankelijk functioneren, ook in situaties waarin de gemeentelijke ombudsman tijdelijk of langdurig verhinderd is. Benoeming van mevrouw C. Hummelen als plaatsvervangend ombudsman is praktisch en budgetneutraal gelet op de al aanwezige kennis en ervaring bij haar. Zij kan direct als plaatsvervanger optreden mocht dat nodig zijn. Daarnaast zorgt deze benoeming niet voor extra kosten en creëert ruimte voor inzet op operationele werkzaamheden.

Financiën
Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen.

Vervolg
Zie separaat raadsvoorstel ‘Evaluatie Utrechts Ombudsloket en wijziging Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht’.

Samen stad maken (voorheen: Participatie)
N.v.t.

Communicatie
Bericht op website Utrechts Ombudsloket.

Bijlagen
-

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4893
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	3.2.1
Titel	Raadsvoorstel Evaluatie Utrechts Ombudsloket en wijziging Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht
ID	5121
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	DB van de Raad
Beleidsveld	Ombudszaken/klachtafhandeling
Referendabel	Nee
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	**25 september 2025**
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	6 november 2025

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Evaluatie Utrechts Ombudsloket en wijziging Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht

Beleidsveld	Ombudszaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Dagelijks bestuur raad
Kenmerk	32003608
Vergaderdatum Raad	20 november 2025
Referendabel	Nee (artikel 1:2 lid 2 sub o Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het dagelijks bestuur van de raad,
de Commissie Personeelszorg Raadsfunctionarissen gehoord hebbende,
stelt de raad voor te besluiten:

1. De gewijzigde verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht vast te stellen.

Het dagelijks bestuur van de raad,

De griffier
Miguel Israel

De voorzitter
Sharon Dijksma

Samenvatting

Bij de instelling van het Utrechts Ombudsloket op 1 december 2022 en nadien bij de herziening van de verordening op 22 juni 2023 is besloten in 2025 een evaluatie uit te voeren. Daarnaast heeft de Raad op 12 december 2024 motie M507 aangenomen die de CPR opdraagt in de evaluatie van het Utrechtse Ombudsloket expliciet aandacht te besteden aan de uitvoering van de kinderombudsfunctie en hoe deze functie in de verordening verankerd kan worden.

De conclusie van de evaluatie en uitkomsten van de technische sessie met de raad op 20 mei jl. zijn:

- De Utrechtse inwoner weet het Ombudsloket steeds beter te vinden. Dit blijkt uit de toename van het aantal meldingen, klachten en verzoeken.
- Het Ombudsloket heeft per 1 januari 2025 de taken van de Nationale Ombudsman voor Utrecht overgenomen, waaronder de afhandeling van tweedelijns klachten. Deze klachten zijn in hun aard complexer dan de reguliere meldingen.
- Het is raadzaam de kinderombudsfunctie te formaliseren in de verordening.

De toename van het aantal klachten en de complexiteit daarvan draagt bij aan een grotere werklast voor het Ombudsloket. De personele capaciteit van het Ombudsloket is vooralsnog gelijk gebleven, met dien verstande dat sinds 20 februari 2025 de functie van plaatsvervangend ombudsman vacant is. Na het vrijkomen van de functie hebben de ombudsman en de stafleden de bijbehorende taken op zich genomen.

Gelet op bovenstaande is het voorstel om:

1. De kinderombudsfunctie expliciet in de verordening te verankeren door deze taak integraal te beleggen bij de ombudsman.
2. Geen actief plaatsvervangend ombudsman te benoemen, maar in de plaats daarvan de secretaris van het Ombudsloket te benoemen als plaatsvervangend ombudsman die pas actief in functie treedt als de ombudsman langdurig zou uitvallen. Dit voorstel zal met een afzonderlijk raadsvoorstel ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

Context

Evaluatie
Het Ombudsloket dient in de praktijk verschillende functies, waarvan de belangrijkste drie in deze paragraaf staan beschreven inclusief de wijze waarop die functie is vervuld sinds de start in september 2023.

Omgaan met klachten
In de eerste plaats is het Ombudsloket er voor inwoners en ondernemers die moeite ondervinden in de communicatie met de gemeente. Het Ombudsloket helpt de communicatie tussen hen te verbeteren, tot oplossingen te komen en zo het vertrouwen in de gemeente te herstellen. In de periode tussen september en december 2023 heeft het Ombudsloket 177 meldingen afgehandeld waarvan een groot deel als gevolg van de problemen met de parkeerapp. In 2024 zijn in totaal 150 meldingen verwerkt die onder andere vergunningaanvragen, aanvragen voor bijstand en bijzondere bijstand en meldingen openbare ruimte en parkeren betroffen. Halverwege 2025 stond de teller van het aantal meldingen op 120. In de praktijk is ook gebleken dat minder digitaal vaardige Utrechters het Ombudsloket weten te vinden door het actief opzoeken en benaderen van inwoners.

Ook is per 1 januari 2025 de tweedelijns klachtbehandeling van de Nationale Ombudsman overgenomen, wat tot uiting komt in een toename van het aantal klachten inclusief zes tweedelijns klachten in het eerste half jaar. Bij deze klachten gaat het om inwoners die ontevreden zijn over de afhandeling van hun klacht door de gemeente. In de aard zijn die over het algemeen complexer en meer tijdrovend in de afhandeling, omdat die meer onderzoek vergen.

Verbeteren dienstverlening gemeente
In de tweede plaats heeft het Ombudsloket de functie om de dienstverlening van de gemeente te verbeteren. Dat gebeurt door bij meldingen contact te leggen met de betreffende ambtenaar om te zoeken naar een oplossing. In de praktijk komt het geregeld voor dat deze contactmomenten de indiening van een klacht overbodig maken. Voor de tweedelijns klachten geeft het ombudsloket formele aanbevelingen aan het college om herhaling te voorkomen en daarmee de dienstverlening te verbeteren. Daarnaast herkent het ombudsloket patronen in het type klachten en meldingen dat binnenkomt, en signaleert zij die patronen aan de ambtelijke organisatie. Het ombudsloket gaat over die patronen tevens in gesprek met de klachtencoördinatoren met als doel daarvan te leren.

Signaalfunctie
In de derde plaats voorziet het Ombudsloket in een signalerende functie aan de raad. Het Ombudsloket informeert de raad over klachtenafhandeling of dienstverlening van de gemeente en signaleert tekortkomingen daarin. Zo heeft het ombudsloket in 2025 de aandacht gevestigd op de problematiek rondom thuiszitters, schimmel in huurwoningen en erfpacht. Het Ombudsloket beoogt daarmee als een van de hulptroepen van de raad op te treden, net als de rekenkamer. De signalerende functie uit zich ook in het actief opzoeken van mensen in wijken, om na te gaan of er wellicht blinde vlekken zijn in problemen waar inwoners tegen aanlopen in relatie tot de gemeente. In gevallen waarin de raad al op de hoogte is van bepaalde problemen, voegt het Ombudsloket vanuit een onafhankelijke rol urgentie toe en een heldere toelichting van waar het precies knelt.

Het hoger liggende doel van deze drie functies is het bijdragen aan het herstel van vertrouwen van de Utrechter in de gemeente.

Landelijke versterking lokale ombudsfunctie
In 2024 is het versterken van de lokale ombudsfunctie opgenomen in het regeerprogramma en vinden er op uitnodiging van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gesprekken plaats tussen de lokale ombudsfuncties, de Nationale ombudsman en BZK. Geconstateerd is dat de lokale en onafhankelijke ombudsfunctie een belangrijke schakel vormt bij het bevorderen van goed (decentraal) bestuur en het versterken van de democratie.

De decentralisaties in het sociale domein na 2015 hebben tot een impliciete verruiming van het takenpakket van de (lokale) ombudsfunctie geleid. Deze ontwikkelingen onderstrepen voor de gemeente Utrecht dan ook de noodzaak voor een brede, krachtige en goede lokale ombudsfunctie.

Governance benchmark en voorstel voor het Utrechts Ombudsloket
Als onderdeel van de brede evaluatie is het Ombudsloket gevraagd te komen met een vergelijking van de structuur met andere gemeentelijke ombudsmannen. In die vergelijking gaat het met name om de wijze waarop de kinderombudsfunctie is belegd, het werken met een fulltime of parttime ombudsman en een actieve of slapende plaatsvervangend ombudsman. Deze benchmark betreft gemeenten die net als Utrecht hebben gekozen voor een ombudsman met een proactieve inzet naar inwoners.

Het Utrechts Ombudsloket beschikt in tegenstelling tot Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Nijmegen en Groningen over een parttime ombudsman. Bij de instelling van het Utrechtse Ombudsloket is deze bewuste keuze gemaakt naar analogie van de lokale rekenkamer, waarbij ook sprake is van een parttime voorzitter en twee parttime bestuursleden. Deze personen krijgen geen salaris maar een vergoeding voor hun werkzaamheden. De situatie bij het Utrechts Ombudsloket geeft geen aanleiding deze structuur (parttime ombudsman) op dit moment te wijzigen.

Bij de governance benchmark is ook de motie betrokken die oproept tot het verankeren van de kinderombudsfunctie in de verordening. De benchmarkgemeentes beschikken ieder over een vorm van juridische verankering van de kinderombudsfunctie. Rotterdam en Nijmegen hebben deze functie in de verordening verankerd door te bepalen dat de ombudsman tevens optreedt als kinderombudsman. In Amsterdam is de functie opgenomen in de toelichting op de verordening en in Den Haag is de functie vastgelegd in de rechtspositieregeling. Wat in de vergelijking opvalt is dat alleen Amsterdam, Rotterdam en Den Haag beschikken over plaatsvervangers die zich profileren als kinderombudsman. In Groningen en Nijmegen is deze taak integraal belegd bij de ombudsman en diens staf. In het voorliggende voorstel wordt op die praktijk aangesloten. In feite is dit de situatie die

vanaf 1 februari 2025 van toepassing is. Dit behoeft nog formele vaststelling, hetgeen met dit voorstel wordt voorgesteld.

Met de juridische verankering van de kinderombudsfunctie geeft het Ombudsloket op passende wijze uitvoering aan de aangenomen motie (M507).

Juridische context
De wettelijke grondslag en verdere regelgeving omtrent de gemeentelijke ombudsman is beschreven in de artikelen 81q tot en met 81v van de Gemeentewet en in de Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht.

Beslistermijn
De gewijzigde verordening treedt in werking na besluitvorming in de raad en publicatie op overheid.nl. Voor benoeming van de plaatsvervangend ombudsman is wijziging van de verordening noodzakelijk. Om deze reden wordt voorgesteld om de verordening met terugwerkende kracht in werking te laten treden per datum benoeming.

Beoogd effect
Juridische verankering van de kinderombudsfunctie in de verordening en het mogelijk maken dat de secretaris wordt benoemd als plaatsvervangend ombudsman.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

1 december 2022:	Raadsbesluit Instellen Utrechts Ombudsloket
22 juni 2023:	Raadsbesluit Verordening Utrechts Ombudsloket
22 juni 2023:	Raadsbesluit Benoemen voorzitter en plaatsvervangend voorzitter Utrechts Ombudsloket
2 november 2023:	Raadsbesluit Verordening Utrechts Ombudsloket (aanvulling rechtspositie)
7 december 2023:	Raadsbesluiten Benoemen waarnemend plaatsvervangend voorzitter Utrechts Ombudsloket
27 juni 2024:	Raadsbesluit van Ombudsloket naar Ombudsman
12 december 2024:	Raadsbesluit benoemen ombudsman en plaatsvervangend ombudsman
12 december 2024:	Raadsvoorstel Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De gewijzigde Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht vast te stellen
Argumenten	
1.1	Het is wenselijk om de kinderombudsfunctie van het Utrechts ombudsloket te formaliseren in de Verordening.
	Toelichting argument
	In de huidige Verordening is de kinderombudsfunctie die het Utrechts ombudsloket vervult, niet expliciet opgenomen. Om de staande praktijk te formaliseren en ervoor te zorgen dat in de toekomst de kinderombudsfunctie ook gewaarborgd blijft, wordt in de Verordening opgenomen dat de ombudsman tevens optreedt als gemeentelijke kinderombudsman.
1.2	Voor benoeming van de secretaris van het ombudsloket als plaatsvervangend ombudsman dient de Verordening op een paar punten gewijzigd te worden.
	Toelichting argument Het betreft een paar technische wijzigingen. Zo wordt art. 2 lid 3 sub d geschrapt omdat de te benoemen plaatsvervanger (secretaris ombudsloket) formeel in dienst is van het College en op grond van dit lid niet zou kunnen worden benoemd. Daarnaast gelden niet alle bepalingen in de Verordening voor de plaatsvervanger.

Financiën

Vanuit het Rijk zijn tot en met 2027 de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag-middelen (hierna POK-middelen) à circa 0,6 miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld voor het versterken van de positie van (kwetsbare) inwoners. De POK-middelen zijn ingezet voor het Ombudsloket en de Stadskamer. Het uitgangspunt is dat de algehele ervaring van de klachtenprocedure voor inwoners verbetert. Hierbij is oog voor zowel het versterken van de eerste- als tweedelijnsklachtbehandeling.

Financieel geldt dat:

1. 50% van de POK-gelden naar het Utrechts Ombudsloket is gegaan. Het bureau wordt gevormd door een ombudsfunctionaris (deeltijd), plaatsvervangend ombudsfunctionaris (deeltijd) en een kleine staf, gehuisvest in het Stadhuis. Dit is wat past binnen het budget van 0,3 miljoen euro per jaar.
2. De jaarlijkse bijdrage die tot en met 2024 begroot was voor de Nationale Ombudsman, vanaf 2025 is overgeheveld naar het Utrechts Ombudsloket.

Het jaarlijkse budget van het Utrechts Ombudsloket tot en met 2027 komt daarmee op € 314.000 (incidenteel) plus €100.000 (structureel begroot bedrag t.b.v. de Nationale Ombudsman) totaal € 414.000.

Binnen het huidige budget en bezetting voert het Ombudsloket haar taken met succes uit. Door zichtbaarheid van en de geformuleerde opdracht aan het Ombudsloket zien we nu al dat de omvang van het werkpakket toeneemt. Aangezien de POK-middelen van het rijk per 1 januari 2028 vervallen, dient met ingang van dat jaar de structurele financiering van het Ombudsloket binnen de gemeentebegroting gezocht te worden. Daar volgt in 2027 een financieel voorstel voor.

Om de kwaliteit van de dienstverlening te kunnen blijven garanderen, zal dit voorstel een hoger bedrag behelzen dan het huidige budget. Structurele financiering is essentieel voor:

- Een laagdrempelige en toegankelijke ombudsfunctie voor de Utrechters
- Het verbeteren van de dienstverlening door de gemeente
- Het voorkomen van (juridische) procedures
- Herstel van vertrouwen in de gemeente
- Regelmatige informatievoorziening en signalering aan de raad over lokale problematiek van inwoners en ondernemers

Aan bovenstaande doelen wil het Utrechts Ombudsloket ook in de toekomst blijven bijdragen.

Vervolg

Na vaststelling door de raad wordt de gewijzigde verordening gepubliceerd op overheid.nl.

Samen stad maken (voorheen: Participatie)

N.v.t.

Communicatie

Publicatie verordening en bericht op website Utrechts Ombudsloket.

Bijlagen

Ter besluitvorming

- Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht

Ter informatie

- Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht (met wijzigingen zichtbaar)
- Toelichting op evaluatie en procesbeschrijving

Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 7 november 2024 en 4 september 2025;

Gelet op:

Artikel 108, eerste lid, artikel 149 en hoofdstuk IVc Gemeentewet en titel 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht

Overwegende dat de raad een gemeentelijke ombudsman wenst in te stellen als laagdrempelige toegang voor Utrechters tot de tweedelijns ombudsfunctie inclusief communicatie, voorlichting en informatie die zowel onafhankelijk als Utrechts is;

Overwegende dat de raad de wens heeft uitgesproken de kinderombudsfunctie te verankeren in de Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht. Dat wijziging van de verordening bovendien noodzakelijk is om de benoeming van de secretaris als plaatsvervangend ombudsman mogelijk te maken;

besluit vast te stellen de Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht:

Artikel 1 Definities

Deze verordening verstaat onder:

a. CPR: een door de raad op grond van artikel 83 van de Gemeentewet ingestelde commissie, onder de naam Commissie Personeelszorg Raadsfunctionarissen;
b. Dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur van de raad als bedoeld in het Reglement van Orde gemeenteraad Utrecht;
c. Ombudsman: degene die op grond van het gestelde in artikel 81q lid 1 ~~81p~~ van de Gemeentewet is benoemd in de functie;
d. Plaatsvervangend ombudsman: degene die op voorstel van het dagelijks bestuur door de raad benoemd is als plaatsvervanger op grond van het gestelde in artikel 81q lid 2 van de Gemeentewet;~~degene die op grond van het gestelde in artikel 81q lid 2 van de Gemeentewet is benoemd in de functie;~~
e. Raad: de gemeenteraad van Utrecht;
f. College: het college van burgemeester en wethouders van Utrecht;
g. Raadscommissie: commissie zoals bedoeld in artikel 82 van de Gemeentewet.~~;~~
~~h. Gemeentelijke ombudsman: de ombudsman en de plaatsvervangend ombudsman;~~

Artikel 2 ~~Gemeentelijke~~ ombudsman

1. Er is een ombudsman zoals bedoeld in artikel 81p van de Gemeentewet.
2. De ombudsman treedt tevens op als kinderombudsman.
3. Er is een plaatsvervangend ombudsman zoals bedoeld in artikel 81q lid 2 van de Gemeentewet.
4. Geen (plaatsvervangend) ombudsman kunnen worden personen:
   a. met een Utrechtse politieke profilering of een actieve binding met een Utrechts bedrijf;
   b. die tot vijf jaar voorafgaand aan hun benoeming lid zijn geweest van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht;
   c. die tot vijf jaar voorafgaand aan hun benoeming een politieke functie hebben uitgeoefend in de gemeente Utrecht.~~;~~
   ~~d. die tot vijf jaar voorafgaand aan hun benoeming ambtenaar zijn geweest in dienst van de gemeente Utrecht.~~
5. De (plaatsvervangend) ombudsman vervult geen betrekkingen waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn functie of op de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
6. De (plaatsvervangend) ombudsman maakt via de website van de gemeentelijke ombudsman (www.utrechtsombudsloket.nl) openbaar welke andere hoofd- en nevenfuncties hij vervult.

Artikel 3 Benoeming

1. De raad benoemt de ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman op voorstel van het dagelijks bestuur. De selectiecommissie doet een voorstel aan het dagelijks bestuur.
2. De selectiecommissie bestaat tenminste uit de leden van de CPR, bijgestaan door de secretaris van de ~~gemeentelijke~~ ombudsman en de griffier van de raad.
3. Benoeming vindt plaats voor een periode van zes jaar, waarna de mogelijkheid bestaat van een eenmalige herbenoeming voor eenzelfde periode.
4. Het dagelijks bestuur doet bij het voorstel een verklaring van elke kandidaat met:
   a. de mededeling dat hij de benoeming als (plaatsvervangend) ombudsman zal aanvaarden;
   b. een overzicht van de (openbare) hoofd- en nevenfuncties die hij bekleedt;
   c. een verklaring omtrent het gedrag zoals bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens;
   d. een positief bevonden achtergrondonderzoek.
5. Alvorens zijn functie te kunnen uitoefenen, legt de (plaatsvervangend) ombudsman in de vergadering van de raad de eed of de belofte af.
6. De leden 3 en 5 van dit artikel zijn tevens van toepassing op de plaatsvervangend ombudsman.

Artikel 4 Taken en bevoegdheden

1. De ~~gemeentelijke~~ ombudsman behandelt op verzoek klachten over de gemeente Utrecht op grond van titel 9.2 Algemene wet bestuursrecht.
2. De ~~gemeentelijke~~ ombudsman is bevoegd om een onderzoek uit eigen beweging te verrichten dat passend is binnen zijn werkveld.
3. De ~~gemeentelijke~~ ombudsman kan het college ongevraagd advies geven over zaken die hem opvallen binnen zijn werkveld.

4. De ~~gemeentelijke~~ ombudsman kan als bemiddelaar optreden tussen de verzoeker en het bestuursorgaan met als doel te komen tot een onderlinge oplossing.
5. De ~~gemeentelijke~~ ombudsman kan voorlichting en informatie geven.

Artikel 5 Rechtspositieregeling

1. De ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman ontvangt maandelijks een vergoeding voor zijn werkzaamheden en een onkostenvergoeding. Deze vergoeding en onkostenvergoeding bedragen 80% van de vergoeding en onkostenvergoeding die leden van de raad ontvangen ingevolge artikel 3.1.1 respectievelijk artikel 3.1.6 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.
2. De artikelen 3.1.7 (reiskostenvergoeding), 3.1.10 (ziektekostenverzekering), 3.1.11 (samenloop met arbeidsongeschiktheidsuitkering), 3.1.13 (vergoeding bij verlof), 3.3.1 (bewaken en beveiligen), 3.3.2 (informatie- en communicatievoorzieningen), 3.3.3 (scholing), 3.3.5 (bedrijfsgeneeskundige zorg), 3.3.6 (voorzieningen in verband met beroepsziekte of dienstongeval), 3.3.7 (voorzieningen in verband met een structureel functionele beperking) en 3.3.8 (eindheffingsbestanddelen) van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers zijn van overeenkomstige toepassing op de ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman, alsmede de met deze bepalingen samenhangende bepalingen uit de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers.
3. De artikelen 5 (verzekering arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden), 6 (informatie- en communicatievoorzieningen), 7 (werkkostenregeling) en 8 (betaling en declaratie) van de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Utrecht zijn van overeenkomstige toepassing op de ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman.

Artikel 6 Verlof

1. De voorzitter van de raad verleent aan de ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman op diens verzoek tijdelijk verlof wegens zwangerschap en bevalling op de in het verzoek vermelde dag die ligt tussen ten hoogste zes en ten minste vier weken voor de vermoedelijke datum van de bevalling die blijkt uit een overlegde verklaring van een arts of een verloskundige.
2. De voorzitter van de raad verleent aan de ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman op diens verzoek tijdelijk verlof, indien hij wegens ziekte niet in staat is zijn werk uit te oefenen en blijkens een verklaring van een arts aannemelijk is dat hij de uitoefening niet binnen acht weken zal kunnen hervatten. Het verlof gaat in op de dag na de bekendmaking van de beslissing op het verzoek.
3. De periode voor tijdelijk verlof bedraagt zestien weken. Het verlof eindigt met ingang van de dag waarop zestien weken zijn verstrekken sinds de dag van ingang van het tijdelijk verlof.
4. Aan de ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman wordt ten hoogste driemaal per benoemingsperiode tijdelijk verlof als bedoeld in het eerste of tweede lid verleend.
5. De voorzitter van de raad beslist op een verzoek tot tijdelijk verlof als bedoeld in eerste of tweede lid, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op de veertiende dag na indiening van het verzoek.
6. De beslissing op het verzoek tot tijdelijk verlof geschiedt in overeenstemming met de verklaring van de arts of verloskundige, bedoeld in het eerste of tweede lid.
7. Een beslissing tot tijdelijk verlof bevat de dag van ingang van het verlof.
8. In geval het verzoek ziet op een tweede of derde aansluitende periode, kan de voorzitter van de raad op verzoek besluiten de aansluitende periode korter te laten zijn dan zestien weken.

9. De raad kan op voorstel van het dagelijks bestuur besluiten over vervanging van de ~~(plaatsvervangend)~~ ombudsman gedurende de periode van tijdelijk verlof. De CPR adviseert het dagelijks bestuur over de tijdelijke vervanging, de andere ombudsman gehoord hebbende.

Artikel 7 Ontslag en non-activiteit

1. De (plaatsvervangend) ombudsman kan door de raad worden ontslagen in de gevallen die genoemd zijn in artikel 81q derde lid van de Gemeentewet.
2. De raad stelt de (plaatsvervangend) ombudsman op non-actief als de bij de wet bepaalde gevallen in artikel 81q vierde lid van de Gemeentewet zich voordoen.

Artikel 8 Budget

1. De ombudsman is bevoegd binnen het aan hem bij de begroting beschikbaar gestelde budget uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van zijn taken.
2. De ombudsman verantwoordt de baten en lasten van het vorig begrotingsjaar in het jaarverslag aan de raad, als bedoeld in artikel 11 van deze verordening.
3. De ombudsman kan jaarlijks voor 1 maart – met het oog op het jaar erna – een voorstel aan de raad doen voor de benodigde middelen voor een goede uitoefening van zijn taken.

Artikel 9 Stafbureau ~~gemeentelijke~~ ombudsman

1. Er is een stafbureau ter ondersteuning van de ~~gemeentelijke~~ ombudsman.
2. De ambtelijke rechtspositie, de HUP-030 alsmede toekomstige door de gemeentesecretaris vastgestelde wijzigingen ervan, zijn op de bij het stafbureau werkzame ambtenaren van toepassing voor zover deze geen ondergeschiktheid impliceert aan de raad of het college van burgemeester en wethouders. De ombudsman is namens het college bevoegd te besluiten tot het aangaan, wijzigen en beëindigen van arbeidsovereenkomsten met ambtenaren van het stafbureau en voert daarmee tevens het werkgeverschap uit ten aanzien van binnen het stafbureau werkzame ambtenaren.

~~2.~~3. De laatste zin van lid 2 is niet van toepassing ten aanzien van de secretaris van de ombudsman wanneer deze als plaatsvervangend ombudsman bij (langdurige) afwezigheid van de ombudsman zijn taken waarneemt. In dat geval is, gedurende de periode van afwezigheid van de ombudsman, de directeur Raadsorganen ten aanzien van de secretaris bevoegd.

Artikel 10 Commissie en raad

1. De commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën fungeert als commissie voor de ~~gemeentelijke~~ ombudsman.
2. De CPR onderhoudt namens de raad het contact met de ~~gemeentelijke~~ ombudsman en voert ten minste jaarlijks een gesprek met de ombudsman over het functioneren van de ombudsman en het stafbureau.~~en voert ten minste jaarlijks een gesprek met de ombudsman en met de ombudsman en plaatsvervangend ombudsman samen over het functioneren van de gemeentelijke ombudsman en het stafbureau gemeentelijke ombudsman.~~
3. De ombudsman kan het dagelijks bestuur verzoeken onderwerpen op de agenda te plaatsen van de raad of een raadscommissie.

Artikel 11 Rapportage en terugkoppeling

1. De ~~gemeentelijke~~ ombudsman stelt elk jaar vóór 1 april een verslag op van zijn werkzaamheden over het voorgaande jaar, inclusief de financiële verantwoording als bedoeld in artikel 8.
2. Het jaarverslag van de ~~gemeentelijke~~ ombudsman wordt in principe binnen drie maanden na ontvangst door de raad in zijn vergadering behandeld, eventueel voorafgegaan door behandeling in de commissie.
3. De ombudsman kan door de commissie worden uitgenodigd de behandeling van het jaarverslag of een onderzoeksverslag in een of meerdere raadscommissies bij te wonen, om daar het verslag toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

Artikel 12 Uitleg verordening

In gevallen waarin deze verordening niet voorziet of bij twijfel omtrent de toepassing van de verordening beslist het dagelijks bestuur op voorstel van de ombudsman.

Artikel 13 Intrekking

De Verordening Utrechts Ombudsloket (Gemeenteblad 2024, 529764) wordt ingetrokken.

~~De Verordening Utrechts Ombudsloket (Gemeenteblad 2023, 282034) wordt ingetrokken.~~

Artikel 15 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking in het gemeenteblad en werkt terug tot en met 20 november 2025.

~~Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2025.~~

Artikel 16 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Utrecht d.d. 20 november 2025 ~~12 december 2024~~.

De griffier,

Miguel Israel

De burgemeester,

Sharon A.M. Dijksma

Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 7 november 2024 en 4 september 2025;

Gelet op:

Artikel 108, eerste lid, artikel 149 en hoofdstuk IVc Gemeentewet en titel 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht

Overwegende dat de raad een gemeentelijke ombudsman wenst in te stellen als laagdrempelige toegang voor Utrechters tot de tweedelijns ombudsfunctie inclusief communicatie, voorlichting en informatie die zowel onafhankelijk als Utrechts is;

Overwegende dat de raad de wens heeft uitgesproken de kinderombudsfunctie te verankeren in de Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht. Dat wijziging van de verordening bovendien noodzakelijk is om de benoeming van de secretaris als plaatsvervangend ombudsman mogelijk te maken;

besluit vast te stellen de Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht:

Artikel 1 Definities

Deze verordening verstaat onder:

a. CPR: een door de raad op grond van artikel 83 van de Gemeentewet ingestelde commissie, onder de naam Commissie Personeelszorg Raadsfunctionarissen;
b. Dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur van de raad als bedoeld in het Reglement van Orde gemeenteraad Utrecht;
c. Ombudsman: degene die op grond van het gestelde in artikel 81q lid 1 van de Gemeentewet is benoemd in de functie;
d. Plaatsvervangend ombudsman: degene die op voorstel van het dagelijks bestuur door de raad benoemd is als plaatsvervanger op grond van het gestelde in artikel 81q lid 2 van de Gemeentewet;
e. Raad: de gemeenteraad van Utrecht;
f. College: het college van burgemeester en wethouders van Utrecht;
g. Raadscommissie: commissie zoals bedoeld in artikel 82 van de Gemeentewet.

Artikel 2 ombudsman

1. Er is een ombudsman zoals bedoeld in artikel 81p van de Gemeentewet.
2. De ombudsman treedt tevens op als kinderombudsman.
3. Er is een plaatsvervangend ombudsman zoals bedoeld in artikel 81q lid 2 van de Gemeentewet.
4. Geen (plaatsvervangend) ombudsman kunnen worden personen:
   a. met een Utrechtse politieke profilering of een actieve binding met een Utrechts bedrijf;
   b. die tot vijf jaar voorafgaand aan hun benoeming lid zijn geweest van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht;
   c. die tot vijf jaar voorafgaand aan hun benoeming een politieke functie hebben uitgeoefend in de gemeente Utrecht.
5. De (plaatsvervangend) ombudsman vervult geen betrekkingen waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn functie of op de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
6. De (plaatsvervangend) ombudsman maakt via de website van de gemeentelijke ombudsman (www.utrechtsombudsloket.nl) openbaar welke andere hoofd- en nevenfuncties hij vervult.

Artikel 3 Benoeming

1. De raad benoemt de ombudsman op voorstel van het dagelijks bestuur. De selectiecommissie doet een voorstel aan het dagelijks bestuur.
2. De selectiecommissie bestaat tenminste uit de leden van de CPR, bijgestaan door de secretaris van de ombudsman en de griffier van de raad.
3. Benoeming vindt plaats voor een periode van zes jaar, waarna de mogelijkheid bestaat van een eenmalige herbenoeming voor eenzelfde periode.
4. Het dagelijks bestuur doet bij het voorstel een verklaring van elke kandidaat met:
   a. de mededeling dat hij de benoeming als (plaatsvervangend) ombudsman zal aanvaarden;
   b. een overzicht van de (openbare) hoofd- en nevenfuncties die hij bekleedt;
   c. een verklaring omtrent het gedrag zoals bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens;
   d. een positief bevonden achtergrondonderzoek.
5. Alvorens zijn functie te kunnen uitoefenen, legt de (plaatsvervangend) ombudsman in de vergadering van de raad de eed of de belofte af.
6. De leden 3 en 5 van dit artikel zijn tevens van toepassing op de plaatsvervangend ombudsman.

Artikel 4 Taken en bevoegdheden

1. De ombudsman behandelt op verzoek klachten over de gemeente Utrecht op grond van titel 9.2 Algemene wet bestuursrecht.
2. De ombudsman is bevoegd om een onderzoek uit eigen beweging te verrichten dat passend is binnen zijn werkveld.
3. De ombudsman kan het college ongevraagd advies geven over zaken die hem opvallen binnen zijn werkveld.
4. De ombudsman kan als bemiddelaar optreden tussen de verzoeker en het bestuursorgaan met als doel te komen tot een onderlinge oplossing.
5. De ombudsman kan voorlichting en informatie geven.

Artikel 5 Rechtspositieregeling

1. De ombudsman ontvangt maandelijks een vergoeding voor zijn werkzaamheden en een onkostenvergoeding. Deze vergoeding en onkostenvergoeding bedragen 80% van de vergoeding en onkostenvergoeding die leden van de raad ontvangen ingevolge artikel 3.1.1 respectievelijk artikel 3.1.6 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.
2. De artikelen 3.1.7 (reiskostenvergoeding), 3.1.10 (ziektekostenverzekering), 3.1.11 (samenloop met arbeidsongeschiktheidsuitkering), 3.1.13 (vergoeding bij verlof), 3.3.1 (bewaken en beveiligen), 3.3.2 (informatie- en communicatievoorzieningen), 3.3.3 (scholing), 3.3.5 (bedrijfsgeneeskundige zorg), 3.3.6 (voorzieningen in verband met beroepsziekte of dienstongeval), 3.3.7 (voorzieningen in verband met een structureel functionele beperking) en 3.3.8 (eindheffingsbestanddelen) van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers zijn van overeenkomstige toepassing op de ombudsman, alsmede de met deze bepalingen samenhangende bepalingen uit de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers.
3. De artikelen 5 (verzekering arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden), 6 (informatie- en communicatievoorzieningen), 7 (werkkostenregeling) en 8 (betaling en declaratie) van de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Utrecht zijn van overeenkomstige toepassing op de ombudsman.

Artikel 6 Verlof

1. De voorzitter van de raad verleent aan de ombudsman op diens verzoek tijdelijk verlof wegens zwangerschap en bevalling op de in het verzoek vermelde dag die ligt tussen ten hoogste zes en ten minste vier weken voor de vermoedelijke datum van de bevalling die blijkt uit een overlegde verklaring van een arts of een verloskundige.
2. De voorzitter van de raad verleent aan de ombudsman op diens verzoek tijdelijk verlof, indien hij wegens ziekte niet in staat is zijn werk uit te oefenen en blijkens een verklaring van een arts aannemelijk is dat hij de uitoefening niet binnen acht weken zal kunnen hervatten. Het verlof gaat in op de dag na de bekendmaking van de beslissing op het verzoek.
3. De periode voor tijdelijk verlof bedraagt zestien weken. Het verlof eindigt met ingang van de dag waarop zestien weken zijn verstrekken sinds de dag van ingang van het tijdelijk verlof.
4. Aan de ombudsman wordt ten hoogste driemaal per benoemingsperiode tijdelijk verlof als bedoeld in het eerste of tweede lid verleend.
5. De voorzitter van de raad beslist op een verzoek tot tijdelijk verlof als bedoeld in eerste of tweede lid, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op de veertiende dag na indiening van het verzoek.
6. De beslissing op het verzoek tot tijdelijk verlof geschiedt in overeenstemming met de verklaring van de arts of verloskundige, bedoeld in het eerste of tweede lid.
7. Een beslissing tot tijdelijk verlof bevat de dag van ingang van het verlof.
8. In geval het verzoek ziet op een tweede of derde aansluitende periode, kan de voorzitter van de raad op verzoek besluiten de aansluitende periode korter te laten zijn dan zestien weken.
9. De raad kan op voorstel van het dagelijks bestuur besluiten over vervanging van de ombudsman gedurende de periode van tijdelijk verlof. De CPR adviseert het dagelijks bestuur over de tijdelijke vervanging, de andere ombudsman gehoord hebbende.

Artikel 7 Ontslag en non-activiteit

1. De (plaatsvervangend) ombudsman kan door de raad worden ontslagen in de gevallen die genoemd zijn in artikel 81q derde lid van de Gemeentewet.
2. De raad stelt de (plaatsvervangend) ombudsman op non-actief als de bij de wet bepaalde gevallen in artikel 81q vierde lid van de Gemeentewet zich voordoen.

Artikel 8 Budget

1. De ombudsman is bevoegd binnen het aan hem bij de begroting beschikbaar gestelde budget uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van zijn taken.
2. De ombudsman verantwoordt de baten en lasten van het vorig begrotingsjaar in het jaarverslag aan de raad, als bedoeld in artikel 11 van deze verordening.
3. De ombudsman kan jaarlijks voor 1 maart – met het oog op het jaar erna – een voorstel aan de raad doen voor de benodigde middelen voor een goede uitoefening van zijn taken.

Artikel 9 Stafbureau ombudsman

1. Er is een stafbureau ter ondersteuning van de ombudsman.
2. De ambtelijke rechtspositie, de HUP-030 alsmede toekomstige door de gemeentesecretaris vastgestelde wijzigingen ervan, zijn op de bij het stafbureau werkzame ambtenaren van toepassing voor zover deze geen ondergeschiktheid impliceert aan de raad of het college van burgemeester en wethouders. De ombudsman is namens het college bevoegd te besluiten tot het aangaan, wijzigen en beëindigen van arbeidsovereenkomsten met ambtenaren van het stafbureau en voert daarmee tevens het werkgeverschap uit ten aanzien van binnen het stafbureau werkzame ambtenaren.
3. De laatste zin van lid 2 is niet van toepassing ten aanzien van de secretaris van de ombudsman wanneer deze als plaatsvervangend ombudsman bij (langdurige) afwezigheid van de ombudsman zijn taken waarneemt. In dat geval is, gedurende de periode van afwezigheid van de ombudsman, de directeur Raadsorganen ten aanzien van de secretaris bevoegd.

Artikel 10 Commissie en raad

1. De commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën fungeert als commissie voor de ombudsman.
2. De CPR onderhoudt namens de raad het contact met de ombudsman en voert ten minste jaarlijks een gesprek met de ombudsman over het functioneren van de ombudsman en het stafbureau.
3. De ombudsman kan het dagelijks bestuur verzoeken onderwerpen op de agenda te plaatsen van de raad of een raadscommissie.

Artikel 11 Rapportage en terugkoppeling

1. De ombudsman stelt elk jaar vóór 1 april een verslag op van zijn werkzaamheden over het voorgaande jaar, inclusief de financiële verantwoording als bedoeld in artikel 8.
2. Het jaarverslag van de ombudsman wordt in principe binnen drie maanden na ontvangst door de raad in zijn vergadering behandeld, eventueel voorafgegaan door behandeling in de commissie.

3. De ombudsman kan door de commissie worden uitgenodigd de behandeling van het jaarverslag of een onderzoeksverslag in een of meerdere raadscommissies bij te wonen, om daar het verslag toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

Artikel 12 Uitleg verordening

In gevallen waarin deze verordening niet voorziet of bij twijfel omtrent de toepassing van de verordening beslist het dagelijks bestuur op voorstel van de ombudsman.

Artikel 13 Intrekking

De Verordening Utrechts Ombudsloket (Gemeenteblad 2024, 529764) wordt ingetrokken.

Artikel 15 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking in het gemeenteblad en werkt terug tot en met 20 november 2025.

Artikel 16 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening gemeentelijke ombudsman Utrecht.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Utrecht d.d. 20 november 2025 .

De griffier,

Miguel Israel

De burgemeester,

Sharon A.M. Dijksma

Het Utrechts Ombudsloket:

In 2025 blikken we terug en vooruit!

Onze context als achtergrondinformatie:

- In het coalitieakkoord 2022-2026 staat:
  “We stellen een gemeentelijke ombudsman in die bewoners, die zijn vastgelopen in hun contact met de gemeente, verder kan helpen. Laagdrempelig en toegankelijk. Dit draagt bij aan het herstel van vertrouwen. De positie van inwoners moet verstevigd worden, zeker als zij vastlopen met de gemeente.”
- 01-12-2022: Raadsbesluit tot het instellen van Het Utrechts Ombudsloket. Van de POK-gelden door het Rijk beschikbaar gesteld wordt 50% (300.000 euro p.j.) aangewend voor het versterken van de positie van (kwetsbare) inwoners. De jaarlijkse bijdrage voor de nationale Ombudsman blijft gelijk. Vanuit de beschikbare middelen is in voorjaar 2023 een kleine staf aangesteld en werden via een raadsbesluit op 22-06-2023 een voorzitter en plv. voorzitter Utrechts Ombudsloket benoemd.
- Motto van het Ombudsloket: “Hulp en advies bij klachten over de gemeente. Voor álle Utrechters, jong en oud. Laagdrempelig, onafhankelijk en dichtbij”!
- Op 27-07-2024 besluit de raad na een succesvol eerste jaar om over te gaan van Ombudsloket naar gemeentelijk Ombudsman per 01-01-2025. De gemeentelijke Ombudsman neemt daarmee de 2e lijns klachtenbehandeling voor Utrecht over van de Nationale Ombudsman.
- De naam Ombudsloket is inmiddels breed en positief bekend en blijft daarom gehandhaafd. Het Ombudsloket omvat de gemeentelijke Ombudsman, de plv ombudsman en het team van medewerkers (4 à 5).
- Afgesproken wordt in 2025 te evalueren en tevens vooruit te blikken.

Technische sessie met de raad

Naast individuele gesprekken met raadsleden en fracties was er op 20 mei 2025 een technische sessie en gesprek over:

- Ons jaarverslag 2024;
- Evaluatie en feedback Ombudsloket;
- Benchmark en governance;
- Inrichting Ombudsloket

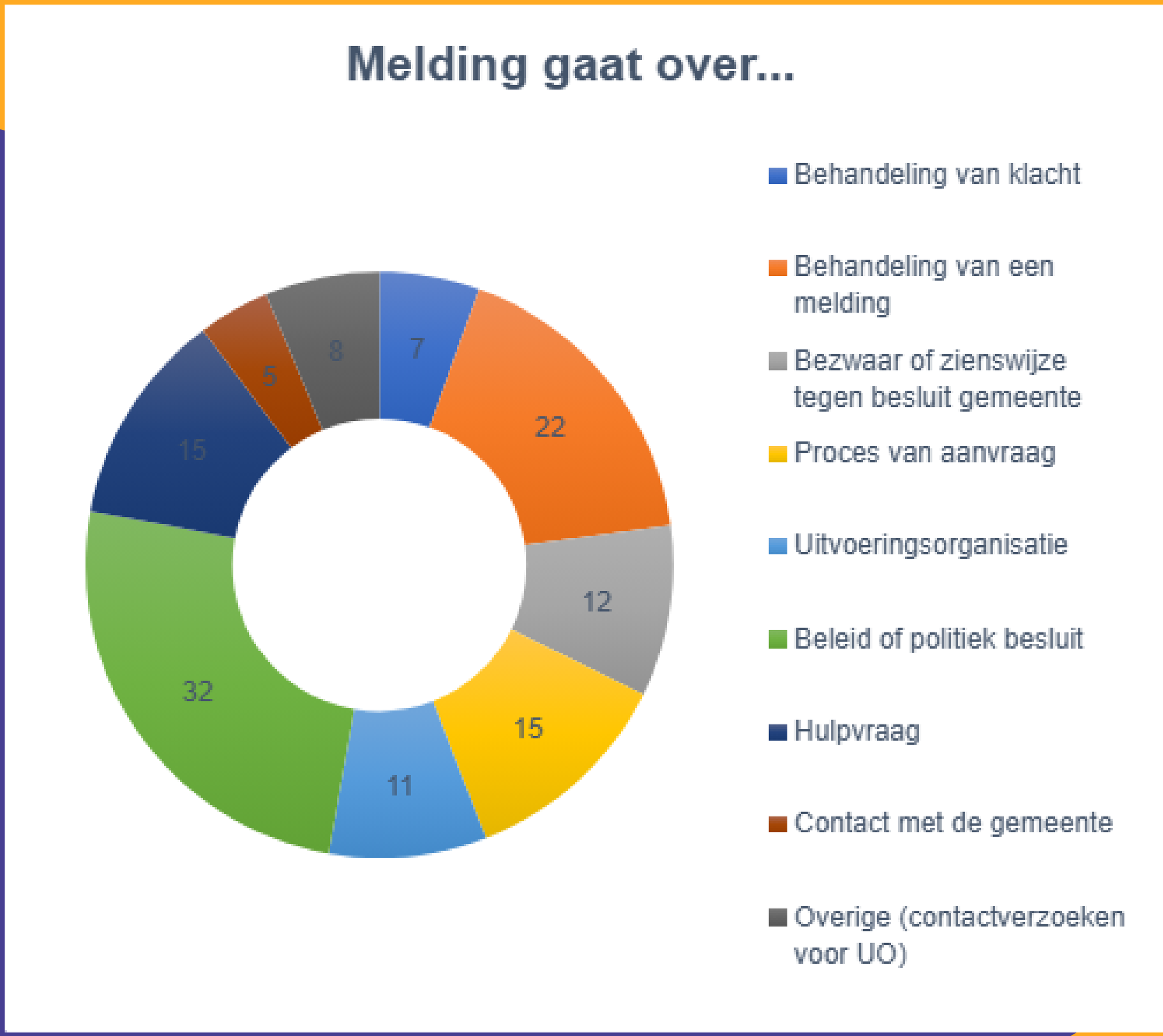
Utrechts Ombudsloket in 2024:

Ombudsloket in 2024 (jaarverslag staat op www.utrechtsombudsloket.nl)

- Honderden gesprekken met stadsgenoten
- Ruim 150 meldingen
- Ca. 80 wijkbezoeken
- Ruim 100 terugbelgesprekken (tevredenheidsmetingen)

Het Ombudsloket in 2024:

Het Ombudsloket in 2025:

Ombudsloket eerste 4,5 maanden 2025:

- 113 meldingen, waarvan 4 tweedelijns klachten
- Ca. 45 wijkbezoeken
- Diverse presentaties van Ombudsloket bij wijk- of stadsactiviteiten
- Elke dag telefoontjes en gesprekken
- Verdieping samenwerking met Stadskantoor
- Reguliere overleggen en samenwerking met andere lokale ombudsmannen
- Overleg met ministerie BZK over versterking decentrale ombudsfunctie

Kinderombudsfunctie binnen Ombudsloket

- Opbouw netwerk rondom jongeren o.a. door schoolbezoeken, gesprekken met leerlingraden, bijwonen presentaties MBO, HBO en UU, jeugdeducatiefonds, klachtencommissie Jeugd Midden Nederland;
- Verkenning thuiszittersproblematiek, contact met alle actoren zoals ouders, leerplichtambtenaar, buurtteams en Lokalis, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, onderwijsinspectie, ombudsmannen
- Reguliere bijeenkomsten en overleg met armoedecoalitie werkgroep jeugd, beleidsmedewerkers jeugd gemeente, wijksafari PO-scholen, voorlichtingsrondes, intensieve contacten met Kinderombudsman Rotterdam en Den Haag en delen bevindingen;
- Toekomstige onderwerpen die zeker onze aandacht krijgen: jongerenparticipatie, kinderrechtentoets, samenwerking met kinderrechtencollectief en democratieprogramma

Meerwaarde Utrechts Ombudsloket

Laagdrempelig en dichtbij

1. Behandeling van meldingen
    - Wij werken oplossingsgericht en verbindend
2. Lerende organisatie
    - Wij geven in onze contacten met de gemeente elke dag feedback!
    - Wij vragen en ontvangen van inwoners en gesprekspartners feedback
3. Reguliere contactmomenten met gemeente en anderen
    - Daardoor bekend met lokaal beleid en nabij beleidsmakers en uitvoering
    - Daardoor kunnen we breed en proactief kennis en ervaringen delen

We geven invulling aan de signaleringsfunctie naar gemeenteraad

We dragen bij aan herstel van vertrouwen in gemeente

Leerpunten op grond van ontvangen feedback:

We kunnen onze ombudsfunctie nog versterken door het extra profileren van de kinderombudsfunctie in deze kinderrechtenstad door onze signaleringsfunctie vaker en zichtbaarder in te zetten en door de positie van ombudsman in Utrecht te vergroten

Wat horen we terug van inwoners?

Enkele citaten uit de praktijk

“Door de acties van het Utrechts Ombudsloket is er beweging gekomen. De betrokkenheid en onafhankelijkheid van het Utrechts Ombudsloket is heel fijn; daar kan ik op vertrouwen.”, Utrechtse die problemen heeft met huurwoning

“Ik vond het gesprek vanochtend heel zinvol en voor mij een mooie afronding. Ik heb echt gemerkt dat jullie mij proberen te begrijpen.” Inwoner Utrecht.

'We komen het Ombudsloket door heel de stad tegen’. Medewerker Woonin.

‘Fijn dat jullie zo snel reageren op mijn mailtje’. Inwoner Utrecht

Benchmark decentrale ombudsfuncties (sheet 1 van 4)

Vergelijking

We hebben m.b.t. inrichting, governance, verordening en budgetten een vergelijking gemaakt met gemeente Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Groningen en Nijmegen; dit zijn vergelijkbare gemeenten met Utrecht ivm omvang (100.000+) en de aanwezigheid van proactief opererende gemeentelijke ombudsmannen.

We hebben deze keuze in de benchmark gemaakt om daarin aan te sluiten bij de uitgangspunten en wens van de raad, nl. een toegankelijke proactieve en oplossingsgerichte ombudsman voor de inwoners van Utrecht. Een ombudsfunctionaris 2e lijnsklachtbehandeling op afroep voldoet daar niet aan. Deze varianten zijn dus ook niet in de benchmark meegenomen.

Gemeente	Aantal FTE +/-	Budget +/-	Ombudsman	Plv ombudsman	Kinderombudsfunctie in verordening
Metropool Amsterdam	25,00	2,5 miljoen	Fulltime	Fulltime	Nee
Ombudsman Rotterdam-Rijnmond	20,53	3 miljoen	Fulltime	Fulltime	Ja
Ombudsman Den Haag	6,20	1,1 miljoen > 2,1 miljoen	Fulltime	Fulltime	Ja (in rechtspositieregeling)
Ombudsman Utrecht	3,5	400.000	Parttime	Parttime (vacant)	nee
Ombudsman Groningen	4	518.000	Fulltime	Slapend staflid	ja
Ombudsman Nijmegen	*Nieuw per 1-1-25* 1,9	280.000 Startjaar	Fulltime	Slapend staflid	Ja

Benchmark ombudsman 100.000+ gemeenten (sheet 3 van 4)

Wat zien we aan varianten?

- De G3 hebben 15 tot 25 FTE; fulltime ombudsman en plaatsvervanger. Plaatsvervangers hebben portefeuille jeugd en noemen zich kinderombudsman.
- Groningen en Nijmegen: fulltime ombudsman en ”slapende” plaatsvervanger (staflid).
- Ombudscommissies (Den Bosch, Eindhoven, Breda) zijn anders georganiseerd
- De ombudsman is fulltime of parttime, de plaatsvervangend ombudsman is actief in functie of op afroep beschikbaar (extern of staflid)

En wat zien we in de verordeningen?

- In Amsterdam en Utrecht wordt de kinderombudsfunctie niet genoemd in de verordening. In Amsterdam wel in de toelichting. Groningen is bezig met aanpassing van de (niet meer toepasselijke) verordening.
- In R’dam en Nijmegen staat in de verordening dat de ombudsman 'tevens optreedt als gemeentelijk kinderombudsman'.
- In Den Haag wordt de kinderombudsfunctie niet genoemd in de verordening, wel in de rechtspositieregeling (jeugdombudsman).

Benchmark decentrale ombudsfuncties (sheet 4 van 4)

Voorstel inrichting Utrechts Ombudsloket:

- Een parttime ombudsman tevens verantwoordelijk voor de kinderombudsfunctie. De ombudsman is daarmee dus tevens kinderombudsman. Dit maakt gelet op de kleinschalige omvang van het loket de flexibiliteit groter om de kennis, ervaring en tijd doelgroepgericht in te zetten. Daarnaast zijn zowel de vertegenwoordigers als de organisaties rondom jongeren vaak integraal actief en betrokken bij zowel kinderen als volwassenen.
- De vacature van kinderombudsman is mede om die reden na 1 februari 2025 niet ingevuld, de vrijgevallen middelen zijn aangewend voor een tijdelijke urenuitbreiding van 2 stafleden en er is ingezet op het versterken van de kinderombudsfunctie o.a. via een actief netwerk met lokale kinderombudsfunctionarissen.
- De plaatsvervangende ombudsman is een wettelijke verplichting waarmee ook continuïteit zeker gesteld wordt. Wij stellen voor om deze functie te beleggen binnen de staf, waar de teamleider op dit moment ook al de sparringpartner van de ombudsman is. Dit model zien we o.a. in Groningen en Nijmegen naar tevredenheid gepraktiseerd.

Benodigde middelen

De door het Rijk beschikbaar gestelde POK gelden lopen tot en met 2027. Vanaf dan zijn structurele middelen binnen de gemeentebegroting nodig. In 2023 is gekozen voor een goede startpositie binnen de beperkte middelen. De groei van de stad, de bezuinigingen in m.n. het sociaal domein en de groeiende bekendheid van de gemeentelijke ombudsman onder inwoners en bedrijven maken een voortzetting van het Ombudsloket als pro actieve ombudsfunctie evident noodzakelijk en gewenst; waarbij tevens uitbreiding van de staf aan de orde zal zijn gelet op de groei van het aantal (tweedelijns) klachten, de vereiste kwaliteit en de noodzakelijke continuïteit. De kwetsbaarheid bij uitval wegens ziekte binnen een klein team is een punt van zorg en aandacht.

Utrecht en zijn inwoners verdienen een lokale ombudsman!

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4895
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	3.3
Titel	Raadsvoorstel Aanpassing Mandaatregeling
ID	5123
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	DB van de Raad
Beleidsveld	Bestuurlijke zaken
Referendabel	Nee
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	25 september 2025

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Aanpassing Mandaatregeling

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Dagelijks bestuur
Kenmerk	32004005
Vergaderdatum Raad	20 november 2025
Referendabel	Nee (artikel 1:2 lid 2 onder o Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het dagelijks bestuur van de raad stelt de raad voor te besluiten:

1. De Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht vast te stellen;

2. De burgemeester toestemming te geven om de ondertekening van raadstukken op te dragen aan de griffier;

Het dagelijks bestuur van de raad,

De griffier
Miguel Israel

De voorzitter
Pepijn Zwanenberg

Samenvatting

De Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht wordt periodiek geactualiseerd in verband met nieuwe juridische ontwikkelingen of gewijzigde inzichten over de uitvoering van bevoegdheden.
De inwerkingtreding van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer per 1 januari 2026 is een belangrijke aanleiding om de Mandaatregeling aan te passen.
De Wmebv verleent iedereen het recht om officiële berichten elektronisch in te dienen bij de bestuursorganen. Elk bestuursorgaan moet voor de verschillende soorten berichten de elektronische kanalen specificeren die gebruikt moeten worden voor het verzenden en ontvangen ervan.
Dit wordt door middel van een aanwijzingsbesluit vastgelegd. Voorgesteld wordt om de bevoegdheid van de raad om elektronische kanalen aan te wijzen te mandateren aan het college, met de mogelijkheid tot het verlenen van ondermandaat aan de directeur Publiekszaken.
Naast de invoering van de Wmebv zijn er enkele nieuwe inzichten over de mandatering van bepaalde bevoegdheden. Deze zijn opgenomen in de nieuwe Mandaatregeling.

Context

Aanleiding

De Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht geeft een overzicht van alle bevoegdheden die door de raad en de burgemeester zijn gemandateerd. Deze regeling moet periodiek geactualiseerd worden in verband met nieuwe of aangepaste wetgeving en/of gewijzigde inzichten over de uitvoering van bevoegdheden.
De volgende ontwikkelingen maken aanpassing van de Mandaatregeling noodzakelijk of wenselijk:

a. De inwerkingtreding van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv);
b. De ondertekening van raadsbesluiten door de burgemeester en de griffier;
c. De bevoegdheden op grond van de Verordening op de financiële bijdrage aan fracties gemeente Utrecht (herziening fractiesubsidie, bijvoorbeeld bij splitsing);
d. Opdrachtverlening aan de accountant.

Om de ondertekening van raadsbesluiten (punt b) anders te organiseren is aanpassing van de Mandaatregeling noodzakelijk. Daarnaast moet de raad toestemming verlenen aan de burgemeester. Hiervoor is beslispunt 2 opgenomen dat hieronder nader wordt toegelicht.

Juridische context

ad a

Per 1 januari 2026 treedt de Wmebv in werking. Deze wet wijzigt artikel 2:13 Algemene wet bestuursrecht (Awb).Volgens het nieuwe artikel 2:13 Awb, heeft iedereen vanaf 1 januari 2026 het recht om officiële berichten elektronisch aan een bestuursorgaan te sturen. Officiële berichten zijn o.a. aanvragen (bijvoorbeeld voor een vergunning of uitkering), meldingen, verzoeken, bezwaarschriften en klachten. Naast het recht om berichten elektronisch te versturen blijft de mogelijkheid bestaan om per mail of per brief te communiceren.
Op grond van de Wmebv moeten zowel raad, burgemeester als college voor iedere categorie ‘officieel bericht’ een of meer betrouwbare en vertrouwelijke elektronische kanalen aanwijzen die de burger mag gebruiken. Het bestuursorgaan legt dit vast in een aanwijzingsbesluit.
De raad heeft de mogelijkheid om de bevoegdheid om een aanwijzingsbesluit te nemen, te mandateren aan het college. Voorgesteld wordt om van deze mogelijkheid gebruik te maken omdat dit een efficiënt proces ten goede komt. Het college krijgt daarbij tevens de mogelijkheid tot het verlenen van ondermandaat aan de directeur Publiekszaken. Een belangrijk voordeel van deze mandatering is dat er één overzichtelijk aanwijzingsbesluit komt voor alle procedures binnen de gemeente Utrecht, voor alle bestuursorganen. Dit zorgt voor een gestroomlijnd en efficiënt proces.
Het mandateren van de bevoegdheid om een aanwijzingsbesluit te nemen op grond van de Wmebv moet worden opgenomen in de Mandaatregeling. Hiervoor is aan artikel 6 (publiekrechtelijke mandaten) een nieuwe bevoegdheid toegevoegd (nr. 1 nieuw).

b. Artikel 32a, eerste lid Gemeentewet bepaalt dat stukken die van de raad uitgaan door de burgemeester worden ondertekend en door de griffier medeondertekend.

Het tweede lid bepaalt dat de raad de burgemeester kan toestaan de ondertekening op te dragen aan de griffier of aan een of meer andere bij de griffie werkzame ambtenaren. In dat geval blijft medeondertekening achterwege.
Voorgesteld wordt om gebruik te maken van de mogelijkheid die artikel 32a, tweede lid Gemeentewet biedt. Dit betekent dat de raad de burgemeester toestaat om de ondertekening op te dragen aan de griffier. Hiervoor is een apart beslispunt opgenomen voor de raad (beslispunt 2). Daarnaast wordt in de Mandaatregeling opgenomen dat de burgemeester de griffier machtigt om stukken te ondertekening. Hiervoor is artikel 6 (publiekrechtelijke mandaten) nr. 13 (nieuw) gewijzigd in die zin dat de griffier bevoegd is om alle stukken namens de burgemeester te ondertekenen. Hoewel het vaststellen van de Mandaatregeling door de raad al impliceert dat de raad de burgemeester toestaat om de ondertekening op te dragen aan de griffier, is ervoor gekozen hiervan een expliciet beslispunt te maken. Dit hangt samen met de formulering van artikel 32a, tweede lid waarin is opgenomen dat de raad toestemming moet geven aan de burgemeester.

c. In de huidige Mandaatregeling is een aantal bevoegdheden op grond van de Verordening op de financiële bijdrage aan fracties gemeente Utrecht gemandateerd aan de griffier. Het gaat hierbij om het verlenen en vaststellen van de subsidie, het verstrekken van voorschotten en het ondertekenen van besluiten. Vergeten is om ook de bevoegdheid om subsidie te herzien te mandateren. Het gaat hierbij met name om aanpassing van de subsidie als de grootte van een fractie wijzigt als gevolg van de verkiezingen of bij afsplitsing (artikel 5 en 6 van de Verordening financiële bijdrage aan fracties). Deze bevoegdheid wordt nu toegevoegd bij artikel 6 (publiekrechtelijke mandaten) onder het nieuwe nummer 17.

d. Eens in de zoveel jaar vindt een aanbestedingsprocedure plaats voor de controlewerkzaamheden van de jaarrekening. De opdracht wordt gegund aan de inschrijver met de beste prijs-kwaliteitverhouding. Vervolgens besluit de raad tot het aangaan van een overeenkomst met deze externe accountant. De duur van deze overeenkomst is in principe vier jaar maar kan ook wel eens drie jaar zijn. Daarnaast bestaat de optie tot verlenging. Jaarlijks werkt de accountant afspraken voor het specifieke boekjaar uit in een opdrachtbevestiging. In de raadsvergadering van 20 februari 2025 heeft de raad besloten de vaststelling van de jaarlijkse opdrachtverlening te mandateren aan de griffier voor de duur van de overeenkomst. Dit besluit wordt nu vastgelegd in artikel 7 (privaatrechtelijke mandaten) door toevoeging van het nieuwe nummer 24.

Beslistermijn
De Wmebv treedt in werking per 1 januari 2026 en verplicht bestuursorganen tot het hebben van een aanwijzingsbesluit per die datum. Omdat een aanwijzingsbesluit door het college pas genomen kan worden nadat de nieuwe Mandaatregeling in werking is getreden is tijdige besluitvorming essentieel. Voorstel is dat de nieuwe Mandaatregeling per 1 december 2025 in werking treedt.

Beoogd effect
Doestelling van de Wmebv is om de toegankelijkheid en efficiëntie van de communicatie tussen burgers, bedrijven en de overheid te verbeteren. Door de aanwijzingsbevoegdheid van zowel de raad, het college als de burgemeester via ondermandatering bij de Directeur Publiekszaken te leggen, kan de gemeente snel en flexibel inspelen op ontwikkelingen.
Ook de overige aanpassingen in de Mandaatregeling hebben tot doel om de bestuurlijke besluitvormingstrajecten zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Voor wat betreft de invoering van de Wmebv en de bijbehorende wijzigingen in de gemeentelijke processen heeft tot op heden geen specifieke communicatie of besluitvorming richting raad plaatsgevonden. Over de mandaatverlening van de vaststelling van de jaarlijkse opdrachtbevestiging van de accountant is op 20 februari 2025 een besluit genomen door de raad.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	

1	**De Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht vast te stellen.**
Argumenten	
	De belangrijkste wijzigingen zijn als volgt:
1.1	a. *Artikel 6 (publiekrechtelijke mandaten), nr.1 nieuw*. Door de Wmebv wordt artikel 2:13 Awb gewijzigd. Op grond van deze wijziging moet de raad elektronische kanalen aanwijzen die burgers kunnen gebruiken voor het verzenden van officiële berichten. De raad mandateert deze bevoegdheid aan het college, met de mogelijkheid van ondermandaat aan de directeur Publiekszaken. Een belangrijk voordeel van deze mandatering is dat er één overzichtelijk aanwijzingsbesluit komt voor alle procedures binnen de gemeente Utrecht, voor alle bestuursorganen. Dit zorgt voor een gestroomlijnd en efficiënt proces. b. *Artikel 6 (publiekrechtelijke mandaten), nr.13 nieuw.* De burgemeester legt de bevoegdheid om uitgaande stukken van de raad te ondertekenen bij de griffier. Hierdoor is medeondertekening door de griffier niet meer nodig. Deze werkwijze versnelt het bestuurlijk proces rondom uitgaande stukken van de raad. c. *Artikel 6 (publiekrechtelijke mandaten), nr.17 nieuw*. Aan de mandaten op grond van de Verordening op de financiële bijdrage aan fracties is toegevoegd dat de griffier bevoegd is besluiten te nemen over de herziening van subsidie. Het gaat hier om aanpassing van de subsidie vanwege wijziging van de grootte van de fractie door verkiezingen of bij afsplitsing (artikel 5 en 6 van de Verordening). Dit is een logische aanvulling omdat de griffier ook bevoegd is tot het verlenen en vaststellen van subsidies. d. *Artikel 7 (privaatrechtelijke mandaten), nr. 24 nieuw.* De griffier is voortaan bevoegd om de jaarlijkse opdrachtbevestiging voor de accountant vast te stellen (na positief advies van de adviescommissie). Het betreft hier de jaarlijkse formele bevestiging van afspraken die al in de meerjarige overeenkomst vastliggen. De raad heeft al eerder besloten tot dit mandaat maar het was nog niet vastgelegd in de Mandaatregeling.
Kanttekeningen/Risico's	Geen
2	**De burgemeester toestemming te geven om de ondertekening van raadstukken op te dragen aan de griffier.**
Argumenten	
2.1	Ondertekening door de griffier namens de burgemeester versnelt het bestuurlijk proces rondom uitgaande stukken van de raad.
	Toelichting
	Artikel 32a, Gemeentewet luidt als volgt: 1. De stukken die van de raad uitgaan, worden door de burgemeester ondertekend en door de griffier medeondertekend. (….) 2. De raad kan de burgemeester toestaan de ondertekening op te dragen aan de griffier of aan een of meer andere bij de griffie werkzame ambtenaren. In dat geval blijft medeondertekening achterwege. Voorgesteld wordt dat de raad de burgemeester toestaat om de ondertekening op te dragen aan de griffier. In dat geval is alleen een

	handtekening van de griffier nodig waardoor het bestuurlijk proces rondom de stukken die van de raad uitgaan wordt versneld.
2.2	Controle van ondertekening van raadstukken blijft voldoende geborgd.
	Toelichting
	De Gemeentewet verplicht tot het ondertekenen van uitgaande stukken van de raad. De gedachte hierachter is dat deze handtekening de garantie biedt dat de uitgaande stukken daadwerkelijk overeenkomen met hetgeen waartoe de raad heeft besloten. De handtekening van de griffier volstaat voor de uitvoering van deze controlerende functie. De griffier is immers bij de hele raadsvergadering aanwezig. Om het proces van controle voldoende te borgen is geen ondermandaat mogelijk.
2.3	Bij uitgaande stukken van het college wordt een vergelijkbare werkwijze voorgesteld.
	Toelichting
	Artikel 59a van de Gemeentewet kent een vergelijkbare regeling voor de ondertekening van uitgaande stukken van het college. Stukken worden ondertekend door de burgemeester en de secretaris maar het college kan de burgemeester toestaan de ondertekening aan de secretaris op te dragen. De aanpassing van de mandaatregeling van het college en de burgemeester per 1 januari 2026 bevat een voorstel om deze nieuwe werkwijze in te voeren. Hierdoor is voor de ondertekening van stukken sprake van een vergelijkbaar werkproces bij de raad en het college.
Kanttekeningen/ Risico’s	Geen

Financiën
Geen bijzonderheden

Vervolg
Na vaststelling door de raad en de burgemeester wordt de Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht gepubliceerd op overheid.nl.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden aangezien het technische wijzigingen betreft en regelingen die betrekking hebben op de interne werkwijze van de raad.

Communicatie
Er is geen sprake van aanvullende communicatie over de wijziging van de Mandaatregeling.

(Niet)Referendabel
Op grond van artikel 1:2 lid 2 onder o van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht zijn de besluiten niet referendabel. Het gaat namelijk om besluiten over het interne functioneren en de werkwijze van de raad, commissies, rekenkamer en de gemeentelijke ombudsman, alsmede alle daarmee samenhangende reglementen en verordeningen.

Bijlagen
Ter vaststelling
- Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht;

Ter informatie:
- Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht (met wijzigingen bijhouden);

Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht

De raad en de burgemeester van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van de gemeenteraad d.d. 11 september~~7 november~~ 2025~~4~~;

Gelet op:
Titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht

Overwegende dat uit het oogpunt van doelmatigheid en legitimiteit mandaat, volmacht en machtiging van bepaalde bevoegdheden gewenst is,

Besluiten, ieder voor zover het de eigen bevoegdheden betreft, vast te stellen de volgende Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht:

1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze regeling verstaat onder:

- *burgemeester*: de burgemeester van de gemeente Utrecht;
- *bevoegdheid*: mandaat, volmacht of machtiging;
- *college*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht
- *CPR*: een door de raad op grond van artikel 83 van de Gemeentewet ingestelde commissie, onder de naam Commissie Personeelszorg Raadsfunctionarissen, als bedoeld in de Verordening CPR gemeente Utrecht;
- *dagelijks bestuur*: het dagelijks bestuur van de raad als bedoeld in het Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden gemeenteraad Utrecht;
- *gemandateerde*: degene die van de mandaatgever de bevoegdheid heeft gekregen om in naam van de mandaatgever besluiten te nemen en te ondertekenen;
- *griffie*: de organisatie die valt onder de verantwoordelijkheid van de raad, bestaande uit de griffier en de onder zijn verantwoordelijkheid functionerende ambtenaren als bedoeld in artikel 107e Gemeentewet;
- *griffier*: de op grond van artikel 107 Gemeentewet door de raad aangewezen functionaris;
- *machtiging*: de bevoegdheid om namens de gemeente feitelijke handelingen te verrichten, dat zijn handelingen zonder rechtsgevolgen;
- *mandaat*: de bevoegdheid om in naam van de mandaatgever besluiten te nemen;
- *mandaatgever*: het bestuursorgaan dat de bevoegdheid geeft om in naam van het bestuursorgaan besluiten te nemen;
- *mandaatoverzicht*: overzicht van door mandaatgever aan gemandateerde opgedragen bevoegdheden

- *ondermandaat*: een door een gemandateerde verleend mandaat van een aan hem gemandateerde bevoegdheid aan een derde;
- *raad*: de gemeenteraad van Utrecht;
- *volmacht*: de bevoegdheid om in naam van de mandaatgever privaatrechtelijke rechtshandelingen ter verrichten en te ondertekenen.

Artikel 2 Mandaat en ondermandaat

1. Aan de gemandateerde wordt mandaat, volmacht en machtiging verleend tot het, namens en onder verantwoordelijkheid van de raad, nemen van besluiten en het namens de burgemeester ondertekenen van die besluiten ter uitoefening van de bevoegdheden zoals vermeld in het mandaatoverzicht.

2. Bij de uitoefening van de bevoegdheden uit het mandaatoverzicht worden de specifieke bepalingen, vermeld in het mandaatoverzicht, in acht genomen.

3. Het verlenen van ondermandaat of volmacht gebeurt schriftelijk.

Artikel 3 Reikwijdte mandaat

1. De verlening van het mandaat geschiedt in de ruimste zin van het woord. Naast het nemen van positieve en negatieve besluiten omvat het mandaat tevens onderstaande bevoegdheden.

    - het stellen van voorschriften en nadere voorwaarden aan het mandaat;
    - alle werkzaamheden ter voorbereidingen van het besluit;
    - het uitreiken van bewijs van ontvangst van de aanvragen ed.;
    - verdagen en of uitstellen van besluiten;
    - het verzoeken om aanvullende informatie;
    - het voeren van correspondentie, die direct te maken heeft met de opgedragen taak;
    - correspondentie die uitsluitend mededelingen, inlichtingen of feitelijke informatie bevat;
    - ondertekenen en verzenden van correspondentie van routinematige aard, het verstrekken van informatie, het ondertekenen en verzenden van brieven inzake inlichtingen van administratieve aard waarin een afschrift van een raadsbesluit worden gevraagd (voor zover dit geen besluiten in de zin van artikel 1:3 Awb betreffen);
    - het interpreteren van de regelgeving;
    - het verstrekken van bedragen in termijnen;
    - het verstrekken van voorschotten;

- het bekend maken of mededelen (met inbegrip van het publiceren) van besluiten of beschikkingen, daar waar de verplichting daartoe in de wet is opgenomen;

- het toezenden van besluiten/beschikkingen aan instanties, daar waar de verplichting daartoe in de wet is opgenomen;

- alle andere besluiten die genomen moeten worden (waaronder het buiten behandeling laten van aanvragen) en alle andere handelingen die moeten worden verricht binnen het kader van de uitvoering van de verleende bevoegdheid;

2. Het mandaat voor het aangaan van overeenkomsten omvat, tenzij specifiek anders aangegeven, tevens:

    - het wijzigen, verlengen of beëindigen van een afgesloten overeenkomst;

    - de bevoegdheid om eventuele daarmee samenhangende rechtshandelingen voor afwikkeling en transport van notariële akten te verrichten;

    - het uitoefenen van alle rechten, die de wet of de overeenkomst zelf, aan die overeenkomst verbindt, zoals in gebreke stellen, het vorderen van nakoming, ontbinding, of schadevergoeding, het geven van toestemming bij contractovernames e.d.

3. Mandaten en volmachten hebben betrekking op rechtshandelingen. Indien het feitelijke handelingen betreft (zoals het verstrekken van ambtelijke informatie) is elke functionaris bevoegd. Onder ambtelijke informatie wordt verstaan: het verstrekken van inlichtingen over geldende regelingen of over bestaand beleid, door het verstrekken waarvan geen rechtsgevolgen ontstaan.

4. De in deze regeling genoemde bedragen zijn exclusief BTW.

Artikel 4 Ondertekening

In geval de in dit besluit bedoelde gemandateerde bevoegdheid wordt uitgeoefend onder verantwoordelijkheid van de raad worden uitgaande stukken als volgt ondertekend:

“Namens de gemeenteraad van Utrecht"

gevolgd door naam en functieaanduiding van de ondertekenaar.

Artikel 5 Plaatsvervanging

Plaatsvervanging van de griffier is verankerd door middel van de op grond van artikel 107d Gemeentewet door de raad aangewezen plaatsvervangend griffier(s). Ten aanzien van de voorzitter van de CPR respectievelijk de voorzitter van het dagelijks bestuur is plaatsvervanging vastgelegd in de Verordening CPR gemeente Utrecht respectievelijk het Reglement van Orde gemeenteraad Utrecht .

2 Mandaatoverzicht

Artikel 6 Publiekrechtelijke mandaten

Nr.	Bevoegdheden	Mandaatgever	Gemandateerde	Ondermandaat (en voorwaarden)
	Awb			
1	Artikel 2:13 lid 2: het aanwijzen van elektronische kanalen die moeten worden gebruikt voor het zenden van formele berichten aan de raad (ter uitvoering van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer)	Raad	College	College bevoegd tot ondermandaat
2~~1~~	Algemene wet bestuursrecht: hoofdstuk 4 titel 4.1: al zijn bevoegdheden	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd
3~~2~~	Algemene wet bestuursrecht: het nemen van besluiten op nadeelcompensatieverzoeken, op grond van Afdeling 4.5 Awb, art. 3:4 Awb, of andere wettelijke grondslag, tot een maximum van € 100.000, -: al zijn bevoegdheden	Raad	Griffier	Griffier niet bevoegd tot ondermandaat
4~~3~~	Algemene wet bestuursrecht: hoofdstuk 9 (Klachten) t.a.v. gedragingen gemeenteraad: al zijn bevoegdheden	Raad	Voorzitter dagelijks bestuur (met tekenmandaat voor Griffier)	Voorzitter dagelijks bestuur niet bevoegd tot ondermandaat

54	Algemene wet bestuursrecht: hoofdstuk 9 (Klachten) t.a.v. gedragingen griffier: al zijn bevoegdheden	Raad	Voorzitter CPR	Voorzitter CPR niet bevoegd tot ondermandaat
65	Algemene wet bestuursrecht: hoofdstuk 9 (Klachten) t.a.v. gedragingen binnen de griffie werkzame ambtenaren: al zijn bevoegdheden	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd
76	Algemene wet bestuursrecht: hoofdstuk 9 (Klachten) t.a.v. gedragingen voorzitter gemeenteraad: al zijn bevoegdheden	Raad	Voorzitter CPR	Voorzitter CPR niet bevoegd tot ondermandaat
	Wet open overheid			
87	Wet open overheid: al zijn bevoegdheden	Raad	Voorzitter dagelijks bestuur (met tekenmandaat voor Griffier)	Griffier tijdens recesweken van de raad
	Gemeentewet			
98	Gemeentewet art. 87: Opleggen geheimhouding op schriftelijke vragen, een initiatiefvoorstel, een (deel van) bijlage(n) bij een initiatiefvoorstel een extern advies of een ander ingekomen stuk	Raad	Voorzitter dagelijks bestuur	Nog niet ondergemandateerd
109	Gemeentewet art. 89 lid 4:	Raad	Voorzitter dagelijks bestuur	Nog niet ondergemandateerd

	het op voorstel van het college opheffen van geheimhouding op informatie die door het college aan de raad is verstrekt op grond van artikel 88 lid 2 Gemeentewet als opheffing op korte termijn noodzakelijk is			
11~~10~~	Gemeentewet art. 89 lid 4: het nemen van besluiten over de opheffing van geheimhouding in het kader van een verzoek hiertoe op basis van art. 4.1, eerste lid van de Wet open overheid, als het op het moment van ontvangst van dit Woo-verzoek langer dan een jaar geleden is dat het besluit tot opleggen van geheimhouding is genomen.	Raad	Voorzitter dagelijks bestuur (met tekenmandaat voor Griffier)	Griffier tijdens recesweken van de raad
12~~11~~	Gemeentewet art. 89 lid 4: het nemen van besluiten over de opheffing van geheimhouding in het kader van een verzoek hiertoe op basis van art. 4.1, eerste lid van de Wet open overheid, als het op het moment van ontvangst van dit Woo-verzoek korter dan een jaar geleden is dat het besluit tot opleggen van geheimhouding is genomen. In dit geval wordt het verzoek tot opheffen van de geheimhouding in beginsel afgewezen.	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd
13~~12~~	Gemeentewet: art. 32a lid 2: ondertekenen uitgaande raadstukken ~~brief besluit op bezwaar~~	Burgemeester	Griffier	Nog niet ondergemandateerd

	AVG			
14~~13~~	Algemene verordening gegevensbescherming: al zijn bevoegdheden	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd
	Wet hergebruik overheidsinformatie			
15~~14~~	Wet hergebruik overheidsinformatie: al zijn bevoegdheden	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd
	Verordening inwonersagendering en inwonersmotie			
16~~15~~	Verordening inwonersagendering en inwonersmotie: artikel 8 lid 1 en artikel 9 lid 1 (besluit ontvankelijkheid)	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd
	Verordening op de financiële bijdrage aan fracties gemeente Utrecht			
17~~16~~	Verordening op de financiële bijdrage aan fracties gemeente Utrecht: • het nemen van besluiten over het verlenen van subsidie op grond van artikel 2 • het nemen van besluiten over voorschotten op grond van artikel 4~~;~~ • het nemen van besluiten over het aanpassen van	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd

	subsidie op grond van artikel 5 en 6 • het nemen van besluiten over de vaststelling van subsidie op grond van artikel 9 voor zover deze overeenkomstig de verlening is • het ondertekenen van alle besluiten ter uitvoering van de verordening			
	Omgevingswet			
18~~17~~	Het nemen van de mer-beoordelingsbeslissing zoals benoemd in artikel 16.36 lid 5 en artikel 16.43 lid 2	Raad	College	Nog niet ondergemandateerd

Artikel 7 Privaatrechtelijke mandaten

19~~18~~	Burgerlijk wetboek, Ambtenarenwet, Cao gemeenten, Handboek Utrechts Personeel: alle bevoegdheden die verband houden met het werkgeverschap t.a.v. de (gewezen) griffier. Het mandaat geldt niet voor het nemen van een aanwijzingsbesluit en het sluiten van een arbeidsovereenkomst met de griffier. Deze	Raad	Voorzitter CPR	Voorzitter CPR niet bevoegd tot ondermandaat

	bevoegdheden blijven voorbehouden aan de raad.			
2019	Gemeentewet: art. 107e lid 2: besluit tot aangaan, wijzigen en beëindigen van arbeidsovereenkomsten met de op de griffie werkzame ambtenaren, niet zijnde de griffier zelf	Raad	Griffier	Griffier niet bevoegd tot ondermandaat
2120	Burgerlijk wetboek, Ambtenarenwet, Cao gemeenten, Handboek Utrechts Personeel: alle overige bevoegdheden die verband houden met het werkgeverschap t.a.v. (gewezen) op de griffie werkzame ambtenaren, niet zijnde de griffier	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd
2221	T.a.v. op de griffie werkzame ambtenaren: toepassen van financiële bepalingen uit landelijke wetgeving, de Cao gemeenten of Handboek Utrechts Personeel, zoals uitvoeren loonbeslag, korting op salaris bij ziekte en toekennen uitkeringen	Raad	Griffier	Manager HRM
2322	Gemeentewet: art. 107e lid 2: besluiten tot het aangaan van vaststellingsovereenkomsten ter beëindiging of voorkoming van onzekerheid of geschil omtrent een met een op de griffie werkzame	Raad	Griffier	Griffier niet bevoegd tot ondermandaat Het mandaat is financieel beperkt tot een waarde van ≤ € 1.000.000,-

	ambtenaar gesloten arbeidsovereenkomst			
24	Vaststelling van de jaarlijkse opdrachtbevestiging voor de accountant voor zover deze in overeenstemming is met de meerjarige overeenkomst met de accountant	Raad	Griffier	Griffier niet bevoegd tot ondermandaat

Artikel 8 Volmacht

De burgemeester verleent de volgende volmachten:

2523	Volmacht tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen indien en voor zover de gemandateerde van de raad mandaat heeft gekregen te besluiten de desbetreffende privaatrechtelijke rechtshandeling te verrichten of indien en voor zover de raad heeft besloten die rechtshandeling te verrichten.	Burgemeester	gemandateerde	Het doorgeven van deze volmacht aan derden buiten de gemeente is niet toegestaan, met uitzondering van volmachten aan notarissen.
2624	Volmacht tot ondertekening van door de raad aangegane overeenkomsten, zoals de jaarlijkse opdrachtbevestiging controlewerkzaamheden aan de accountant en de periodieke verlenging van de	Burgemeester	Griffier	

	overeenkomst met de accountant			

3 Slotbepalingen

Artikel 9 Intrekking

De ~~Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht~~ Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht vastgesteld bij raadsbesluit van 12 ~~6 juli~~ december 202~~3~~4 (Gemeenteblad 202~~4~~3, nr. ~~302664~~ 529788) wordt ingetrokken.

Artikel 10 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 ~~januari~~ december 2025.

Artikel 11 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester Utrecht.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van gemeenteraad d.d. ~~12 december 2024~~ 20 november 2025

De griffier,

Miguel Israel

De burgemeester,

Sharon A.M. Dijksma

Toelichting bij Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht

Algemeen

I. Inleiding

In de Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester Gemeente Utrecht is aangegeven wie bevoegd is namens de gemeenteraad of de burgemeester besluiten te nemen en privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten (zoals het aangaan van een overeenkomst).

Het gaat om verschillende soorten bevoegdheden:

1. mandaat

2. volmacht

1. Mandaat

Mandaat is de bevoegdheid om namens een bestuursorgaan besluiten te nemen. De gemeenteraad en de burgemeester zijn beide een bestuursorgaan in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Juridisch geldt een in mandaat genomen besluit als een besluit van de mandaatgever zelf. De mandaatgever kan de bevoegdheid ook altijd zelf blijven uitoefenen en tussentijds algemene en bijzondere richtlijnen geven. Het bestuursorgaan kan een algemeen mandaat verlenen of mandaat voor een bepaald geval. De mandaten worden schriftelijk gegeven. Naast mandaat bestaat ook de rechtsfiguur “delegatie”. Delegatie is het overdragen van de bevoegdheid tot het nemen van besluiten door een bestuursorgaan aan een ander die deze onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent. Delegatie gebeurt niet aan ondergeschikten en is hier dan ook niet aan de orde.

2. Volmacht

Volmacht is de bevoegdheid namens de gemeenteraad privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten (zoals het ondertekenen van een overeenkomst).

De burgemeester is volgens artikel 171 Gemeentewet degene die de gemeenteraad in en buiten rechte vertegenwoordigt. De burgemeester kan daarvoor volmachten verlenen.

De bevoegdheid een overeenkomst te tekenen, moet worden onderscheiden van de (inhoudelijke) beslissing een overeenkomst aan te gaan. Die bevoegdheid ligt bij de gemeenteraad.

Voor het aangaan en ondertekenen van een overeenkomst zijn dus twee bevoegdheden nodig; een mandaat van de gemeenteraad en een volmacht van de burgemeester.

II. Structuur van de Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester Gemeente Utrecht

Hoofdstuk 1 bevat algemene bepalingen over begrippen en reikwijdte.

Hoofdstuk 2 bevat de specifieke mandaten, opgesplitst in publiekrechtelijke en privaatrechtelijke mandaten. Van een publiekrechtelijke mandaat voor een rechtshandeling is sprake als de gemeenteraad de bevoegdheid tot het handelen ontleent aan een speciaal voor het openbaar bestuur bij of krachtens de wet geschapen bevoegdheid en de handeling gericht is op rechtsgevolg(en). Van een privaatrechtelijk mandaat voor een rechtshandeling is sprake als de gemeenteraad geen wettelijke bevoegdheid heeft maar handelt als iedere burger/onderneming. In geval sprake is van een privaatrechtelijk mandaat spreek je van een volmacht.

Mandaten en volmachten worden altijd verleend aan functionarissen en nooit op naam.

Hoofdstuk 3 bevat de slotbepalingen

III. Opbouw van de tabel

Zo leest u de tabel:

Kolom 1 bevat een uniek nummer;

Kolom 2 noemt de bevoegdheid die wordt gemandateerd of waarvoor een volmacht wordt gegeven en de wettelijke basis. Als de bevoegdheid van de gemandateerde beperkt is (bijvoorbeeld tot een bepaald bedrag), wordt dat in deze kolom aangegeven;

Kolom 3 geeft aan welk bestuursorgaan op grond van de wet bevoegd is daarom het mandaat of de volmacht kan verlenen: gemeenteraad of burgemeester;

Kolom 4 geeft aan, aan welke functionaris de gemeenteraad/burgemeester een mandaat en volmacht verleent. Kolom 5 geeft aan of er ondergemandateerd is of dat er een verbod is op ondermandaat. Er zijn in deze kolom 3 mogelijkheden:

1. Er mag ondergemandateerd worden maar dit is nog niet gebeurd: De tekst luidt dan: nog niet ondergemandateerd.
2. Er mag niet ondergemandateerd worden: De tekst luidt dan: niet bevoegd tot ondermandaat
3. Er mag ondergemandateerd worden en er wordt een functie genoemd die ondermandaat heeft gekregen.

Artikelsgewijs

Artikel 3:

In dit artikel wordt omschreven welke handelingen het hebben van een mandaat omvat. Dit om onduidelijkheden te voorkomen over de (rechts)handelingen die een bevoegde functionaris mag verrichten. Daarnaast krijgen alle functionarissen de bevoegdheid feitelijke handelingen te verrichten. Dit zijn handelingen die geen rechtsgevolg tot stand brengen.

Artikel 6, nummer 1:

Bij het versturen van officiële berichten gaat het o.a. om aanvragen (bijvoorbeeld voor een vergunning of uitkering), meldingen, bezwaarschriften, klachten en verzoeken.

Artikel 6, nummer 2~~1~~:

Alle bevoegdheden die samenhangen met het nemen van een beschikking zoals omschreven in titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 6, nummer 3~~2~~:

Nadeelcompensatie is een regeling voor het vergoeden van schade bij rechtmatige handelingen van het bestuursorgaan. In bepaalde gevallen is het bestuursorgaan verplicht om schade aan derden te vergoeden. Het moet gaan om rechtmatig handelen op basis van een publiekrechtelijke bevoegdheid. Dit handelen moet onevenredige nadelen voor een derde meebrengen. Om voor nadeelcompensatie in aanmerking te komen moet degene die schade heeft een aanvraag indienen bij het bestuursorgaan. Deze aanvraag is schriftelijk en voldoet aan de eisen die de Algemene wet bestuursrecht stelt.

Artikel 6, nummer 10~~9~~, 11~~10~~ en 12~~11~~:

Deze bepalingen maken het mogelijk dat in bepaalde gevallen niet de volledige raad hoeft te beslissen op een verzoek om opheffing van geheimhouding.

- In gevallen zoals bedoeld onder nummer 10~~9~~ is de voorzitter van het dagelijks bestuur bevoegd om te besluiten op een verzoek van het college om opheffing van geheimhouding die het college zelf oplegde voordat deze informatie aan de raad werd verstrekt. In zo'n geval is niet het college, maar de raad exclusief bevoegd om deze geheimhouding op te heffen. In spoedeisende gevallen kan het nodig zijn dat op zo'n verzoek snel beslist kan worden.

- De gevallen onder nummer 1~~0~~1 en 1~~1~~2 zien op de situatie waarin een verzoek wordt gedaan tot openbaarmaking onder de Wet open overheid. Een dergelijk verzoek kan ook een verzoek tot opheffing van geheimhouding in zich dragen wanneer zich onder de informatie die op basis van de Woo opgevraagd wordt ook informatie bevindt waarop geheimhouding rust. In dat geval moet het verzoek om informatie tevens gezien worden als een verzoek tot opheffen van die geheimhouding. In dergelijke gevallen laat de raad een besluit hierop aan de voorzitter van het dagelijks bestuur over als de geheimhouding langer dan een jaar geleden is opgelegd. Is dit korter dan een jaar geleden gebeurd, mag de griffier beslissen. In beginsel weigert deze dan het verzoek, maar uiteraard wordt hierbij altijd naar het specifieke geval gekeken.

Artikel 6, nummer 1413:

Besluiten op basis van de AVG zoals recht op inzage, recht op rectificatie en aanvulling

recht op beperking van de verwerking, recht van bezwaar

Artikel 6, nummer 1514:

De Wet hergebruik overheidsinformatie geeft burgers het recht om te verzoeken om al openbaar gemaakte informatie van de overheid te mogen hergebruiken voor andere doeleinden, waaronder commerciële doeleinden. Iedereen kan een verzoek om hergebruik van informatie richten aan een publiekrechtelijke instelling. Hierop zal een besluit moeten worden genomen.

Artikel 8 Volmacht:

Voor het doen van privaatrechtelijke rechtshandelingen zijn er twee bevoegdheden nodig. Allereerst het mandaat om te besluiten de overeenkomst aan te gaan. Dit is nog niet voldoende. Je moet het dan ook nog kunnen bekrachtigen met de ondertekening van de overeenkomst. Hiervoor is de volmacht nodig. In de mandaatregeling is daarom bepaald dat iedere functionaris die de bevoegdheid heeft een overeenkomst aan te gaan ook de volmacht heeft deze te bekrachtigen.

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
1011	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 02-07-2025 2.a. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Bestuursrapportage 2025	In Q4 raadsbrief over stand van zaken aanpak ziekteverzuim en terugdringen inhuur (in een brief)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	31-12-2025		
1010	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 02-07-2025 2.a. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Bestuursrapportage 2025	In Q4 volgt een brief over de aanpak weerbaarheid	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2025		
1009	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 02-07-2025 2.a. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Bestuursrapportage 2025	In de reguliere brief over de jaarwisseling in Q4 terug te komen op de communicatie over het landelijk vuurwerkverbod	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	01-12-2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
1008	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 01-07-2025 1.a. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Bestuursrapportage 2025	De wethouder zegt toe : Om de raad middels een raadsbrief in het najaar 2025 te informeren over de voortgang van het programma versterken van de financiële functie over de doelen en waar we nu staan voor het commissiedebat hierover.	Wethouder Schilderman	Financiën	30-11-2025	20250722 Meer informatie volgt in Q4 2025.	
1001	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 26-06-2025 9. Politie optreden beëindiging U.U. bezetting	In Q1 2026 volgt een evaluatie over de waarnemerspas.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	31-03-2026		
1000	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 26-06-2025 9. Politie optreden beëindiging U.U. bezetting	Een technische bijeenkomst (briefing) te organiseren in samenwerking met de politie en de Commissie Geweldsaanwending van de politie over het optreden van de politie, te bureau	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid		20250909: Afgedaan, technische sessie “Beëindiging bezetting Drift” heeft op 15 juli 2025	15-07-2025

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		Paardenveld, in aanwezigheid van de burgemeester. Datumvoorstel volgt.				plaatsgevonden op het politiebureau aan de Kroonstraat.	
1007	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 19-06-2025 1. Opening	De raad middels de P&C cyclus te informeren over de belastingcapaciteit voor minderpersoonshuishoudens naast de meerpersoonshuishoudens.	Wethouder Schilderman	Financiën	30-05-2026		
1005	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 19-06-2025 2. Raadsvoorstel Jaarstukken 2024	De raad bij de jaarrekening 2025 te informeren over de klimaatrisico's (analyse over het in beeld hebben van de risico's).	Wethouder Schilderman	Financiën	30-05-2026	20250722 Meer informatie volgt in Q2 2025 bij de Jaarstukken 2025.	
1004	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 19-06-2025 2. Raadsvoorstel Jaarstukken 2024	De raad in Q3 te informeren over de opvolging van de rekenkamerbrief die is gestuurd over de jaarstukken 2024.	Wethouder Schilderman	Financiën	30-09-2025	20250722 Meer informatie volgt in Q3 2025.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
987	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 19-06-2025 2. Raadsvoorstel Jaarstukken 2024	In de eerstvolgende jaarlijkse brief over cameratoezicht geeft het college de stand van zaken t.a.v. de verwachte prognose van kosten voor flexibel cameratoezicht over 2025.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	31-03-2026		
986	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 05-06-2025 14.1. Raadsbrief voortgang Samen Stad Maken	In Q1 2026, bij de eerstvolgende monitor Samen Stad Maken, de aantallen samenwerkingsplannen te gaan durven/bij te houden	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31-03-2026		
985	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 05-06-2025 14. Raadsvoorstel Kwantitatieve indicatoren Samen Stad Maken	Bij de eerstvolgende monitor demografische gegevens mee te nemen bij de resultaten van het beleid Samen Stad Maken		Samen Stad Maken	31-03-2026		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
984	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 05-06-2025 12. Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting 2026 Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht, inclusief meerjarenperspectief 2027-2029	In Q1 2026 (vóór de verkiezingen) met een raadsbrief de raad te informeren over wat de gesprekken met andere deelnemers in de GR BghU heeft opgeleverd t.a.v. het overstappen naar een duurzame huisbankier (specifiek of er een meerderheid is voor het voorstel), evenals de kansen/mogelijkheden t.a.v. AI.	Wethouder Schilderman	Financiën	28-02-2026	20250722 Meer informatie volgt in Q1 2026 (voor de gemeenteraadsverkiezingen).	
968	Gemeenteraad 27-03-2025 28. Afrondende besluitvorming na debat over Evaluatie burgerberaad jaarwisseling	Wethouder Oosters zegt toe begin Q4 van dit jaar, in plaats van in Q1 van volgend jaar, een brief te sturen over het volgende burgerberaad.	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31-12-2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
950	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 20-03-2025 9. Controlerende mechanismen VTH	T.a.v. aanscherping van klachtafhandeling onderzoekt het college of het deel op een boete over discriminatie zichtbaar kan blijven staan, dus naast het deel waarop staat voor welk feit de boete is uitgeschreven en buiten het eigen organisatieonderdeel maar wel bij een ander. Het college komt hier in de voortgangsrapportage op terug en komt ook terug op de vignetstudie en focusgroepen.	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	15-10-2025		
949	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 20-03-2025 9. Controlerende mechanismen VTH	Het college onderzoekt hoe het toetsingskader risicoprofilering van het College voor de Rechten van de Mens kan worden geïmplementeerd in de organisatie bij de toepassing van	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	15-10-2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		risicoprofilering. In de jaarlijkse voortgangsrapportage van het programma Diversiteit en inclusie rapporteert het college de raad hierover (begin Q4 2025)					
948	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 20-03-2025 10. Raadsbrief Evaluatie burgerberaad jaarwisseling	Als het college aan de slag gaat met een nieuw burgerberaad dan informeert zij de raad en gaat ze in op o.a. de tijd en duur van het traject en de mogelijkheid om te overleggen. Ook komt ze terug op vergoedingen (Q1 2026).	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31-03-2026		
947	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 20-03-2025 10. Raadsbrief Evaluatie	Het college informeert de raad voorafgaand aan de Voorjaarsnota over de financiering van de komende jaarwisseling en mogelijk langjariger.	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	16-06-2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	burgerberaad jaarwisseling						
946	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 20-03-2025 10. Raadsbrief Evaluatie burgerberaad jaarwisseling	Begin Q4 2025 informeert het college de raad over hoe de jaarwisseling dit jaar wordt aangepakt. Er wordt dit jaar nagedacht over andere manieren van communicatie over het vuurwerkverbod. Het college informeert de raad hierover in deze brief.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	01-10-2025		
945	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 20-03-2025 10. Raadsbrief Evaluatie burgerberaad jaarwisseling	Het college komt in Q1 2026 met een brief over de inrichting van een mogelijk nieuw burgerberaad, dus over de eventuele besparing van kosten in relatie tot onderwerpen die je zou kunnen kiezen	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31-03-2026		
935	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 06-03-2025 10. Toezicht en	Voor de zomer (Q2 2025) komt er een rapportage over het programma ‘grenzen stellen perspectief	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	30-06-2025	20250501 Afgedaan met raadsbrief d.d. 9-4-2025	09-04-2025

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	handhaving op het voorkomen van zorgfraude	bieden' en er komt een paragraaf in over zorgfraude en kijken of er meer details over de huidige situatie daarin kunnen worden meegenomen.					
910	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 13-02-2025 13. 'Goed werkgeverschap en rechtsgang'	Een herijking van het handelingskader integriteit, waarbij ook het moment en de manier van informeren van de raad wordt betrokken, volgt waar mogelijk in Q2 2025	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	30-06-2025		
909	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 13-02-2025 10. Raadsvoorstel Verordening Samenwerking, participatie en inspraak	Bij de monitor Samen Stad Maken van maart 2026 wordt ingegaan op de afwegingen bij het afwijzen van een bewonersbod, terugkijkend vanaf 2024	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31-03-2026	20250414 De genoemde deadline is niet correct; terugkoppeling volgt bij de monitor in 2026.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
894	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 16-01-2025 10. Stoppen met beboeten buiten slapen	Het college brengt In kaart welke instrumenten er internationaal zijn in plaats van het beboeten van buitenslapers en koppelt dit in Q2 aan de raad terug.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	30-06-2025	20250909 Afgedaan met raadsbrief van 10 juni 2025 Raadsbrief Toelichting verbod buitenslapen APV	10-06-2025
893	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 16-01-2025 9. Raadsvoorstel Wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2024	Bij de voortgangsrapportage Grenzen Stellen, Perspectief Bieden volgend jaar een stand van zaken te geven over de effectiviteit van de last onder dwangsom maatregel bij het verbod op technische hulpmiddelen.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	30-06-2025	20250327: de voortgangsrapportage Grenzen Stellen, Perspectief Bieden 2025 maakt onderdeel uit van de Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2025; deze zal in Q2 2026 aan de raad gezonden worden.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
892	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 16-01-2025 9. Raadsvoorstel Wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2024	In het jaarlijkse handhavingsverslag wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken rond weigeringsgronden voor evenementenvergunningen bij 'geen goede' organisatoren.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	30-06-2025		
891	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 16-01-2025 9. Raadsvoorstel Wijziging van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, partiële herziening 2024	De burgemeester zegt toe verder in gesprek te gaan met omwonenden en te onderzoeken welke pragmatische oplossingen er mogelijk zijn om overlast verder te beperken, zoals aanpassingen in de openbare ruimte, en koppelt dit einde Q1 terug aan de raad.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	31-03-2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
904	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 09-01-2025 10. Raadsbrief Uitvoeringsprogramma Buurt- en wijkgericht werken 2024-2028	De wethouder zegt toe eind maart/begin april vanuit Samen stad Maken een terugkoppeling aan te leveren over de buurtbudgetten.	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	07-04-2025	20251404 Op 19 maart 2025 heeft de raad de brief 'Voortgang Samen stad maken 2025' ontvangen, waarin terugkoppeling wordt gegeven over de buurtbudgetten.	19-03-2025
872	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 05-12-2024 10. Raadsvoorstel Zienswijze wijzigen gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA)	De wethouder zegt toe na de zomer (Q3) een raadsbrief te sturen met de laatste informatie over de GR HUA, specifiek het uittredingsproces van het Rijk. Tevens volgt na de zomer een aanbod voor een technische bijeenkomst over dit thema, samen met	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	30-09-2025		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		Provinciale Staten.					
838	Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie 23-10-2024 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2025	De brief over de gevolgen van de bezuinigingen van het Rijk komt in 2025 voorafgaand aan de Voorjaarsnota naar de raad.	Wethouder Schilderman	Financiën	30-04-2025	20250722 Via de Voorjaarsnota 2025 (kenmerk: 30252302) en via de raadsbrief 'Meicirculaire 2025' (kenmerk: 30642963) op 4-7-2025 bent u geïnformeerd over de inkomsten vanuit het Rijk als gevolg van de Voorjaarsnota Rijk 2025 en de Meicirculaire 2025. Daarmee is deze toezegging afgedaan.	
837	Commissie Veiligheid, Bestuur	Voor de VJN wordt de raad geïnformeerd over het	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31-05-2025	20250527: Op 6 mei 2025 heeft	06-05-2025

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	en Financiën 23-10-2024 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2025	gesprek met het Ondernemersfonds om ook initiatieven te kunnen financieren (zonder ingewikkelde procedure), nu op het Initiatievenfonds wordt bezuinigd.				de raad de brief 'Initiatievenfonds voorjaar 2025' ontvangen waarin informatie over samenwerking met het Ondernemersfonds is opgenomen.	
836	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 23-10-2024 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2025	In Q1 2025 volgt een brief over het initiatievenfonds en de ondersteuning van 'grote evenementen' vanuit dit fonds;	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	31-03-2025	20250527: de raad heeft informatie over de ondersteuning van grote evenementen ontvangen in de raadsbrief 'Beantwoording toezegging Ondernemersfonds' van 24 januari 2025 en in de raadsbrief 'Initiatievenfonds	06-05-2025

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						voorjaar 2025' van 6 mei 2025. 20241112: onderwerp komt terug in raadsbrief Evenementen van Q1 2025.	
835	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 23-10-2024 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2025	In het voorjaar wordt de raad geïnformeerd over de hervormingsbezuinigingen, inclusief de uitvoering van de motie 'M306 Behoud het wijkservicecentrum in Vleuten-de Meern' en de gevolgen van de bezuinigingen voor participatie/gemeenschapsvorming.	Burgemeester Dijksma	Burgerzaken	31-05-2025		
808	Commissie Mobiliteit, Groen	Bij de nieuwe nota WAAVA (eind 2024 of begin 2025)	Wethouder Schilderman	Financiën	31-01-2025	20250722 In het 'Raadsvoorstel	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	en Openbare Ruimte 19-09-2024 10. Raadsvoorstel Rekenkamerrapport: Vergroening, van droom naar daad	komt college terug op de mogelijkheden om op individueel niveau bomen af te schrijven. Deze nota komt aan de orde in commissie VBF				Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA)' (kenmerk: 30464833, verstuurd op 15-7-2025) wordt ingegaan op deze toezegging. Daarmee is deze toezegging afgedaan.	
805	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 19-09-2024 10. Voortgangsbrief aanpak Agenda tegen uitbuiting 2023	De wethouder zegt toe een separate raadsbrief te blijven sturen over de voortgang op dit onderwerp. In het eerstvolgende voortgangsbericht wordt o.a. aandacht besteed aan: -de samenwerking met het	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid		20250909 afgedaan met raadsbrief van 10 juni 2025 Raadsbrief Voortgang Agenda tegen Uitbuiting 2024.	10-06-2025

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		Rijk en de rol van Utrecht in de regio; -toevoeging van recidievencijfers, -Indien mogelijk: wat we kunnen doen tegen arbeidsuitbuiting bij ongedocumenteerden.				20241030 In Q2 2025 komt er een voortgangsbrief over de aanpak van de Agenda tegen uitbuiting over 2024.	
752	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 03-07-2024 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste bestuursrapportage 2024	De wethouder zegt toe: •De raad in Q1 2025 een raadsbrief te sturen met de uitwerking van de voorgestelde hervormingen in de personele organisatie, met daarin ook de voortgang van het pan om IT-talenten duurzaam aan de organisatie te binden, evenals het 'cappen' van inhuur.	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	31-03-2025		
751	Commissie Veiligheid, Bestuur	De burgemeester zegt toe: •Om de raad in Q4 2024	Burgemeester Dijksma	Handhaving	31-12-2024		

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	en Financiën 03-07-2024 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste bestuursrapportage 2024	een integrale reactie toe te zenden op de gevolgen van de bezuinigingen op handhaving in samenhang met het Rekenkamerrapport 'Over lastig handhaven'.					
749	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 02-07-2024 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste bestuursrapportage 2024	De wethouder Financiën zegt toe: •Om de raad bij de VJN 2025 te informeren over de nieuwe toekomstbestendige systematiek van het groeikader en een technische sessie te organiseren.	Wethouder Schilderman	Financiën	31-05-2025	20250722 Afgedaan met paragraaf 3.3 van de Voorjaarsnota 2025 (kenmerk: 30252302) waarin informatie is gedeeld over de nieuwe systematiek van het groeikader. Het groeikader is daarnaast als onderwerp behandeld tijdens de technische sessie over de	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						VJN 2025 op 27 mei. Daarmee is deze toezegging afgedaan.	
738	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 13-06-2024 9. Raadsbrief Voortgang aanpak overlastgevende vreemdelingen	In Q4 volgt een raadsbrief met o.a. meer cijfermatig inzicht bij de huidige aanpak (met o.a. een 'mini-dashboard').	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2024	20250909: Afgedaan met raadsbrief van 11 juni 2025 Raadsbrief overlast station en omgeving. Eerder: De raadsbrief met o.a. een meer cijfermatig inzicht bij de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen volgt in Q2, gelijktijdig met de cijfers ten aanzien van deze	11-06-2025

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						aanpak in de voortgangsrapportage veiligheidsagenda 2024.	
735	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 30-05-2024 12. Spoeddebat politie inzet bij pro-Palestina demonstraties Universiteit Utrecht	De raad ontvangt op een nader te bepalen moment een raadsbrief over de evaluatie van de demonstraties, waarbij o.a. Amnesty betrokken wordt, evenals demonstranten over hun ervaringen bij de demonstraties, i.r.t. de politie-inzet én waarbij aandacht wordt besteed aan de rol en inzet van verbindingsteams.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid		20250909: afgedaan met raadsbrief van 19 juni 2025 Raadsbrief Demonstraties 2024.	19-06-2025
674	Gemeenteraad 29-02-2024 24. Afrondende Besluitvorming na debat over Demonstratierecht	Burgemeester Dijksma zegt toe dat voortaan standaard na afloop van een demonstratie een evaluatieformulier zal worden toegestuurd aan de	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	31-05-2024	20250909: afgedaan met raadsbrief van 19 juni 2025 Raadsbrief	19-06-2025

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		organisatoren van een demonstratie.				Demonstraties 2024.	
657	Gemeenteraad 29-02-2024 24. Afrondende Besluitvorming na debat over Demonstratierecht	M96 Wees terughoudend met het gebruik van camera's bij demonstraties	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	29-05-2024	20250909: afgedaan met raadsbrief van 19 juni 2025 Raadsbrief Demonstraties 2024.	19-06-2025
609	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 11-01-2024 13. Raadsbrief Lobbyregister	Het college komt voor de zomer met een brief over het inperken van lobbyactiviteiten van wethouders t.a.v. activiteiten in het verlengde van hun (voormalige) portefeuilles	Burgemeester Dijksma	Bestuurlijke zaken	30-06-2025	Het wetsvoorstel regels gewezen bewindspersonen laat op zich wachten. Het inperken van lobby-activiteiten wordt opgenomen in de actualisatie van de Gedragscode voor burgemeester en wethouders B&W,	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						het raadsvoortel ter vaststelling wordt medio 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.	
535	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 24-10-2023 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2024	De wethouder zegt toe: de financiële spelregels in uit te werken inzake de financiële werkwijze als onderdeel van de financiële verordening in afstemming met de adviescommissie C&F (binnen een half jaar na gesprek met adviescie).	Wethouder Schilderman	Financiën	30-06-2024	20250722 Deze toezegging wordt betrokken bij de financiële verordening. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de planning van de financiële verordening aangepast naar Q4 2026.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
503	Gemeenteraad 21-09-2023 14. Afrondende besluitvorming na debat over Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO	M316 Hoog tijd voor een MBO-traineeship	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	30-09-2024		
450	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 28-06-2023 2. Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Burgemeester Dijksma zegt toe om de raad voor het einde van 2023 in een brief te informeren over de rol die zij voor ervaringsdeskundigheid ziet binnen het veiligheidsdomein.	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2023		
454	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 27-06-2023 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota	Het College zegt toe bij de volgende VJN, wanneer de Meerjarenprogramma's toegankelijker worden weergegeven, concreet in te gaan op	Wethouder Schilderman	Financiën	10-06-2024	20250722 U bent voor het laatst over planningsoptimisme geïnformeerd in paragraaf 3.3	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	‘planningsoptimisme’. Daarbij gaat het College ook in op de vraag of fondsen en reserves op meerjarenprogramma's wenselijk zijn.				van de Voorjaarsnota 2025 (kenmerk: 30252302). Daarmee is dat gedeelte van de toezegging afgedaan. Het gedeelte van de toezegging om in te gaan op de vraag of fondsen en reserves op meerjarenprogramma’s wenselijk zijn wordt betrokken bij de voorbereiding van de meerjarenprogramma's die in 2027 aan de raad worden aangeboden.	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
417	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 15-06-2023 2. Raadsvoorstel Startdocument Burgerberaad	Wethouder Oosters zegt toe dat de raad bij het tweede burgerberaad in positie wordt gebracht om een keuze te maken uit meerdere uitgewerkte onderwerpen en dat die selectie van onderwerpen wordt voorbereid door middel van participatie met inwoners van de stad.	Wethouder Oosters	Participatie	30-09-2023	20231102: Genoemde deadline is hier niet van toepassing. Dit hangt af van de planning van een volgend burgerberaad.	
415	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 08-06-2023 11. Raadsvoorstel Aanpassing beleidscyclus en programmabegroting	Wethouder Schilderman informeert de raad in het tweede half jaar van 2023 in de nog te versturen raadsbrief over de dekking van moties over de omgang die het college voorziet met de prioritering van ongedekte doelstellingen in beleidsnota's.	Wethouder Schilderman	Financiën	30-10-2023	20250722 Deze toezegging wordt betrokken bij de financiële verordening. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de planning van de financiële verordening	

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						aangepast naar Q4 2026.	
218	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 06-10-2022 10. Beantwoording SV 2022, nr. 90 over Openbaar maken persoonsgegevens bij zienswijzen na toestemming betrokkene 30-6-2022	De wethouder zegt toe de raad uiterlijk Q4 2023 te informeren over de reikwijdte van het openbaren van e-mail/adreslijsten aan de raad.	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	30-12-2023		
93	Commissie Mens en Samenleving (16-9-2008 t/m 27-10-2021 26-10-2021 2. Programmabegroting 2022	De wethouder zegt toe uiterlijk in januari 2022 de al eerder toegezegde nota WAAVA toe te sturen naar de raad.	Wethouder Schilderman	Financiën	30-09-2022	20250722 Het ‘Raadsvoorstel Beleidsnota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA)’ (kenmerk: 30464833) is op	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						15 juli 2025 naar uw raad verstuurd. Daarmee is deze toezegging afgedaan.	
28	Gemeenteraad 05-11-2020 11. Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	M323 Aan de bak met innovatie(f) inkopen	Wethouder Streefland	Inkoop	30-06-2023	20250416 Afgedaan met raadsbrief 'Evaluatie nota Inkoop en contractmanagement' (kenmerk: 30211438) op 15 april 2025.	
24	Commissie Mens en Samenleving (16-9-2008 t/m 27-10-2021 08-10-2020 7.	Over 3 jaar (2e kwartaal 2023) een evaluatie-moment in te plannen of de nota inkoop voldoet (in	Wethouder Schilderman	Inkoop	30-06-2023	20250416 Afgedaan met raadsbrief 'Evaluatie nota Inkoop en	

LIJST TOEZEGGINGEN EN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

ID	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	relatie met bijvoorbeeld de Utrechtse waarden)				contractmanagement' (kenmerk: 30211438) op 15 april 2025.	
1006		De raad bij de jaarstukken explicieter te informeren over de bovengrens van de reserves (het aanpassen van de grens is een raadsbesluit).	Wethouder Schilderman	Financiën	30-05-2026	20250722 Meer informatie volgt in Q2 2025 bij de Jaarstukken 2025.	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
17-07-2025	M429 Informeer raad over demonstrantenperspectief	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Zwanenberg, P. (Pepijn) (groep Zwanenberg)	17-10-2025		
17-07-2025	M416 Geen gemeentelijk pensioen naar bezetting en mensenrechtenschendingen	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Zwanenberg, P. (Pepijn) (groep Zwanenberg)	31-12-2025		
10-07-2025	M365 Uitvoeringstoets	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Wethouder Schilderman	Financiën	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	10-10-2025		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
10-07-2025	M352 Help de bij met uitsluitend biologisch bloemen in hangbakken	Motie aangenomen	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Zwanenberg, P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Bode, L. (Linda) (Volt) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie)	10-10-2025		
10-07-2025	M334 Utrecht Mensenrechtenstad in het democratieprogramma	Motie aangenomen	Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks)	DB van de Raad	Bestuurlijke zaken	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Dijkstra, G.J. (Gert)	10-10-2025		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						(EenUtrecht) Zwanenberg, P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Zwinkels, J.M. (Jantine) (CDA) Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)			
12-06-2025	M323 Verleggen peildatum nadeelcompensatie	Motie aangenomen	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Pagter, M. de (Marijn) (VVD)	Wethouder Schilderman	Juridische zaken	Geleijns, H (Hans) D66) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Bode, L. (Linda) (Volt) Dijkstra, G.J.	12-09-2025	12 september 2025: afgedaan met raadsbrief Afronding herinrichting Amsterdamse straatweg	12-09-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						(Gert) (EenUtrecht)			
12-06-2025	M314 Scherp verordening nadeelcompensatie aan	Motie aangenomen	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD)	Wethouder Schilderman	Juridische zaken	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Bode, L. (Linda) (Volt) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie)	31-01-2026		
12-06-2025	M254 Naar een beter Vragenuur	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	DB van de Raad	Bestuurlijke zaken	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	12-09-2025		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
12-06-2025	M252 Lobby voor stemrecht vanaf 16 jaar	Motie aangenomen	Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)	Burgemeester Dijksma	Bestuurlijke zaken	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Koning, M.A. (Maarten) (D66) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Zwanenberg, P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)	31-12-2026		
12-06-2025	M251 Omarm het Stadsmanifest	Motie aangenomen	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Sasbrink, A. (Anne) (Partij voor de Dieren) Steeg, B. van (Bert) (CDA) van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66)	12-09-2025		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						Zwanenberg, P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Dekkers, F. (Fred) (GroenLinks)			
08-05-2025	M247 Goed temperaturen aanpak ziekteverzuim virus	Motie aangenomen	Ramaker, M.F. (Margreet) (VVD)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	31-12-2025		
08-05-2025	M249 Ook alleen bouwt Utrecht afhankelijkheid VS af	Motie aangenomen	Paalman, V. Victor (Horizon)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	31-12-2025		
08-05-2025	M151 Nieuwe traditie, leuke alternatieven	Motie aangenomen	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66)	08-08-2025		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
08-05-2025	M184 Hanteer de terminologie van internationale mensenrechtenorganisaties	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester Dijksma	Internationale Zaken en Regionale samenwerking	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Dada-Anthonij V. (Venita) (D66) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Zwanenberg, P. (Pepijn) (groep Zwanenberg) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)			

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
27-03-2025	M126 Versterkte risicobeheersing voor verouderde ICT-systemen	Motie aangenomen	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie		30-09-2025		
20-02-2025	M50 Een sterk bewonersbod ontstaat niet vanzelf	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Wethouder Oosters	Samen Stad Maken	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Dekkers, F. (Fred) (GroenLinks)	20-05-2025		
23-01-2025	M15 Rechtdoen aan Terughoudendheid	Motie aangenomen	Assen. M.H. (Hester) (PvdA)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Peters, R. (Ralph) (D66) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)	30-06-2025	afgedaan met raadsbrief van 10 juni 2025 Raadsbrief Toelichting verbod buitenslapen APV	10-06-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
23-01-2025	M17 Verbeter veiligheid rond thuiswedstrijd	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD) Peters, R. (Ralph) (D66) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)	31-07-2025		
23-01-2025	M19 Routekaart om te voorkomen dat het weer misgaat	Motie aangenomen	Paalman, V. Victor (Horizon)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid		23-04-2025		
12-12-2024	M515 Smeed het ijzer als het heet is	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Assen. M.H. (Hester) (PvdA)	12-03-2025	1 juli 2025: De zienswijze van de raad uit deze motie is samen met het amendement (om de evaluatietermijn aan te	01-07-2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								passen van zes naar vier jaar) meegenomen in de reactiebrief van het college naar het bestuur van HUA Dit heeft geleid tot een aangepaste ontwerpregeling die met een raadsvoorstel aan de raad is aangeboden	
12-12-2024	M502 Naleven internationaal recht in woord en daad	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Burgemeester Dijksma	Internationale Zaken en Regionale samenwerking	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Heuven, M. van (Maarten) (Partij	12-03-2025		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						voor de Dieren) Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)			
14-11-2024	M450 Laat het aantal coffeeshops meegroeien met de stad	Motie aangenomen	Koning, M.A. (Maarten) (D66)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	14-02-2025	12 september 2025: zoals aangegeven in de brief van 16 juni 2025 wordt de ruimte voor de vestiging verhoogd naar 20 coffeeshops Raadsbrief Update	12-09-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								coffeeshops juni 2025	
07-11-2024	M415 Weerstandsvermogen voor grote maatschappelijke opgaves	Motie aangenomen	Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)	Wethouder Schilderman	Financiën	Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	30-04-2025	20250722 Afgedaan bij de Voorjaarsnota 2025 (kenmerk: 30252302, https://utrecht.pcportal.nl/Assets/docs/Voorjaarsnota2025en1steBestuursrapportage2025.pdf). Voor dictum 1 en 3, zie pagina 39. Voor dictum 2, zie paragraaf 3.3.3 waarin wordt ingegaan op	22-07-2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								solvabiliteit en de netto-schuldquote. 20250303 Meer informatie hierover volgt in Q2 2025 bij de VJN 2025.	
07-11-2024	M422 Ook Utrecht verdient een jongerenraad	Motie aangenomen	Snijder, R. (Ruben) (Student & Starter)	Wethouder Oosters	Participatie	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	30-06-2025		
26-09-2024	M365 Ontschot de budgetten van VTH	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Burgemeester Dijksma	Handhaving	Assen. M.H. (Hester) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Snijder, R. (Ruben) (Student & Starter) Hessel, Y.H.	27-12-2024		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						(Yvonne) (Utrecht Solidair)			
26-09-2024	M368 Maak democratie toegankelijk	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Burgemeester Dijksma	Burgerzaken	Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Snijder, R. (Ruben) (Student & Starter) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Pagter, M. de (Marijn) (VVD) Ait Daoua, A. (Achraf) (D66)	08-11-2024		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
11-07-2024	M306 Behoud het wijkservicecentrum in Vleuten-de Meern	Motie aangenomen	Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD)	Burgemeester Dijksma	Burgerzaken	Stellinga, H.J.J. (Hessel) (CDA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)	10-01-2025	09102024: Er komt een onderzoek naar de dienstverlening in de Wijken om te kijken of daar besparingen mee te behalen zijn. Momenteel zijn PDV en Wijken op zoek naar een projectleider die het onderzoek gaat uitvoeren. De inschatting is dat het onderzoek zelf ongeveer drie	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								maanden gaat duren	
06-06-2024	M213 Demonstreren is een recht, ook op de universiteit	Motie aangenomen	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Koning, M.A. (Maarten) (D66) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Stam, T. (Titus) (PvdA) Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	06-09-2024	12 september 2025: afgedaan met raadsbrief van 19 juni 2025 Raadsbrief Demonstraties 2024	12-09-2025
06-06-2024	M203 Geef gehoor aan demonstranten	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Vries, L. de	30-09-2024	12 september 2025: afgedaan met raadsbrief van	12-09-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						(Louise) (Partij voor de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Stam, T. (Titus) (PvdA)		19 juni 2025 Raadsbrief Demonstraties 2024	
06-06-2024	M205 Steun wederopbouw Gaza via VNG	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	06-09-2024		
06-06-2024	M209 Pleit voor erkenning Palestina	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	06-09-2024		
06-06-2024	M212 Zorgvuldige aanpak bij inzet geweld ME	Motie aangenomen	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid		06-09-2024	12 september 2025: afgedaan met raadsbrief van	12-09-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								19 juni 2025 Raadsbrief Demonstraties 2024	
06-06-2024	M196 Gebruik de kracht van de samenleving	Motie aangenomen	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)	Wethouder Oosters	Participatie	Steeg, B. van (Bert) (CDA) Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks)	11-10-2024	20241112: motie wordt beantwoord bij de Voorjaarsnota 2025	
25-04-2024	M185 Transparant Burgerberaad	Motie aangenomen	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)	Wethouder Oosters	Participatie	van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66) Snijder, R. (Ruben) (Student & Starter) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	31-03-2025	20241015: Motie is beantwoord met Raadsbrief Evaluatie burgerberaad jaarwisseling	
25-04-2024	M149 Aflossen van studieschuld via IKB budget	Motie aangenomen	Sungur, M. (Mahmut) (DENK)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	Snijder, R.E.P.C. (Ruben) (Student & Starter)	28-06-2024	1 juli 2025: Afgehandeld met vastgestelde Cao-	01-07-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								gemeenten 2025 – 2027 waarin aflossen studieschuld via IKB budget is opgenomen	
29-02-2024	M94 Betrek demonstranten bij het demonstratiebeleid	Motie aangenomen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter) Stam, T. (Titus) (PvdA)	29-08-2024	12 september 2025: afgedaan met raadsbrief van 19 juni 2025 Raadsbrief Demonstraties 2024	19-06-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
29-02-2024	M77 Ctrl+Utrecht, geef digitalisering de status die het verdient	Motie aangenomen	Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter)	Wethouder Streefland	Personeel en Organisatie	Ait Daoua, A. (Achraf) (D66) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	31-12-2024	1 juli 2025: Stand van zaken is dat in Q4 2025 een advies wordt opgesteld voor het volgende college over de periode 2026 - 2030. In dit advies zullen we ook de ideeën over een mogelijke portefeuille digitale zaken verder uitwerken, in navolging van deze motie M77 Ctrl+Utrecht, geef digitalisering	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								de status die het verdient.	
29-02-2024	M92 Integriteit komt niet vanzelf	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Burgemeester Dijksma	Bestuurlijke zaken	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	31-12-2024	De training bestuurlijke integriteit voor raad en college is ingepland op 9 januari 2025.	
18-01-2024	M55 Behandel commissieleden gelijk	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA)		Bestuurlijke zaken	Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)		Op verzoek van het dagelijks bestuur wordt de gewenste aanpassing van de Verordening op de raadscommissies wordt meegenomen in de eerstvolgende	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								actualisatie van de verordening.	
18-01-2024	M32 Hoger beroep vermogensgrens kwijtschelding lokale belastingen minima	Motie aangenomen	Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks)		Bestuurlijke zaken	Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)	18-04-2024		
09-11-2023	M397 Samen keuzes maken en verantwoordelijkheid delen leidt tot betere resultaten	Motie aangenomen	Dada-Anthonij V. (Venita) (D66)	Wethouder Schilderman	Financiën	Vasters, J. (Joost) (D66) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Steeg, B. van (Bert) (CDA)		20250722 Deze motie wordt betrokken bij de financiële verordening. Om de nieuwe raad in de gelegenheid te brengen zich hierover uit te spreken, is de planning van de financiële verordening aangepast naar	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)		Q4 2026. 20250303 De planning van de financiële verordening is aangepast naar Q4 2026. Deze zal worden opgenomen in het overdrachtsdossier. 20241305 Meer informatie hierover volgt naar verwachting in Q4 2024 bij de financiële verordening, dit is mede	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								afhankelijk van het gesprek met de adviescommissie Controle & Financiën.	
09-11-2023	M430 Ondersteun het Bevrijdingsfestival	Motie aangenomen	Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)	Burgemeester Dijksma	Bestuurlijke zaken	van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66) Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter) Talhaoui, M. (Mohamed) (PvdA)	31-05-2024		
09-11-2023	M409 Grip op investeringen	Motie aangenomen	Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)	Wethouder Schilderman	Financiën	Ramaker, M.F. (Margreet) (VVD) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	30-06-2025	20250722 In paragraaf 3.3.3 van de Voorjaarsnota 2025 (kenmerk: 30252302, https://utrecht	22-07-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								.pcportal.nl/Assets/docs/Voorjaarsnota2025en1steBestuursrapportage2025.pdf) is informatie opgenomen over Grip op investeringen, waarbij realistische investeringsvolumes in beeld zijn gebracht en kapitaallasten zijn verlaagd in verband met planningsoptimisme. De motie is hiermee afgedaan.	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								U bent hierover voor het laatst geïnformeerd bij de Voorjaarsnota 2024 (kenmerk: 12308782) op 11-7-2024 en de raadsbrief 'Diverse toezeggingen commissiebehandeling Programmabegroting 2025' op 5-11-2024 (kenmerk: 12729096). Meer informatie zal volgen bij de	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								Voorjaarsnota 2025. 20241305 Meer informatie hierover volgt naar verwachting in Q2 2024 bij de Voorjaarsnota 2024.	
09-11-2023	M387 Oproep staakt het vuren	Motie aangenomen	Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Kendir, E.	31-12-2023		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						(Esma) (Student&Starter) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Koning, M.A. (Maarten) (D66)			
02-11-2023	M347 Reflecteer en informeer over verleden Prins Bernhard bij Prins Bernhardplein & Prins Bernhardlaan	Motie aangenomen	van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66)	Burgemeester Dijksma	Handhaving	Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Zwanenberg, P. (Pepijn) (GroenLinks) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	01-06-2024	Op dit moment wordt bekeken hoe de motie concreet op straat vorm kan krijgen, rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								die de bestaande bebording biedt	
06-07-2023	M249 Overnemen aanbevelingen raadstoets Bewoners en Bestuur	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Burgemeester Dijksma	Bestuurlijke zaken	Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Dekkers, F. (Fred) (GroenLinks) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Koning, M.A. (Maarten) (D66) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Kendir, E. (Esma)	16-05-2024		

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
						(Student&Starter) Meerding, T.A.A. (Tess) (VVD) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)			
06-07-2023	M250 Snel overzicht? Stoplichten in de jaarstukken	Motie aangenomen	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Wethouder Schilderman	Financiën	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Vasters, J. (Joost) (D66)	29-12-2023	20241709 Dit is verwerkt in de Jaarstukken 2023 (kenmerk: 12389278). Bij de effectindicatoren worden de kleuren groen (doel behaald) en rood (doel niet behaald) gehanteerd 20241705	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
								Meer informatie hierover volgt in Q2 2024 bij de Jaarstukken 2023	
11-05-2023	M99 Waarborgen bij algoritmen en cameratoezicht	Motie aangenomen	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid	Koning, M.A. (Maarten) (D66) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Assen, H. (Hester) (PvdA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)		20250516 Afgedaan in de Jaarstukken 2024 d.d. 15 mei 2025. Zie https://utrecht.jaarverslag-2024.nl/.	

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
09-03-2023	M46 Stevige lobby	Motie aangenomen	Koning, M.A. (Maarten) (D66) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid		09-06-2023	12 september 2025: afgedaan met raadsbrief van 2 juli 2025 Raadsbrief Uitspraak Raad van State online gebiedsverbod	02-07-2025
09-03-2023	M48 Blijf zoeken naar mogelijkheden om online in te kunnen grijpen	Motie aangenomen	Steeg, B. van (Bert) (CDA) Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren) Raaijmakers,	Burgemeester Dijksma	Openbare Orde en Veiligheid		09-06-2023	12 september 2025: afgedaan met raadsbrief van 2 juli 2025 Raadsbrief Uitspraak Raad	12-09-2025

AANGENOMEN MOTIES COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN 25 SEPTEMBER 2025

Datum	Onderwerp	Status	Indiener(s)	Portefeuille houder	Beleidsveld	Mede-indieners	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
			I. (Ilse) (PvdA) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt) Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Pagter, M. de (Marijn) (VVD)					van State online gebiedsverbod	

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4740
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	7
Titel	Van uitvoering bij de gemeente naar de gemeenschap (beantwoording SV 2025, nr. 36)
ID	4965
Behandelend ambtenaar	Jasper Stoorvogel
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Oosters
Beleidsveld	Samen Stad Maken
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	25 september 2025

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 36

Datum	18 april 2025
Van	College B&W
Behandeld door	Jasper Stoorvogel
E-mailadres	Jasper.stoorvogel@utrecht.nl
Kenmerk	30224726
Beleidsveld	Samen Stad Maken

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2025 nummer 36 van Gert Dijkstra (EenUtrecht), Ruud Maas (Volt) en Bert van Steeg (CDA) van 12 maart 2025 over Van gemeente naar gemeenschap.
De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1
Wat zijn de leerervaringen en belangrijkste lessen die terug meegingen in de tas?
***Antwoord* 1**
We hebben een inspirerend bezoek gebracht aan de gemeente Peel en Maas, waar we veel onderwerpen hebben besproken. En hoewel de gemeente Utrecht qua grootte, geschiedenis en politiek anders is dan de gemeente Peel en Maas, hebben we er veel van kunnen leren.

Een belangrijke leerervaring is dat de kracht van de gemeenschap in Peel en Maas vooral zit in de relatie tussen burgers onderling en de houding van de overheid tot de inwoners. De gemeente Peel en Maas werkt met een visie en werkwijze die door de jaren heen gegroeid en geborgd is: "Wij zijn een gemeente van gemeenschappen. Hier werken inwoners, ondernemers en organisaties samen aan een Peel en Maas waarin het goede leven nu en in de toekomst beleefd kan worden door iedereen die in de gemeente verblijft. Een Peel en Maas waarin gemeenschappen zelf vorm en inhoud geven aan hun eigen leefwereld. (...) Dat vraagt om een overheid die zich ervan bewust is wanneer ze wel en wanneer ze niet aan zet is." We zien dat die missie doorleefd wordt in de gemeente: in de dorpsoverleggen, de gemeenschapshuizen en de Welzijnsorganisatie. Maar juist ook intern in de gemeentelijke organisatie door alle lagen heen, bij ambtenaren, college en raadsleden. Daarbij durft de gemeente ook stevige keuzes te maken en de verantwoordelijkheid ook in de gemeenschap te beleggen. Voorbeelden hiervan zijn het stoppen van het financieren of subsidiëren van initiatieven waar de gemeente geen eigenaar is, opdracht geven aan de lokale welzijnsorganisatie via een begrotingssubsidie in plaats van aanbesteden, of het geven van vertrouwen aan inwoners die een buurthuis volledig willen overnemen, waarbij zij zelf daadwerkelijk verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse exploitatie.

Vraag 2
Dus welke concrete eerste acties of inspirerende stappen die zij daar doen zouden de beide wethouders graag ook in Utrecht willen toepassen?
***Antwoord* 2**
We hebben in Peel en Maas gehoord dat het met name een cultuurverandering vraagt in de hele organisatie. Dat sluit aan bij het beleid van Samen stad maken waarin we leidende principes voor houding en gedrag hebben opgenomen voor ambtenaren, college en raadsleden. In de beleidsnota zijn daarvoor ook de eerste concrete acties geformuleerd. Ook in het uitvoeringsprogramma Buurt- en Wijkgericht werken staan hiervoor maatregelen benoemd. De Peel en Maas academie met daarin aandacht voor 'ambtelijk vakmensschap' was voor ons een inspirerend voorbeeld in deze cultuurverandering. Daarnaast heeft de gemeente Peel en Maas gevraagd om op enkele thema's samen op te trekken richting het rijk. Waar we daarvoor kansen zien, zullen we dat doen.

Een concrete actie voor ons die voortkomt uit de Voorjaarsnota 2024 is dat we onderzoeken of onze inwoners en ondernemers werkzaamheden over kunnen nemen. We voeren hiervoor nu verschillende gesprekken in de stad met vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke organisaties en ondernemers zoals in motie M196 Gebruik de kracht van de samenleving Utrecht. We komen daar in de Voorjaarsnota 2025 op terug.

Vraag 3
Ziet het college met ons de meerwaarde van het 'model van zelfsturing' in Peel en Maas en ziet zij dit ook als een op langere termijn na te streven perspectief voor Utrecht?
***Antwoord* 3**
Het model van Peel en Maas was bij de opstelling van de beleidsnota Samen stad maken, Geen Utrecht zonder U een inspiratiebron. Het college ziet de grote meerwaarde van meer eigenaarschap bij Utrechters. Een van de doelstellingen van de beleidsnota 'Samen stad maken: Geen Utrecht zonder U' is daarom ook het vergroten van zeggenschap en eigenaarschap bij Utrechters waar dat kan. We hebben er bewust voor gekozen om niet het model van Peel en Maas te kopiëren, maar dit samen met Utrechters verder door te ontwikkelen tot een kompas voor zeggenschap. Daarin maken wij onderscheid tussen 7 verschillende vormen, waarvan er bij 5 vormen wordt samengewerkt tussen Utrechters en de gemeente. Daarin is het een uitgebreider model dan het model van Peel en Maas, met maar 2 vormen van samenwerking tussen de gemeente en bewoners (type 2 en type 3) en een duidelijke scheiding in eigenaarschap tussen gemeente en gemeenschap. Wij zien ook kansen in gelijkwaardige samenwerking met gezamenlijk eigenaarschap, waar deze vorm in Peel en Maas geen onderdeel uitmaakt van het beleid.

Vraag 4
Zo ja, ziet het college kansen om nog nadrukkelijker dan tot nu toe deze filosofie van zelfsturing in Utrecht te introduceren, in samenspraak met de reeds in Utrecht actieve gemeenschapsorganisaties?
***Antwoord* 4**
Op 1 juli 2024 heeft u de beleidsnota 'Samen stad maken: Geen Utrecht zonder U' vastgesteld. Vanaf dat moment zijn we gaan werken met het kompas voor zeggenschap. We willen nu eerst samen met Utrechters (bewoners en (gemeenschaps)organisaties) ervaringen opdoen met het kompas en dit zoveel mogelijk toepassen. In de monitoring en evaluatie wordt u op de hoogte gebracht van de eerste ervaringen. We zien op dit moment geen aanleiding om het beleid aan te passen en meer in lijn te brengen met het model van Peel en Maas.

Vraag 5
Vindt het college met ons dat dus meer nodig is dan alleen een lijst van voorbeelden?
***Antwoord* 5**
Ja, om de beweging te maken naar meer zeggenschap en eigenaarschap voor Utrechters is meer nodig dan een lijst met voorbeelden. In hoofdstuk 3 van het beleid van Samen stad maken is daarom ook uitgebreid aandacht besteed aan implementatie en continue doorontwikkeling. Daarin geven we

aan dat we het grootste leereffect kunnen bereiken door in het dagelijks werk met en van elkaar te leren. Daar zetten we op in, onder andere met een pool van Samen stad makers en door uitgebreide monitoring naar de raad die de basis vormt voor eventuele bijstelling. Ook in het uitvoeringsprogramma Buurt- en wijkgericht werken zijn maatregelen opgenomen die hieraan bijdragen, zoals maatregel 1: Werken aan wijkopgaven in het sociaal domein, maatregel 2: uitvoeren en doorontwikkelen Samen voor Overvecht en maatregel 6: uitvoeren en doorontwikkelen Buurtagenda's.

Vraag 6
Zo ja, is het college bereid dit verder te verkennen?
***Antwoord* 6**
Ja, we zijn bereid om dit breder te verkennen. Dit doen we ook al, onder andere door middel van de implementatie en doorontwikkeling van Samen stad maken.

Vraag 7
Is het college bereid een dergelijke visie te ontwikkelen, samen met Utrechters (en raadsleden), daar komend jaar extra energie in te steken en einde 2025 te komen met een eerste aanpak waarmee in Utrecht de beweging ‘van gemeente naar gemeenschap’ extra kan worden gestimuleerd?
***Antwoord* 7**
Nee. We delen dezelfde doelen als de vragenstellers, maar vinden niet dat daar een nieuwe visie voor nodig is. Deze doelen zijn geborgd in de beleidsnota ‘Samen stad maken: Geen Utrecht zonder U'. Daarnaast willen we niet inzetten op het maken van nieuw beleid, maar juist op het uitvoeren van het recent vastgestelde beleid.

Vraag 8
Is het college met ons van mening dat het wel of niet succesvol kunnen starten en slagen van die kanteling van gemeente naar gemeenschap niet kan zonder een investeringsprogramma voor Utrechtse gemeenschapsorganisaties en is zij bereid dat te verkennen en mee te nemen in de genoemde aanpak van de vorige vraag?
***Antwoord* 8**
We zijn het eens dat meer eigenaarschap voor Utrechters ook vraagt om dat te ondersteunen. Dat kan op dit moment al via bestaande regelingen zoals Vrijwillige inzet voor elkaar, Stem van Utrechters, Initiatievenfonds, Samen voor Overvecht en de Buurtagenda. We geloven erin daarmee de beweging naar meer zeggenschap en eigenaarschap te maken. Daarnaast was een van de lessen uit Peel en Maas ook dat geld niet altijd van de gemeente hoeft te komen.

Vraag 9
Is het college bereid een dergelijk ‘servicebureau gemeenschapsorganisaties’ samen met Utrechtse gemeenschapsorganisaties te verkennen en daar mogelijk samen met hen een voorstel voor uit te werken?
***Antwoord* 9**
Nee, wij denken dat er al voldoende ondersteuning beschikbaar is. Zo subsidiëren wij de Vrijwilligerscentrale Utrecht voor het ondersteunen en adviseren van vrijwilligersorganisaties en initiatieven waaronder gemeenschapsorganisaties. In de aanbesteding voor het welzijnswerk in de wijk (per 2026) is ook een belangrijke rol opgenomen in het ondersteunen van gemeenschapskracht: “de organisatie stimuleert, ondersteunt en verbindt bewonersinitiatieven vanuit gelijkwaardigheid en hun kennis en kunde om zich actief in te zetten voor elkaar en de buurt. In afstemming met andere partijen (inclusief gemeente) die hierin een rol vervullen. Het eigenaarschap blijft bij de inwoners liggen die het initiatief hebben genomen. Vanuit gelijkwaardige samenwerking is het aan hen beide om een goede afweging te maken wat de invulling en intensiteit is van de ondersteuning en hierbij wordt het principe ongelijk investeren voor gelijke kansen toegepast. Het gaat hierbij om initiatieven die ontmoeting, hulp aan elkaar en verbinding in de buurt en wijk versterken.”

Vraag 10
Is het college bereid in één of twee wijken te experimenteren met een wijkbudget?
***Antwoord* 10**
Nee. We zijn een groot voorstander van het vormgeven van gelijkwaardige samenwerking, maar denken dat we dit niet bereiken door middel van wijkbudgetten. In de raadsbrief van 2 oktober 2024 hebben wij antwoord gegeven op de Motie Samen aan het roer in het sociaal domein waarin opgeroepen werd tot gelijkwaardige samenwerking, bij voorkeur middels een wijkbudget. In de raadsbrief voortgang Samen stad maken hebben we u geïnformeerd over hoe we werken met buurtbudgetten.

Vraag 11
Zo ja, wil het college dit gezamenlijk met Utrechtse gemeenschapsorganisaties nader verkennen en daar nog dit jaar een voorstel voor doen?
Antwoord 11
Zie antwoord vraag 10.

Vraag 12
Klopt dit inderdaad en kan het college dat nader toelichten?
***Antwoord* 12**
Nee. Het klopt niet dat er anders dan voorheen geen bepalingen zijn opgenomen. Voorheen was deze bepaling alleen opgenomen in de subsidietender van het sociaal makelaarschap. In de afgelopen periode zijn diverse opdrachten in het sociaal domein verstrekt: de opdracht Buurtteam Sociaal (INcluzio) Buurtteam Jeugd & Gezin (Lokalis) de opdracht Sport (aan Sport Utrecht), en de opdracht voor sociaal raadslieden (aan U Centraal). Bovendien loopt op dit moment de aanbesteding voor welzijnswerk. In alle opdrachten krijgen partijen de opdracht bij te dragen aan het versterken van gemeenschapskracht.

Wat betreft de opdracht 'Welzijnswerk in de wijk': Er wordt 4% van het budget van de opdrachtnemer afgehaald ten gunste van bewonersinitiatieven. Dit is ruim 37.000 euro meer dan het overhevelingsbudget waar DOCK op dit moment mee werkt. Daar bovenop gaat er cumulatief 1% per jaar (de komende 9 jaar) af van het deel 'Welzijnswerk in de wijk' budget. De gemeente herverdeelt deze middelen via subsidieregelingen.

Ook binnen de toekomstige opdracht van het Jongerenwerk, welke dit jaar met de markt en partners wordt geformuleerd, zal de opdrachtnemer moeten bijdragen aan het versterken van gemeenschapskracht. In hoeverre dit leidt tot een overheveling van een percentage van het budget en welk percentage, hangt af van de dialoog omtrent de opdrachtformulering.

Vraag 13
Hoe verhoudt zich dit tot de eerder uitgesproken wensen, ook van het college, om de gemeenschapskracht verder te versterken (met zeker meer dan 5%)?

***Antwoord* 13**
Zie antwoord vraag 12.

Vraag 14
Wat zijn volgens het college de redenen om in de wijkalliantie geen vertegenwoordigers vanuit de gemeenschapsorganisaties te betrekken?
***Antwoord* 14**
De Wijkalliantie+ is ontstaan als initiatief van 10 organisaties in de stad, om binnen het kader van hun eigen opdrachten beter samen te werken en daardoor meer impact te hebben. De + van de Wijkalliantie staat voor andere partners in de stad die niet in de Wijkalliantie zelf zitten, zoals bijvoorbeeld Koos, Spoor030, de aanvullende zorg Wmo en alle (bewoners)initiatieven in de sociale

basis. Een deel van de gemeenschapsorganisaties zit via het Netwerk Informele Zorg Utrecht (NIZU) aan tafel bij de Wijkalliantie+.

Er is bij de Wijkalliantie+ één verzoek bekend van een bewonersorganisatie die wilde aansluiten bij de Wijkalliantie+. Met deze bewonersorganisatie is de Wijkalliantie+ in gesprek gegaan. De bewonersorganisatie bleek niet aan te kunnen sluiten bij de Wijkalliantie+ vanwege een aantal redenen. Zo is de bewonersorganisatie aan één wijk verbonden en vertegenwoordigt de organisatie geen breed bewonersperspectief. De organisatie heeft bovendien niet de omvang om stadsbreed in elke wijk mee te werken. In de wijk is de bewonersorganisatie welkom en belangrijk om als partner aan te sluiten.

De + van de Wijkalliantie, en zo ook gemeenschapsorganisaties anders dan het NIZU, is op verschillende manieren betrokken bij de aanpak van de Wijkalliantie+ in de wijken. Een onderdeel van de aanpak is het duiden van de data van de wijk. Dit duiden gebeurt in wijkdata wijkdoen sessies, waarbij breed wordt uitgenodigd, inclusief bewoners(organisaties) uit de wijk. Op basis van die sessies bepalen de partners van de Wijkalliantie+ aan welke opgave(n) zij meerjarig gaan samenwerken, binnen de kaders van hun opdracht c.q. taak. Voor de uitwerking van de gekozen opgave wordt vervolgens samengewerkt met (bewoners)initiatieven en organisaties op die opgave.

De gemeente is voor een deel van de partijen in de Wijkalliantie+ opdrachtgever, maar niet van de Wijkalliantie+ zelf, dat is een initiatief van samenwerkende partijen. Het betrekken van initiatieven en organisaties uit de gemeenschap is vastgelegd in het stedelijk kader dat is opgenomen in drie recent vastgestelde contracten. We herkennen het signaal dat sommige gemeenschapsorganisaties ervaren dat zij niet gelijkwaardig aan tafel zitten. De aanpak van de Wijkalliantie+ is nog in ontwikkeling en we blijven met de Wijkalliantie+ daarover in gesprek.

Vraag 15
Deelt het college met ons dat je de gemeenschapskracht kunt versterken door dit wel te doen en is het college bereid hen alsnog wel te betrekken?
***Antwoord* 15**
Zie antwoord op vraag 14.

Vraag 16
Vindt het college met ons dat de ‘Sociale Visie Utrecht 2040’ aan kracht kan winnen als daarin o.a. nadrukkelijker het volgende wordt opgenomen: opbouwen en investeren in gemeenschapskracht, een sterkere focus op het nastreven van meer zeggenschap en eigenaarschap bij Utrechters én het verschuiven van taken van gemeente naar gemeenschap?
***Antwoord* 16**
Nee, het bevorderen van gemeenschapskracht is al onderdeel van de verschilmakers in de sociale visie. Daarnaast zijn de leidende principes van houding en gedrag van Samen Stad Maken in de Sociale Visie Utrecht 2040 opgenomen als onderdeel van de leidende principes voor het sociaal domein. In de visie komen ook in het hoofdstuk “Wat vraagt dit van de gemeente” deze elementen nadrukkelijk aan bod (zie hiervoor de paragraaf ‘we maken samen de stad’ in dit hoofdstuk). Concrete uitwerking van hoe we dit doen ziet u terug in ons beleid en uitvoering(sprogramma's) zoals bijvoorbeeld in het Kompas voor zeggenschap, daarin is concreet uitgewerkt welke samenwerkingsvormen er zijn met Utrechters en wanneer welke vorm het beste past.

Vraag 17
Zo ja, is het college bereid dat alsnog toe te voegen in de Sociale Visie 2040?
***Antwoord* 17**
Nee, zie het antwoord hierboven. Bovendien worden op dit moment de ingediende zienswijzen gewogen en waar nodig wordt naar aanleiding hiervan de SVU 2040 aangepast. Hierna wordt de visie met raadsvoorstel voorgelegd aan de raad ter vaststelling. Naar aanleiding van dit raadsvoorstel kan

uw raad met het college in gesprek over eventuele aanvullende aanpassingen/toevoegingen. In deze fase worden dus enkel aanpassingen n.a.v. zienswijzen gedaan.

Vraag 18
Ziet het college dit ook als een tekortkoming en is zij bereid na te gaan wat het voorbeeld van Peel en Maas, de kanteling van gemeente naar gemeenschap en het veel zwaarder investeren in gemeenschapskracht en gemeenschapsorganisaties mogelijk kan betekenen voor het op termijn met iets minder overheidsgeld toch een vergelijkbaar niveau aan sociale voorzieningen in Utrecht te kunnen (blijven) realiseren?
***Antwoord* 18**
Nee, het college ziet dit niet als een tekortkoming. Dit is al onderdeel van de (visie op) de hervormingen in het sociaal domein. De aanleiding voor de hervormingen is enerzijds dat we met schaarste te maken hebben: de vraag naar zorg en ondersteuning groeit, terwijl we niet de mensen en de middelen hebben om aan die vraag te beantwoorden. Maar afgezien van die schaarste is er ook een inhoudelijke wil en overtuiging om het samen anders te doen. We willen naar een zorgsysteem dat toekomstbestendig is, waarbij we mensen eerder en laagdrempeliger ondersteunen en waarbij omzien naar elkaar centraal staat. Het gaat hier dus ook echt om een samenlevingsvraagstuk: hoe leven we samen in onze stad? Hoe kijken we naar elkaar om? Gemeenschapskracht en gemeenschapsorganisaties vervullen hierbij een cruciale rol en dat erkennen we ronduit in de (aanpak van de) hervormingen in het sociaal domein. Dit gedachtegoed komt ook tot uiting op andere plekken, zoals de Sociale Visie Utrecht 2040, de beleidsnota Samen Stad Maken en de beleidsnota Wmo 'Samen leven, samen zorgen'.

Vraag 19
Zo ja, is het college bereid dat alsnog nadrukkelijk (als essentie) toe te voegen aan de aanpak van de Hervormingen sociaal domein?
***Antwoord* 19**
Zie antwoord vraag 18

Vraag 20
Kan het college aangeven of dit klopt en ook nader toelichten?
***Antwoord* 20**
Nee, het klopt niet dat er enkele miljoenen per jaar extra voor sociaal makelen beschikbaar zijn en dat er voor gemeenschapsorganisaties geen budget beschikbaar is. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 12, loopt op dit moment de aanbesteding voor het welzijnswerk. In dat traject worden middelen verschoven van het institutionele welzijnswerk naar organisaties in de gemeenschappelijke sociale basis. De gemeente zal deze middelen via subsidieregelingen verdelen. Daarmee ondersteunen we dus zeker ook gemeenschapsorganisaties. We hebben over de hele linie te maken met financiële schaarste, maar binnen de bestaande budgetten (en waar mogelijk met incidentele extra middelen en/of verschuiving van budget) geven we zo goed mogelijk vorm aan versterking van de gemeenschappelijke sociale basis.

Vraag 21
Wat zijn redenen om wel in instanties maar niet in gemeenschapsorganisaties te investeren in het realiseren van de HSD doelen?
***Antwoord* 21**
Zie antwoord vraag 20

Vraag 22
Is het college het met ons eens dat dit niet synchroon loopt met de doelstelling om als gemeente meer te investeren in het versterken van de gemeenschapskracht?
***Antwoord* 22**
Zie antwoord vraag 20

Vraag 23
Zo ja, is het college bereid dit alsnog aan te passen?
***Antwoord* 23**
Zie antwoord vraag 20

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen
‘Van gemeente naar gemeenschap’

12 maart 2025

De gemeente Utrecht bezint zich op hoe we in het sociaal domein kunnen voldoen aan wat nodig is maar wel passend binnen het geld dat beschikbaar is. Het stadsbestuur (college) heeft daartoe zowel een ‘Sociale Visie Utrecht 2040’ opgesteld (met een globaal beeld over o.a. verschilmakers, monitoren en een sturingsmodel) als ook een traject ‘Hervormingen Sociaal Domein’ gestart met een taakstelling van € 16.062.000 (bezuinigingen). In beide wordt volgens ons onderschat wat de mogelijkheden zijn van de beweging ‘**van gemeente naar gemeenschap**’ die de inzet, het effect en de (kwaliteit van de) dienstverlening in het sociaal domein kan vergroten en versterken en bovendien (op termijn) de kosten kunnen beperken.

Vandaar onze volgende vragen.

Wethouder Dennis de Vries en Eva Oosters zijn op bezoek geweest bij de gemeente Peel en Maas. Geweldig! Deze gemeente heeft al ruim 20 jaar ervaring met ‘meer zeggenschap, zelfsturing en eigenaarschap bij de gemeenschappen’ en het kantelen van verantwoordelijkheden en taken van de gemeente naar de gemeenschappen. Dat heeft daar geleidt tot ingrijpende veranderingen en een volstrekt andere aanpak in het publieke domein met flinke voordelen voor zowel de gemeente (goedkoper) als ook voor de gemeenschappen (beter en leuker).

1. **Wat zijn de leerervaringen en belangrijkste lessen die terug meegingen in de tas?**

Utrecht is geen Peel en Maas, maar we hebben meer gemeen dan dat we van elkaar verschillen. Dus we kunnen altijd iets overnemen.

2. **Dus welke concrete eerste acties of inspirerende stappen die zij daar doen zouden de beide wethouders graag ook in Utrecht willen toepassen?**

De basis bij Peel en Maas is een strikt onderscheid van een tweetal (sociaal) eigenaars, enerzijds de gemeente in het publiek domein en anderzijds de gemeenschap in het openbaar domein. In dat laatste geval is de gemeenschap nadrukkelijk als eerste aan zet (zelfsturing). Zie ook bijgevoegd overzicht over Peel en Maas (bijlage). Dat biedt een enorme meerwaarde voor zowel gemeente als ook gemeenschappen.

3. **Ziet het college met ons de meerwaarde van het ‘model van zelfsturing’ in Peel en Maas en ziet zij dit ook als een op langere termijn na te streven perspectief voor Utrecht?**
4. **Zo ja, ziet het college kansen om nog nadrukkelijker dan tot nu toe deze filosofie van zelfsturing in Utrecht te introduceren, in samenspraak met de reeds in Utrecht actieve gemeenschapsorganisaties?**

Met motie 2023/423 ‘Investeer in gemeenschapskracht en ontlast de gemeente’ (9 november 2023) heeft de gemeenteraad het college opgedragen om ‘*na te gaan bij welke gemeentelijke taken er kansen liggen om (een deel van) de uitvoering over te laten aan organisaties van de gemeenschap*’ (in lijn met het model van zelfsturing). Met de nota ‘Samen stad maken; Geen Utrecht zonder U’ (4 april 2024) heeft het college dat ingevuld door bij elk van de zeven samenwerkingsvormen in het kompas (pagina 19-22) per vorm enkele concrete voorbeelden te noemen. Zo wordt bij Utrechter aan zet (volledige zeggenschap Utrechters) het wijkmagazine en het buurtfeest genoemd; bij overheidsmiddelen (zeggenschap Utrechters hoog) buurthuizen en speeltuinen en bij overheidsparticipatie (zeggenschap Utrechters ook hoog) o.a. het maken van een wijkvisie, buurtpreventie en schone stad coaches.

Dat is een mooie eerste aanzet, maar dat is nog geen gestructureerde aanpak om op veel van de genoemde leefdomeinen echt een beweging in gang te zetten die ertoe kan leiden dat in Utrecht over 20 jaar (soms vergelijkbaar als in Peel en Maas) veel van deze taken worden geregisseerd, aangestuurd en (deels) uitgevoerd door Utrechtse gemeenschapsorganisaties. Dan is meer nodig.

5. **Vindt het college met ons dat dus meer nodig is dan alleen een lijst van voorbeelden?**
6. **Zo ja, is het college bereid dit verder te verkennen?**

In Peel en Maas is er een beweging gemaakt (de afgelopen 20 jaar) van ‘kantelen van gemeente naar gemeenschap’ waardoor gemeenschappen zich sterker hebben kunnen organiseren, meer hun verantwoordelijkheid hebben kunnen pakken en de bijbehorende taken meer en meer van de gemeente zijn gaan overnemen. Dat ging niet vanzelf, vraagt groeiruimte en leergeld en een breed gedragen visie, energie en aanpak.

7. **Is het college bereid een dergelijke visie te ontwikkelen, samen met Utrechters (en raadsleden), daar komend jaar extra energie in te steken en einde 2025 te komen met een eerste aanpak waarmee in Utrecht de beweging ‘van gemeente naar gemeenschap’ extra kan worden gestimuleerd?**

Voorbeelden elders, zoals in Peel en Maas, laten zien dat het slagen van deze kanteling van gemeente naar gemeenschap (sterk) afhankelijk is van een actieve ondersteunende rol van de gemeente; o.a. bijvoorbeeld door het investeren in gemeenschapskracht, in het bijzonder in de (weder)opbouw van gemeenschapsorganisaties. Dat is in een grote stedelijke gemeente als Utrecht nog meer nodig dan in gemeentes op het platteland waar de gemeenschapscultuur vaak nog sterker aanwezig is (en de kaalslag van de jaren zeventig van de 20ste eeuw tot begin deze eeuw nog enigszins heeft overleefd).

8. **Is het college met ons van mening dat het wel of niet succesvol kunnen starten en slagen van die kanteling van gemeente naar gemeenschap niet kan zonder een investeringsprogramma voor Utrechtse gemeenschapsorganisaties en is zij bereid dat te verkennen en mee te nemen in de genoemde aanpak van de vorige vraag?**

Zo wordt in Utrecht door vele gemeenschapsorganisaties, waaronder ook netwerkorganisaties als Dwarsverband en SAMEN030, al langer gepleit voor een servicebureau waar de vaak kleinere gemeenschapsorganisaties terecht kunnen voor bijvoorbeeld: (i) de inkoop van werkgeverschap, (ii) collectief afsluiten van (ziektekosten)verzekeringen, (iii) ondersteuning bij accountancy en boekhouding/administratie en (iv) een helpdesk ICT. In sommige gemeenten, zoals in Arnhem, is daar een veelbelovend begin mee gemaakt. Die behoefte wordt nu nog urgenter. Dat komt door de wet 'Deregulering Beoordeling Arbeidsrelatie' (DBA; 2016), die schijnzelfstandigheid moet voorkomen en vanaf 2025 wél zal worden gehandhaafd. Gemeenschapsorganisatie zullen veel moeilijker ZZP'ers kunnen inhuren maar het in loondienst nemen van medewerkers is voor veel kleine organisaties niet verantwoord, vanwege de risico's bij ziekte en uitval.

9. **Is het college bereid een dergelijk 'servicebureau gemeenschapsorganisaties' samen met Utrechtse gemeenschapsorganisaties te verkennen en daar mogelijk samen met hen een voorstel voor uit te werken?**

Diverse gemeenschapsorganisaties, waaronder enkele wijkcoöperaties pleiten al enkele jaren voor het starten met een wijkbudget. Zie ook het voorstel van stadscoöperatie SAMEN030. [1] Dat is een budget waar lokale gemeenschapsorganisaties (zoals bewonersbedrijven en -initiatieven) een beroep op kunnen doen om op 'leefdomeinen waar de gemeenschap primair verantwoordelijk voor is' (zoals buurtzorg, ontmoeting, burenhulp, sport en cultuur in/bij de buurt) zelf de regie over te nemen, mogelijk inclusief de uitvoering ervan. In het verleden hebben we eerder onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een wijkbudget (Lombok, Lunetten), maar dat heeft nooit de status van een experiment bereikt.

10. **Is het college bereid in één of twee wijken te experimenteren met een wijkbudget**?
11. **Zo ja, wil het college dit gezamenlijk met Utrechtse gemeenschapsorganisaties nader verkennen en daar nog dit jaar een voorstel voor doen?**

In de afgelopen periode heeft de gemeente diverse grote contracten met instanties in het sociaal domein verlengd, zoals met Inclusio, Lokalis, Sport Utrecht, U-Centraal en DOCK. Daarin zijn, anders dan voorheen, geen bepalingen opgenomen waaruit blijkt dat een deel van het werk dat zij doen in de komende jaren (deels) moet worden overgenomen door gemeenschapsorganisaties (waaronder bewonersbedrijven en bewonersinitiatieven). Het lijkt erop dat alleen een deel van het oorspronkelijke budget bedoeld voor DOCK (5% ervan?) wordt 'overgeheveld' naar het budget van VIVE en gezamenlijk met een deel van het budget van SPDO dan beschikbaar gaat komen voor gemeenschapsorganisaties en -initiatieven; nog nader uit te werken in een vernieuwde beleidsregel.

12. **Klopt dit inderdaad en kan het college dat nader toelichten?**
13. **Hoe verhoudt zich dit tot de eerder uitgesproken wensen, ook van het college, om de gemeenschapskracht verder te versterken (met zeker meer dan 5%)?**

In verschillende wijken zijn er in Utrecht wijkallianties, waarin diverse instanties op vooral zorg met elkaar samenwerken en overleggen. Daar heeft de gemeente ook regelmatig een overleg mee (wijkalliantie plus). Vanuit de gemeenschapsorganisaties is het verzoek gekomen om daar als volwaardige partner óók in mee te kunnen praten en aan deel te kunnen nemen (zoals al wel het geval is in de pilots van Thuis in je wijk, waar wel bewonersinitiatieven samen met DOCK e.a. in een netwerk zijn georganiseerd). Dat verzoek is niet gehonoreerd.

14. **Wat zijn volgens het college de redenen om in de wijkalliantie geen vertegenwoordigers vanuit de gemeenschapsorganisaties te betrekken?**
15. **Deelt het college met ons dat je de gemeenschapskracht kunt versterken door dit wel te doen en is het college bereid hen alsnog wel te betrekken?**

Recent heeft het college een concept ‘Sociale Visie Utrecht 2040’ gedeeld (december 2024) waarin bij de leidende principes wordt genoemd dat de gemeente ‘*wil aansluiten bij wat inwoners, hun netwerk en de gemeenschap zelf kunnen en wat zij nodig hebben om er voor elkaar te kunnen zijn*’. Bij de ‘verschilmakers’ wordt alleen bij ‘gezond samen leven’ aangegeven dat de gemeente ‘*gemeenschapskracht wil bevorderen en het steunen van elkaar*’, als ook ‘*het stimuleren van ontmoetingen*’. Kortom, deze Sociale Visie raakt de kanteling van gemeente naar gemeenschap slechts even zijdelings; de beweging naar ‘meer gemeenschap’ wordt feitelijk niet benoemd, laat staan dat wordt aangegeven hoe deze beweging actief en concreet kan worden gestimuleerd.

16. **Vindt het college met ons dat de ‘Sociale Visie Utrecht 2040’ aan kracht kan winnen als daarin o.a. nadrukkelijker het volgende wordt opgenomen: opbouwen en investeren in gemeenschapskracht, een sterkere focus op het nastreven van meer zeggenschap en eigenaarschap bij Utrechters én het verschuiven van taken van gemeente naar gemeenschap?**
17. **Zo ja, is het college bereid dat alsnog toe te voegen in de Sociale Visie 2040?**

Ondertussen zet het stadsbestuur stevig in op de zogenoemde ‘Hervormingen sociaal domein’ (raadsbrief 29 november 2024). Daarin wordt slechts terloops soms even geïmpliceerd dat het helpt als (vrijwilligers)organisaties in de stad iets meer kunnen doen in het sociaal domein. Er staat wel dat sterker wordt ingezet op de Sociale Basis, maar tegelijkertijd wordt daar toch wel op bezuinigd (zoals 10% op SPDO). De raadsbrief is een opsomming van zaken, een zichtbare zoektocht naar hoe de gemeente kan bezuinigen en hoe dat dan kan worden opgevangen, o.a. door hopelijk de inzet van allerlei gemeenschapsorganisaties. De aanpak op Hervormingen sociaal domein (afgekort HSD) mist tot nu toe nog volledig een samenhangende visie over hoe je inderdaad als gemeente minder kunt doen en toch hetzelfde (of zelfs meer) kunt bereiken en wat er dan nodig is bij anderen, in de markt en bij de gemeenschappen.

18. **Ziet het college dit ook als een tekortkoming en is zij bereid na te gaan wat het voorbeeld van Peel en Maas, de kanteling van gemeente naar gemeenschap en het veel zwaarder investeren in gemeenschapskracht en gemeenschapsorganisaties mogelijk kan betekenen voor het op termijn met**

iets minder overheidsgeld toch een vergelijkbaar niveau aan sociale voorzieningen in Utrecht te kunnen (blijven) realiseren?

19. **Zo ja, is het college bereid dat alsnog nadrukkelijk (als essentie) toe te voegen aan de aanpak van de Hervormingen sociaal domein?**

Bij de HSD wordt aangegeven dat er aan de voorkant wordt geïnvesteerd om nadien aan de achterkant de beoogde bezuinigingen later te kunnen realiseren. Het lijkt erop alsof ook extra budget voor DOCK in het sociaal makelen daar een onderdeel van is (enkele miljoenen erbij per jaar). Tegelijkertijd zijn er tot op heden geen gemeenschapsorganisaties in Utrecht die melden dat zij ook extra budget ontvangen om daarmee de doelen van de HSD mede te kunnen realiseren.

20. **Kan het college aangeven of dit klopt en ook nader toelichten?**
21. **Wat zijn redenen om wel in instanties maar niet in gemeenschapsorganisaties te investeren in het realiseren van de HSD doelen?**
22. **Is het college het met ons eens dat dit niet synchroon loopt met de doelstelling om als gemeente meer te investeren in het versterken van de gemeenschapskracht?**
23. **Zo ja, is het college bereid dit alsnog aan te passen?**

Ingediend door:

- Gert Dijkstra, EenUtrecht
- Ruud Maas, Volt
- Bert van Steeg, CDA

BIJLAGE ‘Van gemeente naar gemeenschap in Peel en Maas’

[1] Voorstel SAMEN030 voor een wijkbudget d.d. 29 januari 2023: VoorstelWijkbudget.pdf

Referendumcommissie Utrecht

Behandeld door	Priscilla Maaswinkel	**Datum**	6 februari 2025
Doorkiesnummer	06-1421545	**Onderwerp**	Evaluatie inleidend referendumverzoek en advies inzake Referendumverordening
E-mail	Referendumcommissie@Utrecht.nl		
Bijlage(n)	geen		

Aan: De gemeenteraad Utrecht

Cc: College van B&W, voorzitter centraal stembureau

Geachte leden van de gemeenteraad,

Eind 2023 is op grond van de Verordening raadgevend referendum Utrecht een nieuwe referendumcommissie ingesteld. Een referendumcommissie geeft kort samengevat gevraagd en ongevraagd advies over onderwerpen die de referendumprocedure betreffen.

Op 2 juni 2024 is een inleidend verzoek ingediend over het houden van een referendum over het besluit ‘Wijziging van de Verordening Parkeerbelasting voor het heffen van parkeerbelasting stadsbreed’ (kenmerk 11334075). Op 14 juni jl. is op verzoek van de voorzitter van het centraal stembureau door de Referendumcommissie advies uitgebracht over de toelaatbaarheid van het inleidend verzoek. Bij raadsbrief d.d. 17 juni heeft de voorzitter van het centraal stembureau de gemeenteraad geïnformeerd over de afwijzing van het verzoek (kenmerk 12482782).

Op grond van de referendumverordening heeft de Referendumcommissie de taak om na afloop van een referendumprocedure conform artikel 4:2 lid 1 en 6 van uw verordening het proces van het (inleidend) referendumverzoek te evalueren (adviesrecht en toezicht). Deze evaluatie treft u hierbij aan. Omdat de verschillende onderdelen van de referendumprocedure met elkaar verbonden zijn, bood de evaluatie de gelegenheid om de gehele referendumprocedure in samenhang door te lichten. De nieuwste inzichten en in het bijzonder de VNG-modelverordening zijn daarbij meegenomen. Het integrale advies vindt u terug deze brief.

De Referendumcommissie benadrukt dat het een advies betreft over verbeteringen in de referendumverordening en licht deze graag toe. Het is uiteindelijk aan de gemeenteraad is om de adviespunten al dan niet over te nemen ten behoeve van een eventueel vervolg.

1. Referendumverordening gemeente Utrecht

De Referendumverordening Utrecht is compact, vrij uniek door haar correctieve karakter, en op onderdelen vooruitstrevend zoals de mogelijkheid om per beslispunt een referendum te organiseren. Tegelijkertijd ziet de commissie ook ruimte voor verbetering.

Bij de evaluatie en het opstellen van het advies heeft de Referendumcommissie in het bijzonder gekeken naar mogelijkheden om de verordening te vereenvoudigen en waar nodig logischer te laten aansluiten bij de rollen en taken van de verschillende bestuurlijke gremia.

In het algemeen is de Referendumcommissie van mening dat de referendumverordening vrij complex is als het gaat om de opbouw, het taalgebruik en de rolverdeling tussen raad, college en voorzitter van het centraal stembureau in het referendumproces.

Adviespunt 1: Doorloop de verordening op logische samenhang en taalgebruik. Hierbij bieden de VNG publicatie '100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever' goede handvatten.

2. Correctief raadgevend referendum

Heldere communicatie
De gemeente Utrecht heeft gekozen voor een correctief raadgevend Referendum. Inwoners hebben met andere woorden de mogelijkheid gekregen om een referendumverzoek in te dienen *nadat* een raadsbesluit is genomen. Dit wordt echter pas duidelijk bij het doornemen van de verordening zelf.

Adviespunt 2:
De Referendumcommissie adviseert bij een herziening van de verordening in de titel en in artikel 1:1 (definities) de term correctief raadgevend referendum te gebruiken zodat dit helder is voor de inwoners.

Geen onomkeerbare stappen
De inwerkingtreding van het raadsbesluit wordt opgeschort totdat duidelijk is of er een referendum komt en wat de uitslag van het referendum is. In uitzonderingsgevallen is het mogelijk om het besluit al in werking te laten treden.

Bij een correctief referendum waarvan het besluit al in werking treedt, kan het terugdraaien van het besluit ingrijpende consequenties hebben, bijvoorbeeld als er in de tussentijds privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten zijn. Ook in de voorbereidende fase zijn stappen denkbaar die rechtsgevolg kunnen hebben, zoals het aangaan van mondelinge overeenkomsten. Om te voorkomen dat de gemeenteraad geen gehoor meer kan geven aan de uitslag van een referendum omdat dit (te) grote consequenties met zich meebrengt, is het nodig om er scherp op te zijn dat geen onomkeerbare stappen worden gezet tijdens het hele proces van inleidend verzoek tot en met de uitslag van het correctief referendum. In het bijzonder in het geval dat een besluit tijdens de referendumprocedure in werking treedt, is het risico op onomkeerbare stappen groter.

Adviespunt 3:
De referendumcommissie adviseert de raad en het college om er scherp op te zijn dat tijdens een referendumprocedure geen onomkeerbare stappen worden gezet, hetzij in de voorbereiding van de uitvoering van een besluit, hetzij na de inwerkingtreding van een besluit. Dit om te voorkomen dat bij een afwijzend advies van de inwoners, de raad geen echte keuzemogelijkheid meer heeft vanwege aangegane verplichtingen die moeilijk ongedaan gemaakt kunnen worden.

Indicatie referendabiliteit
Het college geeft op ieder raadsvoorstel een indicatie van de referendabiliteit. Dit maakt inzichtelijk aan inwoners en de gemeenteraad of een verzoek om een referendum uit te schrijven kans van slagen heeft, maar sluit het indienen van een referendumverzoek niet uit. Het oordeel over de toelaatbaarheid vindt namelijk pas plaats ná ontvangst van een inleidend referendumverzoek. In het concept-raadsvoorstel is vooralsnog geen disclaimer opgenomen, wat de indruk kan geven dat een referendum over het onderwerp bij voorbaat al is uitgesloten.

Adviespunt 4:
Neem in het raadsvoorstel standaard als 'disclaimer' op dat de waardering van het college over de referendabiliteit een eerste indicatie betreft en dat de mogelijkheid blijft bestaan om een inleidend verzoek in te dienen. Pas de communicatie naar buiten hierop aan.

3. Rolverdeling gemeenteraad, college van B&W en voorzitter centraal stembureau

Het referendum is primair een instrument van de gemeenteraad. De Referendumcommissie constateert in het verlengde dat de referendumprocedure in de huidige verordening zich grotendeels buiten de raad om afspeelt. Alleen wanneer de uitslag van een referendum afwijzend is, komt de gemeenteraad bij elkaar om te debatteren over de uitkomst. Tegelijkertijd is een centrale rol belegd bij

de voorzitter van het centraal stembureau, zoals het besluit of een referendumverzoek wordt toegelaten of afgewezen (referendabel is).

Of een onderwerp referendabel is, hangt af van twee voorwaarden. In de eerste plaats is het nodig dat een referendumverzoek voldoende wordt ondersteund door de inwoners(1000 en 10.000 ondersteuningsverklaringen voor een inleidend, respectievelijk definitief verzoek). Daarnaast moet het onderwerp toelaatbaar zijn, met andere woorden niet vallen onder een van de uitzonderingsgronden voor het houden van een referendum (artikel 2:1). Beide oordelen zijn belegd bij de voorzitter van het centraal stembureau (artikel 2:6, eerste lid).

Het oordeel over de toelaatbaarheid is in de praktijk niet altijd geheel vrij van (politieke) weging. In het bijzonder is dit het geval bij meer relatieve uitzonderingsgronden zoals ‘dringende redenen’. Maar ook bij meer absolute gronden, bijvoorbeeld gemeentebelastingen, zijn politieke discussies gevoerd over de definitie en reikwijdte, zoals in de gemeenten Den Haag, Katwijk, Haarlem en Utrecht. Dit gegeven kan op gespannen voet komen te staan met de onafhankelijke rol van de voorzitter van het centraal stembureau. Zo is er een potentieel risico dat het oordeel van de voorzitter politiek wordt uitgelegd en mogelijk de objectiviteit van de voorzitter ter discussie wordt gesteld. Daarnaast is het referendum in de eerste plaats een instrument van de gemeenteraad zelf. In het verlengde ligt het voor de hand om de verantwoordelijkheid voor het toelaten of afwijzen van een referendumverzoek bij de gemeenteraad te beleggen.

Adviespunt 5: De Referendumcommissie geeft in overweging om het oordeel over de toelaatbaarheid (uitzonderingsgronden) van een referendumverzoek in het vervolg te beleggen bij de gemeenteraad zelf in plaats van bij de voorzitter van het centraal stembureau. Dit sluit ook aan bij de VNG-modelverordening en het gegeven dat dit in de praktijk om een politieke-bestuurlijke afweging kan vragen.

4. Rol Referendumcommissie

Heldere positionering
De Referendumcommissie adviseert op grond van de verordening meerdere bestuursorganen. Dit is niet ongebruikelijk, omdat de adviezen de gehele referendumprocedure omvatten en daarmee ook de bevoegdheden van bijvoorbeeld het college bij de de uitvoering.

De Referendumcommissie kan op verschillende momenten in de referendumprocedure een advies uitbrengen over de toelaatbaarheid van een onderwerp, namelijk aan het college bij het opstellen van een concept raadsbesluit en bij ontvangst van een referendumverzoek na een genomen raadsbesluit. Om deze dubbelrol te voorkomen, gaat de voorkeur van de Referendumcommissie ernaar uit om uitsluitend na ontvangst van een inleidend verzoek over een reeds genomen raadsbesluit te adviseren over de toepassing van de uitzonderingsgronden en de adviesmogelijkheid aan het college te schrappen.
Hiermee wordt voorkomen dat de Referendumcommissie al inzage krijgt in een conceptvoorstel terwijl dat nog niet bekend is bij de gemeenteraad. Gelet op de gewenste transparantie worden de adviezen van de Referendumcommissie altijd gedeeld met zowel het college als de gemeenteraad, ongeacht wie om advies heeft gevraagd, en gepubliceerd in het raadsinformatiesysteem (art. 4:2, vierde lid). Dit zou niet mogelijk zijn wanneer de referendumcommissie adviseert op een conceptbesluit dat niet openbaar is.

Adviespunt 6: Beperk de momenten waarop de Referendumcommissie kan adviseren over de toelaatbaarheid van een referendumverzoek tot één moment, namelijk wanneer een inleidend verzoek is ingediend bij de gemeenteraad. De mogelijkheid om het college te adviseren over de referendabiliteit van een concept-raadsbesluit komt hiermee te vervallen.

Advies referendumcommissie toelaatbaarheid
Een Referendumcommissie adviseert de gemeenteraad doorgaans standaard over de toelaatbaarheid van een referendumverzoek op basis van de verordening. Het uitbrengen van advies over de toelaatbaarheid is op dit moment een kan-bepaling in de verordening (artikel 4:2, eerste lid).

Het valt de commissie verder op dat er in het verleden over en weer juridische adviezen zijn ingewonnen over de referendabiliteit van een onderwerp. Wat betreft de juridisering van de referendumprocedure, lijkt eraan voorbij te worden gegaan dat hiervoor een eigen Referendumcommissie is ingesteld. Het inwinnen van verschillende adviezen heeft tot gevolg dat de commissie in een ingewikkelde, zo niet onwerkbare positie wordt gebracht. Het is ook om die reden nodig om te verduidelijken dat de Referendummissie standaard en als enige adviseert over de toelaatbaarheid.

Adviespunt 7: Vervang de kan-bepaling in artikel 4:2 door een standaard adviesrol over de toelaatbaarheid van een referendumverzoek om de positie van de Referendumcommissie op dit punt te verduidelijken. Het betreft een standaard taak van de commissie bij een inleidend verzoek .

5. De uitzonderingsgronden van de Referendumverordening

Met een referendumverordening geeft de gemeenteraad de inwoners het recht om een referendum te organiseren. Een referendum wordt ook wel als een instrument gezien waarmee burgers 'aan de noodrem kunnen trekken' als de gemeenteraad een (in hun ogen) verkeerd besluit dreigt te nemen. Het instrument wordt echter een lege huls als dit recht vervolgens te zeer wordt ingeperkt. In de verordening is het aantal en de uitgebreidheid van (sommige) uitzonderingen zodanig, dat de commissie de kans op een toelaatbaar referendumverzoek gering acht.

Iedere referendumverordening bevat een aantal uitzonderingsgronden. De Utrechtse referendumverordening kent in vergelijking met andere gemeenten en de VNG-modelverordening relatief veel uitzonderingsgronden (artikel 1:2, lid 2).
In aanloop naar het inleidend verzoek over de uitbreiding van het betaald parkeren zijn verder diverse juridische adviezen ingewonnen, die hebben geleid tot een verdere aanscherping van de uitzonderingsgrond over gemeentelijke belastingen. Zo is in de toelichting opgenomen dat ook beleidswijzigingen zijn uitgezonderd, wat de reikwijdte van de uitzonderingsgrond aanzienlijk verruimd. De Referendumcommissie heeft in haar advies d.d. 14 juni de vraag gesteld of de raad een dergelijke beperking van de mogelijkheden voor de inwoners ook voor ogen had.

Adviespunt 8:
De Referendumcommissie adviseert om de uitzonderingsgronden (artikel 2:1, tweede lid) te herzien en in ieder geval:

- *Artikel 1:2, lid 2.3e (belastingtarieven) in lijn te brengen met de VNG-verordening en*
- *Artikel 1:2, lid 2:3f (Ruimtelijke Ordening) te schrappen of te herzien naar het strikt noodzakelijke. Zowel bestemmingsplannen als omgevingsplannen worden bijvoorbeeld genoemd. Juist hier zullen onderwerpen spelen waar inwoners grote betrokkenheid hebben.*

6. Proces referendumverzoek

De eerste stap in een referendumprocedure is een inleidend verzoek, ondersteund door 1000 geldige ondersteuningsverklaringen. Als dit verzoek voldoet aan de vereisten van de verordening, start de tweede stap van het definitieve verzoek dat ondersteund moet worden door 10.000 geldige ondersteuningsverklaringen. Is dat het geval, dan wordt een referendum uitgeschreven. Bij een positieve uitslag treedt het besluit in werking. Bij een afwijzende uitslag debatteert de gemeenteraad over de uitkomst.

Inleidend verzoek

Inleidend verzoek via formulier dat door gemeente wordt verstrekt
In de gemeente Utrecht wordt een inleidend verzoek om een referendum te houden ingediend via petities.nl. Petities.nl is hier alleen onvoldoende geschikt voor. Het is in de eerste plaats nodig dat de titel van het raadsbesluit correct vermeld wordt ten behoeve van de ondersteuningsverklaringen. Door het gebruik van een externe website heeft de gemeente hier geen invloed op. Gemeenten stellen om

die reden doorgaans zelf een formulier beschikbaar via de eigen website, zodat de indiening voldoet aan de vereisten van zorgvuldigheid en controleerbaarheid. Daarmee kunnen ook de benodigde gegevens ter controle van de kiesgerechtigdheid worden uitgevraagd. Via Digid (of ander digitaal toegestane methode) kunnen ondersteuningsverklaringen ook digitaal worden ingediend.

Een eigen gemeentelijk formulier is ook nodig omdat de verordening de mogelijkheid biedt om over *onderdelen van besluiten* een referendumverzoek in te dienen (artikel 1:2, derde lid). Dit moet helder zijn gecommuniceerd op de website én op het formulier zelf, zodat duidelijk is over welk beslispunt de indiener graag een referendum wil organiseren.
Het raadsbesluit over de uitbreiding van het betaald parkeren in de stad bevatte slechts een beslispunt. Als het raadsbesluit echter meerdere beslispunten had gehad, dan was op grond van het formulier via petities.nl niet duidelijk geweest waar het referendum over uitgeschreven had moeten worden.

Adviespunt 9:
Ontwikkel een gemeentelijk formulier voor de indiening van een inleidend verzoek en de ondersteuningsverklaringen en stel dit beschikbaar via de website van de gemeente. Houd er rekening mee dat het mogelijk is om op onderdelen van het besluit een referendumverzoek in te dienen. De Referendumcommissie kan hier desgewenst bij adviseren.

6.1 Definitief verzoek

Steekproef
In artikel 2:5 is een steekproef opgenomen om na te gaan of er voldoende geldige ondersteuningsverklaringen zijn voor een definitief verzoek. De Referendumcommissie vraagt zich of het niet eenvoudiger is om alle ondersteuningsverklaringen te controleren.
Bovendien lijkt de steekproef zoals deze nu in de verordening is opgenomen weinig zinvol. Wat ongeldig is, is bepaald in artikel 2:3 lid 4c. Het eerste lid van artikel 2:5 bepaalt vervolgens dat de ongeldige verklaringen uit de populatie gehaald zijn. De vraag is wat een steekproef om de geldigheid vast te stellen dan nog toevoegt, nu het aantal dat overblijft overeenkomt met het aantal geldige verklaringen.

Adviespunt 10:
Om de verordening te vereenvoudigen is het advies om de steekproef (artikel 2:5) te laten vervallen, en alle ondersteuningsverklaringen te controleren op de voorwaarden die zijn opgenomen in artikel 2:3.

6.2 Uitslag en vervolg

In artikel 3:5 is opgenomen hoe gevolg wordt gegeven aan de uitslag van het referendum. De Referendumcommissie constateert dat bij een afwijzing, de raad debatteert over de uitkomst en eventuele gevolgen zoals wijziging of heroverweging van het raadsbesluit. Bij een positieve uitslag is dat niet het geval en treedt het raadsbesluit direct in werking zoals bepaald in artikel 1:3 lid 3c.

Door bij een niet afwijzende uitslag het betreffende raadsbesluit van rechtswege in werking te laten treden, ontneemt de gemeenteraad zich de mogelijkheid om zich uit te spreken over de uitslag. Ook een positief advies kan vragen om reflectie, wijziging of heroverweging, in het bijzonder als de uitslag dicht bij elkaar ligt (48% – 52%).
De uitslag van een referendum is daarnaast altijd een advies aan de raad, aangezien een bindend referendum niet mogelijk is op grond van de Grondwet.
Het is niet uit te sluiten dat het direct in werking treden van het raadsbesluit bij een positieve uitslag schuurt met het gegeven dat het instrument materieel het karakter krijgt van een bindend referendum, wat in strijd is met de Grondwet.

Door de uitkomst van het referendum te agenderen wordt tot slot recht gedaan aan de inzet en betrokkenheid van de inwoners.

Adviespunt 11:
Pas de verordening zo aan dat de gemeenteraad zich altijd kan uitspreken over de uitslag van het referendum en de gevolgen voor de inwerkingtreding van het betreffende besluit, ongeacht de uitkomst van het referendum. Dit om recht te doen aan de uitslag en het feit dat het referendum een niet-bindend advies aan de raad betreft voorafgaand aan een te nemen raadsbesluit.

7. Subsidieregeling

Het is in de gemeente Utrecht mogelijk om subsidie aan te vragen om het publieke debat en de meningsvorming over het onderwerp van het referendum te stimuleren (grondslag artikel 2:7). Dit is verder uitgewerkt in de Nadere regel subsidie Raadgevend referendum gemeente Utrecht.

De Referendumcommissie heeft de subsidieregeling op hoofdlijnen bekeken en ziet onder meer verbetermogelijkheden als het gaat om de criteria voor de beoordeling en het stimuleren van de diversiteit in de gesubsidieerde activiteiten. Op basis van de huidige verordening zou de beschikbare subsidie ten goede kunnen komen aan min of meer dezelfde activiteiten. Hierdoor wordt mogelijk een deel van de kiesgerechtigden niet bereikt. Ook sluiten de (Awb-)termijnen van de subsidieregeling niet overal aan op de termijnen in de Referendumverordening. Zo biedt de Referendumverordening de mogelijkheid om na vier maanden een referendum te organiseren als niet kan worden aangesloten bij een reguliere verkiezing. De hele subsidieprocedure (inclusief de mogelijkheid van bezwaar) heeft een doorlooptijd van ongeveer zes maanden.

Adviespunt 12: De Referendumcommissie adviseert om bij een toekomstige doorlichting van de subsidieregeling in ieder geval de criteria voor de beoordeling van de aanvragen mee te nemen en de termijnen van de subsidieprocedure.

8. Tot slot

De Referendumcommissie heeft de verordening geëvalueerd en doorlopen met het oog op een verordening die handzaam, helder en uitvoerbaar is. In dat kader is het naar het oordeel van de commissie met name belangrijk om:

- De rol van de raad te versterken door logischer aan te sluiten bij de rollen, taken en bevoegdheden van gemeenteraad, college en voorzitter van het centraal stembureau. Zo is het oordeel van de toelaatbaarheid van een referendum er één die logischerwijs kan worden ondergebracht bij de gemeenteraad.
- De uitzonderingsgronden te doorlopen om na te gaan of het recht, dat gegeven is aan inwoners om zich in een referendum uit te spreken, afdoende geborgd is.
- De verordening te doorlopen op minder complex taalgebruik, uitvoerbaarheid en samenhang.

De Referendumcommissie is vanzelfsprekend altijd bereid om het advies toe te lichten en, indien gewenst, een nader advies uit te brengen bij een besluit over een verdere herziening van de verordening. De commissie is zich ervan bewust dat het onderwerp referendum geen dagelijkse kost is en complex kan zijn. Wij bieden u graag een technische sessie aan als u dit wenselijk vindt.

Met vriendelijke groet,

M.R. (Marië) Fabbricotti
Voorzitter Referendumcommissie

P. (Priscilla) Maaswinkel
Secretaris

Mede namens de leden
J. (Jeroen) Kiewiet
P. (Paulien) de Morree
J. (Jorrit) van Steijn
M. (Marion) Veerbeek

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	R. Schukking	**Datum**	13 mei 2025
E-mail	rick.schukking@utrecht.nl	**Kenmerk**	30252121
Type brief	Reactiebrief	**Onderwerp**	Reactie op evaluatie Referendumcommissie
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Bestuurlijke Zaken

Geachte leden van de raad,

Op 6 februari ontvingen wij in afschrift de evaluatie van het inleidend referendumverzoek en advies inzake referendumverordening van de Referendumcommissie. In commissie VBF van 20 maart werd ons om een reactie hierop verzocht, ter voorbereiding op uw debat op 5 juni. Wij zijn blij dat u ons deze gelegenheid geeft.

Algemeen

De referendumverordening is in de huidige vorm in september 2023 door u vastgesteld. Het betrof een actualisatie van de verordening uit 2017. Deze actualisatie was nodig omdat de bedoeling en de juridische uitleg van de verordening uiteen liepen.

Sinds september 2023 is er één inleidend verzoek voor een referendum ingediend, over het besluit ‘Wijziging van de Verordening Parkeerbelasting voor het heffen van parkeerbelasting stadsbreed’ (kenmerk 11334075). Dit was tevens de eerste keer dat de Referendumcommissie in huidige samenstelling heeft geadviseerd.

Wij waarderen het dat de commissie naar aanleiding hiervan advies uitbrengt over de verordening. Hieronder treft u per adviespunt onze reactie. We vinden het belangrijk te benadrukken dat het referendum uw instrument is. Voor ons staat een goede uitvoerbaarheid van de verordening voorop zodat het ook het instrument referendum goed kan worden gebruikt.

Reactie per adviespunt

Adviespunt 1: Doorloop de verordening op logische samenhang en taalgebruik. Hierbij bieden de VNG publicatie ‘100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever’ goede handvatten.

Als u besluit de verordening aan te willen passen kan dit punt worden meegenomen. Belangrijk hierin is om aan te sluiten bij de communicatie op de website, waar al op duidelijke wijze wordt uitgelegd hoe het referendum werkt.

Adviespunt 2: De Referendumcommissie adviseert bij een herziening van de verordening in de titel en in artikel 1:1 (definities) de term correctief raadgevend referendum te gebruiken zodat dit helder is voor de inwoners.

Als u besluit de verordening aan te willen passen kan dit punt worden meegenomen.

Adviespunt 3: De referendumcommissie adviseert de raad en het college om er scherp op te zijn dat tijdens een referendumprocedure geen onomkeerbare stappen worden gezet, hetzij in de voorbereiding van de uitvoering van een besluit, hetzij na de inwerkingtreding van een besluit. Dit om te voorkomen dat bij een afwijzend advies van de inwoners, de raad geen echte keuzemogelijkheid meer heeft vanwege aangegane verplichtingen die moeilijk ongedaan gemaakt kunnen worden.

Dit is staand beleid.

Adviespunt 4: Neem in het raadsvoorstel standaard als 'disclaimer' op dat de waardering van het college over de referendabiliteit een eerste indicatie betreft en dat de mogelijkheid blijft bestaan om een inleidend verzoek in te dienen. Pas de communicatie naar buiten hierop aan.

We zullen onderzoeken hoe we dit kunnen doen. Overigens zien we in de praktijk dat onze waardering er niet toe leidt dat mensen geen verzoek indienen: het inleidende verzoek is immers ingediend ondanks onze (correct gebleken) opmerking dat het onderwerp niet referendabel is.

Adviespunt 5: De Referendumcommissie geeft in overweging om het oordeel over de toelaatbaarheid (uitzonderingsgronden) van een referendumverzoek in het vervolg te beleggen bij de gemeenteraad zelf in plaats van bij de voorzitter van het centraal stembureau. Dit sluit ook aan bij de VNG-modelverordening en het gegeven dat dit in de praktijk om een politieke-bestuurlijke afweging kan vragen.

We adviseren u dit over te nemen en zien ook dat het onwenselijk is om de voorzitter van het Centraal stembureau in een politiek-bestuurlijke afweging te betrekken vanwege de beoordeling of een referendumverzoek toelaatbaar is (los van het beoordelen van het aantal geldige verzoeken). Hier komt bij dat de rol van de voorzitter van Centraal Stembureau stamt uit de tijd dat de Wet raadgevend referendum gold, die in 2018 is ingetrokken.

We attenderen u er op dat de modelverordening van de VNG gaat over een referendum dat plaatsvindt vóór besluitvorming, in plaats van erna zoals in Utrecht. Het besluit over toelaatbaarheid past bij uitstek bij de rol van de raad. Tegelijkertijd brengt onze invulling het risico met zich mee dat het eerder gevoerde politieke debat over het onderwerp dan nog eens plaatsvindt, wat kan leiden tot onnodige of zelfs onwenselijke vertraging in de besluitvorming.

Een besluit in deze lijn betekent namelijk ook iets voor de termijnen in de verordening. De huidige verordening kent immers een zeer strakke termijn voor het besluit over het inleidend verzoek. Binnen deze termijn van twee weken is ook nog een advies van de Referendumcommissie voorzien. Naar onze mening kan dat niet sneller en zal uw raad deze termijn ook nodig hebben voor de voorbereiding van een besluit. Als het némen van een besluit vervolgens volgens de gebruikelijke termijnen in de raad loopt betekent dat dat een besluit gedurende nog eens (minimaal) 2-4 weken niet in werking kan treden (zie adviespunt 3). We geven u in overweging om hier bij aanpassing van de verordening rekening mee te houden.

Adviespunt 6: Beperk de momenten waarop de Referendumcommissie kan adviseren over de toelaatbaarheid van een referendumverzoek tot één moment, namelijk wanneer een inleidend verzoek is ingediend bij de gemeenteraad. De mogelijkheid om het college te adviseren over de referendabiliteit van een concept-raadsbesluit komt hiermee te vervallen.

Dit kunnen we goed volgen en is ook de praktijk. Artikel 4.2 zou duidelijker geformuleerd kunnen worden.

Adviespunt 7: Vervang de kan-bepaling in artikel 4:2 door een standaard adviesrol over de toelaatbaarheid van een referendumverzoek om de positie van de Referendumcommissie op dit punt te verduidelijken. Het betreft een standaard taak van de commissie bij een inleidend verzoek .

Hier zijn we het mee eens. We voelen er echter niet voor om uit te sluiten dat we voorafgaand aan agendering in de raad extern advies aanvragen over referendabiliteit, we moeten er immers een standpunt over innemen. Vanzelfsprekend kan de referendumcommissie afwijken van dat advies.

Adviespunt 8: De Referendumcommissie adviseert om de uitzonderingsgronden (artikel 2:1, tweede lid) te herzien en in ieder geval:

- *Artikel 1:2, lid 2.3e (belastingtarieven) in lijn te brengen met de VNG-verordening en*
- *Artikel 1:2, lid 2:3f (Ruimtelijke Ordening) te schrappen of te herzien naar het strikt noodzakelijke. Zowel bestemmingsplannen als omgevingsplannen worden bijvoorbeeld genoemd. Juist hier zullen onderwerpen spelen waar inwoners grote betrokkenheid hebben.*

Bij de totstandkoming van de verordening heeft de gemeenteraad uitgebreid gesproken over de uitzonderingsgronden en daar ook welbewust over besloten. We hebben hier verder geen voorkeur in, maar we willen er wel op wijzen dat juist bij de Ruimtelijke-Ordeningsonderwerpen veel inwoners betrokken zijn via Samen Stad Maken. Daarnaast hebben inwoners bij bestemmingsplannen al de mogelijkheid gehad bezwaren en belangen met college en raad te delen door middel van de zienswijzeprocedures en hebben college en raad hier al uitspraak over moeten doen.

Adviespunt 9: Ontwikkel een gemeentelijk formulier voor de indiening van een inleidend verzoek en de ondersteuningsverklaringen en stel dit beschikbaar via de website van de gemeente. Houd er rekening mee dat het mogelijk is om op onderdelen van het besluit een referendumverzoek in te dienen. De Referendumcommissie kan hier desgewenst bij adviseren.

Op onze website hebben we reeds een standaardformulier voor ondersteuningsverklaringen. Hiernaast zien we echter geen mogelijkheid om dit advies op een uitvoerbare manier vorm te geven. Ieder deelbesluit van de raad zou dan een eigen formulier moeten krijgen, waarbij overzichtelijkheid voor indieners lastig te waarborgen is. Bovendien is de indiener verantwoordelijk voor het verzamelen en bewaren van de ondersteuningsverklaringen; het lijkt ons niet wenselijk om dit bij de gemeente te leggen.

Indienen via petities.nl is wat ons betreft laagdrempeliger en gebruiksvriendelijker. Privacy is gewaarborgd door de verwerkersovereenkomst die de Griffie met petities.nl heeft afgesloten.

We zijn het eens met de Referendumcommissie als het gaat over de vraagstelling. Het moet voor ondertekenaars glashelder zijn over welk raadsbesluit ze een referendum willen. Dit vraagt om een nader gesprek met petities.nl.

Adviespunt 10: Om de verordening te vereenvoudigen is het advies om de steekproef (artikel 2:5) te laten vervallen, en alle ondersteuningsverklaringen te controleren op de voorwaarden die zijn opgenomen in artikel 2:3.

Wij ontraden dit advies met het oog op de uitvoerbaarheid ervan. Als alle verklaringen gecontroleerd moeten worden, heeft dat grote impact op de dienstverlening vanuit Burgerzaken. Wat het ook lastig maakt is dat zo'n verzoek niet vooraf gepland kan worden maar naar zijn aard altijd op heel korte termijn bekend wordt. En de termijnen waarbinnen het tellen vervolgens plaats moet vinden zijn heel kort.

Adviespunt 11: Pas de verordening zo aan dat de gemeenteraad zich altijd kan uitspreken over de uitslag van het referendum en de gevolgen voor de inwerkingtreding van het betreffende besluit, ongeacht de uitkomst van het referendum. Dit om recht te doen aan de uitslag en het feit dat het referendum een niet-bindend advies aan de raad betreft voorafgaand aan een te nemen raadsbesluit.

Als u besluit de verordening aan te willen passen kan dit punt worden meegenomen.

Adviespunt 12: De Referendumcommissie adviseert om bij een toekomstige doorlichting van de subsidieregeling in ieder geval de criteria voor de beoordeling van de aanvragen mee te nemen en de termijnen van de subsidieprocedure.

De commissie stelt dat op basis van de huidige verordening de subsidie mogelijk naar ‘min of meer dezelfde activiteiten’ zou gaan, waardoor een deel van de kiesgerechtigden niet wordt bereikt. We kunnen dit niet goed plaatsen. In de nadere regel subsidie is namelijk expliciet opgenomen dat de regeling bedoeld is voor campagneactiviteiten van zowel voorstanders, tegenstanders als neutrale partijen. Daarnaast wordt bij de beoordeling gekeken naar inhoudelijke overlap en spreiding van activiteiten. De vraag is dus wat de commissie hier precies mee bedoelt, en waarop zij een andere inzet van de subsidie zou willen zien.

Wat betreft de termijnen: die zijn op dit moment vier weken voor indienen en vier weken voor besluit. Alleen bij bezwaar ontstaat een langere doorlooptijd van zes weken, maar dit is wettelijk vastgelegd (Awb) en niet aan te passen. Er is dus nauwelijks tot geen ruimte om hierin iets te wijzigen. In theorie zouden aanvraag- en besluittermijnen ingekort kunnen worden, maar dat is niet wenselijk vanwege de uitvoeringsdruk. We zien dan ook geen ruimte om de termijnen aan te passen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Referendumcommissie Utrecht

Behandeld door	Bjorn Coenen	**Datum**	17 september 2025
Doorkiesnummer	06 18 65 41 65	**Onderwerp**	Aanvullend advies Referendumcommissie n.a.v. Raadsbrief Reactie evaluatie referendumcommissie
E-mail	referendumcommissie@utrecht.nl		
Kenmerk	32011540		

Aan: Gemeenteraad Utrecht
Cc: College van B&W, voorzitter centraal stembureau

Op 13 mei jl. heeft het college op verzoek van de gemeenteraad een reactie gegeven op het advies van de Referendumcommissie inzake de Referendumverordening d.d. 6 februari 2025. De Referendumcommissie bedankt het college voor de uitgebreide reactie op haar advies.

De Referendumcommissie heeft met belangstelling kennisgenomen van deze reactie en is verheugd over het onderschrijven van een groot aantal van haar aanbevelingen aan de gemeenteraad. Ter voorbereiding op de commissievergadering op 25 september biedt de commissie een aanvullend advies aan naar aanleiding van de raadsbrief van het college om een aantal punten waar nodig te verduidelijken.

Adviespunt 1 ***Doorloop de verordening op logische samenhang en taalgebruik. Hierbij bieden de VNG publicatie '100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever' goede handvatten.***
Het college geeft mee om bij het doorlichten van de verordening op logische samenhang en taalgebruik aan te sluiten bij de communicatie op de website, omdat daar al duidelijk is uitgelegd hoe het referendum werkt.

Adviespunt 1 is gericht op de verordening zelf. Het gaat om een consequente toepassing van juridische begrippen en om het versterken van de toegankelijkheid en logische samenhang van de verordening voor het gemeentebestuur, maatschappelijke partners én de stad.
Communicatie kan zeker bijdragen aan de leesbaarheid van een verordening. Het adviespunt reikt voor de volledigheid niet zo ver dat de inhoud van de website leidend zou moeten zijn voor de vormgeving van de referendumverordening.

Adviespunt 4 ***Neem in het raadsvoorstel standaard als 'disclaimer' op dat de waardering van het college over de referendabiliteit een eerste indicatie betreft en dat de mogelijkheid blijft bestaan om een inleidend verzoek in te dienen. Pas de communicatie naar buiten hierop aan.***
Het college geeft aan te onderzoeken hoe dit in de praktijk kan worden gebracht, en de commissie ziet uit naar de resultaten van dit onderzoek.

Adviespunt 5 ***Referendumcommissie geeft in overweging om het oordeel over de toelaatbaarheid (uitzonderingsgronden) van een referendumverzoek in het vervolg te beleggen bij de gemeenteraad zelf in plaats van bij de voorzitter van het centraal stembureau. Dit sluit ook aan bij de VNG-modelverordening en het gegeven dat dit in de praktijk om een politieke-bestuurlijke afweging kan vragen.***
Het college adviseert de gemeenteraad dit punt over te nemen en wijst erop dat de huidige situatie onwenselijk is.
Het college noemt daarbij twee aandachtspunten. Ten eerste het risico van vertraging omdat in het debat over de toelaatbaarheid van het referendum ook het inhoudelijke debat over het voorstel wordt herhaald.

Zoals het college aangeeft, is het niet uit te sluiten dat er bij de behandeling enige vermenging optreedt. Een ordentelijke behandeling en het bewaken van de termijn en procedures zijn de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad en de voorzitter van de Raad ziet hierop toe tijdens de raadsvergadering.

Het tweede aandachtspunt betreft het gegeven dat de gemeente Utrecht een correctief referendum heeft en de VNG modelverordening uitgaat van een niet-correctief referendum. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de termijnen in de verordening.
De overweging die de Referendumcommissie de gemeenteraad hier meegeeft is of de termijnen leidend zouden moeten zijn voor het voortbestaan van de genoemde onwenselijke situatie, of dat het creëren van een wenselijke situatie leidend moet zijn voor het inrichten van proces dat volgt. Het zal niet verbazen dat de Referendumcommissie het laatste aanbeveelt.
In goed overleg met het college kunnen de termijnen aan de achterkant (indien nodig) aangepast worden. De gemeenteraad gaat daarnaast over de eigen agenda en kan waar nodig bijschakelen om tijdig tot een besluit te komen. Tot slot biedt de verordening de mogelijkheid om een raadsbesluit direct in te laten gaan. Zoals het college terecht opmerkt zal het nodig zijn om eventuele aangepaste termijnen vervolgens op te nemen in de verordening.

Adviespunt 7 ***Vervang de kan-bepaling in artikel 4:2 door een standaard adviesrol over de toelaatbaarheid van een referendumverzoek om de positie van de Referendumcommissie op dit punt te verduidelijken. Het betreft een standaard taak van de commissie bij een inleidend verzoek.***
Het college onderschrijft dit standpunt, met de aanvulling dat het zich het recht voorbehoudt juridisch advies in te winnen om een eigen standpunt in te nemen. Het is niet duidelijk of het college hier doelt op de voorbereiding van een raadsvoorstel of tijdens een referendumprocedure zelf.
De commissie waarschuwt in haar advies voor een verdere juridisering van het referenduminstrument, met het risico dat standpunten verharden en de gemeenteraad en het college tegenover elkaar komen te staan. Daarnaast komt de Referendumcommissie als adviesorgaan in een moeilijke situatie als er parallel juridische adviezen worden ingewonnen. De afweging om een referendum toe te laten is bovendien geen louter juridische, maar een integrale, politieke beslissing.

Het staat het college vanzelfsprekend vrij om juridisch advies in te winnen, wat niet wegneemt dat de Referendumcommissie hier de wenselijkheid a priori niet van inziet. De Referendumcommissie vraagt zich af wat maakt dat het college juridisch advies zou moeten inwinnen ten behoeve van een eigen standpunt, gelet op de adviesrol van de daarvoor ingestelde Referendumcommissie en die van het college in de referendumprocedure. Het referenduminstrument ligt in deze primair bij de gemeenteraad.

Adviespunt 8 ***De Referendumcommissie adviseert om de uitzonderingsgronden (artikel 2:1, tweede lid) te herzien en in ieder geval:***
Artikel 1:2, lid 2.3e (belastingtarieven) in lijn te brengen met de VNG-verordening en
Artikel 1:2, lid 2:3f (Ruimtelijke Ordening) te schrappen of te herzien naar het strikt noodzakelijke. Zowel bestemmingsplannen als omgevingsplannen worden bijvoorbeeld genoemd. Juist hier zullen onderwerpen spelen waar inwoners grote betrokkenheid hebben.
Het college heeft hier geen voorkeur in, maar wijst op de participatie die plaatsvindt op veel onderwerpen op het gebied van Ruimtelijke Ordening. De Referendumcommissie geeft in dat kader in aanvulling mee dat de verschillende vormen van participatie en het referendum verschillende functies hebben en in die zin niet per definitie onderling uitwisselbaar zijn.

Adviespunt 9 ***Ontwikkel een gemeentelijk formulier voor de indiening van een inleidend verzoek en de ondersteuningsverklaringen en stel dit beschikbaar via de website van de gemeente. Houd er rekening mee dat het mogelijk is om op onderdelen van het besluit een referendumverzoek in te dienen. De Referendumcommissie kan hier desgewenst bij adviseren.***
Het college geeft aan dat er reeds een standaard formulier voor ondersteuningsverklaringen is op de website en dat het geen mogelijkheden ziet om het advies op een uitvoerbare manier vorm te geven.

De commissie is enigszins verrast door de reactie en verwijst kortheidshalve naar andere gemeenten waar dit gangbare praktijk is. Niet duidelijk is waarom dit voor de gemeente Utrecht niet uitvoerbaar zou zijn.
Belangrijk is dat duidelijk is waar het inleidend verzoek betrekking op heeft en dat de werkwijze voldoet aan de vereisten van de verordening. Zo moet helder zijn welk raadsvoorstel het betreft en welk beslispunt eventueel van toepassing is. Uit de evaluatie van het inleidend verzoek d.d. 3 juni 2024 inzake de Wijziging van de Parkeerverordening (kenmerk 11334075) bleek dit onvoldoende het geval.

Een standaard gemeentelijk formulier op de eigen website is een beproefde werkwijze. Een bijkomend voordeel is dat handtekeningen digitaal kunnen worden opgehaald via DigiD, wat de automatisering van en controle op de ondersteuningsverklaringen vergemakkelijkt. Er is een standaardformulier beschikbaar op internet. Deze is niet gebruikt bij het laatste inleidend verzoek via Petities.nl en kan geactualiseerd worden.
Het gebruik van Petities.nl is, voor zover bekend, uniek in Nederland en heeft zo zijn charme in laagdrempeligheid. De Referendumcommissie merkt op dat het kanaal niet doorslaggevend hoeft te zijn, maar dat het ophalen van de ondersteuningsverklaringen op een gestandaardiseerde manier moet plaatsvinden (via een format) om er zeker van te zijn dat deze voldoen aan de vereisten van de verordening. Ook is het nodig dat het gebruikte kanaal aan alle wettelijke vereisten voldoet. Op basis van de evaluatie concludeert de commissie dat dit momenteel nog onvoldoende het geval is, onder andere omdat Petities.nl vormvrij is.

Adviespunt 10 ***Om de verordening te vereenvoudigen is het advies om de steekproef (artikel 2:5) te laten vervallen, en alle ondersteuningsverklaringen te controleren op de voorwaarden die zijn opgenomen in artikel 2:3.***
Het college ontraadt het advies met het oog op de uitvoerbaarheid ervan.

De commissie vermoedt dat het college dit adviespunt mogelijk anders heeft geïnterpreteerd dan bedoeld. Artikel 2:5 is overbodig, omdat op grond van artikel 2:4 alle ongeldige ondersteuningsverklaringen al uit de steekproef zijn verwijderd. Het is daarom niet meer nodig een aparte steekproef te trekken.
Tot slot permitteert de commissie zich de volgende opmerking. Het is een gegeven dat het tellen van de inleidend en definitieve ondersteuningsverklaringen een beroep doet op de capaciteit van Burgerzaken. Tegelijkertijd doen een inleidend en zeker een definitief referendumverzoek zich zo incidenteel voor, dat de impact op de dienstverlening voor de stad in de praktijk in de tijd te overzien lijkt. Het gebruik van DigiD kan het tellen van de ondersteuningsverklaringen verder vergemakkelijken.

Adviespunt 12 ***De Referendumcommissie adviseert om bij een toekomstige doorlichting van de subsidieregeling in ieder geval de criteria voor de beoordeling van de aanvragen mee te nemen en de termijnen van de subsidieprocedure.***

Het college geeft aan dat ze de opmerking van de referendumcommissie niet goed kan plaatsen.

De commissie licht het adviespunt graag nader toe. In de 'Nadere regel subsidie Raadgevend referendum gemeente Utrecht' is inderdaad opgenomen dat deze bedoeld is voor campagneactiviteiten van zowel voor- als tegenstanders, alsmede voor neutrale activiteiten. Waar de commissie op doelt, is dat inhoudelijke overlap en spreiding van activiteiten nog niet als (aanvullende) selectiecriteria voor subsidieaanvragen zijn opgenomen. Dit brengt het risico met zich mee dat dezelfde soort activiteiten meerdere keren worden geselecteerd. De commissie is vanzelfsprekend bereid op dit onderwerp een aanvullend advies uit te brengen, indien de gemeenteraad hierom verzoekt.

Met het aanvullend advies hoopt de Referendumcommissie de gemeenteraad van dienst te zijn geweest,

Met vriendelijke groet,

M.R. (Marië) Fabbricotti
Voorzitter Referendumcommissie

B. (Bjorn) Coenen
Secretaris

Mede namens de leden:
J. (Jeroen) Kiewiet
P. (Paulien) de Morree
J. (Jorrit) van Steijn
M. (Marion) Veerbeek

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4840
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	9
Titel	Raadsbrief aanpak Femicide
ID	5067
Behandelend ambtenaar	K. Katier
Telefoon	
E-mail	k.katier@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijksma
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	25 september 2025

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	K. Katier	**Datum**	10 juni 2025
E-mail	k.katier@utrecht.nl	**Kenmerk**	30332134
Type brief	Actualiteit, voortgangsbrief	**Onderwerp**	Inzet ter voorkoming van femicide binnen de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Openbare Orde en Veiligheid, Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

Geachte leden van de raad,

De afgelopen jaren is er binnen de gemeenteraad herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de aanpak van femicide – de meest extreme vorm van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De raad is betrokken en hecht groot belang aan een effectieve, preventieve aanpak. In een eerdere raadsbrief van 12 november 2024 over diverse onderwerpen binnen zorg en welzijn, maatschappelijke opvang en beschermd wonen, heeft u al een beknopt overzicht ontvangen van de Utrechtse inzet. In deze raadsbrief informeren wij u uitgebreider over de maatregelen die worden genomen binnen de bredere aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, met specifieke aandacht voor het voorkomen van femicide.

Femicide is een maatschappelijk probleem. Het is een mensenrecht dat vrouwen beschermd worden om te voorkomen dat zij opzettelijk worden gedood omdat zij vrouw zijn. Zowel landelijk als lokaal is femicide onderdeel van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Femicide wordt gezien als een ernstig en fataal gevolg van vaak langdurig huiselijk geweld. Jaarlijks wordt in Nederland iedere 8 tot 10 dagen een vrouw vermoord, exacte cijfers ontbreken. Dit geweld heeft een grote impact op nabestaanden, de omgeving en het veiligheidsgevoel in de stad.
De bestrijding van huiselijk geweld en femicide richt zich op preventie door gendergelijkheid te bevorderen, maatschappelijke bewustwording te stimuleren en kennis te vergroten van signalen en patronen van partnergeweld. Inmiddels is steeds meer bekend over de rode vlaggen en het patroon van geweld dat vaak voorafgaat aan femicide, waarbij de afhankelijkheid van de vrouw wordt vergroot en haar weerbaarheid wordt ondermijnd. Kennis hiervan helpt bij het doorbreken van het geweldspatroon. Bij de aanpak van huiselijk geweld is een groot aantal partners betrokken waarbij iedereen vanuit eigen expertise en bevoegdheden werkt, met als gezamenlijk doel duurzame veiligheid voor alle betrokkenen. Hierbij werken we samen met professionals binnen veiligheid- en zorgorganisaties in de stad en regio.

1. Signaleren, passende hulp bieden en geweldspatronen doorbreken

In onze stad zetten verschillende partners zich in voor het vroegtijdig signaleren van risicofactoren, het bieden van passende hulp en het doorbreken van geweldspatronen. We werken samen met vele organisaties in de stad en regio en kunnen binnen de aanpak van huiselijk geweld en

kindermishandeling. Hieronder vermelden we wat we doen in samenwerking met de belangrijkste partners.

Laagdrempelig aanspreekpunt in de wijk
De Buurtteams zijn een laagdrempelig aanspreekpunt in de wijk. Zij zijn het primaire aanspreekpunt en vaste gezicht voor mensen die te maken hebben met huiselijk geweld. Binnen elk Buurtteam werken specialisten op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij bieden ondersteuning op maat bij (signalen van) huiselijk geweld en schakelen aanvullende hulp in wanneer dat nodig is. Veilig Thuis kan het Buurtteam inzetten voor het bieden en ondersteunen van huishoudens en gezinnen bij het creëren van duurzame veiligheid. Het Buurtteam kijk naar alle leefgebieden, heeft hiermee oog voor veiligheid én andere problemen die er spelen en mogelijk een oorzaak kunnen zijn van de onveiligheid.

Door de taken en verantwoordelijkheden van de Buurtteams staan zij in contact met veel Utrechters. Het Buurteam is alert op signalen van huiselijk geweld bij de gezinnen en huishoudens die zij ondersteunen. Bij signalen van ernstige onveiligheid, waaronder een mogelijk risico op femicide, betrekken Buurtteams direct gerichte expertise. Het Buurtteam heeft een netwerkgerichte aanpak en werkt nauw samen met Veilig Thuis, politie, de gecertificeerde instellingen, de vrouwenopvang en gespecialiseerde hulpverleningsinstanties. Deze samenwerking zorgt voor een gecoördineerde aanpak en snelle interventies wanneer dat nodig is.

Advies- en meldpunt, kenniscentrum en specialistische ondersteuning
Iedereen kan met vragen of zorgen over huiselijk geweld en kindermishandeling terecht bij Veilig Thuis voor advies en/ of het doen van een melding. Zowel slachtoffers, plegers, omstanders als professionals kunnen (anoniem) advies vragen of een melding doen. Door het bieden van laagdrempelig advies, kan in een vroeg stadium worden gehandeld.

Veilig Thuis heeft specialistische kennis op het gebied van verschillende vormen van partnergeweld (waaronder intieme terreur), kindermishandeling, eergerelateerd geweld en stalking. Ook heeft de organisatie veel kennis van de patronen en rode vlaggen die mogelijk kunnen leiden tot femicide. Veilig Thuis ondersteunt campagnes en initiatieven rondom huiselijk geweld en gendergerelateerd geweld. Bewustwordingsprogramma’s helpen slachtoffers en omstanders eerder alarm te slaan bij signalen van ernstig geweld. Daarnaast geeft Veilig Thuis voorlichting en trainingen aan professionals, zoals huisartsen, wijk- en buurtteams, scholen en politie. Hierdoor kunnen deze professionals sneller signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling herkennen en adequaat handelen.

Bij iedere melding voert Veilig Thuis een risicotaxatie uit om te beoordelen hoe groot de dreiging is voor het slachtoffer en de betrokkenen. Ze kijken naar patronen van geweld, eerdere incidenten, de ernst van de dreiging en signalen zoals stalking en controle door de (ex-)partner. Bij een hoog risico op femicide schalen zij direct op naar een crisisinterventie met de politie en andere hulpverleningsinstanties, zoals de vrouwenopvang. Tevens kan Veilig Thuis doorverwijzen naar passende hulpverlening. Veilig Thuis werkt nauw samen met politie, justitie, buurtteams en opvangvoorzieningen. In de meeste, lichte gevallen verwijst Veilig Thuis naar het Buurtteam.

Bij een ernstige melding (die mogelijk een acute dreiging vormt) of waar onduidelijkheid is over de ernst van de onveiligheid kan Veilig Thuis een verdiepend onderzoek starten. Via gesprekken met betrokkenen, politie, hulpverleners en andere instanties brengen zij de veiligheidssituatie goed in beeld. Als het nodig is wordt direct actie ondernomen. Het onderzoek kan leiden tot maatregelen zoals een huisverbod voor de pleger, crisisopvang voor het slachtoffer of doorgeleiding naar de Raad voor de Kinderbescherming (jeugdbescherming) als er kinderen zijn die ernstig bedreigd worden in hun ontwikkeling.
Na een melding en onderzoek stelt Veilig Thuis veiligheidsvoorwaarden op. Zij doen dit samen met de betrokkenen en netwerkpartners. Deze voorwaarden variëren van versterking van de situatie van het slachtoffer, agressieregulatie-training voor de pleger tot gezamenlijke afspraken hoe om te gaan met situaties waarin de spanning oploopt. Veilig Thuis monitort de opvolging van deze maatregelen en grijpt in bij nieuwe dreiging.

Utrechtse vrouwenopvang
Moviera is de vrouwenopvang in Utrecht en draagt bij aan het voorkomen van femicide. Dit doen zij door een combinatie van vroegtijdige signalering, directe bescherming, langdurige begeleiding en plegerinterventies. Moviera biedt crisis- en noodopvang, voltijdopvang, ambulante trajecten en ondersteuning bij huiselijk geweld. Naast plekken voor vrouwen en hun kinderen is er ook een aantal bedden voor mannen. Door een samenhangend netwerk van opvang, hulpverlening en netwerksamenwerking proberen de professionals van de vrouwenopvang de vicieuze cirkel van geweld te doorbreken en vrouwen duurzaam te beschermen.

Moviera biedt zowel directe bescherming (verder toegelicht onder punt 2) als verschillende (langdurige) ambulante trajecten. Die kunnen ingezet worden bij (ernstig) partnergeweld. Denk bijvoorbeeld aan Toekomst Zonder Geweld: Een-op-een begeleiding op een veilige locatie voor vrouwen om de cirkel van geweld te doorbreken, te herstellen en herhaald slachtofferschap te voorkomen. Of de Nieuwe Toekomst: Dit project helpt vrouwen uit de opvang om financieel zelfstandig te worden en een nieuw leven op te bouwen, zodat ze niet afhankelijk blijven van (gewelddadige) partners.
Ook richt Moviera zich op de plegeraanpak. Deze aanpak helpt plegers om destructieve patronen te doorbreken. Plegers leren hun agressie te reguleren. Dit alles is erop gericht om herhaling of escalatie van geweld te voorkomen. Door een samenhangend netwerk van opvang, hulpverlening en netwerksamenwerking probeert deze vrouwenopvang de vicieuze cirkel van geweld te doorbreken en vrouwen duurzaam te beschermen.

Mogelijk tijdelijk huisverbod
Als de politie een melding binnenkrijgt waarbij (ook) sprake is van huiselijk geweld, zet zij de melding altijd door naar Veilig Thuis. Als dat nodig is start de politie de procedure tijdelijk huisverbod. Zij doet dit in nauwe samenwerking met Veilig Thuis en gemeente. Een tijdelijk huisverbod kan wenselijk zijn voor de directe veiligheid en om inzicht te krijgen in de achterliggende patronen en de dynamiek van het geweld. Hierdoor kan er passende bescherming en hulpverlening worden geboden voor alle betrokkenen.

2. Huidige inzet ter voorkoming van femicide

Binnen de gemeente en in samenwerking met partners wordt op diverse manieren specifiek ingezet op het voorkomen van femicide, van voorlichting tot direct optreden als sprake is van acute onveiligheid. Hieronder volgt een overzicht van de huidige inspanningen, campagnes en samenwerkingsstructuren die hieraan bijdragen.

Campagne aanpak femicide (landelijk)
Samen met G4-gemeenten, VWS, VNG en het Landelijk Netwerk Veilig Thuis wordt gewerkt aan een bewustwordingscampagne. Deze campagne is gericht op het herkennen van signalen en patronen (zoals intieme terreur en stalking) die kunnen wijzen op dreigend fataal geweld. Om het risico op een fatale afloop te verkleinen, is het belangrijk dat zowel professionals als niet-professionals (omstanders en mogelijke slachtoffers) signalen en patronen herkennen die erop wijzen dat er een risico is op een fatale afloop. Hierbij is ook van belang dat iedereen die de signalen herkent, ook weet hoe met deze signalen om te gaan. Deze campagne komt beschikbaar in 2025 en wordt gefinancierd door VWS.

Netwerkbijeenkomsten
In 2024 zijn netwerkbijeenkomsten over preventie van femicide georganiseerd. Deze bijeenkomsten hadden als doel kennisdeling en samenwerking te stimuleren, zodat partners (zoals Veilig Thuis, Politie, Buurtteams, Moviera, De Waag, reclassering, OM en gemeente) elkaar ook specifiek op dit thema goed (leren) kennen en weten te vinden. Deze bijeenkomsten blijven we ook in 2025 organiseren.

Actieoverleg
Bij acute onveiligheid overleggen politie, OM en Veilig Thuis direct in het zogenaamde actieoverleg. Zij doen wat nodig is *v*oor de directe veiligheid. Vervolgens worden in samenwerking met de benodigde partners de noodzakelijke acties opgepakt en uitgezet, waaronder het direct zorgen voor een veilige plek en het opstellen van een veiligheidsplan. Ook kan worden opgeschaald naar MDA++

(multidisciplinaire aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling) in het Zorg en Veiligheidshuis.

Crisis- en Noodopvang
Moviera biedt bij acuut gevaar crisis- en noodopvang en vervolgopvang (24-uurs) in de Oranje Huizen. Via het landelijk netwerk vrouwenopvang kan Moviera desgewenst vrouwen ook buiten de regio plaatsen. Daarnaast kan Moviera in samenwerking met de politie en Veilig Thuis, een persoonlijke alarmknop met gps-systeem, het Aware-systeem, beschikbaar stellen aan vrouwen die ernstig bedreigd of gestalkt worden. Hiermee staan deze vrouwen in direct contact met de politie.

Multidisciplinaire aanpak ++
Bij structureel huiselijk geweld en hoog risico schalen partners op naar het Zorg en Veiligheidshuis regio Utrecht (ZVHRU). Binnen een multidisciplinaire aanpak wordt onder regie van het ZVHRU een integraal plan gemaakt waarbij hulp, straf-, civiel- en bestuursrecht en het sociaal domein samenwerken. Deze samenwerking is gericht op de directe veiligheid. Het doel is om de oorzaken van de onveiligheid aan te pakken door het organiseren van risico- en herstelgerichte zorg. Daarbij betrekken we het hele gezin en omgeving van de vrouwen. Vanuit de gemeente (OOV) zit er altijd een specialist op het gebied van de persoonsgerichte aanpak (PGA) aan tafel.

3. Innovatie

In samenwerking met diverse partners wordt gewerkt aan vernieuwende werkwijzen, bijvoorbeeld in proeftuinen in de stad. Ook wordt gekeken naar verbeteringen in de toepassing van bestaande instrumenten, zoals de wet Tijdelijk Huisverbod, zodat deze beter aansluiten bij de praktijk en bijdragen aan het voorkomen van escalatie, waaronder femicide. In onderstaande tekst lichten we de actuele inzet en ontwikkelingen toe.

Kind- en Gezinsbescherming
Ingrijpende civielrechtelijke maatregelen en uithuisplaatsing van kinderen willen we zo veel mogelijk voorkomen. Dat maakt dat we breder moeten kijken naar de oorzaken van geweld en naar wat mensen nodig hebben om een veiliger thuissituatie te bieden. Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming heeft daarom als doel het beschermingsnetwerk te vereenvoudigen omdat het beschermingsstelsel gezinnen en huishoudens niet voldoende en niet tijdig genoeg helpt.

In Utrecht werken meerdere organisaties samen in een proeftuin in Overvecht en Leidsche Rijn. Hier wordt geëxperimenteerd met een integrale, gezinsgerichte aanpak (0-100) in plaats van het huidige versnipperde estafettemodel. Het estafettemodel in de aanpak van huiselijk geweld verwijst naar een werkwijze waarbij verschillende hulp- en veiligheidsinstanties na elkaar betrokken worden, elk met hun eigen taak en verantwoordelijkheid, zonder dat één partij het hele proces overziet en coördineert. Dit leidt tot versnippering, lange wachttijden en gebrek aan regie, waardoor gezinnen vaak van instelling naar instelling gaan zonder structurele oplossing. Buurtteams, Moviera, Veilig Thuis, jeugdbescherming en andere partners werken hierbij intensief samen. De uitgangspunten zijn: gezinsgericht; rechtsbeschermend en transparant; eenvoudig; lerend. De afgelopen jaren zijn we in de proeftuin fundamenteel anders gaan werken; eenvoudiger, samen met de Buurtteams en met tijdiger inzet van passende hulp en ondersteuning. En met oog voor de oorzaken van huiselijk geweld, zoals psychische problemen, verslaving of armoede.

De opgedane ervaringen leveren input voor het landelijke beleidstraject en de aangekondigde wetswijziging (besluitvorming verwacht in september 2025) en dragen bij aan verbetering van de aanpak van femicide in onze stad. Hiermee zetten we in op een meer integrale, systeemgerichte beschermingsketen, waarbij gezinnen en huishoudens sneller passende hulp ontvangen doordat verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen één netwerkstructuur zijn gebundeld.

Verbeteren inzet wet Tijdelijk Huisverbod
De nieuwe inzichten over huiselijk geweld en kindermishandeling en het voorkomen van femicide sluiten op dit moment onvoldoende aan bij de criteria (en uitleg) van de wettekst voor een tijdelijk huisverbod. Om het huisverbod effectiever in te kunnen zetten, onderzoeken we samen met de G4, politie, Veilig Thuis, VNG en het ministerie van J&V:

a. hoe de inzet van de wet tijdelijk huisverbod kan worden verbeterd en of daar een wetswijziging voor nodig is

b. hoe het huisverbod ook preventief kan worden ingezet zonder politiemelding (nu bijna altijd het startpunt van een huisverbod-procedure)

c. of het tijdelijk huisverbod in alle situaties waar het voor bedoeld is, kan worden ingezet, of dat een andere maatregel nodig is (en zo ja, welke). Het tijdelijk huisverbod kan bijvoorbeeld niet worden ingezet als de ex-partner niet meer woont of verblijft op het betreffende adres, terwijl deze persoon nog wel voor gevaar kan zorgen.

4. Conclusie

Vrouwen en hun naaste omgeving die te maken hebben met ernstige onveiligheid en langdurig partnergeweld verdienen onze steun en aandacht. De integrale aanpak samen met partners van femicide draagt niet alleen bij aan de veiligheid van deze vrouwen, het draagt ook bij aan een leefbare en veilige stad voor iedereen. Deze aanpak vraagt om bewustwording, vroegtijdige signalering, geïntegreerde hulp en een goede samenwerking tussen de domeinen veiligheid en zorg. Met de beperkte middelen die ons ter beschikking staan, zetten we — samen met onze partners — zo optimaal mogelijk in op het versterken van deze aanpak. Ook blijven we via landelijke netwerken bijdragen aan doorontwikkeling en het verbeteren van wet- en regelgeving.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 84

Datum	10 juni 2025
Van	College B&W
Behandeld door	Karen Katier
E-mailadres	k.katier@utrecht.nl
Kenmerk	30374453
Beleidsveld	Openbare orde en veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2025 nummer 84 van Claire Derckx (Stadsbelang Utrecht), Tess Meerding (VVD), Ruud Maas (Volt), Sjaak van Bemmel en Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Mahaar Fattal (Groen Links) en Hester Assen (PvdA) over Femicide, cijfers schokkend hoog. Hoe verkleinen we de risico's? De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vooraf: In onze op 10 juni jl. verzonden raadsbrief lichten we uitgebreid toe over wat we in Utrecht inzetten ter preventie van femicide. Bij een aantal antwoorden verwijzen we voor meer toelichting naar de raadsbrief.

Vraag 1
Naast daadwerkelijke femicide registreerde het OM ook 49 pogingen daartoe. Is er zicht op het aantal pogingen dat in Utrecht heeft plaatsgevonden? Zo ja, bij hoeveel van deze pogingen was er al zicht op slachtoffer en dader?
Vraag 2
Eerder al (op 3 oktober 2024) is er mondeling gevraagd om cijfers door student en starter. Deze cijfers waren toen niet beschikbaar. Kunnen, nu ook het OM er actief mee bezig is, de juiste cijfers alsnog worden onderzocht en doorgegeven aan de raad?
Antwoord 1 en 2
Het Openbaar Ministerie beschikt sinds 2024 over de landelijke cijfers femicide. Wij hebben gevraagd of er ook lokale cijfers beschikbaar zijn. Doordat zij landelijk georganiseerd zijn, hebben zij deze cijfers echter niet beschikbaar per gemeente of regio.

Vraag 3
In het artikel staat dat een ander belangrijk, potentieel gevaarlijk, moment is als een relatie verbroken wordt. "Omdat dat meestal een trigger is of kan zijn voor iemand die verlies ervaart om tot ernstig geweld over te gaan." Een contact- of huisverbod dat genegeerd wordt, is ook zo'n duidelijke 'rode vlag'. Hoe vaak worden huis- en contactverboden in Utrecht opgelegd naar aanleiding van huiselijk geweld? Hoe vaak worden deze contactverboden genegeerd?
***Antwoord* 3**

De burgemeester kan in het kader van huiselijk geweld niet enkel een contactverbod opleggen, wel een tijdelijk huisverbod. Het tijdelijk huisverbod omvat een contact- en locatieverbod. Doel van het tijdelijk huisverbod is om slachtoffers van huiselijk geweld per direct bescherming te bieden, (verdere) escalatie te voorkomen en alle betrokkenen toe te leiden naar passende hulp. In 2023 is in Utrecht 37 keer een tijdelijk huisverbod opgelegd, in 2024 36 keer en tot en met april 2025 9 keer. Het overtreden van een huisverbod wordt niet apart geregistreerd. Als het huisverbod wordt overtreden zetten politie, Veilig Thuis, gemeente en de betrokken zorgpartij passende maatregelen in, variërend van een extra (stop)gesprek tot aanhouding.

Vraag 4
Ook stalking is een signaal dat een pleger van huiselijk geweld of intieme terreur escaleert. Hoe veel meldingen van stalking zijn er in Utrecht? Wat gebeurt er om stalking tegen te gaan?
Antwoord 4
Naar aanleiding van aangifte van stalking of ambtshalve vervolging zijn er in 2024 in Utrecht 79 misdrijven stalking geregistreerd door politie. Wij zetten verschillende interventies in om stalking tegen te gaan. Bij beginnende of niet-geëscaleerde stalking kan de politie een stopgesprek voeren met de stalker. Dit gesprek, vaak uitgevoerd door de wijkagent, heeft als doel de stalker te confronteren met zijn gedrag en te laten stoppen. Uit ervaring blijkt dat veel stalkers na zo'n gesprek stoppen. Slachtoffers kunnen aangifte doen bij de politie. Op basis hiervan kunnen maatregelen zoals een contact- of straatverbod worden opgelegd. Bij ernstige bedreigingen kan ook een elektronisch alarmsysteem worden ingezet, het AWARE-systeem, waarmee met één druk op de knop verbinding wordt gemaakt met de meldkamer van de politie. De Buurtteams zijn het eerste aanspreek punt voor inwoners en betrekt Veilig Thuis als dat nodig is. Bij zeer ernstige situaties waar een domein overstijgende samenwerking nodig is, kan worden opgeschaald naar het Zorg- en Veiligheidshuis. Als er sprake is van acute onveiligheid wordt meteen contact gelegd met Moviera, de Utrechtse vrouwenopvang, om per direct te zorgen voor een veilige plek.

Vraag 5
Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat vrouwen die tijdens hun relatie worden gewurgd door hun (ex-)partner, zeven keer meer kans lopen om de relatie(breuk) uiteindelijk niet te overleven. Is er zicht op hoe veel dit voorkomt?
***Antwoord* 5**
Niet-fatale verwurging wordt alleen geregistreerd binnen het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld. Met dit instrument kan de politie beoordelen of bij een situatie van (mogelijk) huiselijk geweld een huisverbod moet worden opgelegd. In 2023 is zeven keer sprake geweest van niet-fatale verwurging, in 2024 acht keer en in 2025 tot en met april twee keer.

Vraag 6
Kan op basis van bovenstaand gegevens een risico indicatie gemaakt worden? Hoeveel vrouwen lopen, in Utrecht, het risico op femicide?
***Antwoord* 6**
Het is moeilijk om exact aan te geven hoeveel vrouwen risico lopen op femicide. Niet alle dreigsignalen zijn direct zichtbaar. Veel gevallen van (dreigend) geweld blijven in eerste instantie onder de radar. Bovendien kunnen veel signalen wijzen op een verhoogd risico op femicide, maar mondt slechts een klein aantal gevallen daadwerkelijk uit in moord. Dat maakt het lastig om nauwkeurig te voorspellen wie gevaar loopt en is het moeilijk het risico in cijfers te vatten. In samenwerking met partners in de stad zetten we veel in om die signalen wel vroegtijdig in beeld te krijgen en daarmee vroeg in te grijpen. In de eerdergenoemde raadsbrief lichten we toe hoe we dat doen.

Vraag 7
Ondanks dat femicide zeer voorspelbaar is, zijn de rode vlaggen die aangeven dat een relatie gevaarlijk wordt bij zowel instanties, slachtoffers zelf als het grotere publiek vaak niet bekend. Het op tijd ingrijpen bij (relatief) kleine signalen kan groot leed voorkomen. Kan de gemeente een campagne starten om het bewustzijn van, en hoe te handelen bij, deze signalen te vergroten?
Antwoord 7
We werken samen met G4, VWS, VNG en landelijke vereniging Veilig Thuis aan een campagne ter preventie van femicide. Deze campagne is gericht op het herkennen van signalen en patronen (zoals intieme terreur en stalking) die kunnen wijzen op dreigend fataal geweld. Deze campagne wordt in 2025 breed ingezet.

Vraag 8
Bij zaken van huiselijk geweld en intieme terreur wordt de verantwoordelijkheid voor veiligheid voor geweld vaak (onbewust) bij het slachtoffer gelegd. Zij zijn degene die zichzelf moeten informeren, de relatie moeten stoppen en aangifte moeten doen. Wat doet de gemeente (met haar partners) om actief plegers te weerhouden van geweld tegen (ex)partners, intieme terreur en (uiteindelijk) femicide.
***Antwoord* 8**
Vanuit de gemeente hebben we een persoonsgerichte aanpak (zowel lokaal als in het Zorg- en Veiligheidshuis) op plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast zetten we vanuit het tijdelijk huisverbod ook in op plegers (zie antwoord vraag 3). Moviera heeft een aanbod gericht op de plegers. Hiermee helpen ze plegers destructieve patronen te doorbreken en agressie te reguleren.

Vraag 9
Worden instanties als het buurt-team, veilig thuis, huisarts en jeugdbescherming actief geschoold op intieme terreur, femicide en de rode vlaggen? Weten zij hoe ze daders en slachtoffers kunnen herkennen en hoe ze ingrijpen? Zo ja, welke instrumenten gebruiken ze daarvoor? Zo nee, kunnen ook zij actief geschoold worden op de rode vlaggen voor femicide en hoe hierop te reageren?
Antwoord 9
Alle professionals binnen het Buurtteam zijn of worden getraind op het gebied van signaleren en het bieden van ondersteuning in huishoudens waar huiselijk geweld speelt. Binnen alle teams zijn experts aanwezig op het gebied van huiselijk geweld. Zij betrekken aanvullende hulp waar dat nodig is. Huisartsen vallen onder de wet verplichte meldcode. Zij hebben de verantwoordelijkheid om signalen van huiselijk geweld (met daarbij ook signalen van femicide) te signaleren en de stappen van de meldcode te volgen bij deze signalen. De vereniging van landelijke huisartsen biedt nascholing aan voor huisartsen(praktijken) en huisartsen kunnen altijd advies vragen aan Veilig Thuis. Binnen de Jeugdbescherming wordt in het kader van het Toekomstscenario gewerkt aan een meer gezinsgerichte benadering (0-100), gericht op de veiligheid van alle leden van het gezin of huishouden. Veilig Thuis is het kenniscentrum op het gebied van huiselijk geweld en gendergerelateerd geweld. Iedereen met vragen of zorgen daarover kan terecht bij Veilig Thuis voor advies en/ of het doen van een melding. Veilig Thuis heeft specialistische kennis op het gebied van verschillende vormen van partnergeweld (waaronder intieme terreur), kindermishandeling, eergerelateerd geweld en stalking. Ook heeft de organisatie veel kennis van de patronen en rode vlaggen die mogelijk kunnen lijden tot femicide. Veilig Thuis ondersteunt campagnes en initiatieven.Om de kennis over (vroege)signalen van femicide beter te borgen binnen de verschillende betrokken organisaties worden er in 2025 netwerkbijeenkomsten georganiseerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester

Schriftelijke vragen: Femicide, cijfers schokkend en hoog. Hoe verkleinen we de risico’s?

15-05-2025
De landelijk officier huiselijk geweld en zeden presenteerde op 12 mei namens het OM de femicide cijfers in Nederland. Het Openbaar Ministerie is geschrokken van het hoge aantal femicide-zaken in ons land. Voor het eerst registreerden zij de misdrijven waarbij vrouwen het slachtoffer waren van ernstig of dodelijk partnergeweld. "Het gebeurt veel, het gebeurt overal." Openbaar Ministerie noemt aantal femicide-za... | EenVandaag
Al meerdere malen vroeg de gemeenteraad aandacht voor femicide. Nog geen maand geleden kwam een jonge vrouw in Ijsselstijn om het leven door femicide. Politie gaat uit van femicide in IJsselstein, buurt geschokt na doodsteken vrouw (25) door ex - RTV Utrecht.
Zoals de landelijk officier ook aangeeft is femicide een van de meest voorspelbare vormen van moord. Aan elke van deze moorden gaat een duidelijk patroon vooraf. Ondanks dat deze kennis bij het OM aanwezig is, lijkt het erop dat signalen vaak gemist worden. “Er zullen altijd zaken zijn die voor de omgeving totaal uit de lucht komen vallen. Maar," zegt Van Schoonderwoerd den Bezemer, "ik durf te beweren dat er in het gros van de zaken wél signalen opgepikt hadden kunnen worden door omstanders en door politie en justitie, als we het weten."

Vragen:

1. Naast daadwerkelijke femicide registreerde het OM ook 49 pogingen daartoe. Is er zicht op het aantal pogingen dat in Utrecht heeft plaatsgevonden? Zo ja, bij hoeveel van deze pogingen was er al zicht op slachtoffer en dader?
2. Eerder al (op 3 oktober 2024) is er mondeling gevraagd om cijfers door student en starter. Deze cijfers waren toen niet beschikbaar. Kunnen, nu ook het OM er actief mee bezig is, de juiste cijfers alsnog worden onderzocht en doorgegeven aan de raad?
3. In het artikel staat dat een ander belangrijk, potentieel gevaarlijk, moment is als een relatie verbroken wordt. "Omdat dat meestal een trigger is of kan zijn voor iemand die verlies ervaart om tot ernstig geweld over te gaan." Een contact- of huisverbod dat genegeerd wordt, is ook zo'n duidelijke 'rode vlag'. Hoe vaak worden huis en contactverboden in Utrecht opgelegd naar aanleiding van huiselijk geweld? Hoe vaak worden deze contactverboden genegeerd?
4. Ook stalking is een signaal dat een pleger van huiselijk geweld of intieme terreur escaleert. Hoe veel meldingen van stalking zijn er in Utrecht? Wat gebeurt er om stalking tegen te gaan?
5. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat vrouwen die tijdens hun relatie worden gewurgd door hun (ex-)partner, zeven keer meer kans lopen om de relatie(breuk) uiteindelijk niet te overleven. Is er zicht op hoe veel dit voorkomt?

6. Kan op basis van bovenstaand gegevens een risico indicatie gemaakt worden? Hoeveel vrouwen lopen, in Utrecht, het risico op femicide?
7. Ondanks dat femicide zeer voorspelbaar is zijn de rode vlaggen die aangeven dat een relatie gevaarlijk wordt bij zowel instanties, slachtoffers zelf als het grotere publiek vaak niet bekend. Het op tijd ingrijpen bij (relatief) kleine signalen kan groot leed voorkomen. Kan de gemeente een campagne starten om het bewustzijn van, en hoe te handelen bij, deze signalen te vergroten?
8. Bij zaken van huiselijk geweld en intieme terreur wordt de verantwoordelijkheid voor veiligheid voor geweld vaak (onbewust) bij het slachtoffer gelegd. Zij zijn degene die zichzelf moeten informeren, de relatie moeten stoppen en aangifte moeten doen. Wat doet de gemeente (met haar partners) om actief plegers te weerhouden van geweld tegen (ex)partners, intieme terreur en (uiteindelijk) femicide.
9. Worden instanties als het buurt-team, veilig thuis, huisarts en jeugdbescherming actief geschoold op intieme terreur, femicide en de rode vlaggen? Weten zij hoe ze daders en slachtoffers kunnen herkennen en hoe ze ingrijpen? Zo ja, welke instrumenten gebruiken ze daarvoor? Zo nee, kunnen ook zij actief geschoold worden op de rode vlaggen voor femicide en hoe hierop te reageren?

Gesteld door:

- Claire Derckx – Stadsbelang Utrecht
- Tess Meerding – VVD
- Ruud Maas - Volt
- Sjaak van Bemmel, Maarten van Heuven – Partij voor de Dieren
- Mahaar Fattal – Groen Links
- Hester Assen - PvdA

Country profile for Netherlands | European Institute for Gender Equality

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4636
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	10
Titel	Raadsbrief Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024
ID	4858
Behandelend ambtenaar	J. Hofland
Telefoon	
E-mail	j.hofland@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijksma
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	**25 september 2025**
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	25 september 2025

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J. Hofland	**Datum**	9 april 2025
E-mail	j.hofland@utrecht.nl	**Kenmerk**	30207501
Type brief	Aanbiedingsbrief, Afdoeningsbrief, Voortgangsbrief	**Onderwerp**	Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024
Bijlage(n)	1	**Beleidsveld**	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

In mei 2023 heeft u de Veiligheidsagenda 2023-2026 (Integraal Veiligheidsplan (IVP)) vastgesteld. Tijdens bespreking in uw raad is toegezegd dat u jaarlijks een rapportage ontvangt over de voortgang van de Veiligheidsagenda.
Bij deze treft u de voortgangsrapportage over 2024 aan. Deze rapportage is opgesteld conform het Utrechts Sturingsmodel en aan de hand van de methode “Rijker Verantwoorden” waarbij we niet alleen cijfers, maar ook verhalen en ervaringen uit de praktijk gebruiken om te laten zien wat is gedaan en met welk resultaat. Bovendien zijn aanbevelingen uit de raadstoets Programma Veiligheid van 11 juli 2024 in deze voortgangsrapportage verwerkt.

In deze brief leest u eerst een korte terugblik en over de uitdagingen waar wij voor staan in het veiligheidsdomein, daarna gaan we in op de voortgangsrapportage 2024 van de Veiligheidsagenda 2023-2026 en nemen we u mee met de uitvoering van door u aangenomen moties.

Korte terugblik en uitdagingen binnen het veiligheidsdomein
In 2024 hebben we veel werk verzet om Utrecht veilig en leefbaar te houden.
We onderhielden bijvoorbeeld verschillende netwerken die onder andere samen met onze veiligheidsteams in de wijken, onze toezichthouders en de wijkagenten de ogen en oren vormden van onze stad. Zo monitorden we wat er speelde in de wijken en binnen gemeenschappen en welke sentimenten voelbaar waren op wijkniveau. Waar kon grepen we in met preventieve acties of voerden we gesprekken. We investeerden in het goed verloop van de bijna dagelijkse demonstraties om ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig en verbonden blijft voelen in Utrecht.
Specialisten voor de persoonsgerichte aanpak zetten zich in voor kwetsbare Utrechters om afglijden naar de criminaliteit te voorkomen, hardnekkige patronen van criminaliteit en overlast te doorbreken, en/of herhaling te voorkomen. Met onder andere de aanpak tegen plofkraken, de inzet op het Bedrijventerrein Nieuw Overvecht, de onderzoeken in het kader van de Wet Bibob en inzet op

preventie en weerbaarheid op scholen werkten we samen in het tegengaan van de ontwrichtende effecten van (drugsgerelateerde) criminaliteit.
Ook zetten we in 2024 in op bewoners en bedrijven zich beter te beschermen tegen digitale criminaliteit en cyberdreigingen die steeds internationaler en geavanceerder worden, maar ook zijn verweven met ondermijnende criminaliteit.

Het veiligheidswerk brengt uitdagingen met zich mee:

- De geopolitieke ontwikkelingen in 2024 en begin 2025 werken als een katalysator op diverse onderwerpen die we in Utrecht belangrijk vinden. Dat betekent dat de samenleving zich meer bewust moet worden van het belang van zelf- en samenredzaamheid, zodat individuen en gemeenschappen beter zijn voorbereid op mogelijke crises. Daarom stimuleren we veerkracht en weerbaarheid, zowel van ons als organisatie als van partners en inwoners van de stad. Zie ook de beantwoording van schriftelijke vragen SV 2025 nr. 11 Is Utrecht al een veerkrachtige en weerbare samenleving?
- Het ten opzichte van de afgelopen jaren weer toegenomen en hoge aantal demonstraties laat zien dat 2024 een jaar was met veel gevoelens van boosheid, ontevredenheid en angst. Bijna dagelijks was er wel een demonstratie en niet zelden moesten we, samen met onze partners, alle zeilen bijzetten om die op een ordelijke manier te laten verlopen.
- Tegelijkertijd zien we dat er, gelet op de centrale rol die Utrecht speelt in de (inter)nationale cocaïnehandel, sprake is van een verharding in de stad: criminele machtsstructuren schuwen geen geweld, explosies en beschietingen. We zien ook nieuwe ontwikkelingen, zoals criminele netwerken rondom drugshandel die actief zijn in de zorg.
- De landelijke voorbeelden van incidenten met personen met gevaarlijk en/of onbegrepen gedrag (zoals in Den Dolder en Nieuwegein) kunnen zich ook in Utrecht voordoen. We hebben onvoldoende *passende* plekken (zowel om langdurig te wonen als om tijdelijk opgenomen te worden op een (forensische) behandelplek) voor deze personen waardoor het gevaarsrisico op een nieuw incident, op straat, in de wijk of in de opvang hoog is. We riepen de staatssecretarissen van VWS en J&V al op om de passende plekken te realiseren.
- Ook maken we ons zorgen over de negatieve financiële ontwikkelingen bij bijvoorbeeld beschermd wonen, Rijksbesluiten over vreemdelingen, gedetineerden (eerder vrijlaten vanwege cellen- en personeelstekort bij DJI) en het sluiten van de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV).
- Huisvesting is een van de grootste beschermende factoren om crimineel gedrag tegen te gaan, en tegelijkertijd een van de grootste knelpunten. Meer dan de helft van de daklozen in Utrecht bestaat uit arbeidsmigranten met een EU-achtergrond. Dit zorgt voor meer druk in de openbare ruimte. Daarnaast is hierdoor een explosieve toename te zien op aanspraak op allerlei voorzieningen (maatschappelijke voorzieningen, op straat).

Deze niet-limitatieve opsomming baart ons grote zorgen. De schaarse capaciteit bij de gemeente en haar veiligheidspartners maakt het veiligheidswerk uitdagend. We moeten keuzes maken waar we de beschikbare capaciteit op inzetten. Deze keuzes hebben vervolgens impact op verschillende beleidsterreinen. De impact van de bezuinigingen op zowel het veiligheidsdomein als het sociaal domein zijn hier nog niet in meegerekend.
Om uitdagingen binnen het veiligheidsdomein of met effect op het veiligheidsdomein het hoofd te kunnen bieden, zullen we ons blijven inzetten om mogelijke oplossingen voor het voetlicht te brengen bij partners en Ministeries. Daarnaast zullen we ook blijven zoeken naar mogelijkheden om extra middelen vanuit het Rijk beschikbaar te krijgen.

Het toenemende belang van veiligheid, zowel lokaal als nationaal, de veelheid aan partners en de toenemende complexiteit van veiligheidsvraagstukken, maken het nog meer noodzakelijk om op de gezamenlijkheid van de inspanningen te kunnen sturen. Er is daartoe momenteel landelijk aandacht voor de positie van het lokaal bestuur in het veiligheidsbestel en veiligheidsbeleid. De positie van de burgemeester, zowel vanuit de gezagsrol als vanuit de rol van verbinder tot samenwerking, heeft daarbij ook de aandacht. Een vraag is hoe die laatste rol een meer vanzelfsprekende zou kunnen zijn om samenwerking te bespoedigen. Wij nemen deel en leveren een bijdrage aan dit gesprek.

Voortgangsrapportage 2024 Veiligheidsagenda
De Veiligheidsagenda 2023-2026 is geen uitputtend overzicht van alles wat we doen voor een veilige en leefbare stad, maar zet de hoofdlijnen en prioriteiten op een rij. Via de Jaarstukken blijven wij verantwoording afleggen op onze totale inspanningen op het gebied van veiligheid. Uiteraard blijft de burgemeester vanuit haar OOV-portefeuille onverminderd inzetten op de reguliere werkzaamheden, zoals de wettelijke taken op het gebied van crisisbeheersing, huisverboden, het faciliteren van demonstraties en voorkomen van en preparatie op openbare ordeverstoringen met de driehoekspartners en de voorbereiding van de inzet van de bestuurlijke maatregelen in het kader van openbare orde. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld het werk aan aanpak van woonoverlast, terugkeer van ex-gedetineerden in de samenleving en onderzoeken in het kader van de wet Bibob.

De voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024 is opgebouwd langs de vier prioriteiten:
1. Veiliger wijken
2. Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust
3. Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit
4. Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid
We schetsen in de voortgangsrapportage een gevarieerd beeld, zonder volledig te zijn.

Ad 1 Veiliger wijken
In dit hoofdstuk vertellen we aan de hand van een aantal uitgewerkte voorbeelden wat werken aan veiliger wijken is. Het geeft inzicht in hoe we met onze partners samenwerken aan voorkomen of wegnemen van overlast. De voorbeelden geven geen volledig beeld van wat allemaal gebeurt of niet gebeurt door een tijdige interventie vooraf. We nemen u mee in hoe we de criminaliteitscijfers gebruiken in de keuzes in ons werk, wat we met onze partners doen om hotspots en jeugdoverlast aan te pakken, onze rol in een veilig verloop van de jaarwisseling en de stedelijke aanpak van bijvoorbeeld overlast en criminaliteit door (hard)drugsverslaafden en criminele vreemdelingen en het voorkomen van High Impact Crimes.

Ad 2 Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust
De toegenomen spanningen in de samenleving vragen steeds meer inspanning om ervoor te zorgen dat de situatie in de stad veilig en leefbaar blijft en dat excessen worden voorkomen. Dit lukte niet altijd. Bij demonstraties zagen we soms de emoties flink oplopen en het afgelopen jaar heeft dit dan ook enkele keren geleid tot confrontaties en inzet van de Mobiele Eenheid van de politie. Bij spanningen tussen groepen en mogelijke verdergaande polarisatie zochten we mensen op en boden we een luisterend oor om ervoor te zorgen dat mensen in de stad zich veilig en verbonden voelen.

Een dieptepunt van vorig jaar was toen er grootschalige rellen en confrontaties met de politie plaatsvonden na het verlies van FC Utrecht tegen Go Ahead Eagles. Er zijn direct maatregelen getroffen om de veiligheid in en rondom het stadion te verbeteren en betrokken relschoppers aan te pakken. Daarnaast hebben we de eerste stappen gezet om te werken aan de opgave om de

weerbaarheid en veerkracht in de stad te versterken. In een snel veranderende wereld zien we namelijk grote uitdagingen en risico's als gevolg van onder andere klimaatverandering, energietransitie, digitalisering, geopolitieke spanningen en oorlogsdreiging die ook Utrecht kunnen raken.

Ad 3 Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit
Utrecht speelt een centrale rol in de (inter)nationale cocaïnehandel. Geweld wordt niet geschuwd, beschietingen en explosies vinden ook in onze stad plaats. Het is onvoorstelbaar hoeveel geld er in deze wereld omgaat en met hoeveel ontwrichting dit gepaard kan gaan. Als stad moeten we weerbaarder worden tegen deze druk. Vanwege de grote zorgen over de effecten van drugsgerelateerde criminaliteit in onze stad, startten we begin 2022 met de opbouw van de integrale aanpak met als uitgangspunt: grenzen stellen en perspectief bieden (GSPB).
Met deze integrale aanpak willen we onze straten veiliger maken, de toekomst van onze jeugd beschermen en drugscriminaliteit in onze gemeente verminderen. We werken aan het doorbreken van criminele carrières (voorkomen jonge aanwas en voorkomen doorgroei in criminaliteit) en doorbreken van criminele geldstromen. Belangrijke ontwikkelingen waarover u kunt lezen in de voortgangsrapportage, zijn:
-Aanpak plofkraken werpt zijn vruchten af.
-Met de vergunningsplicht op Bedrijventerrein Nieuw -Overvecht zijn stappen gezet in de goede richting voor wat betreft veiligheid en leefbaarheid. Er is minder openbare orde problematiek en ook de ervaringen van de meeste ondernemers zijn positief.
-We zetten in op preventie en weerbaarheid. Zo zijn er dagelijks jongerenwerkers actief op scholen en hebben 1034 scholieren meegedaan aan het programma Kapot Sterk.
-Als jongeren of jongvolwassen instromen in de Persoonsgerichte Aanpak (PGA) zijn op verschillende leefgebieden zorgen. De meeste zorgen zijn er over het sociaal netwerk, houding, gedrag en vaardigheden, en de tijdsbesteding van deze personen. Ook zijn er vaak zorgen rondom justitie- en politiecontacten en over het uitblijven van werk of opleiding. In vergelijking met de instroom uit 2023 valt op dat het aantal jongeren met acute problematiek iets is toegenomen. Op de leefgebieden worden er in de PGA-interventies ingezet (zoals Colosseum Gym, FC Utrecht Inside/ outside of IPTA-coaches), maar ook intensief samengewerkt met (gemeentelijke) partners (als W&I, Buurtteams, Stichting Jongerenwerk Utrecht, de reclasseringsorganisaties en Samen Veilig Midden-Nederland). In het afgelopen jaar zijn er mede hierdoor 23 jongeren positief uitgestroomd uit de lokale PGA.

Ondermijning in de zorg (toezegging)
In de Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport van 6 maart jl. sprak u over "Toezicht en handhaving op het voorkomen van zorgfraude". De burgemeester heeft u toegezegd meer inzicht te geven in de cijfers, duiding en fenomenen betreffende ondermijning in de zorg. Een eerste inzicht treft u aan in de bijgaande voortgangsrapportage.

Ad 4 Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid
Een stevige lokale aanpak van digitale criminaliteit is cruciaal omdat cyberdreigingen steeds internationaler en geavanceerder worden. Door lokaal een sterke digitale weerbaarheid op te bouwen, kunnen inwoners en bedrijven beter worden beschermd tegen cyberaanvallen en digitale criminaliteit. Dat deden we onder andere met trainingen voor kinderen, senioren en ondernemers, een kennissessie voor jeugd- en politieprofessionals over de online leefwereld en een congres over de "digitale opvoeding" voor jeugd- en onderwijsprofessionals. Verder lieten we onderzoek doen naar de aangiftebereidheid van aan- en verkoopfraude en ontwikkelden samen met Platform Veilig Ondernemen Midden-Nederland een VR-game voor mkb-ers.

Zicht op effect

In deze rapportage staan geen harde uitspraken over behaald effect. We schetsen hier een beeld van de voortgang van onze beleidsuitvoering. Uitgebreide probleemanalyses, een goede onderbouwing vooraf en het vervolgens nauwgezet volgen van de inzet helpen ons inzicht te geven in ervaren knelpunten en successen. Idealiter is er zicht op het effect van de inzet van ons werk. Daartoe is er aan de voorkant aandacht voor een goede onderbouwing (planevaluatie) en volgen we de uitvoering nauwgezet (procesevaluatie). We maken stappen met de effectmeting van beleid al zijn daar nog meerdere uitdagingen. Een exacte duiding van het succes - de beoogde maatschappelijke impact- van de huidige set aan interventies, blijft een opgave. Er is vaak slechts deels zicht op de omvang van de problematiek. Ook is er frequent sprake van meerdere niet te beïnvloeden (bovenlokale) factoren, welke nauwelijks op zichzelf te meten zijn. De veiligheidsproblematiek is complex; de inzet hierop vergt een lange adem.

Financiën

In de paragraaf over de financiën vindt u een overzicht naar prioriteiten uit de Veiligheidsagenda 2023-2026, gekoppeld aan de subdoelstellingen binnen het Programma Veilige Stad. De afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting 2024 worden hierin kort toegelicht.

Moties in de voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024

In deze voortgangsrapportage gaan wij ook in op de uitvoering van een tweetal moties die zijn uitgevoerd:
M309 Samen voor inclusie en tegen polarisatie
M246 Blijf zoeken naar bestuursrechtelijke mogelijkheden,
waarmee deze moties zijn afgedaan.

Ten slotte

We houden de stad zo veilig en leefbaar als mogelijk, en dat doen wij als gemeente niet alleen, maar met partners, bewoners en ondernemers in de stad. We monitoren ontwikkelingen op de veiligheidssituatie en acteren hierop. Dit vraagt een continue aandacht en inzet om de prioriteiten uit de Veiligheidsagenda 2023-2026 te realiseren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024

Een rapportage voor de gemeenteraad van Utrecht

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024

Een rapportage voor de gemeenteraad van Utrecht

Colofon

Datum: donderdag 21 maart 2025
Vormgeving: Enof creatieve communicatie

Beeld:
Pagina 5 Robert Oostenbroek
Pagina 6 Robert Oostenbroek
Pagina 10 Jelle Verhoeks
Pagina 13 Robert Oostenbroek
Pagina 14 Eelkje Colmjon
Pagina 16 Renzo Gerritsen
Pagina 21 Terra Kombrink
Pagina 25 Angela Neuvel
Pagina 27 Eelkje Colmjon
Pagina 28 Renzo Gerritsen
Pagina 32 Justin Egberts
Pagina 34 Eddy Steenvoorden
Pagina 41 Eddy Steenvoorden
Pagina 44 Eddy Steenvoorden
Pagina 60 Rebecca Brockbernd
Pagina 66 Rebecca Brockbernd
Pagina 73 Jelle Verhoeks

2025–008.ENOF

Voorwoord

In mijn nieuwjaarstoespraak, januari 2025, refereerde ik aan de Dom, die na jaren weer in volle glorie te bewonderen is. De Dom, die officieel de Martinustoren heet, heeft een belangrijke plaats in onze stad als beschermer en we zullen dit de komende tijd nog hard nodig hebben. 2024 was immers opnieuw een jaar waarin de polarisatie hoog oplaaide, veroorzaakt door geopolitieke ontwikkelingen, spanningen en conflicten wereldwijd. Die spanningen hadden ook effect op de inwoners van onze stad, bij wie de verschillen tussen mensen onderling groeien.

2024 was een jaar met veel gevoelens van boosheid, ontevredenheid en angst. Bijna dagelijks was er wel een demonstratie en niet zelden moesten we samen met onze partners, alle zeilen bijzetten om dat op een ordelijke manier te laten verlopen. De demonstraties laten mij zien dat veel mensen het gevoel hebben dat hen iets wordt afgenomen of dat er onrecht wordt gedaan. Het is belangrijk dat zij dit kunnen uiten, het is een grondrecht. Het toont dat we leven in een samenleving waarin mensen soms lijnrecht tegenover elkaar staan. Zeker als groepen ten onrechte verantwoordelijk worden gemaakt voor acties van enkelen.

Dit raakt ook onze stad, waar sommigen zich niet meer veilig of welkom voelen. Dat mogen we niet laten gebeuren. Ik wil dat niet laten gebeuren. Niet in Nederland, maar zeker niet in Utrecht. Hoe blijven we als samenleving veerkrachtig en stabiel in het licht van alles wat op ons afkomt? Een veilige stad voor iedereen?

Gemene deler is in de wijken en buurten op zoek te gaan naar de overeenkomsten, ook als je het niet met elkaar eens bent. Dan blijk je vaak veel dingen gemeenschappelijk te hebben. Dat merkte ik ook op de bijeenkomst die wij op 27 november hadden met sleutelfiguren uit de stad. Met vertegenwoordigers van de islamitische, joodse en christelijke gemeenschap, het onderwijs, welzijnswerkers, FC Utrecht en jongeren spraken we over hoe we om moeten gaan met de toenemende verdeeldheid en onverdraagzaamheid in Nederland. Ook hier kwam naar voren dat we moeten vasthouden aan wat we gemeenschappelijk hebben. Samen maken we de samenleving en iedereen heeft daar een plek in. Ook wanneer spanningen tussen mensen als gevolg van de politieke en economische ontwikkelingen, gestegen woningprijzen en toenemende dakloosheid toenemen.

In deze voortgangsrapportage leest u in ‘Veiliger wijken’ en ‘Tegengaan excessen van maatschappelijke onrust’ hoe we werkten aan deze doelen. In het hoofdstuk ‘Tegengaan ontwrichtende effecten van drugs-gerelateerde criminaliteit’ valt onder andere te lezen dat we fors investeerden in het tegen gaan van de ongewenste (financiële) inmenging van de onderwereld in de bovenwereld, dat de aanpak plofkraken zijn vruchten afwerpt en dat 23 jongeren uit de criminaliteit zijn gestapt door PGA-interventies. Ik zag me in 2024 echter ook genoodzaakt hier een nieuwe prioriteit, namelijk aanpak van ondermijning in de zorg, aan toe te voegen. In het laatste hoofdstuk gaan we in op de ontwikkelingen van cybercriminaliteit en weerbaarheid. Het vergroten van de weerbaarheid tegen digitale criminaliteit of uitval is belangrijker dan ooit.

Wat we in 2024 deden om onze stad veilig en leefbaar te houden leest u hier. Kern is dat de kracht van werken aan veiligheid in Utrecht vooral zit in investeren in onze bewoners, weten wat er bij hen speelt, waar ze tegen aan lopen en samen met hen, zorg- en veiligheidspartners te werken aan een oplossing. Preventief en als nodig ook reactief.

Sharon Dijksma,
Burgemeester van Utrecht

Inhoudsopgave

Inleiding 5

De stad in cijfers 7

1 Veiliger wijken 10
- 1.1 Extreme woonoverlast in Zuid 12
- 1.2 Aanpak OPG-terrein (Stadsbrug) 12
- **Stedelijke aanpak** Overlast en criminaliteit door (hard)drugsverslaafden 13
- 1.3 Jeugdoverlast in Vleuten - De Meern 14
- 1.4 Jaarwisseling Zuidwest 2024 15
- 1.5 Aanpak veelvoorkomende criminaliteit en High Impact Crimes 2024 16
- 1.6 Aanpak straatintimidatie in Maximapark en andere wijken 18
- 1.7 Buurtaanpak Kanaalstraat/Damstraat en Amsterdamsestraatweg 19
- 1.8 Ontwikkelingen Werkspoor-/ Cartesiusgebied 20
- 1.9 Schouw op Utrecht Science Park na incidentmelding in piket 21
- 1.10 Inzet vanuit wijken tegen polarisatie als gevolg van Midden-Oosten conflict 22
- 1.11 Aanpak ondermijning; voorbeelden uit Overvecht, Leidsche Rijn en Vleuten–De Meern 23
- 1.12 Voetbalvelden Ondiep open voor de buurt 24
- 1.13 Terugdringen overlast stationsgebied 25
- **Stedelijke aanpak** Overlastgevende en criminele vreemdelingen 26
- **Stedelijke aanpak** Detentie en Terugkeer 27

2 Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust 28
- 2.1 In het algemeen 28
- 2.2 Wat deden we in 2024? 29
- 2.3 Wat zien we gebeuren? 33

3 Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit 34
- 3.1 In het algemeen 34
- 3.2 Actuele ontwikkelingen 37
- 3.3 Pijler doorbreken criminele carrières 42
- Preventie en weerbaarheid 43
- Versterken en uitbreiden Persoonsgerichte Aanpak (PGA) jonge aanwas en doorgroeiers 46
- 3.4 Pijler doorbreken criminele geldstromen 52
- Vastgoed 54
- Financiële logistiek 55
- Transport en logistiek 57
- Focusgebieden 58
- 3.5 Tot slot 59

4 Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid 60
- 4.1 In het algemeen 60
- 4.2 Wat deden we in 2024? 61
- 4.3 Wat zien we gebeuren? 65

5 Financiën 66

Inleiding

In het tweede jaar van de uitvoering van de Veiligheidsagenda lag de focus opnieuw op de vier prioriteiten:

- Veiliger wijken
- Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust
- Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit
- Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid

Hiermee werkten we aan een leefbare en veilige stad voor iedereen. Daarnaast vroeg een aantal nieuwe actuele veiligheidsthema's eveneens onze aandacht.

De verslechterde internationale veiligheidssituatie, de oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten en het veranderende politieke klimaat leidden ook in 2024 tot toenemende maatschappelijke onrust in de stad. Dit uitte zich onder andere in een toenemend aantal (complexe) demonstraties in de stad en in meer piketmeldingen. De voetbalwedstrijd tussen FC Utrecht en Go Ahead Eagles eindigde in grootschalige rellen en confrontaties met de politie.

Afgelopen jaar kregen we meer zicht op (bepaalde) doelgroepen en kwamen nieuwe knelpunten naar boven, zoals ondermijning in de zorg en steeds jongere verdachten van digitale criminaliteit. Nieuwe problematiek die een uitdaging vormt voor het veiligheidsbeleid.

De aanpak van overlast in de Binnenstad door personen met een verslaving (Lucasbolwerk en Lepelenburg) en/of overlastgevende criminele vreemdelingen (Bollendak) vroeg ook in 2024 onze aandacht. Maatregelen daar waren bijvoorbeeld het contact leggen met personen met een verslaving om zorgbehoefte in kaart te brengen door het Eropaf team en verlenging en uitbreiding van het verblijfsontzeggingen-gebied bij het Lucasbolwerk en het Stationsgebied.

Integrale samenwerking

We doen dit alles niet alleen, maar stemmen inzet en werkprocessen af met onze ketenpartners zoals het Jongerenwerk, politie en Openbaar Ministerie, Zorg- en Veiligheidshuis Regio Utrecht, het Regionaal Expertise Centrum Midden-Nederland (RIEC) en de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). De samenwerking met onze inwoners en ondernemers is ook heel belangrijk in veel van onze aanpakken. Zij weten wat er speelt en leeft op straat en een aantal bewoners en ondernemers zet zich op een of andere manier actief in om samen de stad veilig en leefbaar te houden. Bijvoorbeeld de Stadmakers, onze bondgenoten en ondernemers die meewerken in buurtaanpakken.

Zicht op effect

In deze rapportage staan geen harde uitspraken over behaald effect. We schetsen hier een beeld van de voortgang van onze beleids-uitvoering. Uitgebreide probleemanalyses, een goede onderbouwing vooraf en het vervolgens nauwgezet volgen van de inzet helpen ons inzicht te geven in ervaren knelpunten en successen.

Vooraf toetsen we zoveel mogelijk wat we met (individuele) acties die we doen kunnen bereiken. Ook tussentijds toetsen we resultaten aan recent onderzoek en kennis over wat wel en niet werkt in hulpverlening of wijkgerichte aanpak. Ook kennis over risico- en beschermende factoren voor afglijden in criminaliteit benutten we in onze aanpakken. Daarbij zetten we zoveel mogelijk acties in die aantoonbaar resultaat hebben. Voor het aanbod van maatregelen kijken we naar wat lokaal nodig is en resultaat kan hebben.

Tijdens de uitvoering wordt de voortgang van wat we doen in de gaten gehouden. In deze rapportage gaan we vooral in op de maatregelen die we hebben ondernomen. Kwantitatieve gegevens over de uitvoering worden naast kwalitatieve bronnen (zoals de ervaringen van professionals) gelegd, zodat er een zo compleet beeld ontstaat. Idealiter hebben we goed in beeld of de beoogde inspanningen inderdaad datgeen in beweging brengen waar we op hopen.

Idealiter is er zicht op het effect van de inzet van ons werk. Daartoe is er aan de voorkant aandacht voor een goede onderbouwing (planevaluatie) en volgen we de uitvoering nauwgezet (procesevaluatie). We maken stappen met de effectmeting van beleid al zijn daar nog meerdere uitdagingen. Een exacte duiding van het succes – de beoogde maatschappelijke impact – van de huidige set aan interventies, blijft een opgave:

1. **We hebben slechts gedeeltelijk zicht op de omvang van de problematiek en daarmee op de vooruitgang die hierop wordt geboekt.**

Veel registraties zijn afhankelijk van (en worden beïnvloed door) aangifte- en meldings-bereidheid van bewoners en ondernemers. Ook zijn registraties afhankelijk van (gebiedsgerichte) inzet van handhavings- en recherchecapaciteit. Een toename van criminaliteitscijfers kan een weergave zijn van toegenomen handhavings- of opsporingscapaciteit. En andersom kan een afname het tegenovergestelde betekenen. Waar dit relevant is, zal dit worden geduid bij de cijfers.

2. **Er is vaak sprake van meerdere niet te beïnvloeden (boven-lokale) factoren, waarbij de causaliteit tussen de specifieke inzet en de toe- of afname van het probleem lastig is aan te tonen.**

Geen enkele interventie staat op zichzelf. Het is altijd onderdeel van een totaalpakket aan samenhangende maatregelen van de gemeente en andere organisaties en gevolg van gebeurtenissen in de stad en de maatschappij. Aan gedragsverandering bij de doelgroep van zorg en veiligheid kunnen bijvoorbeeld ook andere factoren dan onze aanpak bijdragen. Het WODC stelt dat uitspraken over een causaal verband pas acceptabel worden geacht als de resultaten ook worden vergeleken met een controlegroep1. Dit is in de praktijk vaak niet mogelijk of vraagt om intensief langdurig onderzoek. Om onterecht toe- of afnames aan de inzet te relateren, zijn we voorzichtig om indicatoren als effectindicator te bestempelen. Dit geldt ook voor de effecten van preventieve en reactieve acties in wijken.

3. **De problematiek is complex en de aanpak vergt een lange adem, zowel op wijk als op stedelijk niveau.**

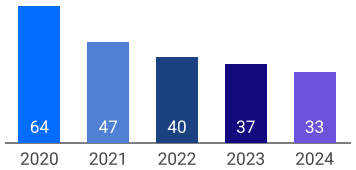
Bronnen

In deze rapportage zijn meerdere data opgenomen. Waar geen bronvermelding is opgenomen, is de gemeente Utrecht de bronhouder.

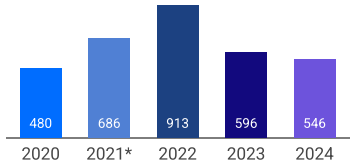
De stad in cijfers

Veiligheid & Zorg

Huiselijk geweld
Aantal opgelegde huisverboden

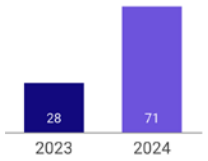

Uitstroom ex-gedetineerden

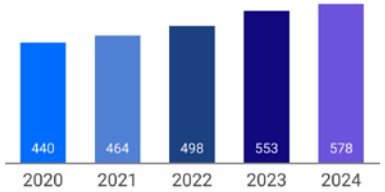

*2021 nacalculatie ivm nieuw clientvolgsysteem

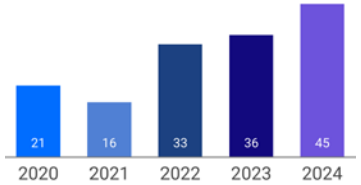
Re-integratie Officier (RIO)
Aantal gedetineerden aangemeld voor RIO traject

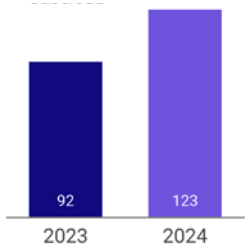
Crisismaatregelen
WvGGZ

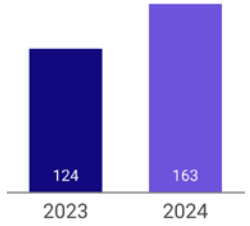
Crisismaatregelen
IBS/WZD

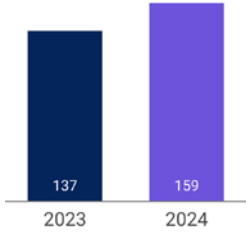
Lokale PGA Jeugd
Caseload

Lokale PGA HRP
Caseload

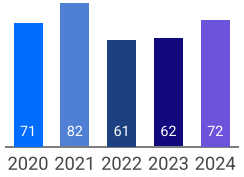
TopX (ZVHRU)
Caseload

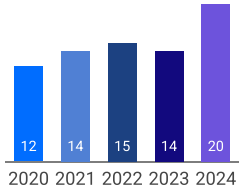
Ondermijning

Aantal delicten handel en vervaardigen drugs in Utrecht (politie)

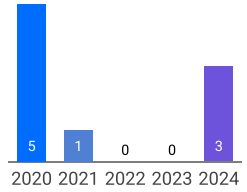
Handel harddrugs

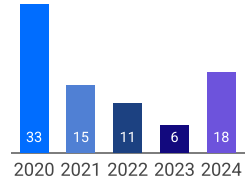
Handel softdrugs

Vervaardigen harddrugs

Vervaardigen softdrugs

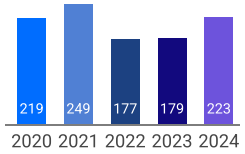

4e plaats Europa
Utrecht staat in 2022 en 2023 op de 4e plaats in Europa qua geschatte XTC/MDMA gebruik.

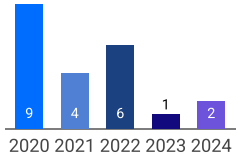
Schatting straatwaarde cocaïne
geconsumeerd in Utrecht
€ 14.479.996 in 2022
€ 18.464.944 in 2023
€ 17.126.861 in 2024

Schatting straatwaarde cannabis
geconsumeerd in Utrecht
€ 12.579.155 in 2022
€ 19.043.311 in 2023
€ 15.896.940 in 2024

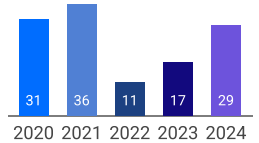
Anonieme meldingen (MMA)
Drugs

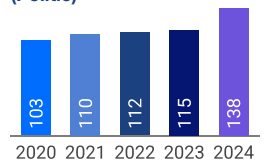
Mensenhandel/-smokkel

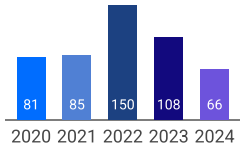
Geweld

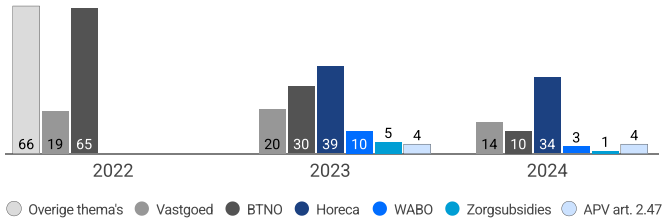
Wapenhandel & bezit (Politie)

Bibob onderzoeken

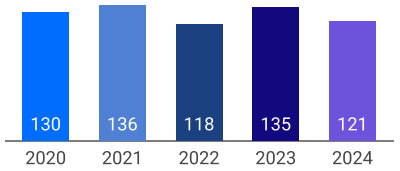
Bibob onderzoeken per thema

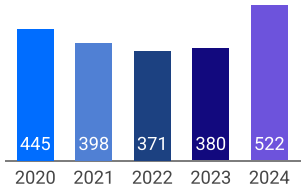
De stad in cijfers

Openbare orde en crisisbeheersing

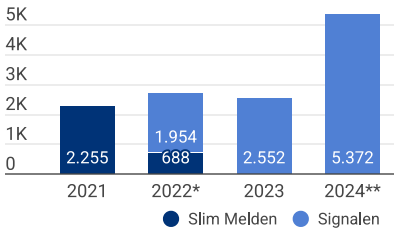
Autobranden
Inclusief jaarwisseling

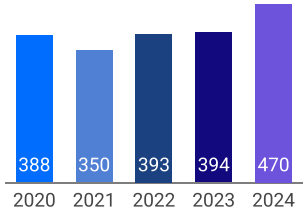
Demonstraties

Meldingen vuurwerkoverlast

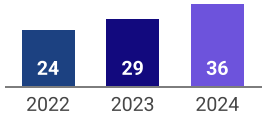
Piketmeldingen

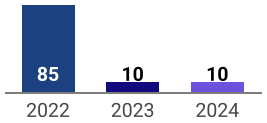
* Trendbreuk vanaf nov 2022 door nieuw systeem
** 649 meldingen in 2024 door automatisch meldsysteem

Bestuurlijk instrumentarium

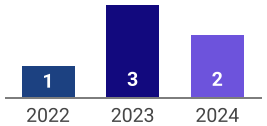
Pandsluitingen (VTH)

Gebiedsverboden

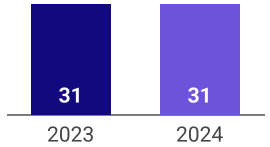

Aanwijzing VBO

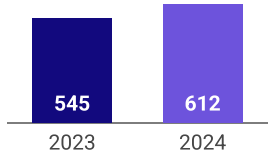

Polarisatie & Radicalisering

PGA casussen radicalisering

Totaal aantal getrainde professionals

Veiligheidsgevoel

Onveiligheidsgevoelens — 34%
Al jaren voelt ongeveer een derde van de Utrechters zich wel eens onveilig in de eigen buurt. T.o.v. 2021 (30%) is dat aandeel wel toegenomen in 2023 (34%), in alle wijken behalve in Noordoost.

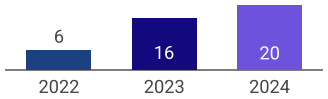
Straatintimidatie — 34%
Ruim een derde van de Utrechters (34%) geeft aan in 2023 geïntimideerd te zijn op straat. In 2021 was dit 31%. Dit verschil is niet significant.

Cameratoezicht

Aantal vaste camera's

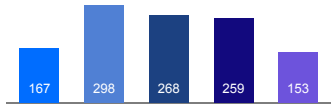
Aantal flexibele camera's

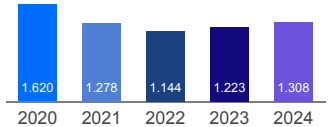
Digitale criminaliteit

18,6% aangiftebereidheid

Cybercrime

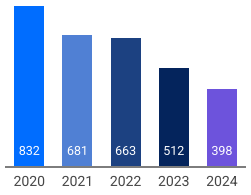

Digitale fraude
fraude met betaalproducten, met online handel en ID-fraude

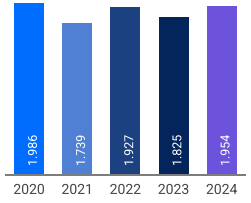

Geregistreerde criminaliteit en overlast

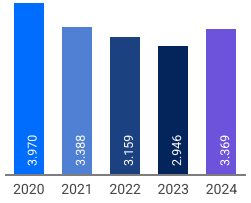
Woninginbraken

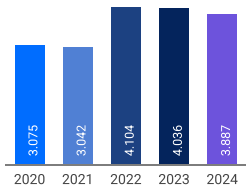
Geweld

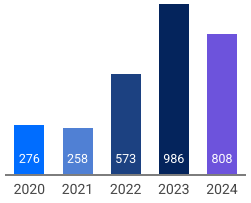
Autokraak

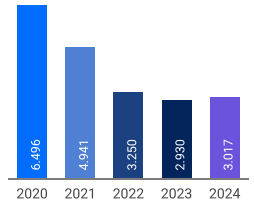
Fietsendiefstal

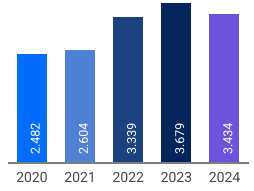
Zakkenrollen

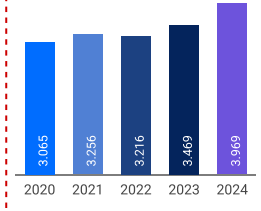
Incidenten jongerenoverlast

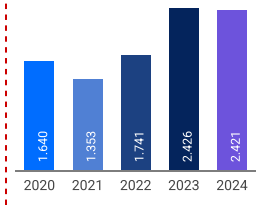
Overlast drugs, drank

Incidenten onbegrepen gedrag

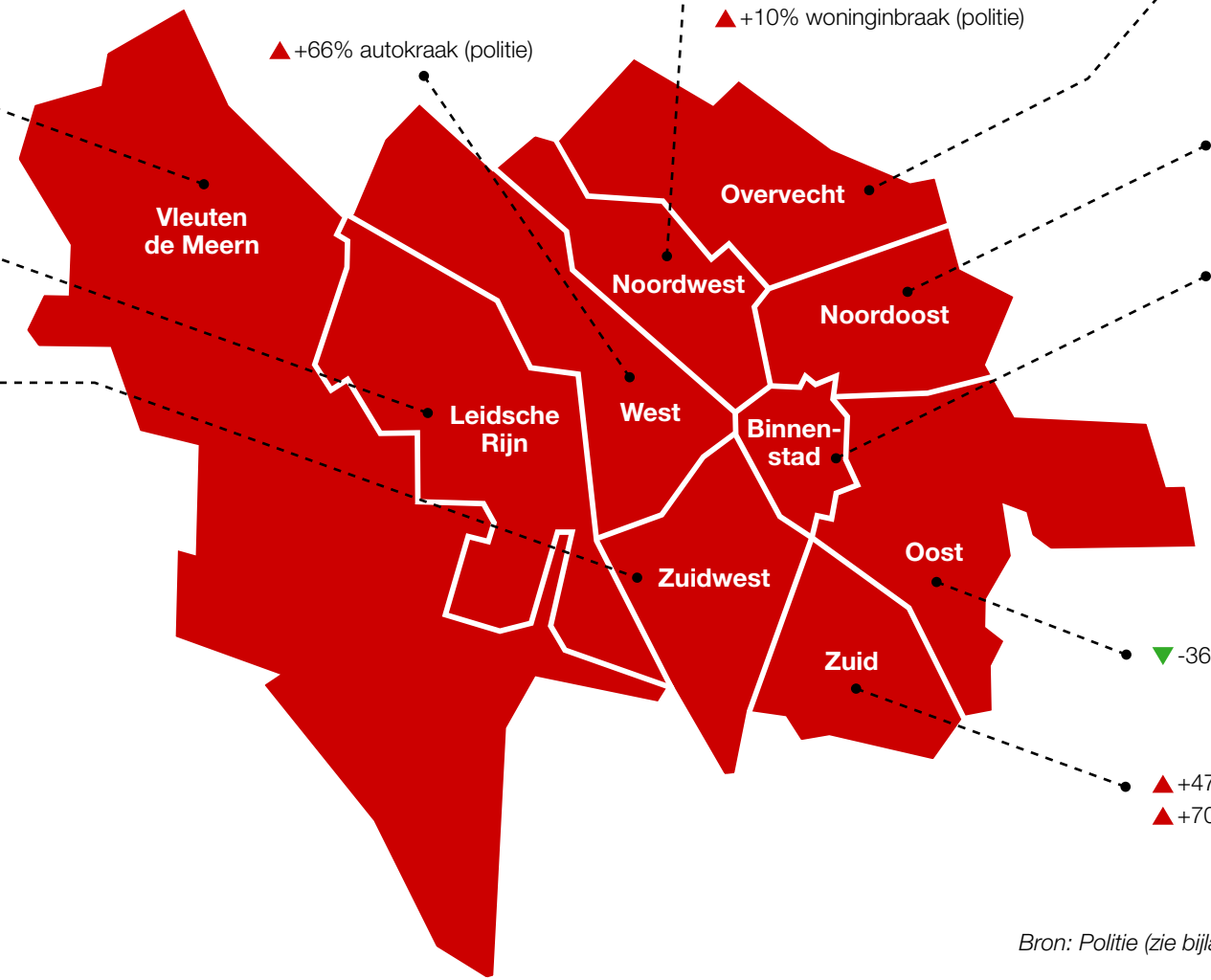

Zwervers

De stad in cijfers

Utrecht in kaart qua criminaliteits- en overlastcijfers

▲ Toename overlast vuurwerk (gemeente)

▼ -18% jongerenoverlast (gemeente)
▲ +17% woninginbraak (politie)

Politie ziet toename van allerlei overlast en criminaliteit
- ▲ +44% verwarde personen (politie)
- ▲ +19% jeugdoverlast (politie)
- ▲ +29% drank/drugs (politie)
- ▲ +47% zwervers (politie)
- ▲ +15% woninginbraak (politie)
- ▼ -10% geweldsmisdrijven (politie)
- ▼ -11% huiselijk geweld (politie)

▲ +66% autokraak (politie)

Zowel politie als gemeente zien een toename van overlast jeugd
- ▲ +22% jeugdoverlast (politie)
- ▲ +111% jongerenoverlast (gemeente)
- ▲ +35% huiselijk geweld (politie)
- ▲ +10% woninginbraak (politie)

Zowel politie als gemeente zien een toename van overlast jeugd
- ▲ +19% jeugdoverlast (politie)
- ▲ +178% jongerenoverlast (gemeente)
- ▲ +33% Huiselijk geweld

▼ -63% woninginbraak (politie)

- ▲ +66% autokraak (politie)
- ▲ +3% geweldsmisdrijven (politie)
- ▲ +12% fietsendiefstal (politie)
- ▲ +14% overlast verwarde personen (politie)
- ▲ +214% jongerenoverlast (gemeente)
- ▲ +34% overlast drugs (gemeente)
- ▼ -4% overlast drank/drugs (politie)
- ▼ -8% overlast zwervers (politie)
- ▼ -19% zakkenrollerij (politie)
- ▼ -12% winkeldiefstal (politie)

▼ -36% jeugdoverlast (gemeente)

- ▲ +47% zwervers (politie)
- ▲ +70% fietsendiefstal (politie)

Bron: Politie (zie bijlage 1 beschrijving criminaliteits- en overlastcijfers)

1 Veiliger wijken

In de Veiligheidsagenda richten we ons onder andere op *Veiliger wijken*. Doel is dat Utrechters zich veiliger voelen in hun buurt. Doelstelling is voorkomen en tegengaan van (ernstige) overlast van personen en groepen. Iedere wijk en buurt in Utrecht heeft eigen kwetsbaarheden en kansen die invloed hebben op een leefbare en veilige buurt.

Samen met politie en bewoners, ondernemers, verenigingen, welzijnsorganisaties en andere partijen benutten we kansen om te werken aan Veiliger Wijken. Omdat alles wat we doen uiteindelijk merkbaar is in één of meerdere wijken van de stad, hangt het werken aan veiliger wijken nauw samen met de andere prioriteiten in de Veiligheidsagenda 2023–2026.

In alle tien de wijken van Utrecht werkt een team medewerkers aan wijkveiligheid. De gebiedsmanager veiligheid voert de regie op veiligheidsissues en werkt nauw samen met de veiligheidspartners (onder andere politie en handhaving) en andere gespecialiseerde collega's. Ze hebben regelmatig contact met ondernemers en bewoners in de wijk. Door hun netwerk met o.a. scholen, religieuze instellingen en verenigingen weten ze wat er speelt in de wijk.

We houden de veiligheidscijfers op wijk- en buurtniveau bij, halen er trends uit en nemen contact op met bewoners die overlast of criminaliteit melden, om hun verhaal achter de melding te horen. Wijkbewoners kunnen actief bijdragen aan de veiligheid in de wijk doordat we ze betrekken in samenwerking, zowel on- als offline. Dat doen we via bewonersgroepen, stadsmakers Veiligheid of sleutelpersonen (zoals de bondgenoten).

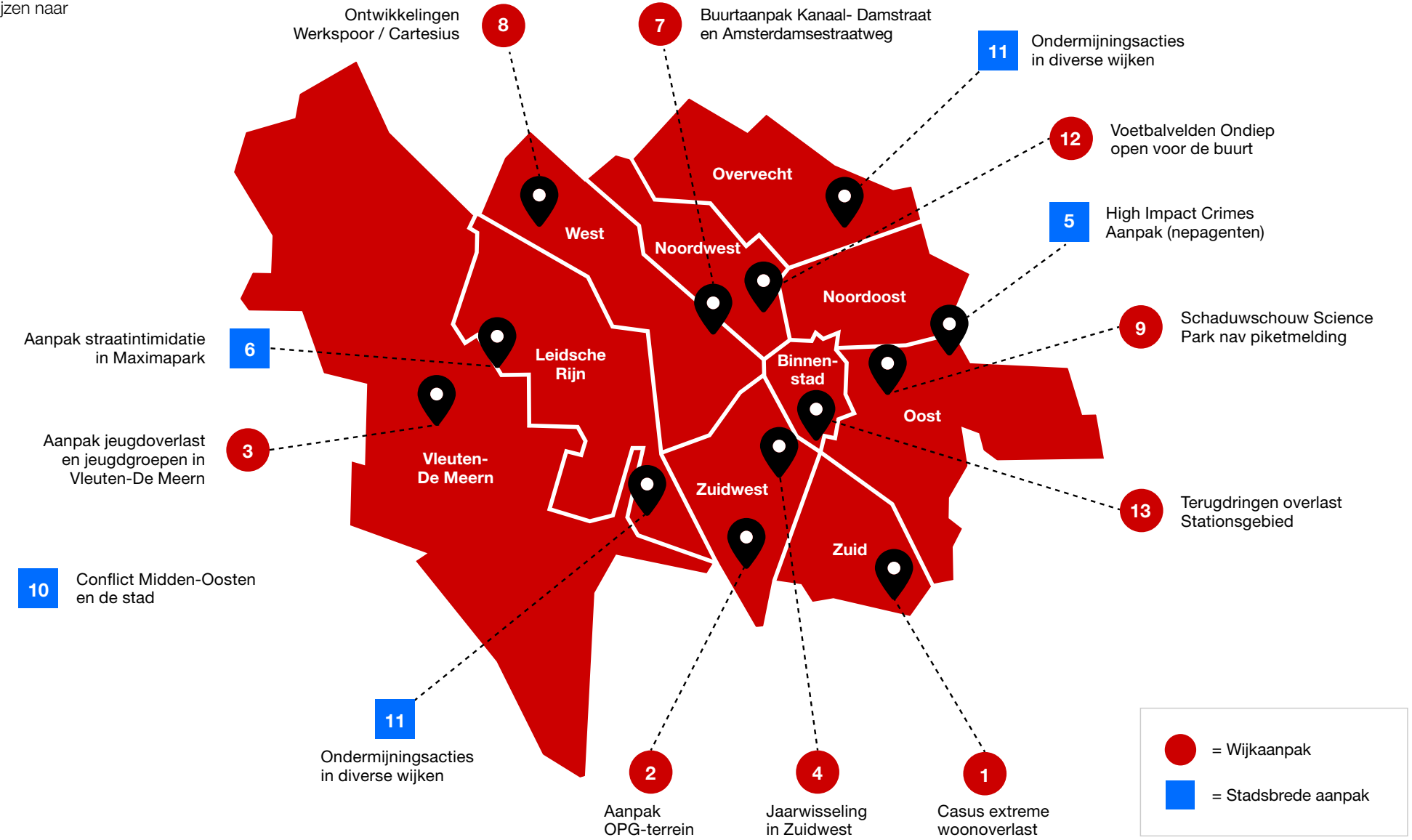
Omschrijving foto: MMA preventie actie in Utrecht Zuid

Duidelijk afspreken wie wat doet op welke plek is belangrijk in de samenwerking met onze veiligheids- en zorgpartners uit de wijken. Alleen dan kunnen we de (soms hardnekkige) overlast en criminaliteit tegengaan. We bedenken een bij de buurt passend antwoord op de problemen die we zien. Jeugdoverlast in de ene buurt kan immers een andere aanpak vragen dan jeugdoverlast in een andere buurt. Dus naast een aanpak op basis van een bepaald delict of een specifieke doelgroep is er ook een gebiedsgerichte aanpak.

We zien steeds vaker dat veiligheid en zorg hand in hand gaan. Vooral in meer kwetsbare wijken en buurten komen meerdere problemen bij elkaar: sociale, leefbaarheids- en veiligheidsproblematiek. Dan is de veiligheidsaanpak onderdeel van een bredere wijkaanpak (zoals Samen voor Overvecht) of een buurtagenda (zoals in Geuzenwijk - Noordwest) of de buurtaanpak Kanaalstraat/Damstraat en Amsterdamsestraatweg.

In dit hoofdstuk vertellen we aan de hand van een aantal aanpakken voor (wijk)veiligheid, wat werken aan veiliger wijken is. Het zijn echt voorbeelden; ze geven geen volledig beeld van alle overlast of de (veiligheids) situatie in de wijk.

De cijfers in het figuur hiernaast verwijzen naar de subparagrafen in hoofdstuk 1.

1.1 Extreme woonoverlast in Zuid

Wat deden we?

In de wijk Zuid werkten we het afgelopen jaar intensief aan het oplossen van een geval van woonoverlast. Omwonenden ervoeren herhaaldelijk veel overlast van hun buren. Het waren ernstige meldingen en de situatie was erg ingewikkeld. Daarom besloten we, in overleg met onze partners, de casus te bestempelen als ‘extreme woonoverlast’. Dat betekent dat U-Centraal de regie pakt en een woonoverlastnetwerk opzet; een samenwerking tussen verschillende partners, die regelmatig met elkaar bespreken wat nodig is om deze extreme overlast aan te pakken. Daarnaast organiseert dit netwerk in dit geval de hulpverlening voor overlastveroorzakers voor wie zorg nodig is. U-Centraal levert een onafhankelijke procesregisseur extreme woonoverlast.

Wat zien we gebeuren?

Deze procesregisseur werkte nauw samen met verschillende instanties als politie, woningcorporatie en hulpverlening om de extreme woonoverlast aan te pakken. Als gemeente bleven we de hele tijd nauw betrokken. Na een aantal huisbezoeken en het maken van onderlinge afspraken tussen overlastgevers en omwonenden is de rust wedergekeerd, maar we blijven alert.

1.2 Aanpak OPG-terrein (Stadsbrug)

Het OPG-terrein ligt in het te ontwikkelen Merwedegebied. Een deel van de gebouwen van dit voormalige apothekersbedrijf op het OPG-terrein doet tijdelijk dienst als nachtopvang van daklozen en een deel wordt gebruikt door culturele en maatschappelijke ondernemers en als evenemententerrein. Er is een klimhal, een circusschool en horeca. De partijen op het terrein hebben verschillende, soms tegengestelde belangen. Het evenemententerrein is gebaat bij een open, vrij toegankelijk terrein, terwijl de nachtopvang juist vraagt om veiligheid en controle.

Omschrijving foto: deel OPG terrein

Wat deden we?

De locatie en inrichting van het terrein trekt veel dak- en thuislozen, omdat het veel schuilmogelijkheden biedt. Deze groep kent het terrein van de opvang in het kader van de koudweerregeling, die hier tot eind 2024 bij De Stadsbrug was. Een aantal van hen veroorzaakten door buiten slapen, onderlinge conflicten, vervuiling, vernieling en diefstal veel overlast voor de overige huurders en bezoekers van het terrein. We namen diverse fysieke veiligheidsmaatregelen, zoals extra stewards op het terrein, de verlichting aanpassen en afspraken maken over extra vuil ophalen. Er kwam een nachtsluiting van het terrein door middel van hekken en er is een regulier (veiligheids)overleg met de ondernemers om de leefbaarheid te bevorderen. In een speciaal overleg, het PGA-overleg, stemmen, mede in het kader van de aanpak overlast en criminaliteit door (hard)drugsverslaafden) verschillende partijen af wat ze kunnen doen voor individuele personen. Aan twintig personen zijn waarschuwingsbrieven verstuurd.

Wat zien we gebeuren?

De mix van maatregelen en de samenwerking tussen handhaving, politie en verschillende zorgpartners, heeft als resultaat dat het aantal dak- en thuislozen afneemt. Ze komen in zorg terecht of vinden elders een plek. Het duurt nog ruim vijf jaar voordat het terrein herontwikkeld wordt. We streven ernaar de situatie tot die tijd leefbaar te houden en zullen de inzet die hiervoor nodig is voortzetten.

Stedelijke aanpak Overlast en criminaliteit door (hard) drugsverslaafden

Bij ernstige aanhoudende overlast zetten we nieuwe instrumenten en maatregelen in om overlast door (hard)drugsverslaafden te verminderen.

In 2022 en 2023 nam de overlast en criminaliteit door mensen met een (hard)drugsverslaving op verschillende plekken in de Binnenstad fors toe

Om de overlast en criminaliteit terug te dringen, startten we in 2022 een gezamenlijke aanpak met gerichte maatregelen vanuit zorg, bestuursrecht en strafrecht, die ook in 2024 doorliep. Zie ook Raadsbrief Evaluatie APV harddrugsverbod.

Wat deden we?

Onder regie van de gemeente zijn er in 2024 meer dan 200 personen in beeld gebracht, is hun hulpvraag op urgentie beoordeeld en indien nodig persoonsgerichte aanpakken en interventies ingezet. Daarnaast zijn er door middel van een stevige samenwerkingsstructuur knelpunten opgehaald, geëscaleerd en opgelost.

Inzet van het Eropaf-team, bestaand uit medewerkers met verschillende expertises op het gebied van verslaving, ggz, medisch en forensisch. Ze werken onder regie van de gemeente en ook het Meldpunt Perspectief en Fivoor (forensische zorg) zijn betrokken. Het team loopt rondes op verschillende tijden. Op basis van signalen van overlast worden nieuwe locaties meegenomen en er worden nachtdiensten gedraaid.

Het Eropaf- team is hands on zonder vaste caseload. Ze registreren contacten niet en houden toegeleidingen evenmin bij in een systeem. Op basis van de communicatie tussen leden van het Eropaf-team en de wekelijkse briefings is een schatting gemaakt van het aantal interventies.

Afbeelding 1: Interventies aanpak

We hadden gesprekken met gebruikers zelf, belangenbehartigers en zorginstanties. Gebruikers wilden een plek waar ze (buiten) samen kunnen gebruiken; met De Stek, de gemeente en gebruikers is er bij De Stek in mei een buitentuin gerealiseerd waar dit kan. Hierdoor steeg het aantal unieke bezoekers en bezoeken (van 1840 in januari, naar 3046 in december). De tijdelijke extra politie- en handhavingscapaciteit is geformaliseerd in een dagelijkse ‘aanpak overlastdienst’.

Het verblijfsontzeggingsgebied Stationsgebied en Lombok Oost is uitgebreid met Sijpesteijntunnel, Smakkelaarsveld en Smakkelaarsburcht. Het verblijfsontzeggingsgebied “Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg” zijn we voornemens om op 1 februari 2025 te verlengen. In 2024 zijn 295 verblijfsontzeggingen opgelegd in het VBO Lucas Bolwerk eo en 850 in het VBO Stationsgebied eo.

Vanaf 1 augustus 2023 is het verbod op harddrugs in de openbare ruimte opgenomen in de APV. In 2024 zijn 389 boetes opgelegd voor het overtreden hiervan. Ook in 2024 is er gebruik gemaakt van de inzet van (flexibele) camera’s. Met omwonenden van de overlastlocaties en betrokken ondernemers is intensiever contact via een mailgroep en tijdens diverse bijeenkomsten.

Wat zien we gebeuren?
De combinatie en inzet van repressieve- en zorgmaatregelen zorgde voor een afname van de overlast en incidenten. Ook de toestroom van gebruikers (en dealers) van buiten de stad daalde sinds de start van het APV-verbod en het ‘Eropaf-team’. We zien dat langdurig verslaafde mensen weer meer en vaker gebruik maken van het zorgaanbod en hierdoor minder vaak afglijden in heftiger gebruik.

Veiligheid en Zorg hand in hand:
Ben is onder invloed en valt mensen lastig op de singel. Hij overtreedt hiermee zijn verblijfsontzegging. Als de politie hem hiervoor aanhoudt, wordt het Eropaf-team gevraagd of dit niet een mooi moment is om Ben te proberen naar zorg te krijgen. Graag! Er wordt geregeld dat Ben meteen nog naar De Stek kan, en Lister direct aansluit bij de intake. Ben uit de cel, maar ook van de straat. Samen met Ben werken Lister en De Stek aan een structurele vervolgplek en behandeling.

1.3 Jeugdoverlast in Vleuten - De Meern

Jeugd verplaatst zich steeds makkelijker van plek naar plek door de hele stad, vaak op een fatbike of scooter. Ze zijn heel actief op social media en spreken daar af hoe laat en waar ze elkaar zullen ontmoeten, om te ‘hangen’, in een steeds weer wisselende samenstelling. Er is veel aandacht voor overlast van jeugd in de wijken. Het is lastig om van een jeugdgroep te spreken wanneer deze vaak wisselt van samenstelling. Mede hierdoor is ook in 2024 het aantal gelabelde jeugdgroepen laag.

In 2024 startten we in Veldhuizen in De Meern een pilot voor een jeugdgroep met jongeren die rondhingen bij winkelcentrum De Veldhof en negatief in beeld kwamen bij de politie, handhaving en jongeren-organisatie JoU. Er waren bij de professionals zorgen over de contacten die zij hadden met mannen met een criminele reputatie in de buurt.

Wat deden we?

Om te voorkomen dat deze jongeren afgleden in de criminaliteit, zetten we in op een aanpak op maat, waarbij we rekening hielden met de cultuur en achtergrond van de individuele jongeren. Hun ouders kregen hierbij een prominente rol. We organiseerden kleinschalige bijeenkomsten voor ouders met kinderen met wie het fout dreigde te gaan. In die gesprekken konden de ouders met mensen van Jellinek, buurteam, politie en JoU praten over de problemen die ze hebben. Bijvoorbeeld individuele (opvoed)problematiek, groepsdruk en het gebrek aan voorzieningen voor jeugd in de wijk. In vervolgbijeenkomsten kregen ouders uitleg over wat het buurteam en Jellinek doen en wat zij kunnen betekenen voor de ouders en hun kinderen.

Wat zien we gebeuren?

Door de gevoerde gesprekken met individuele mensen in de buurt over gedeelde zorgen en opvoedingstips groeide het begrip voor elkaar en voor wat er gebeurde. We merkten dat het vertrouwen in elkaar groeide. Ouders voelden hun verantwoordelijkheid om samen te werken aan een prettige wijk en de jongeren realiseerden zich dat kwajongensgedrag, maar vooral ook contact met criminele buurtgenoten, gevolgen heeft. Hier werd op het schoolplein over gepraat en het lijkt er op dat andere jongeren daardoor beseffen dat ze niet meer ongezien of ongestoord hun gang kunnen gaan.

1.4 Jaarwisseling Zuidwest 2024

De jaarwisseling is voor veel Utrechters een belangrijk en feestelijk moment. Stadsmakers, jongerenwerkers, gemeente, brandweer, politie en het Openbaar Ministerie werken nauw samen om de jaarwisseling zo feestelijk en veilig mogelijk te laten verlopen. Op basis van ervaringen uit eerdere jaren startten we vroeg in het jaar om risico's en hotspots in beeld te krijgen. Hierbij namen we ook positieve ervaringen uit eerdere jaren mee. Meer over de stedelijke coördinatie en voorbereiding van de jaarwisseling staat in deze raadsbrief. In alle wijken is oudejaarsavond met de vele wijkpartners voorbereid. De gebiedsmanager veiligheid heeft hierin de regie. In deze voortgangsrapportage lichten we dit jaar de aanpak van de wijk **Zuidwest** toe.

Omschrijving foto: Vuurwerk op straat

Wat deden we?

De (aanloop naar de) jaarwisseling in Zuidwest vroeg veel tijd van de gemeente, partners en vrijwilligers. Politie, jongerenwerk en circa 90 stadsmakers werkten nauw samen met de gebiedsmanager veiligheid en collega's handhaving. In de voorbereiding op de jaarwisseling deden we het volgende: De stadsmakers maakten vooraf aan en tijdens de jaarwisseling rondes door de wijk, onder andere langs de 'hotspots', zoals Marco Poloplantsoen en omgeving, de Batuttalaan/Amerikalaan en de Adenauerlaan/Rijnbaan.

Omschrijving foto: Rondje stadsmakers tijdens jaarwisseling

Op meerdere plekken in de wijk was extra verlichting of een flexcamera geplaatst tijdens de jaarwisseling. (Veel) afval en brandgevaarlijke materialen leveren veiligheidsrisico's op rond de jaarwisseling. Vlak voor de jaarwisseling is daarom met collega's van Stadsbedrijven een schouw gehouden om zoveel mogelijk afval te verwijderen uit de wijk.

Tien burgerinitiatieven zijn ondersteund en gefaciliteerd, waarbij alternatieven voor het afsteken van vuurwerk werden georganiseerd. Naast de gebruikelijke voetbaltoernooien konden jongeren deelnemen aan een bingotoernooi, een inloopbijeenkomst met eten, het game-event bij de Karma Kebab, oliebollen bakken en een meidenclub.

Omschrijving foto: Voetbaltoernooi tijdens jaarwisseling

Wat zien we gebeuren?

In Zuidwest begon de avond net als elders in de stad rustig. De gebiedsmanagers veiligheid, jongerenwerk JoU, politie en stadsmakers hadden contact met elkaar via een Whatsapp-groep. Stadsmakers en jongerenwerkers maakten contact met jongeren en mogelijke overlastgevers. Helaas was het ondanks alle voorbereidingen en inspanningen op de avond zelf zó onrustig op de Marshalllaan, dat het nodig was om de ME in te zetten om de onrust in te dammen. Een handvol kwaadwillende personen verstoorde de avond voor anderen in de buurt. Rond de Marshalllaan was een aantal autobranden, maar ook elders in de wijk. In totaal zijn elf autobranden in Zuidwest geregistreerd.

Voor komende jaarwisseling bezinnen we ons op wat we nog meer kunnen doen om dit te voorkomen. Zie de raadsbrief Terugblik jaarwisseling 2024–2025 voor een terugblik op het stedelijk verloop van de jaarwisseling.

1.5 Aanpak veelvoorkomende criminaliteit en High Impact Crimes 2024

We hebben onverminderd aandacht voor veelvoorkomende criminaliteit en High Impact Crimes. Deze vormen van criminaliteit raken onze bewoners, ondernemers en bezoekers direct en hebben vaak grote invloed op het gevoel van veiligheid bij het slachtoffer en de omgeving. High Impact Crimes (HIC) is een verzamelnaam voor delicten, zoals woninginbraak en geweldsmisdrijven. Voorbeelden van veelvoorkomende criminaliteit (VVC) zijn fietsendiefstal, autokraak en zakkenrollerij.

Wat deden we?

We regelden nazorg voor slachtoffers van overvallen en ernstige geweldsmisdrijven door met hen contact op te nemen en hen ondersteuning te bieden. We bleven informatie geven over wat iemand zelf kan doen om misdrijven te voorkomen.

We stelden opnieuw 100 inbraaksensoren voor auto's beschikbaar. Hiermee wordt de kans om daders op heterdaad te betrappen bij diefstal van een auto groter, doordat er bij autodiefstal automatisch een melding binnenkomt bij de autobezitter, die dan politie kan bellen. Ook kan de politie dan met extra surveilleren in de buurt meer diefstallen voorkomen.

In 2024 kwamen signalen van bezorgde opticiens, mede door meldingen van criminaliteit elders, zoals ramkraken en diefstallen. De tweede overval op een optiek in Leidsche Rijn eind 2024 versterkte deze zorgen. Naar aanleiding daarvan spraken we af om een veiligheidsscan uit te voeren en trainingen te organiseren voor ondernemers over maatregelen die ondernemers kunnen nemen. Verder organiseerden we afgelopen jaar samen met het Veiligheid & Defensie College van het ROC Midden Nederland bewustwordingsacties over zakkenrollen en autokraken op risicolocaties, zoals winkelcentra en drukbezochte plekken als het stationsplein.

Op basis van politiecijfers (woninginbraken en autokraken) en andere signalen (bijv. fraude door nepagenten) is het Flexteam vanuit THOR (preventief) ingezet in verschillende buurten. Denk hierbij aan voorlichting over inbraken en surveilleren in wijken.

Omschrijving foto: Deelnemers bewustwordingsacties

Gerichte Aanpak Oplichtingspraktijken en Nepagenten
In de zomer van 2024 zagen we een toename van babbeltrucs waarbij kwetsbare senioren spullen afhandig werden gemaakt. Oplichters deden zich daarbij vaak als politieagenten voor.

Wat deden we?
Op plekken waar meerdere oplichtingspogingen waren geregistreerd of waarvan we weten dat er veel potentiële slachtoffers wonen, is voorlichting gegeven om deze vorm van oplichting te voorkomen, onder meer in de wijk Noordoost. We verspreidden wijkberichten, organiseerden weerbaarheidstrainingen en gingen met wijkagenten naar winkelcentra om voorlichting te geven. Campagnemateriaal is verspreid op plekken waar veel senioren komen, zoals huisartsenpraktijken, fysiotherapiecentra en de entrees van verzorgingstehuizen, zodat een brede doelgroep wordt bereikt.

Foto RTV Utrecht, omschrijving foto: politieman overhandigt campagnemateriaal aan een ouder echtpaar

Wat zien we gebeuren?
Er was veel media-aandacht, waarin niet alleen de impact van de acties van nepagenten werd benadrukt, maar ook tips werden gegeven over wat men kon doen om niet in de val van nepagenten te trappen. De politie en het Openbaar Ministerie gaf landelijk en regionaal voorrang aan de opsporing van deze vorm van oplichting en hield landelijk meer dan 350 verdachten aan. De aanpak van de nepagenten is een voorbeeld van hoe we in de wijk samenwerken met bewoners en instanties om nieuwe vormen van criminaliteit terug te dringen.

1.6 Aanpak straatintimidatie in Maximapark en andere wijken

Een openbare ruimte waar iedereen zich veilig en ongehinderd in kan begeven zonder geïntimideerd te worden: dat is waar we, samen met vele anderen, hard aan werken. In verschillende projecten, samenwerkingen en acties werken we aan de volgende pijlers van het Actieplan Aanpak Straatintimidatie: bewustwording en normstelling, aanpak op straat, aanpak dader en ondersteuning slachtoffers.

Een voorbeeld van de aanpak van straatintimidatie is de aanpak in het Maximapark, waar vandaan we in 2024 signalen van verschillende vormen van (seksuele) straatintimidatie kregen.

Wat deden we?

Omdat leden van sportclubs vaak gebruik maken van het Lint om naar de sportclubs te komen, besloten we de preventieve aanpak van straatintimidatie te richten op de sportclubs in het Maximapark. Ons doel was om de meldingsbereidheid van slachtoffers te vergroten, omstanders handvatten te bieden om in te grijpen en de daders te ontmoedigen.

Samen met het veiligheidsteam Vleuten-De Meern, SportUtrecht en Stichting Stop Straatintimidatie lieten we op een bijeenkomst bij hockeyclub Fletiomare deelnemers een VR-Experience ervaren waarmee zij ontdekten hoe het voelt om straatintimidatie mee te maken. We benadrukten het belang van melden en gaven inzicht in hoe een melding wordt opgepakt. Tijdens workshops van Emancipator en Fairspace leerden aanwezigen hoe zij stereotyperingen kunnen doorbreken en hoe zij als omstander in kunnen grijpen. Binnenkort worden de trainers van hockeyclub Fletiomare getraind. Gedurende het jaar droegen we bij aan de bewustwording met posters, billboards, (social) media-advertenties, bijeenkomsten en acties.

Omschrijving foto: Straatbeeld met een uiting van de campagne tegen straatintimidatie

Omschrijving foto: bezoekers van de UIT-dagen

Wat deden we in andere wijken?

Enkele andere voorbeelden van de activiteiten in de wijken:

- Overvecht: Dialoog i.s.m. Utrecht in Dialoog over straatintimidatie met als subthema sport en discriminatie, voorlichting en omstander-interventie voor de lokale partners van de buurtaanpakken THEMA Dreven, Samen voor Overvecht en de 3s-Dreven.
- Binnenstad: Brainstormsessie i.s.m. studievereniging Liberal Arts & Sciences (DenkLAS) over de rol van mannen en jongens, actie in Hoog Catharijne om laagdrempelig in gesprek te gaan en de dialoog straatintimidatie met als subthema lhbtiq+.
- Noordoost/Oost: Bewustwordingsactie i.s.m. ROC, deelname aan de UIT-Week met een introductiemarkt, kop van jut en een presentatie samen met studentenverenigingen.

Wat zien we gebeuren?

De aanpak van straatintimidatie is een kwestie van een lange adem. Ook in 2024 zetten we stappen om straatintimidatie tegen te gaan: campagnes waren zichtbaar, professionals, sleutelfiguren en bewoners volgden workshops waarin ze leerden om in te grijpen en het gesprek aan te gaan. Samen met Rotterdam en Arnhem startten we een pilot m.b.t. de wet Seksuele Misdrijven, artikel seksuele straatintimidatie om o.a. handhaving door boa's mogelijk te maken. Meer daarover leest u in deze raadsbrief.

In 2024 zijn 193 meldingen gedaan via utrecht.nl/straatintimidatie. De melders die gegevens achterlaten worden gebeld met de optie om doorverwezen te worden naar onze (zorg)partners. Als het noodzakelijk en mogelijk is, nemen we gerichte maatregelen. De mensen die we gesproken hebben aan de telefoon waarderen het enorm dat er naar ze wordt geluisterd en dat ze serieus worden genomen. Uit onderzoek is gebleken dat in de grote steden meer dan 70% van de meisjes en vrouwen last heeft van straatintimidatie. Het aantal binnengekomen meldingen is dus het topje van de ijsberg en onze inspanningen blijven hard nodig. Lees ook deze raadsbrief [@nog toevoegen].

1.7 Buurtaanpak Kanaalstraat/Damstraat en Amsterdamsestraatweg

De aanpak van (georganiseerde) criminaliteit gaat altijd hand in hand met de sociaalmaatschappelijke ontwikkelingen en investeringen in de openbare ruimte in deze gebieden. In het coalitieakkoord 2022–2026 is gekozen voor een integrale gebiedsgerichte aanpak voor de Amsterdamsestraatweg (ASW) en Kanaalstraat/Damstraat (Lombok).

We werken aan meer sociale veiligheid, economische vitaliteit en ruimtelijke kwaliteit om de veiligheid en leefbaarheid in deze gebieden te verbeteren. In Lombok hadden we extra aandacht voor tegengaan van overlast van jeugd en overlastgevende criminele vreemdelingen (zie kader stedelijke aanpak). Op de ASW lag de nadruk op het tegengaan van ondermijnende (drugs)criminaliteit (zie ook hoofdstuk 3).

Wat deden we op de Kanaalstraat/Damstraat?

Jongeren tussen de 10 en 17 jaar kregen een eigen plek op JP Coen-straat 62. Ze kunnen hier terecht voor individuele begeleiding en groepsactiviteiten, georganiseerd door de Stichting JoU. Collega's van THOR en OOV hielden controles en hadden samen met politie 'Knock & Talk' gesprekken met ondernemers over wat zij en wij zien.

De Winkeliersvereniging Lombok bereidde vanuit het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) met ondersteuning vanuit gemeente en het Platform Veilig Ondernemen de invoering van collectieve winkelverboden voor. Dit is een verbod waarbij een ongewenste klant de toegang tot een winkel kan worden ontzegd.

In september openden we de Rumah Lombok ('huiskamer' in het Indonesisch), een ontmoetingsplek in de Damstraat. Het is een plek voor de buurt, waar professionals, bewoners, ondernemers en partners uit de wijk kunnen samenkomen en samenwerken om de leefbaarheid en veiligheid in het gebied te verbeteren. Daarnaast is de Rumah de uitvalsbasis voor boa's en politie, zodat zij beter bereikbaar zijn en sneller kunnen optreden in de buurt, als dat nodig is.

Omschrijving foto: Opening Rumah, Damstraat Lombok

Wat deden we op de Amsterdamsestraatweg?

Om de economische vitaliteit, de openbare ruimte en veiligheid (beleving) te verbeteren loopt er een programmatische (integrale) aanpak op meerdere domeinen. Langs de lijn van sociale veiligheid stimuleren we het gebruik van het Keurwerk Veilig Ondernemen en de meldingsbereidheid onder ondernemers en bewoners op vreemde en verdachte activiteiten en pakken we overlast snel aan met integrale controles en handhaving. Dit doen we vanuit de HUB (ASW 210) waar ondernemers en bewoners de gemeente kunnen vinden voor alle vragen over (effecten van) herinrichting, buurtagenda, sociale veiligheid en de aanpak van ondermijning (de Amsterdamsestraatweg is focusgebied binnen de nota Grenzen Stellen Perspectief Bieden). De straatconciërge is nog steeds van grote meerwaarde als schakelfunctie op straat. Meer informatie over de aanpak van ondermijning staat in hoofdstuk 3.

> **Citaat ondernemer ASW:**
> *"Ik voel mij veilig op de Amsterdamsestraatweg, maar het blijft nodig dat de gemeente aandacht besteedt aan veiligheid voor ondernemers op de straatweg."*

Wat zien we gebeuren?

We investeren veel in contact met ondernemers en bewoners op en om de straat over veilig ondernemen en stimuleren het melden van verdachte zaken door ondernemers. Ook pakken we meldingen van onveiligheid en overlast snel integraal op met controles en handhaving.

We zien en horen terug in gesprekken dat de overlast en gevoelens van onveiligheid in beide gebieden afnemen. Over de voortgang van de integrale programma's ASW en Kanaalstraat/Damstraat informeerden we de raad in juli 2024

1.8 Ontwikkelingen Werkspoor-/ Cartesiusgebied

Wat deden we?

In het Werkspoor-/ Cartesiusgebied wordt een nieuwe woonwijk met ruim 2800 woningen gebouwd. Er komen ook horeca en winkels en daarmee wordt het een levendig nieuw uitgaansgebied. We werken als gemeente al actief samen met ondernemers en andere partners in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen. In 2024 kwam er in Cartesius een nieuwe grote uitgaansgelegenheid bij, Club Kabul a go go. Ook kwam er een tijdelijke opvanglocatie voor 210 vluchtelingen. Dit wordt op termijn een hotel. De gebiedsmanager veiligheid dacht vanaf het begin mee over de inpassing van alle ontwikkelingen, om de leefbaarheid en veiligheid te kunnen blijven waarborgen.

Wat zien we gebeuren?

Er komt een mix van wonen, opvang, bedrijvigheid en uitgaan in het gebied en het betrekken van de nieuwe bewoners in alle plannen, zorgt voor meer draagvlak voor de mix van functies. In een beheergroep voor de nieuwe opvanglocatie denken bewoners actief mee over de randvoorwaarden en onderlinge afspraken. Om te werken aan veilig uitgaan in het gebied starten we een pilot, waarin we de ervaringen uit de Binnenstad met veilig uitgaan meenemen.

1.9 Schouw op Utrecht Science Park na incidentmelding in piket

Op het OOV crisispiket informeert politie de burgemeester over incidenten die kunnen leiden tot onrust in de stad. (zie ook hoofdstuk 2). De gebiedsmanagers veiligheid monitoren in hun wijk welk effect een incident in hun wijk heeft en hebben als nodig een rol in het bieden van nazorg aan slachtoffers. Hieronder een voorbeeld.

Wat deden we?

De Utrechtse Introductietijd (UIT) is een jaarlijks terugkerend en drukbezocht evenement waarbij nieuwe studenten wegwijs worden gemaakt in de stad Utrecht. In augustus, tijdens de UIT, ontvingen we een melding over een jonge vrouw die door een automobilist van haar fiets was getrokken onder het viaduct richting het Utrecht Science Park. Zie ook het artikel: Jonge vrouw (19) wordt middenin de nacht onder viaduct in Utrecht van haar fiets getrokken | Utrecht | AD.nl. Dit leidde tot onrust in de omgeving en onder studenten. De politie adviseerde passanten om gezamenlijk of in groepen te fietsen. In de dagen direct na het incident leidde *intensief opsporingsonderzoek tot de aanhouding van een verdachte"*.

De gebiedsmanager veiligheid nam na het incident contact op met de woonbesturen van het Utrecht Science Park. Uit deze gesprekken kwam een onveiligheidsgevoel in de twee tunnels die toegang geven tot het Utrecht Science Park naar voren. Hierop is een 'schemerschouw' georganiseerd. Gemeente en politie onderzochten samen met de vertegenwoordiger van de woonbesturen USP en de Universiteit Utrecht de plek waar het incident is gebeurd. Er zijn afspraken gemaakt over het aanpassen van de verlichting en uitvoering van snoeiwerkzaamheden, om het gevoel van veiligheid in de tunnels te verbeteren. We gaan nog in gesprek met hen over een creatieve oplossing om het veiligheidsgevoel verder te verbeteren, bijvoorbeeld door het toevoegen van een muur-schildering of lichtkunstwerk.

Wat zien we gebeuren?

Door direct contact te zoeken met betrokkenen en omwonenden, korte-termijn maatregelen te nemen èn te kijken wat er op langere termijn kan worden verbeterd, verminderde de onrust en verbeterde het gevoel van veiligheid in de wijk en bij de studenten die de tunnels gebruiken, zo hoorden we terug in reacties uit de buurt.

1.10 Inzet vanuit wijken tegen polarisatie als gevolg van Midden-Oosten conflict

De situatie in het Midden-Oosten heeft sinds de terroristische aanslagen op 7 oktober 2023 van Hamas op Israël en de Israëlische reactie daarop de polarisatie tussen verschillende groepen in de wereld versterkt. Dat merkten we ook in Nederland en in Utrecht: al meer dan een jaar is ook in onze stad sprake van toegenomen spanning en polarisatie door de grote conflicten in de wereld.

Wat deden we?

We monitorden wat er speelde in de wijken en binnen gemeenschappen en welke sentimenten voelbaar waren op wijkniveau. De gebieds-managers veiligheid hadden hierin een belangrijke rol, omdat ze in de haarvaten van de wijk zitten en veel signalen krijgen in het dagelijks contact dat ze hebben met bewoners, ondernemers, bondgenoten en professionals. In deze contacten kwamen veel sentimenten en zorgen ter sprake: soms spontaan tijdens de vele gesprekken die in de wijk worden gevoerd en soms door een gerichte uitvraag.

Hoewel het duiden van de signalen niet altijd eenvoudig was, slaagden we erin dit onderwerp van ‘toegenomen spanning in de stad’ bespreekbaar te maken. Hierover hebben we verschillende gesprekken en bijeenkomsten georganiseerd zoals een gesprek van de burgemeester met een aantal jongeren in Zuidwest (over de impact van het ervaren gevoel van “wij-zij denken”). Leden van het college van B&W gingen naar overleggen van bondgenoten en op 27 november vond een gesprek plaats op uitnodiging van de burgemeester met en aantal sleutelfiguren uit de stad.

Omschrijving foto: Impressie van de bijeenkomst op 27 november met sleutelfiguren uit de stad

Wat zien we gebeuren?

Na de eerste heftige maanden eind 2023/begin 2024 leek de spanning in de stad iets af te nemen. Tegelijk merkten we dat de emoties dicht tegen de oppervlakte lagen en bepaalde gebeurtenissen ineens konden leiden tot heftige reacties. Door ook in relatief rustigere periodes goed ‘de temperatuur in de stad’ te monitoren, kan snel opgeschaald worden bij specifieke gebeurtenissen. Zie voor meer informatie over onze aanpak van polarisatie en radicalisering hoofdstuk 2.

1.11 Aanpak ondermijning; voorbeelden uit Overvecht, Leidsche Rijn en Vleuten–De Meern

Opslaglocaties en garageboxen zijn aantrekkelijke plekken voor criminelen vanwege beperkte sociale controle in de omgeving en omdat verhuurders niet altijd zicht lijken te hebben op wat in door hun verhuurde garageboxen gebeurt. Dit kan gevaarlijke situaties opleveren, niet alleen voor de verhuurder van de locatie, maar ook voor de omwonenden. Denk aan brandgevaar en aantasting van de gezondheid van omwonenden. Daarom controleren gemeente en politie regelmatig of opslaglocaties gebruikt worden waarvoor ze zijn bedoeld, en of dit volgens de geldende wet- en regelgeving gebeurt. Na de controles besteedt de gemeente aandacht aan communicatie met inwoners en ondernemers om hen bewust te maken van het gevaar van criminele activiteiten in opslaglocaties.

Wat deden we?

Bij een grootschalige controle van garageboxen in Utrecht Overvecht is een grote hoeveelheid materialen voor het plegen van plofkraken aangetroffen. Ook werden er goederen ten behoeve van drugshandel en explosieven gevonden. Aan de controle werkten de gemeente Utrecht, politie, douane en het RIEC mee. Naar aanleiding van de controle zijn op last van de burgemeester vier garageboxen per direct gesloten. https://www.duic.nl/algemeen/explosieven-gevonden-in-garage-box-in-utrechtse-wijk-overvecht-meerdere-woningen-ontruimd/

Wat zien we gebeuren?

De Utrechtse integrale aanpak is gericht op het doorbreken van criminele carrières en criminele geldstromen. Op die manier maken we het criminelen moeilijker en belemmeren we bijvoorbeeld de voorbereiding op het doen van een plofkraak omdat de goederen in beslag worden genomen en daders uit de anonimiteit worden gehaald. Na de handhavingsactie op garageboxen kregen we veel vragen uit de buurt die we samen met partners zoveel mogelijk hebben beantwoord. We spraken met de drie grote corporaties in de wijk en zijn zij voorgelicht over wat ‘ondermijning’ is en waarop te letten. Ook startten we het gesprek over nauwere samenwerking, meer controle én de rol van huurcontracten.

De woningbouwcorporaties hebben handvatten gekregen om de huidige contracten van de verhuurders aan te scherpen en na te denken over de reguliere stappen van het verhuurproces. Inmiddels zijn de eerste contracten aangepast om een extra barrière op te werpen tegen ondermijning.

Wat deden we tijdens de ‘Knock and Talk’-gesprekken Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern?

In Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern liggen een paar bedrijventerreinen waar men gemakkelijk anoniem blijft en die gunstig liggen ten opzichte van uitvalswegen. Vanwege deze combinatie van factoren voerden we op de bedrijventerreinen van Oudenrijn, De Wetering en in het buitengebied van Vleuten-De Meern een aantal gesprekken met ondernemers. Doel was om een beter beeld te krijgen van wat er speelt en ondernemers en bewoners bewust te maken van signalen van ondermijning en hoe zij hierop kunnen handelen.

Wat zien we gebeuren?

De gesprekken leverden een aantal bruikbare signalen en nieuwe contacten op. Tegelijkertijd was dit ook een mooi moment om de bestaande KVO’s (Keurmerk Veilig Ondernemen) onder de aandacht te brengen. Ondernemers en bewoners waren over het algemeen positief over de acties, mede omdat ze voor hen nieuwe informatie kregen. Meer informatie over de aanpak van ondermijning en de effecten staat in hoofdstuk 3.

Quote ondernemer/bewoner:
“Ik voel me veilig op het bedrijventerrein, maar het is goed dat de gemeente aandacht besteedt aan veiligheid en ondernemers op het bedrijventerrein informeert.”

1.12 Voetbalvelden Ondiep open voor de buurt

Een gebiedsmanager Veiligheid kan een cruciale regierol spelen bij het aanpakken van een multidisciplinair overlastprobleem en in verbinding met partners en buurt naar een integrale oplossing toewerken.

In Noordwest ligt een recent verlaten sportterrein met historische en sociale waarde voor de wijk. Overdag spelen er kinderen en wordt het veld voor allerlei (maatschappelijke) sportactiviteiten benut. In de avond en nacht was er echter sprake van geluidsoverlast, vernieling en vandalisme (brandstichting) door personen die onbevoegd op het terrein konden komen. Het ging zelfs zover, dat als het veld wordt verhuurd aan een rugbyclub, een groep jongeren de gebruikers lastigviel, waardoor zij zich bedreigd voelden.

Wat deden we?

Handhavend optreden van politie en BOA's na meldingen had even effect, maar kon herhaling niet voorkomen, omdat onbevoegden het terrein eenvoudig op konden, door bijvoorbeeld over hekken te klimmen en planken over sloten te leggen.

Omdat de beheerders van het sportpark (gemeente Utrecht) de veiligheid van de gebruikers niet meer kon garanderen, wilde de beheerders het park volledig af sluiten totdat er een nieuwe sportieve invulling werd gevonden. Omdat dan ook de sociale functie van het terrein zou wegvallen zochten we met elkaar naar een andere oplossing.

Omschrijving foto: Voetbalvereniging D.H.S.C.

Daarbij bleek het essentieel om onder neutrale regie integraal samen te werken. De gebiedsmanager Veiligheid pakte dit op en bracht betrokken partners samen, zoals afdelingen binnen de gemeente (maatschappelijk vastgoed, sport, beheer openbare ruimte (inclusief BOA's) wijkadviseurs) en externe partners zoals politie en jongerenwerk voor respectievelijk opsporing en alternatieve activiteiten voor jongeren.

Wat zien we gebeuren?

Door de verschillende belangen vanuit het gezamenlijke belang van een veilige en leefbare buurt te verbinden en coördineren, werkten we naar een structurele oplossing. Het terrein kon openblijven voor de wijkfunctie, maar de overlast stopte.

Sleutel zat in de combinatie van fysieke maatregelen (nieuwe sloten, hekken, opruimen van achtergebleven materiaal, cameratoezicht, toezicht door een beheerder) en sociale acties, zoals in gesprek gaan met betrokken jongeren, maar ook in opsporing en strikte handhaving van strafbare feiten.

1.13 Terugdringen overlast stationsgebied

Wat deden we?

Het station Utrecht Centraal ontvangt zo'n 57 miljoen bezoekers per jaar. Het gebied heeft een aantrekkingskracht op mensen uit het hele land. Helaas ook op mensen die voor overlast en criminaliteit zorgen. Grofweg vier groepen zijn daarin te onderscheiden: overlastgevende criminele vreemdelingen, mensen met verslavingsproblematiek uit diverse landen, jongeren en Utrechtse dak- en thuislozen.

We werken samen met diverse zorg- en veiligheidspartners aan een integrale aanpak om overlast en criminaliteit tegen te gaan en hulp en zorg aan te bieden waar dat nodig is. Eén van de maatregelen binnen de aanpak is een maandelijkse integrale handhavingsactie in het gebied, naast de regulier extra inzet vanuit politie en Toezicht & Handhaving. Politie, Toezicht & Handhaving, NS, Trigion, Keolis en U-OV gaan tegelijkertijd handhaven in openbaar gebied om overlast en criminaliteit tegen te gaan. De focus ligt daarbij op zakkenrollen, winkeldiefstal, wildplassen, alcohol- en drugsgebruik, intimidatie en reizen zonder geldig vervoersbewijs.

Wat zien we gebeuren?

In de zomer van 2024 hebben we de acties met de partners geëvalueerd. Daaruit kwam naar voren dat alle deelnemers enthousiast zijn over de integrale acties en er ook in 2025 graag mee door gaan:

> *"Ik ben trots op het afgenomen aantal incidenten in onze bussen"*
>
> *"Samenwerking is verbeterd, we weten elkaar beter te vinden en de overlast is afgenomen omdat deze actie consequent wordt gedaan."*
>
> *"Mooi dat de chauffeurs blij zijn dat we deze acties doen en we zijn zeer trots dat ze hierdoor een veiliger gevoel hebben op het station"*

Grafiek 1: Resultaten handhavingsacties 2024

In totaal zijn er 9 handhavingsacties geweest

Stedelijke aanpak Overlastgevende en criminele vreemdelingen

Soms is samenwerking met landelijke partijen noodzakelijk om tot een werkende aanpak te komen om overlast en criminaliteit duurzaam aan te pakken. Begin 2023 presenteerde Bureau Beke een analyse over de toegenomen overlast in het Stationsgebied. Uit deze analyse bleek dat een wisselende groep van overlastgevende en criminele vreemdelingen het grootste aandeel heeft in de overlast, die zich inmiddels ook had verplaatst naar met name Lombok.

We zetten een Utrechtse aanpak op, met een mix aan maatregelen die afstemming vraagt op het gebied van bestuursrecht, strafrecht en waarin waar mogelijk zorg wordt ingezet. De afstemming met andere gemeenten en het Rijk is een belangrijk onderdeel van de aanpak, want deze overlastplegers verplaatsen zich snel, omdat zij vaak geen binding met de stad hebben. Daarom streven we, naast lokale maatregelen, naar het opzetten van een nationale aanpak vanuit het Rijk om overlast door vreemdelingen te verminderen.

Wat deden we?

Alle organisaties die erbij betrokken zijn bij de aanpak, doen alles vanuit hun eigen mogelijkheden om de overlast te doen stoppen. Daarnaast investeren we als gemeente flink in een samenwerking waarin betrokken partners elkaar sneller en beter weten te vinden. Hierdoor worden signalen vroegtijdig gedeeld en waar nodig opgeschaald, zodat we met elkaar de juiste maatregelen kunnen nemen en weten van elkaar wat wel of niet kan. Soms moet er iets extra's worden georganiseerd. Dit vraagt een stevige regierol vanuit de gemeente op zowel operationeel, tactisch als bestuurlijk niveau. Het verblijfsontzeggingsgebied Stationsgebied en Lombok Oost is uitgebreid met Sijpesteijntunnel, Smakkelaarsveld en Smakkelaarsburcht. Het verblijfsontzeggingsgebied "Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg" zijn we voornemens om op 1 februari 2025 te verlengen. In 2024 zijn 295 verblijfsontzeggingen opgelegd in het VBO Lucas Bolwerk e.o. en 850 in het VBO Stationsgebied e.o.

Naar aanleiding van aanhoudende geweldsincidenten onder Syrische jongeren zijn ruim 60 hierbij betrokken jongeren in beeld gebracht. We voerden stopgesprekken op locaties waar deze jongeren verblijven, zowel binnen als buiten Utrecht. Er zijn persoonsgerichte aanpakken gestart als meerdere maatregelen en langer durende monitoring nodig was.

Binnen de gehele stedelijke aanpak zijn er in totaal 141 persoonsgerichte aanpakken en – interventies opgestart. We hielpen 12 buurgemeenten met het opzetten van een persoonsgerichte aanpak door delen van onze kennis en expertise. Op 1 april startte het team toezicht bijzondere doelgroepen. Dit team bestaat uit 'stevige, streetwise' jongens, vaak ervaringsdeskundigen, die bekend zijn met de taal en cultuur van de doelgroep. Het team werkt in verschillende gemeenten waaronder Ter Apel en Budel en werkt samen met betrokken partijen, omwonenden en winkeliers.

In mei bracht staatssecretaris Asiel en Migratie een bezoek aan Utrecht; we toonden hem wat er gebeurt binnen de aanpak. We verstevigden de samenwerking met het Rijk en dit leidde onder andere tot (financiële)ondersteuning van de aanpak. Het Meldpunt Perspectief is, naast hun bestaande werk, aangesloten bij het Eropaf-team in de Binnenstad en wordt ingezet tijdens de koudweerregeling.

Wat zien we gebeuren?

In de eerste helft van 2024 zien we in het stationsgebied dat de overlast(beleving) afneemt en er minder grote excessen zijn. In de tweede helft van 2024 zien we na de zomer een toename van overlastmeldingen en (gewelds)incidenten onder Syrische jongeren. Het gaat hierbij vrijwel altijd om onderlinge conflicten en er wordt zelden verklaard of aangifte gedaan.

Afbeelding 2: Resultaten Stedelijke aanpak

Stedelijke aanpak Detentie en Terugkeer
In 2024 boden we opnieuw ondersteuning aan Utrechtse gedetineerden. We werkten daarbij nauw samen met de Dienst Justitiële Inrichtingen en de reclassering. Belangrijke uitgangspunten bij Detentie en Terugkeer | gemeente Utrecht zijn de integrale samenwerking vanaf de start van detentie en de gezamenlijke inzet op gedetineerden met een hoog risico op recidive. We zijn dus niet alleen gericht op gedetineerden die zelf bij de gemeente aankloppen voor hulp, maar ook anderen.

In 2024 keerden 546 Utrechters uit verschillende justitiële inrichtingen terug naar onze stad. Daarvan is 95% man. 157 van hen is onder de 27 jaar (29%).

Wat deden we?
Onze Frontoffice Detentie en Terugkeer bood begeleiding en ondersteuning bij praktische regelzaken aan mensen met een hulpvraag rondom hun re-integratie. Zoals bij het aanvragen van een identiteitsbewijs, het zoeken naar een baan of dagbesteding, het opstarten van (schuld)hulpverlening of het inplannen van een gesprek met een zorgaanbieder.

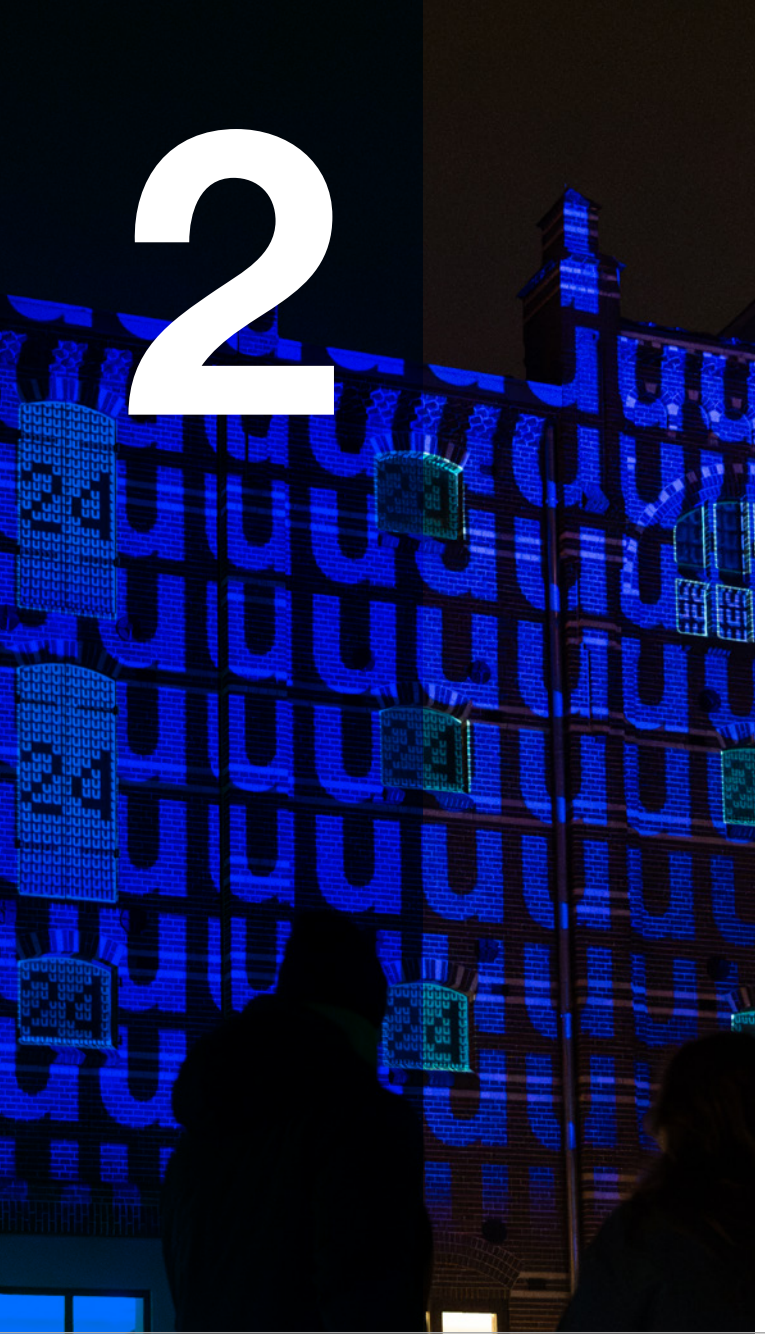
De inzet voor gedetineerden met een hoog risico op terugval in criminaliteit liep via de persoonsgerichte aanpak (PGA) of via één van onze Re-Integratie Officieren (RIO's). Zie voor meer informatie hierover hoofdstuk 3.

De burgemeester krijgt een melding van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) als er een gedetineerde vrijkomt, met een reëel risico om een ernstig gewelds- en/of zedendelict te begaan (art 18b-meldingen). Ook krijgt zij meldingen over degenen die naar Utrecht terugkeren na een veroordeling van een ernstig geweld- en/of zedendelict. Deze BIJ-meldingen (Bestuurlijke Informatievoorziening Justitiabelen) toetsen we op de kans op maatschappelijke onrust. In 2024 ging het om in totaal 63 BIJ-meldingen en 3 art. 18b-meldingen.

Wat zien we gebeuren?
Een succesvolle terugkeer naar onze stad verkleint de kans op terugval in criminaliteit, vooral als de ex-gedetineerde zelf gemotiveerd is een andere weg in te slaan. Het vergroten van motivatie is een basis voor het maken van andere keuzes en het afstand nemen tot criminaliteit. Daarom besteden we tijdens detentie aandacht aan zaken als het zoeken naar een baan, maar ook aan het belang van het werken aan motivatie, herstel en zingeving.

We zijn in Utrecht een pilot gestart voor huisvesting van acht gedetineerden bij 'huisvesting de sleutel tot een succesvolle re-integratie is'. Zie: Raadsbrief Voortgang Detentie en Terugkeer.

In 2024 kregen zeven ex-gedetineerden een (tijdelijke) woonplek via deze pilot huisvesting na detentie. Hiervoor gelden strikte criteria. Degenen die een woonplek kregen, geven aan dat de woonplek hen nu rust geeft om hun basis te verstevigen en criminaliteit achter zich te kunnen laten. Zij zijn dankbaar voor deze kans en zetten zich in om positieve keuzes voor hun toekomst te maken. We kunnen per jaar acht woonplekken aan deze doelgroep blijven toewijzen.

2

Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust

2.1 In het algemeen

De oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten leiden tot grotere (inter)nationale spanningen. Spanningen die we ook terugzien in het landelijke politieke klimaat en die zich uiten in toenemende maatschappelijke onrust in de stad. Ook in 2024 steeg het aantal (complexe) demonstraties in de stad. Het conflict in het Midden-Oosten maakte veel los en dat was zichtbaar in demonstraties. De incidenten rondom de voetbalwedstrijd Ajax en Maccabi Tel Aviv en de reactie van politici hierop hadden eveneens hun weerslag op de Utrechtse samenleving. Er is veel geïnvesteerd in gesprekken in de stad om ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig en verbonden blijft voelen in Utrecht.

Toen FC Utrecht in de wedstrijd tegen Go Ahead Eagles Europees voetbal misliep, leidde dit tot grootschalige rellen en confrontaties met de politie. De driehoek en FC Utrecht troffen daarop maatregelen om de veiligheid in en rondom het stadion te verbeteren en betrokken relschoppers aan te pakken.

In een snel veranderende wereld zien we grote uitdagingen en risico's als gevolg van onder andere klimaatverandering, energietransitie, digitalisering, geopolitieke spanningen en oorlogsdreiging die ook Utrecht kunnen raken. We realiseren ons dat de crises van de toekomst iets anders vragen aan voorbereiding. Zowel van de overheid als van de samenleving. Hier zetten we verdere stappen in.

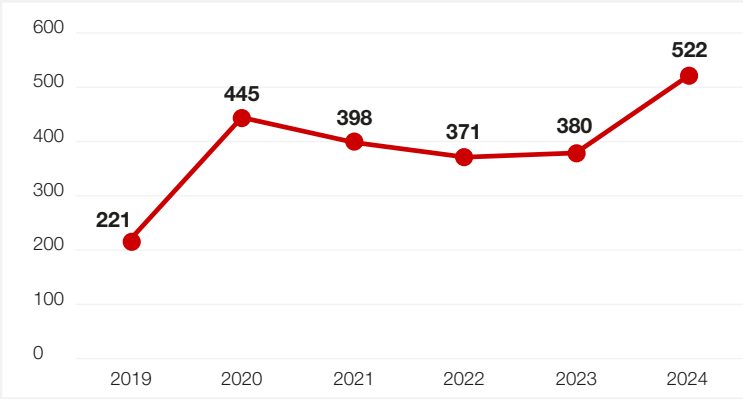
Er is in Nederland nog steeds sprake van een substantiële terroristische dreiging. Zowel vanuit jihadistische hoek als vanuit het rechts-terroristische milieu gaat geweldsdreiging uit, die zich ook in Utrecht kan uiten. Ten slotte gaat er een dreiging uit van een kleine groep anti-institutioneel-extremisten (soevereinen) die bereid zijn om geweld te gebruiken. De NCTV heeft het dreigingsniveau voor Nederland dan ook gehandhaafd op substantieel (niveau 4 van 5).

2.2 Wat deden we in 2024?

Ruimte voor demonstraties

Ontwikkelingen in de samenleving ziet men terug in het aantal demonstraties en de wijze waarop ze verlopen. Het aantal demonstraties dat we het afgelopen jaar faciliteerden groeide fors, van 380 naar 522. Veruit de meeste demonstraties verliepen zonder problemen, maar we zien dat ook de complexiteit van demonstraties in het afgelopen jaar flink toe nam.

Grafiek 2: Demonstraties per jaar

Het grootste deel (zo'n 450) waren demonstraties met een laag risico (zogenoemde categorie A). Er waren 37 demonstraties met enig risico (categorie B) en acht demonstraties (categorie C) met hoog risico. Van ongeveer 30 demonstraties kon van tevoren het risico niet worden ingeschat, omdat ze niet waren aangemeld via een kennisgeving of op andere wijze bekend waren. Hieronder vallen bijvoorbeeld ook de protesten bij de Universiteit Utrecht in mei.

Bij demonstraties categorie A namen collega's van THOR af en toe vanuit de verbinding polshoogte om na te gaan bij organisatoren of alles goed liep. Bij B en C was er een risico op een onveilig verloop van de demonstraties vanwege mogelijke verstoring van de openbare orde, door mogelijk vijandige reacties van publiek of door een tegendemonstratie met risico op geweld. De als geclassificeerde B en C demonstraties zijn in nauw overleg met de organisatoren, politie, Openbaar Ministerie en andere betrokken (overheids)organisaties voorbereid, zodat deze zo veilig en ongestoord mogelijk konden verlopen.

Het demonstratieklimaat is volop in beweging en het afgelopen jaar faciliteerden we uiteenlopende vormen van demonstraties en protestacties. Dit varieerde van de klassieke, statische demonstraties op het Jaarbeursplein, via dynamische protesten met grote aantallen door de Binnenstad, tot protestacties waarbij de toegang tot een complex werd geblokkeerd of gebouwen werden bezet.

Bij een aantal demonstraties was sprake van grote (verkeers)hinder of werd er scherp stelling genomen in het maatschappelijke debat. Op die momenten investeerden we samen met organisatoren, politie en Openbaar Ministerie extra in de voorbereiding, om demonstraties die mogelijk schuren of tegenreacties konden oproepen, te beschermen. Dat betekende extra inzet van capaciteit van betrokken veiligheidspartners tijdens de demonstraties.

Eveneens moesten we meer dan voorheen rekening houden met verschillende scenario's die zich tijdens of na een demonstratie voor kunnen doen. Zo ontstond er tijdens een demonstratie op het Domplein spontaan een groot Syrisch feest en werd er tijdens de demonstratie van de Rave voor de Rafelranden een pand gekraakt waar vervolgens een illegaal feest werd gegeven.

Uitgangspunt is dat we alle demonstraties faciliteren, desnoods met aanvullende voorwaarden of beperkingen. Helaas moesten we in 2024 de uitzonderlijke stap zetten om de organisator van een demonstratie te adviseren de demonstratie niet door te laten gaan, omdat op basis van de beschikbare informatie de veiligheid van de demonstranten niet kon worden gewaarborgd. Kijk hier naar de reactie van de burgemeester op de gebeurtenissen rondom de afgelasting van de onderwijsdemonstratie.

In 2024 werden we opnieuw geconfronteerd met protestacties binnen in gebouwen of publieke plaatsen. Zoals de demonstraties bij de Kromhoutkazerne en de studentenprotesten van 7, 8 en 15 mei 2024 (raadsbrieven). Over het verloop van studentenprotesten hebben we uitvoerig gesproken met de raad. Aan een aantal van de aangenomen moties en toezeggingen wordt op dit moment nog uitvoering gegeven omdat voorrang is gegeven aan het faciliteren en beschermen van demonstraties zelf. De toename van het aantal complexe demonstratie drukt namelijk flink op de capaciteit van de gemeente en politie.

In contact met de stad

De huidige ontwikkelingen in onze samenleving en de rest van de wereld onderstrepen het belang van onze aanpak Utrecht zijn we samen (UZWS), waarbij we samen met onze partners investeren in preventie, signalering en de persoonsgerichte aanpak. In 2024 ontwikkelden we onze aanpak tegen schadelijke polarisatie en extremisme verder, door het bevorderen van deskundigheid en het uitbreiden van onze netwerken zoals met Eritrese, Palestijnse en Israëlische gemeenschappen, waardoor we nog beter in verbinding staan met diverse groepen in de stad. Zo kunnen we nog beter signalen opvangen. Ook zetten we de Utrechtse Online Coalitie op, waarmee we onze online aanpak verder ontwikkelden (zie ook hoofdstuk digitale weerbaarheid). Voor de financiering van een depolarisatie-app, waarmee mensen op anonieme wijze met elkaar in gesprek kunnen gaan over tegenstelde opvattingen, (CIVINC) hebben we geld ontvangen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Verder vroegen we bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) opnieuw versterkingsgelden aan. Deze zijn inmiddels zijn toegekend voor 2025 (615.403 euro) en 2026 (556.717 euro).

Blijven leren

In 2024 leerden we 46 Utrechtse professionals signalen van radicalisering en/of omgaan met extreme idealen te herkennen. Het netwerk van professionals dat radicalisering kan herkennen en daarnaar kan handelen komt daarmee op 224 personen. Ook hebben 21 professionals de training ‘omgaan met extreme idealen’ gevolgd, 365 gemeenteambtenaren een workshop over anti-institutioneel extremisme en 85 eerstelijnsprofessionals in de stad een voorlichting over radicalisering in het algemeen en/of anti-institutioneel gedachtegoed specifiek.
De trainingen en voorlichtingen droegen bij aan de stijging in aantal kwalitatief goede signalen van radicalisering. Dat waren er 163 in 2024. Het aantal personen in de persoonsgerichte aanpak radicalisering was 31.

Schadelijke polarisatie

Wanneer polarisatie niet langer uitsluitend gaat over tegenstellingen tussen opvattingen, maar er een kloof ontstaat door hoe we over elkaar denken, zien we dat als een schadelijke vorm van polarisatie. Schadelijke polarisatie is een complex fenomeen dat zich niet geïsoleerd laat aanpakken.

Uit gesprekken met professionals en bondgenoten kwam naar voren dat veel onderwerpen, deels van buiten de invloed van de gemeente Utrecht, onze bewoners raken. Zoals het eerdergenoemde Israël–Palestina conflict, de energietransitie, het woningtekort en de toeslagenaffaire. Lokaal horen we dat onderwerpen als het parkeerbeleid, de omgang met omstreden sprekers en demonstraties eveneens voor verdeeldheid kunnen zorgen.

Wat deden we om polarisatie in Utrecht tegen te gaan?

We ondernamen de volgende acties en activiteiten om polarisatie in Utrecht tegen te gaan (motie 309 (2024)).

Vanuit Utrecht investeren we al lange tijd in de aanpak van polarisatie door te investeren in verbinding en deskundigheidsbevordering, onder ander via bondgenotenaanpak. Naast bondgenotenoverleggen in de wijken hebben we een stedelijk, strategisch bondgenotenoverleg met de driehoek. Bij het Jongerenwerk Utrecht en DOCK geven we workshops over schadelijke polarisatie. Deze investering betaalt zich uit op momenten dat het spannend dreigt te worden. Ook hebben onze bondgenoten en professionals hun kennis en kunde met ons ingezet bij bijvoorbeeld het filmpje van het college om polarisatie tegen te gaan. Ook hebben we samen met sleutelfiguren bijvoorbeeld aandacht besteed aan de gebeurtenissen in Amsterdam na de voetbalwedstijd tussen Ajax en Macabbi Tel Aviv alsmede de reactie van politici daarop (zie paragraaf 1.10).

Andere activiteiten in 2024 rondom de aanpak van schadelijke polarisatie zijn het ontwikkelen van een werkwijze voor meer verbinding in een buurt, het bijdragen aan (internationaal) onderzoek en dialogensessies en schoolgesprekken met studenten over polarisatie.

Omschrijving foto: Impressie bondgenotenoverleg

Investeren in veiligere voetbalwedstrijden en evenementen

FC Utrecht is belangrijk voor de stad en voetbal moet een mooi en sportief feest zijn. Helaas zien we nog regelmatig dat tijdens en rondom wedstrijden ongeregeldheden ontstaan en dat (grootschalige) inzet van politie nodig is. En ook dan kunnen nog steeds ernstige excessen ontstaan, zoals op 26 mei 2024. Er was toen sprake van grof supportersgeweld, binnen en buiten het stadion, zoals massale veldbetreding door supporters, gooien van objecten op het veld en het belagen van veiligheidspersoneel. Dit ging buiten het stadion door toen mensen de politie bekogelden met stenen, zwaar vuurwerk en metalen voorwerpen en politievoertuigen belaagden en vernielden. Daarbij moest de Mobiele Eenheid van de politie massaal optreden, zijn politiemensen gewond geraakt en werden zelfs meerdere waarschuwingsschoten gelost.

Direct na het geweld van 26 mei is veelvuldig en intensief overleg gevoerd tussen de leden van de driehoek en FC Utrecht en zijn er maatregelen getroffen. Er zijn fysieke maatregelen getroffen in en rondom het stadion. De eerste wedstrijd van het nieuwe seizoen is zonder supporters gespeeld en de supporters van Go Ahead Eagles mochten niet aanwezig bij de wedstrijd van hun club tegen FC Utrecht. Ook is er een strafrechtelijk onderzoek gestart en heeft het Openbaar Ministerie 57 verdachten vervolgd. Bestuursrechtelijk zijn er 56 lasten onder dwangsom opgelegd aan personen die betrokken waren bij het geweld van 26 mei. Civielrechtelijk hebben FC Utrecht en de KNVB ruim 50 (landelijke) stadionverboden opgelegd aan betrokkenen.

Het afgelopen jaar hebben we verder gewerkt aan een brede aanpak van voetbal waarbij de nadruk ligt op de manier van samenwerking tussen alle betrokken partners, inclusief andere steden, het rijk, FC Utrecht en de KNVB. Ook hebben we de PGA-Voetbal doorontwikkeld als integrale werkwijze om hardnekkige patronen van aan voetbal gerelateerde overlast (en criminaliteit) te doorbreken bij een aantal notoire probleemsupporters. Verder werkten we aan de pilot digitale meldplicht, die naar verwachting in 2025 begint.

We werken in Utrecht al langere tijd intensief met onze partners samen om de jaarwisseling zo feestelijk en veilig mogelijk te laten verlopen, maar ondanks een brede aanpak heeft ook deze avond en nacht wederom een forse inzet van al onze veiligheidspartners gevraagd. Hoewel er geen sprake was van een toename in de incidenten, waren deze wel grimmiger dan voorheen (zie hoofdstuk 1.4 jaarwisseling Zuidwest). Het aantal autobranden tijdens de jaarwisseling was beduidend hoger in de stad dan in de afgelopen jaren. Het is nog onduidelijk wat de verklaring is voor deze stijging. De komende periode bekijken we met onze partners naar wat nodig is om het aantal (gewelds)incidenten terug te brengen.

Samen met de G4 zetten we ons in voor een landelijk verbod op vuurwerk. De incidenten onderstrepen wat ons betreft de noodzaak voor nieuwe tradities. Daar zijn we deze jaarwisseling mee begonnen. Het was de eerste jaarwisseling na het burgerberaad en hun adviezen voor mens, dier en milieu en een afsteekverbod van vuurwerk zijn overgenomen door de raad en verder uitgewerkt. Voor zo'n 40 activiteiten van Utrechters in de eigen buurt is subsidie verleend. Er was een lichtroute en goed bezocht centraal aftelmoment.

Afbeelding 3: Bestuurlijk instrumentarium

Naar aanleiding van voetbal gerelateerde incidenten en openbare orde incidenten rondom de jaarwisseling is in 2024 60 keer een last onder dwangsom opgelegd, waarvan drie voor de jaarwisseling en 57 voor voetbal gerelateerde incidenten Daarnaast zijn 17 waarschuwingsbrieven verstuurd om herhaling van openbare ordeverstoringen tegen te gaan. Het betrof één waarschuwingsbrief voor de jaarwisseling, de overige brieven zijn verstuurd in het kader van voetbal.

In 2024 zijn 10 gebiedsverboden opgelegd en is er 23 keer een lichte bevelsbevoegdheden opgelegd aan individuen die de openbare orde verstoorden. De gemeenteraad van Utrecht nam in haar vergadering van 27 juni jl. de motie M246 'Blijf zoeken naar bestuursrechtelijke mogelijkheden Utrecht', ingediend door CDA en VVD, aan. De motie ziet expliciet op het betrekken van de noodbevelsbevoegdheid van art. 175 Gemeentewet en riep het college op hierbij gebruik te maken van de subsidiemogelijkheden van het citydealproject 'lokale weerbaarheid cybercrime'. Er is een subsidie-aanvraag gedaan bij het CCV voor het uitvoeren van een verkenning naar de mogelijkheden van artikel 175 Gemeentewet. Deze subsidie is toegekend. De uitvoering gebeurt in 2025.

Maatregelen bij dreiging

Sinds 2023 zien we een toename van het aantal aanslagen met explosieven in (woon)wijken op woningen, bedrijven en andere objecten. Deze aanslagen hebben een grote impact op slachtoffers en de directe omgeving.

In 2024 waren er negen sluitingen vanwege plaatsing van explosieven, een beschieting of de aanwezigheid van zwaar illegaal vuurwerk. Een besluit tot een tijdelijke sluiting wordt niet lichtvaardig genomen. Bij iedere situatie van (dreigend) excessief geweld tegen een pand vindt een grondige afweging van belangen plaats. Doel van een pandsluiting is wegnemen van het gevaar. Bij de overweging om een pand te sluiten is van belang in hoeverre de openbare orde is geschaad of dat er nog sprake is van een dreiging. Het sluiten van een pand maken we zichtbaar op het pand, waarmee we proberen herhaling van geweld te voorkomen.

Op het gebied van bewaken en beveiligen werkten we door aan een robuustere samenwerking met politie en Openbaar Ministerie. Waar nodig namen we als onderdeel van veel verschillende interventies (on)zichtbare maatregelen. Dat deden we onder andere bij een internationale militaire bijeenkomst in Karel V hotel in mei.

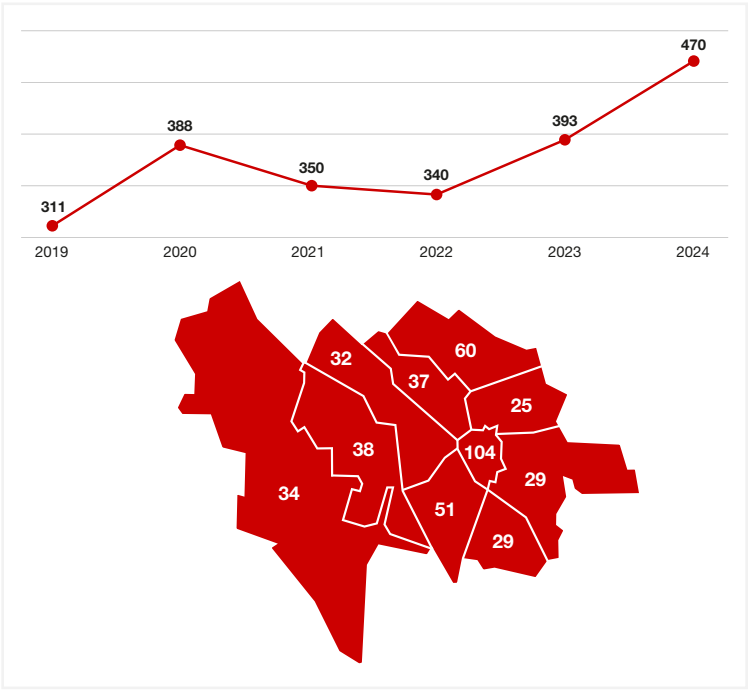

Omschrijving foto: Impressie brand bedrijfsgebouw Strijkviertel

Samen met stad voorbereiden op crises

Het aantal piketmeldingen dat bij het crisispiket van OOV is binnengekomen steeg in 2024 met bijna 20% ten opzichte van de twee voorgaande jaren.

Grafiek 3: Piketmeldingen per jaar

De meest voorkomende meldingen waren geweldsincidenten, branden, explosies, demonstraties en suïcides. Er waren drie GRIP-incidenten in Utrecht (vrijkomen nikkelpoeder bij IQatalyst, brand in bedrijfsgebouw Strijkviertel en een flatbrand aan de Tafelbergdreef). Dit zijn incidenten waarbij gecoördineerde inzet van hulpdiensten en van de gemeente nodig is.

Als gevolg van de klimaatverandering, energietransitie, geopolitieke spanningen en (hybride) oorlogsdreiging bereidden we ons verder voor op mogelijke situaties van maatschappelijke ontwrichting. Er is veel geïnvesteerd in het creëren van bewustwording (zowel bij medewerkers als bij partners), het aanpassen van crisisplannen, het opstellen van handelingsperspectieven en het organiseren van trainingen en oefeningen.

Loekie doet een onderzoekie:
"Waar moet ik heen als het luchtalarm gaat?".

In het najaar van 2024 is de landelijke aandacht voor het versterken van de weerbaarheid van de Nederlandse samenleving sterk toegenomen. Enerzijds naar aanleiding van waarschuwingen van hoogwaardigheids-bekleders van de NAVO en Defensie (Hybride oorlogsvoering neemt toe: 'Legt bommetje onder de samenleving'). Anderzijds door de Tweede Kamerbrief van 6 december 2024 over de weerbaarheidsopgave tegen militaire en hybride (oorlogs)dreigingen. Omdat Utrecht voorloper is rondom het versterken van veerkracht, droegen we bij aan diverse nationale en regionale bijeenkomsten, waaronder het congres Nationale Veiligheid over geopolitieke en hybride dreiging en het eerste congres Veerkrachtige Crisisbeheersing van het NIPV. We oefenden ook met een scenario grootschalige stroomuitval in de Benelux door sabotage en met het distribueren van nooddrinkwater.

Omschrijving foto: Oefening distributie nooddrinkwater

Op 11 november zond de NPO de documentaire Black-out uit, waar de gemeente Utrecht ook een bijdrage aan leverde.

De collegeretraite in het najaar stond in het teken van geopolitieke spanningen en hybride dreigingen. Met het stedelijk veiligheidsnetwerk, waarin de grote organisaties uit de stad vertegenwoordigd zijn, spraken we over de wijze waarop de huidige geopolitieke ontwikkelingen de maatschappelijke stabiliteit in Nederland beïnvloeden en hoe we met elkaar samenwerken in de voorbereiding op en tijdens crises.

2.3 Wat zien we gebeuren?

We zien de afgelopen jaren de spanningen in de samenleving toenemen. Het vraagt dan ook steeds meer inspanning om ervoor te zorgen dat de situatie in de stad veilig en leefbaar blijft en excessen te voorkomen. Dit lukt niet altijd. Bij demonstraties zien we soms de emoties bij voor- en tegenstanders flink oplopen en het afgelopen jaar heeft dit dan ook enkele keren geleid tot confrontaties en inzet van de Mobiele Eenheid van de politie.

We blijven ons inzetten om in verbinding te zijn met mensen in de stad om de vrijheid van meningsuiting ruim baan te geven, om ervoor te zorgen dat mensen in de stad zich veilig en verbonden voelen en om maatschappelijke spanningen en polarisatie te voorkomen.

Verder worden we in ons land voor het eerst in decennia geconfronteerd met toegenomen oorlogsdreiging. In de hiervoor genoemde kamerbrief van 6 december 2024 beschrijft het kabinet de dreiging en de opgave die dit met zich meebrengt. Ook de gemeente zal in samenwerking met bewoners, bedrijven en instellingen in de stad zich moeten voorbereiden op risico's die deze dreiging met zich meebrengt. Deze risico's zijn langduriger en grootschaliger dan de risico's waarop we ons tot nu toe hebben voorbereid. Zoals gezegd hebben we de eerste stappen in de voorbereiding gezet. Ook de komende jaren zullen we verder werken aan de opgave om de weerbaarheid en veerkracht in de stad te versterken.

3

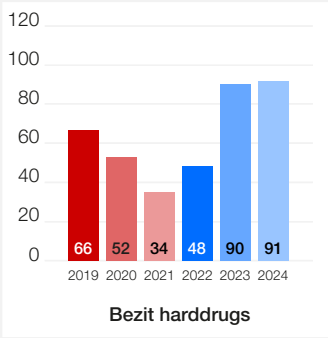
Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit

3.1 In het algemeen

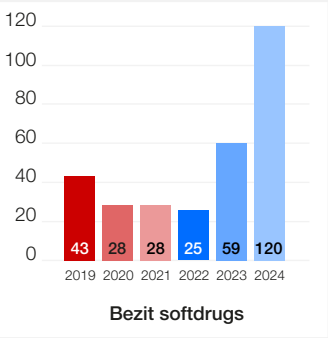
Utrecht speelt een centrale rol in de (inter)nationale cocaïnehandel. Geweld wordt niet geschuwd, beschietingen en explosies vinden ook in onze stad plaats. Het is onvoorstelbaar hoeveel geld er in deze wereld omgaat en met hoeveel ontwrichting dit gepaard kan gaan. Als stad moeten we weerbaarder worden tegen deze druk.

Uw raad heeft eind december 2021 de pijlers van de aanpak vastgesteld. Vanwege de grote zorgen over de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit in onze stad, startten we begin 2022 met de opbouw van een integrale aanpak met tientallen partners in het veiligheids-, zorg en sociaal domein. Dit in nauwe samenhang met de regionale samenwerkingsverbanden zorg- en veiligheidshuis en het

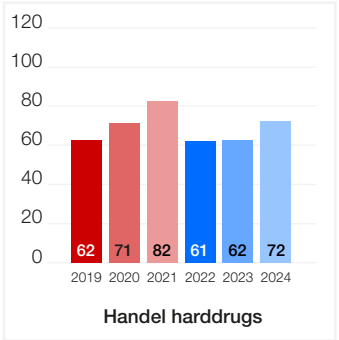
Grafiek 6: Aantal delicten bezit harddrugs in Utrecht (politie)

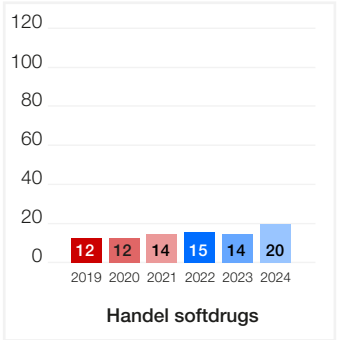
Grafiek 8: Aantal delicten bezit softdrugs in Utrecht (politie)

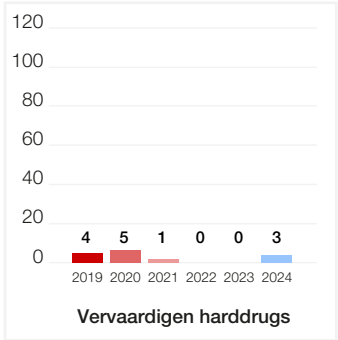
Grafiek 4: Aantal delicten handel harddrugs in Utrecht (politie)

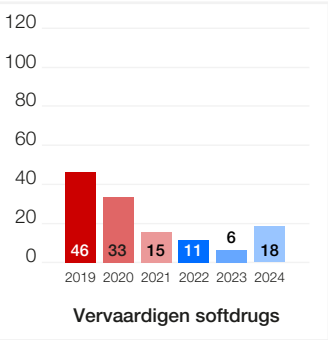
Grafiek 5: Aantal delicten handel softdrugs in Utrecht (politie)

Grafiek 7: Aantal delicten vervaardigen harddrugs in Utrecht (politie)

Grafiek 9: Aantal delicten vervaardigen softdrugs in Utrecht (politie)

RIEC (Regionale Informatie en Expertisecentrum voor georganiseerde criminaliteit). Onze integrale aanpak in Utrecht heeft als belangrijkste uitgangspunt de titel van de nota: grenzen stellen en perspectief bieden (GSPB). ‘Grenzen stellen en perspectief bieden’ gaan hand in hand, ze zijn beiden nodig om criminaliteit duurzaam te doorbreken.

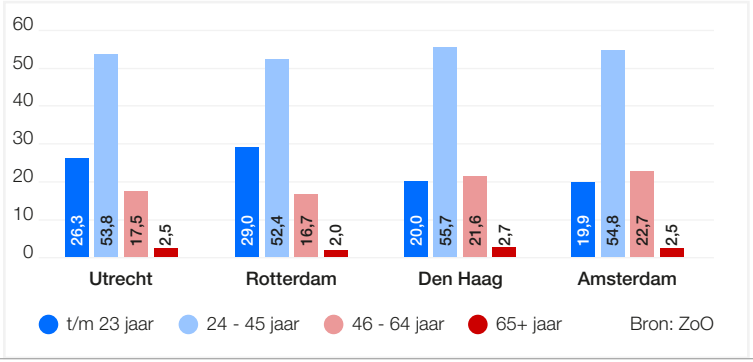
Het aantal drugsdelicten in Utrecht steeg dit jaar licht in vergelijking met 2023. De schatting straatwaarde laat een lichte daling zien ten opzichte van 2023. In de vergelijking van het rioolwateronderzoek met vorig jaar (2023) moet worden meegenomen dat de meting dit jaar voor het eerst inclusief Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern is.

Afbeelding 4: Analyse drugsgebruik in Utrecht o.b.v. rioolwatermetingen (2024)
Inclusief Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern

Cocaïne	Cannabis
€ 56.248 straatwaarde per dag.	€ 52.854 straatwaarde per dag.
€ 20.530.647 straatwaarde per jaar in 2024.	€ 19.291.648 straatwaarde per jaar in 2024.

Bron: KWR

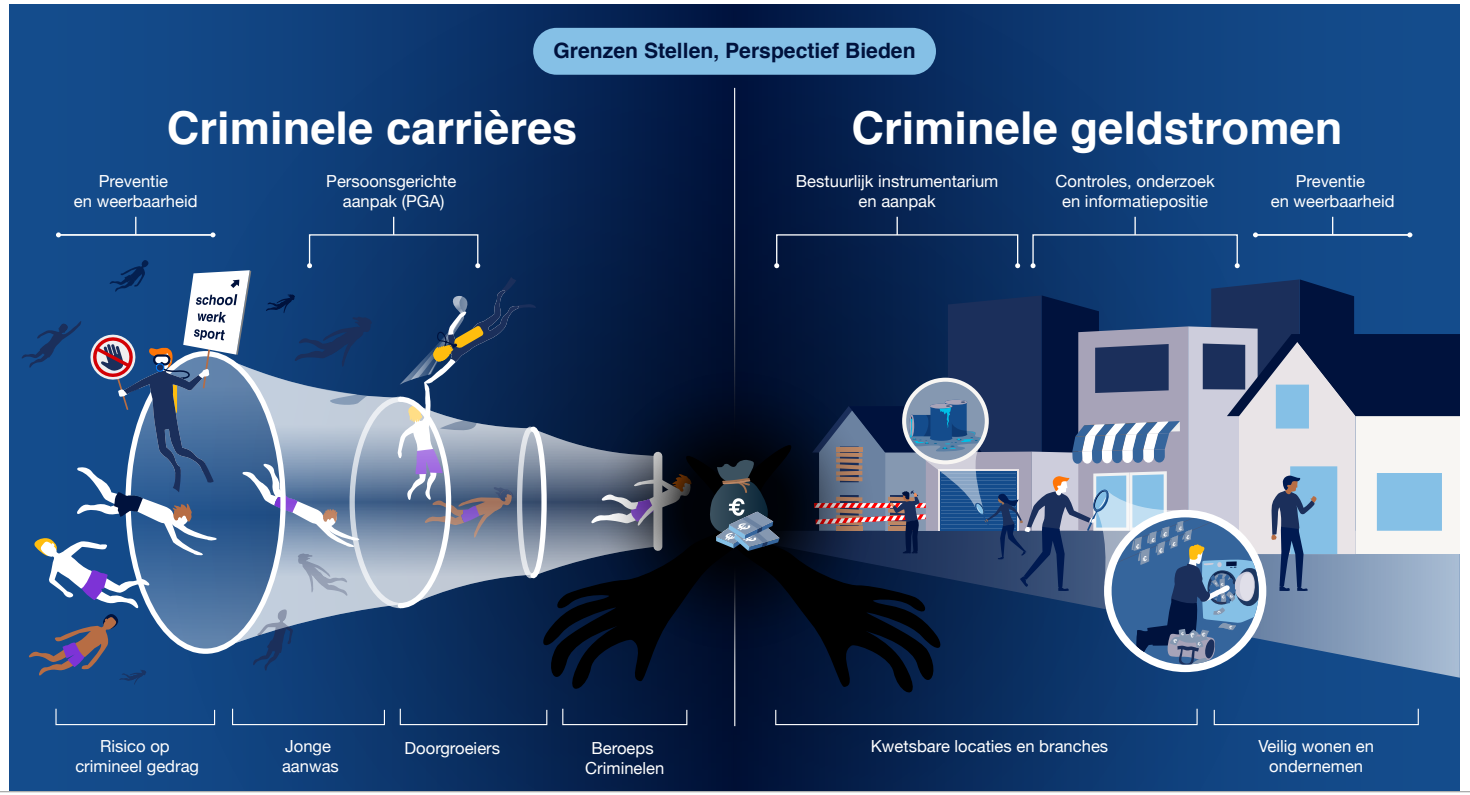
Grafiek 10: Verdachten vervaardiging van soft- en/of hard-drugs en de handel in harddrugs in percentages in G4 (2022)

Na Rotterdam heeft Utrecht van de G4 het hoogste percentage jonge verdachten van handel in drugs. Dit percentage is voor Utrecht wel gedaald van 39% in 2020 naar 26,3% in 2022. Of de problematiek ook daadwerkelijk is afgenomen, vraagt meer onderzoek. Politieregistraties van drugshandel zijn sterk afhankelijk van de inzet van (gebiedsgerichte) handhavings- en recherchecapaciteit. Aanvullend hierop geeft de politie aan het beeld te hebben dat jonge verdachten van drugshandel zich steeds meer bezighouden met andere lucratieve vormen van georganiseerde criminaliteit, zoals bankhelpdeskfraude of explosies.

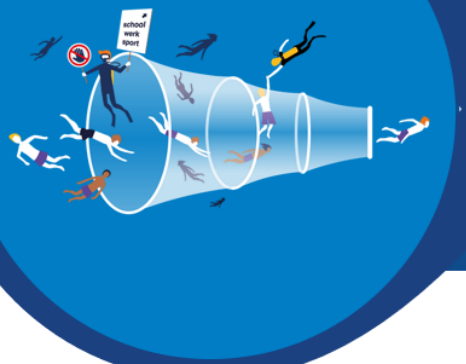
In 2024 waren er 39 explosies in Utrecht. Een significante stijging ten opzichte van de 21 in 2023. Met onze integrale aanpak willen we onze straten veiliger maken, de toekomst van onze jeugd beschermen en drugscriminaliteit in onze gemeente verminderen. Dit is geen makkelijke opgave en vraagt een lange adem. Ook in 2024 werkten we, samen met tal van partners, onverminderd hard verder aan het behoeden van onze jongeren voor een carrière in de misdaad, het verstoren en waar mogelijk aanpakken van criminele activiteiten en aan het weerbaarder maken van onze inwoners en ondernemers.

De aanpak is gestoeld op twee pijlers: het doorbreken van criminele carrières (voorkomen jonge aanwas en voorkomen doorgroei in criminaliteit) en het doorbreken van criminele geldstromen.

Afbeelding 5: Grenzen stellen, perspectief bieden
Meerjarige aanpak tegen de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit

Doorbreken Criminele carrières

Kernwaarden

- Grenzen stellen en perspectief bieden gaan hand in hand
- Gelijktijdige focus met partners
- Samen met de stad
- Inzetten op motivatie
- Weerbaarheid versterken

Doorbreken Criminele geldstromen

Aanpak

- Focus op jonge aanwas, doorgroeiers en criminele families
- Personen in kaart brengen
- Intensieve persoonsgerichte aanpak, vasthouden en niet loslaten

Interventies

- Extra inzet jongerenwerk
- Werk, sport, opleiding
- Multidisciplinair Toezichtteam met o.a. reclassering
- Jeugdagenten

Aanpak

- Onderzoek naar criminele verdienmodellen
- Gefocuste inzet kwetsbare gebieden
- Nieuwe allianties aangaan
- Zichtbaar en gericht bestuurlijk optreden

Interventies

- Pilot Rabobank
- Onderzoek verdachte transacties
- Knock & Talk gesprekken
- Voorlichting en training weerbaarheid en meldingsbereidheid
- Controles en handhaving bij probleempanden en bedrijven

Niet alleen in Utrecht, ook landelijk is volop aandacht voor het tegengaan van drugsgerelateerde criminaliteit. Landelijk is hiervoor het programma Preventie met Gezag (PmG) opgezet. Hieruit wordt onder andere de gemeente Utrecht financieel ondersteund bij deze opgave, en hier vindt ook kennisontwikkeling op gezamenlijke thema's plaats (zoals op school en veiligheid, criminele families, en specialistisch jeugdwerk).

In deze voortgangsrapportage maken we een selectie van GSPB-onderwerpen die we onder de aandacht willen brengen. Eerst informeren we over een aantal ontwikkelingen. Vervolgens gaan we nader in op de voortgang binnen de pijler criminele carrières en de pijler criminele geldstromen. Tot slot informeren we over de tussentijdse evaluatie van de aanpak eind 2025.

3.2 Actuele ontwikkelingen

Aanpak plofkraken

Vanuit crimineel perspectief is het plegen van plofkraken lucratief, omdat er veel geld mee kan worden verdiend. Maatschappelijk gezien werkt het fenomeen plofkraken zeer ontwrichtend op de leefbaarheid en veiligheid van wijken en bewoners. Met name in Utrecht zijn netwerken actief, die in vooral Duitsland plofkraken plegen. Vanuit een brede aanpak plofkrakers zijn we bezig deze daders beter in beeld te krijgen en te voorkomen dat mensen beginnen met deze criminele activiteiten. Dit doen we door het criminele verdienmodel te verstoren én in te zetten op de plegers. Als een plofkraker in detentie zit, maken we afspraken over hoe we daar vanuit de gemeente en onze samenwerkingspartners mee omgaan. Het uitgangspunt is om in contact te blijven en aan de slag te gaan met het voorbereiden op terugkeer. Daarmee willen we voorkomen dat ze in hun oude gedrag terugvallen. Hoe de aanpak van plofkrakers in de praktijk werkt, is terug te zien in de Reportage Een Vandaag.

Het plegen van plofkraken heeft een aanzuigende werking op jongeren. Criminelen benaderen jongeren actief om mee te doen. Vaak zijn dit jongeren in een kwetsbare situatie. Vuurwerk en explosieven worden opgeslagen in huizen en garageboxen, wat zorgt voor risico's voor omwonenden. Ze rijden levensgevaarlijk hard met Duitse huurauto's over Nederlandse en Duitse wegen. Bij het plegen van plofkraken worden vaak technische hulpmiddelen gebruikt, zoals locatiebepalingsapparatuur, waaronder bakens, en spionageproducten, bijvoorbeeld verborgen camera's. Ze doen aan witwassen, maken misbruik van bonafide ondernemers en gebruiken de buit om zich in te kopen in de harde drugswereld. De gemeente werkt in de aanpak nauw samen met OM, politie en andere partners binnen de samenwerkingsverbanden van het RIEC en het Zorg- en Veiligheidshuis. Dat doen we als één overheid. We stellen grenzen en bieden perspectief. Een aanpak die een lange adem nodig heeft.

Aanpak plofkraken

Gezamenlijke aanpak plofkraken werpt zijn vruchten af

> "Utrecht steekt tijd en moeite in opgepakte plofkrakers, en dat heeft effect: 'Ze maken andere keuzes".

Garageboxen zijn aantrekkelijke plekken voor het verbergen van materialen voor het plegen van plofkraken. Daarom voert de gemeente samen met partners regelmatig en met succes controles uit. Zo troffen we bij een dergelijke controle explosieven-pakketten en gestolen auto's aan. "Herhaalde aandacht en het verstoren van het 'bedrijfsproces" plofkraken helpt," ziet ook Henriëtte van Ooijen, officier van justitie voor de aanpak plofkraken. Er zitten behoorlijk wat Utrechtse plofkrakers vast in zowel Nederland als Duitsland. Cijfers laten zien dat het aantal gepleegde plofkraken vlak over de grens van Duitsland flink zijn afgenomen in 2024. Hoewel we tegelijkertijd ook een verplaatsing zien naar andere gebieden. Daar is aandacht voor. De intensieve samenwerking en begeleiding waar het gaat om Utrechtse plofkrakers is onderdeel van de gezamenlijke Utrechtse aanpak plofkraken. Er wordt veel geïnvesteerd in contact met (ex) gedetineerde plofkakers om een plan te maken om hen een beter perspectief na detentie te bieden. Weg uit de criminaliteit. Eén van de betrokken politierechercheurs zegt over de aanpak: "Na bijna twee jaar kun je wel zeggen dat deze manier van samenwerken bevalt en veel beter past bij een aanpak die op lange termijn effect heeft. Maar we zijn er nog niet, we blijven verbeteren en innoveren, net als criminelen."
Lees meer: Gezamenlijke aanpak plofkraken werpt zijn vruchten af.

Uitgelicht

Een toekomstperspectief zonder criminaliteit

Na je vrijlating terugkeren in het criminele circuit? Of een intensief begeleidingstraject volgen om dat te voorkomen en weer deel te nemen aan de maatschappij? De vroegere plofkraker M. koos na een celstraf van vier jaar voor dat laatste. “Ik ben blij dat ik de kans heb gekregen om weer op het rechte pad te komen.”

M. is jong, 24 nog maar. Je kan bijna niet geloven dat hij een kleine tien jaar geleden al kluizen weghaalde bij filialen van de Jumbo en de Plus. Op zijn zeventiende leert hij hoe je een plofkraak pleegt. Daar is niet zo heel veel voor nodig, weet hij: een gasfles, een snelle auto, een chauffeur en een goedgevulde geldautomaat, dat zijn de belangrijkste ingrediënten. “Geld was alles voor mij,” vertelt hij. “Ik dacht alleen maar aan mijn zakken vullen.”

Tunnelvisie

Die gedachte komt niet uit de lucht vallen, M. heeft meerdere redenen voor zijn tunnelvisie. Een veilige thuishaven ontbreekt. Zijn vader kampt met een posttraumatische stressstoornis en de twee zijn als water en vuur, botsen vaker frontaal. In gezelschap van vrienden uit de buurt is het leven beter. Chillen, blowen, muziek luisteren. Maar de verhalen over discriminatie en ongelijkheid die hij van zijn vrienden hoort, maken M. duidelijk dat de maatschappij niet bepaald op hem zit te wachten. “Een oudere vriend stuurde twee precies dezelfde sollicitatiemails: eentje met een Nederlandse naam, de andere met een Marokkaanse. Alleen de zogenaamde Nederlander kreeg een uitnodiging om te komen praten. En die verhalen bleef ik maar horen, daardoor kreeg ik het gevoel kansloos te zijn voor een goede baan en mijn zelfbeeld werd alsmaar negatiever.”

Criminele circuit

Het alternatief lonkt steeds nadrukkelijker: met weinig inspanningen veel geld maken in het criminele circuit. Niet als een sukkeltje voor de kruimels gaan, maar als een raket voor de taart. Dat doet M. dus, en een poos neemt hij het er goed van. Totdat hij in Duitsland na een plofkraak tegen de lamp loopt en een celstraf aan zijn broek krijgt. In de gevangenis ontdekt hij hoe moeilijk het is om buiten het criminele circuit te blijven. “Via via vroegen jongens die ik kende om tips voor plofkraken en of ik weer mee kon doen na mijn vrijlating.” Op een dag staat P. voor zijn neus, Re-integratieofficier (RIO) bij de afdeling Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Utrecht. M. is niet enthousiast, maar de RIO weet hem over te halen om vijf minuten te luisteren naar zijn aanbod: het volgen van een intensief begeleidingstraject waarmee M. na zijn vrijlating de kans krijgt een nieuw bestaan op te bouwen.

Lijst met eigenschappen

M. houdt de boot af en de RIO vertrekt zonder toezegging. Maar zijn bezoek zet M. aan het denken. “Ik ging onder meer een lijstje maken met positieve en negatieve eigenschappen van mezelf… Met de positieve was ik snel klaar. Toen heb ik P. gebeld en gezegd dat ik wilde meewerken.”

Eenmaal buiten moet M. helemaal opnieuw beginnen, of het nou om een opleiding gaat, het krijgen van een uitkering of het vinden van werk. Je merkt hoe hij zijn stinkende best doet, hoe hij van instantie naar instantie gaat om weer in het systeem te passen, hoe vermoeid hij is, hoe hij het er soms bij laat zitten en hoe P. hem dan toespreekt. “Het moeilijkste was dat ik geen plek voor mezelf had en vaak bij vrienden of kennissen overnachtte. Daar hoorde ik dan weer verhalen over kraken die veel geld hadden opgeleverd en dacht ik: misschien had ik toch mee moeten gaan.”

Steun en toeverlaat

De ervaren RIO is zijn steun en toeverlaat. “Ik ken het hardnekkige gedragspatroon van jongens in het criminele circuit, dat voortkomt uit hun minderwaardigheidsgevoel,” zegt de begeleider. “Het draait allemaal om de vraag wie je bent en wilt zijn, daarom zijn bezigheden die voor zingeving zorgen belangrijk en ik probeer daar als begeleider een steentje aan bij te dragen.”

De RIO is dag en nacht bereikbaar, zeven dagen per week. M. hoeft maar te bellen en P. rijdt als dat nodig is direct naar hem toe. “Ik heb vertrouwen in hem, maar iedere tegenslag kan voor een terugval zorgen, dus snel handelen is belangrijk.” Dat was ook een keer heel hard nodig toen de vrienden van M. hem probeerden over te halen om ‘weer mee te doen met een plofkraak’. M. heeft direct naar de RIO gebeld toen dit gaande was en had dat nodig om sterk te blijven en niet met hen mee te gaan.

Ambassadeur

Met M. gaat het goed. Hij heeft inmiddels een woning, zo belangrijk voor stabiliteit. Sinds kort heeft hij ook een Verklaring Omtrent het Gedrag, een belangrijke voorwaarde voor hem om aan de slag te kunnen gaan met het werk dat M. wil gaan doen. En M. heeft inmiddels ook een vriendin. De RIO: “Ik zie van dichtbij de vooruitgang. Hij is een voorbeeld voor de jongeren in zijn omgeving, gaat als ambassadeur over zijn ervaringen vertellen op scholen en werkt aan een podcast. M. komt van ver, ik ben trots op hem.”

Wat deden we?

- Vanuit de gemeente worden nu ongeveer 50 personen begeleid die eerder in aanraking zijn gekomen met politie en justitie voor het plegen van een plofkraak. Zij krijgen ondersteuning tijdens hun detentieperiode, bij het regelen van praktische zaken, zoals het tijdelijk (opzeggen) van lopende abonnementen om te voorkomen dat schulden verder oplopen, het starten van een opleiding of werk en het vinden van huisvesting.
- Uw raad stemde tijdens de raadsvergadering van 27 januari 2025 – en als eerste gemeente in Nederland – in met het opnemen van een nieuw artikel in de APV, waarbij kan worden opgetreden tegen het gebruik van technische hulpmiddelen, zoals bakens, bij het plegen en voorbereiden van plofkraken
- Afgelopen jaar werden met verschillende partners integrale garageboxacties gehouden, waarbij o.a. explosieven en drugs zijn aangetroffen. Dit heeft geleid tot sluiting van een aantal garageboxen door de burgemeester. Het AD heeft hierover een artikel gepubliceerd.
- Voor de plofkrakers die uit onze stad komen, nemen de gemeente en samenwerkingspartners hun verantwoordelijkheid richting de Duitse autoriteiten. We delen actief onze kennis en expertise op gebied van repressie en preventie met andere regio's in Duitsland, zoals Noordrijn-Westfalen.
- Om het straf- en detentieproces van Utrechtse plofkrakers in Duitsland te volgen, zijn er belemmeringen vanuit wet- en regelgeving. We onderzoeken mogelijkheden om meer zicht te krijgen (informatie-uitwisseling) op de strafoplegging en de detentieduur in Duitsland.

Tabel 1: Plofkraken
Bijna alle plofkraken door Nederlandse verdachten hebben plaatsgevonden in Duitsland.

Plofkraken	2023	2024
Nederlandse verdachten totaal aangehouden voor plofkraken	135	96
Aantal verdachten uit Midden-Nederland	5	32
Aantal verdachten met een woon- of verblijfplaats in Utrecht	39	16

Debat over kwalitatief goede interventies

Het afgelopen jaar is landelijk veel debat geweest over de effectiviteit van interventies om jeugdcriminaliteit te voorkomen en tegen te gaan. Het 'Landelijk kwaliteitskader effectieve jeugdinterventies voor preventie van jeugdcriminaliteit' was hier onder andere de aanleiding voor.
De gemeente Utrecht stond samen met bijna alle andere gemeenten die deelnemen aan het landelijke programma Preventie met Gezag (PmG) op het standpunt dat alle interventies die worden ingezet zoveel mogelijk beproefde en wetenschappelijk onderbouwde interventies zijn. Waar dat niet mogelijk is, zorgen we altijd dat interventies (tussentijds) worden getoetst aan recent onderzoek. Kennis over werkzame onderdelen over risico- en beschermende factoren voor afglijden in criminaliteit wordt hierin verwerkt.

De gemeente Utrecht kijkt ook naar de lokale behoefte en ervaring. Dat betekent dat niet altijd op voorhand al onderzoek is gedaan naar effectiviteit. Er zijn tot dusver nog te weinig evidence based interventies ontwikkeld of beschikbaar. Daarom vraagt dit om verantwoorde innovatie. Daarbij is het niet alleen belangrijk doorwrocht beleid te maken op wat werkt, maar ook vooral om de uitvoering te verbeteren en te versterken wie werkt. Een voorbeeld is het traject dat we samen met Colosseum Gym ontwikkelden en nu doorontwikkelen. Een ander voorbeeld zijn de preventieve interventies die we op scholen aanbieden. Met partners, waaronder Halt en JoU, zetten we een kwaliteitsslag in door relevante wetenschappelijke aanbevelingen over effectiviteit én inzichten uit de praktijk te vertalen naar het Utrechtse aanbod. Later in deze rapportage lichten we dit verder toe.

Ondermijning in de Zorg

Dat georganiseerde criminaliteit ook in de zorg verweven zit, werd duidelijk uit het Eenheidsondermijningsbeeld van de politie Midden-Nederland en verschillende voorbeelden die afgelopen jaar in de media verschenen. De gevolgen van ondermijning in de zorg zijn schrijnend; er gaan veel zorggelden verloren zonder dat de juiste zorg geleverd wordt en mensen die zorgbehoevend zijn krijgen dus deze benodigde zorg niet. Kwetsbare doelgroepen als ouderen, gehandicapten of jongeren worden onbekwaam behandeld. Voorbeelden zijn verkeerd handelen bij fixaties, verkeerd reageren in noodsituaties en fouten maken in het toedienen van medicatie. Hierdoor ontstonden meermaals risicovolle situaties. Er waren ook misstanden, zoals pesten en treiteren van cliënten.

In onze stad speelde bijvoorbeeld onlangs een voorbeeld van een onderzoek in relatie tot zorgfraude waar bij een instap een grote hoeveelheid harddrugs werd aangetroffen. Dit leidde tot een sluiting van de burgemeester, maar laat ook de verwevenheid van criminele netwerken in drugshandel en de zorg zien. In het kader van de aanpak plofkraken zien we een link tussen deze vorm van criminaliteit en criminelen die een zorgbedrijf oprichten. Bij partners zijn zorgen over banden tussen criminelen en bemiddelingsbureaus en signalen dat kwetsbare doelgroepen, zoals jongeren maar ook vreemdelingen, geronseld worden voor criminele activiteiten. Er zijn signalen dat geld wordt witgewassen door ongediplomeerde zorgmedewerkers zwart uit te betalen en werden eind januari 2025 verdachten aangehouden vanwege verdenking van het witwassen van 1 miljoen euro aan zorggelden.

De zorgsector blijkt daarmee een interessante sector waar steeds meer criminele inmenging is. Dat komt doordat criminelen merken dat

er snel geld verdiend kan worden, dat het oprichten van zorgbedrijven de mogelijkheid biedt om crimineel verdiend geld van bijvoorbeeld drugshandel wit te wassen en dat werken met kwetsbare jongeren de gelegenheid biedt om deze jongeren te ronselen voor criminele activiteiten, bijvoorbeeld het uithalen van drugs uit containers in de haven van Rotterdam. Criminele ZZP'ers verklaren in de rechtbank dat ze hun leven hebben gebeterd en iets willen terugdoen voor de maatschappij. Vanuit de aanpak zorgfraude gaat veel aandacht naar op een juiste manier besteden van zorggelden, maar de aanpak van ondermijning in de zorg is breder. Het gaat over de verwevenheid van criminele netwerken in de volledige zorgketen. Van het toetreden tot zorg met valse certificaten en kwalificaties, tot het niet/slecht leveren van zorg en hier veel geld mee verdienen. Van het onbedoeld faciliteren van criminele activiteiten middels subsidies en vastgoedtransacties, tot het misbruik van het zorgsysteem als witwasconstructie. Criminele netwerken maken in de volle breedte dankbaar gebruik van de weeffouten in het complexe zorgsysteem. Daarom maakt burgemeester Dijksma de problematiek rondom ondermijning in de zorg landelijk bespreekbaar. Samen met ministeries en andere partners zijn we in gesprek en over concrete acties die we doen om deze problemen aan te pakken. Als gemeente hebben we een belangrijke rol op het gebied van zorg. Ook in 2025 brengen we in kaart waar we als gemeente kunnen bijdragen om misstanden in de zorgsector te voorkomen.

In een groot onderzoek door onder meer de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) naar malafide bemiddelingsbureaus in de zorg, zijn bij één bureau ruim 60 zzp'ers gevonden die zonder juiste papieren in de zorg werkten. Lees verder in dit nieuwsbericht: Uitzendbureau stuurde zzp'ers met vals diploma de zorg in, 15 aangiftes.

Bericht Openbaar Ministerie:
Bedrag van 1,5 miljoen witgewassen met zorgfraude: OM eist 22 maanden, 23-10-2024.

Vergunningplicht Bedrijventerrein Nieuw Overvecht (BTNO)

Op basis van een uitgebreide bestuurlijke rapportage wees de burgemeester in april 2022 de autobranche op BTNO aan voor een vergunningplicht. Deze maatregel is in 2024 geëvalueerd en de conclusie is dat er stappen zijn gezet in de goede richting voor wat betreft veiligheid en leefbaarheid. Er zijn ondernemers vertrokken, uit eigen beweging of na het stoppen van de vergunningprocedure. Er is minder openbare ordeproblematiek en ook de ervaringen van de meeste ondernemers zijn positief. Tegelijkertijd zijn er nog teveel zorgen over de kwetsbaarheid van het gebied en de mensen die er werken of komen en zijn er aanwijzingen van criminele inmenging op het bedrijventerrein. Daarom is de burgemeester voornemens om het aanwijzingsbesluit voor de vergunningplicht te verlengen en zo de vergunningplicht te borgen in de bredere aanpak die eveneens wordt voortgezet in het gebied. De raad is hierover geïnformeerd via deze brief op 21 november 2024. Hierin valt verder te lezen dat we ook andere stappen zetten om gezamenlijk de leefbaarheid, veiligheid en het ondernemersklimaat te verbeteren op het bedrijventerrein.

Eerste beeld van de effecten en ervaringen - Met deze evaluatie zijn de eerste resultaten in kaart gebracht. Dit is gedaan door een eigen informatiebeeld, een informatierapport van de politie en een ervaringsonderzoek van een onafhankelijk adviesbureau. Uit ervaringsonderzoek van een onafhankelijk adviesbureau is eén van de uitkomsten dat ondernemers zich – voorzichtig – positief uiten over de vergunningplicht en gunstige veranderingen zien.

Praktijkverhaal:
Vergunningplicht autobedrijven Bedrijventerrein Nieuw Overvecht werkt
Op Bedrijventerrein Nieuw Overvecht (BTNO) werden in 2024 de positieve effecten merkbaar van de vergunningplicht voor autobedrijven. Deze bestuurlijke maatregel is sinds 2022 van kracht. De politie en gemeente zien dat er minder misstanden zijn op het bedrijventerrein. Dit blijkt ook uit de evaluatie door DSP-groep van de vergunningplicht. Voor dit onderzoek organiseerden we onder andere drie bijeenkomsten met ondernemers en leden van Ondernemersvereniging Nieuw Overvecht en Keurmerk Veilig Ondernemen. Ondernemers geven aan dat de vergunningplicht het ondernemersklimaat op BTNO heeft verbeterd door een eerlijker speelveld te creëren, doordat malafide bedrijven worden geweerd. Bijna 80% van de ondernemers steunt een verlenging van de vergunningplicht. Om de veiligheid en leefbaarheid in het gebied verder te vergroten, richtten we onze inzet en communicatie in 2024 ook op het weerbaarder maken van ondernemers, werknemers en vastgoedeigenaren. We stimuleren mensen vooral melding te doen van verdachte of illegale situaties. We werken daarbij samen met Meld Misdaad Anoniem.

> *“Criminele ondernemers krijgen de vergunning niet. Sommige garages doen aan witwassen – dat is niet goed. Dus het zorgt voor veiligheid.”*
>
> *“Ik had liever gehad dat er iemand langs kwam, mij uitlegde wat er nodig is qua stukken, mij een termijn had gegeven, dan had ik alles in één keer kunnen leveren en was het veel sneller gegaan.”*
>
> *“Nu het er is zou het zonde zijn als hij zo snel weer wordt beëindigd, maar ik vind eigenlijk dat het voor alle bedrijven moet gelden.”*

Lees meer: Vergunningplicht autobedrijven Bedrijventerrein Nieuw Overvecht werkt

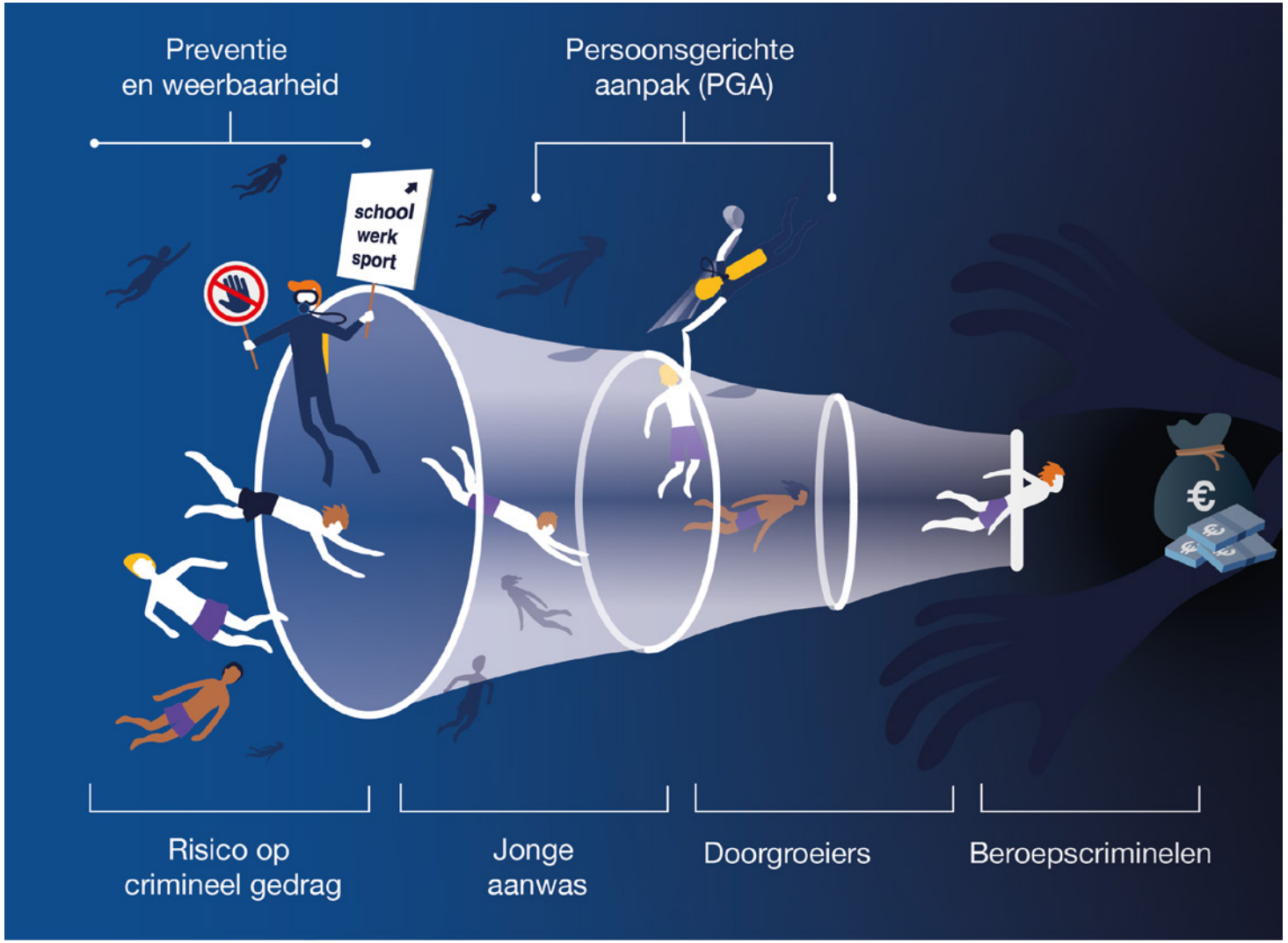
Ervaringen delen over Grenzen Stellen, Perspectief Bieden

De ervaringen die Utrecht de afgelopen jaren op deed met de integrale aanpak van drugscriminaliteit deelden we met professionals binnen en buiten de stad. In 2024 waren we gaststad voor het landelijke SBO-congres ‘Ondermijning en georganiseerde criminaliteit’. Op 18 september deelden we in het Spoorwegmuseum met ruim 240 vakgenoten onze aanpak van ondermijnende criminaliteit met ons programma Grenzen Stellen, Perspectief Bieden. We namen de congresbezoekers met inspirerende presentaties mee in lopende projecten binnen de pijlers criminele carrières en criminele geldstromen. Op de tweede congresdag lieten we de praktijk zien tijdens bezoeken op locatie aan de Amsterdamsestraatweg en Bedrijventerrein Nieuw Overvecht. We bezochten de ASW hub/ De Straatmakers, Colosseum Gym en 030Office.

Tijdens dit congres is een podcast gemaakt, waarin we vertellen wat vernieuwend en krachtig is aan de Utrechtse aanpak. Zoals het samenwerken met een veelheid aan partners. Of hoe wij bij de preventiekant niet alleen inzetten op zorg, dagbesteding, huisvesting en voorkomen dat iemand crimineel wordt, maar ook op het behoeden van jongeren/ jongvolwassen die al een beetje in ‘de fuik’ van criminele organisaties aan het zwemmen zijn. Jongeren waarvan wij denken dat wij ze met vereende krachten uit de fuik kunnen trekken. Beluister deze podcast.

3.3 Pijler doorbreken criminele carrières

Wat deden we?

Samen met onze samenwerkingspartners en het Zorg- en Veiligheidshuis regio Utrecht (ZVHRU) zetten we gezamenlijk in op doorgroeiers in criminaliteit en justitiabelen met een hoog veiligheids-risico. In deze aanpak werken we enkele thema's nog verder uit, zoals veiligheid voor onze medewerkers, risicotaxatie- en duiding en handelingsperspectief. Denk daarbij bijvoorbeeld aan wat voor werk of dagbesteding we deze doelgroep kunnen bieden.

Na een zorgvuldige voorbereiding ging in 2024 de uitvoering van de aanpak Ernstig Overlastgevende en Criminele Families (EOCF) van start. Met deze aanpak willen we crimineel gedrag van families verstoren, overlast verminderen en voorkomen dat dit gedrag overgedragen wordt aan kinderen en kleinkinderen. Dit gebeurt door een stedelijk team van veiligheids- en zorgpartners in het ZVHRU. Het team richt zich in de beginfase op een pilotfamilie, verspreid in verschillende wijken van de stad. Het is een lerende aanpak waarin we werkenderwijs ontdekken op welke manier we op basis van integrale plannen en scenario's grenzen kunnen stellen aan crimineel gedrag en perspectief kunnen bieden binnen gesloten familienetwerken. We liepen in de uitvoering tegen de grenzen van de regelgeving rondom het uitwisselen van persoonsgegevens aan en werkten daarom op basis van individuele plannen van aanpak. We verwachten met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet Gegevensdeling echter meer ruimte te krijgen voor een meer familiesystemische benadering. De lessen uit de praktijk gebruiken we om een methodische aanpak te ontwikkelen op het integraal werken met gesloten familienetwerken. Landelijk participeren we in een lerend netwerk met gemeenten die ook een vergelijkbare aanpak ontwikkelen.

Wat zien we gebeuren?

We hebben in onze aanpak niet alleen met jonge aanwas te maken. Er zijn ook jongeren die verder in de fuik raken, doorgroeien in criminaliteit en die tot de georganiseerde misdaad gaan behoren. Soms schuwen ze daarbij het toepassen van ernstig geweld niet. Ze vormen een hoog risico voor de veiligheid vanwege het netwerk waar ze toe behoren, de verhardheid in hun gedrag en de mate van geweld die ze zijn bereid om te gebruiken. Daar komt bij dat ze ook de beschikking hebben over macht, geld en middelen om tot extreem geweld en liquidatie over te gaan.

In de regio Utrecht hebben we te maken met een aantal kopstukken uit de georganiseerde misdaad die momenteel vastzitten (bijvoorbeeld vanuit de strafzaak Marengo en 26Koper). Deze 'doorgroeiers' komen op enig moment weer vrij. Daar krijgen we als gemeente ook de detentiemeldingen van. Er zijn regelmatig zorgen over de (aanstaande) terugkeer van deze justitiabelen met een hoog veiligheidsrisico in de samenleving. Daarom ontwikkelen we samen met onze samenwerkingspartners en het Zorg- en Veiligheidshuis hier een werkwijze voor.

Preventie en weerbaarheid

Wat deden we?

In september startte de pilot 'Vroegsignalering en Preventieve aanpak'. Het project richt zich op het in de praktijk ontwikkelen van een aanpak voor kinderen in de basisschoolleeftijd met een risicovolle ontwikkeling. Zij hebben een extra steun in de rug nodig voor een goede toekomst. De pilot vindt plaats in de wijk Overvecht en wordt uitgevoerd door het Buurtteam Jeugd & Gezin, in samenwerking met Spoor030 (specialistische jeugdzorg). Belangrijkste partners in het project zijn de basisscholen in Overvecht, de politie en het jongerenwerk Utrecht (JoU). De verwachting is dat jaarlijks 30 kinderen en hun ouders/verzorgers ondersteuning krijgen vanuit de pilot. EPIC, een landelijk onderzoeksconsortium, doet actieonderzoek naar de implementatie en het gebruik van de screener binnen dit project. De nieuwe inzichten worden gebruikt om passende behandelmethoden voor kinderen, hun ouders/verzorgers en hun gezin te ontwikkelen.

De gemeente heeft in 2024 een ronde gemaakt langs 17 VO-scholen, 4 MBO-instellingen, 2 grote onderwijskoepels voor VO en partnerorganisaties. Dit gebeurde in het kader van de evaluatie van het convenant 'Veilig in en om school in Utrecht'. Ook vanuit de actualiteit was er aanleiding voor deze gesprekken, zoals de zorgen over de jeugd- en drugscriminaliteit in en rond scholen en de vraag in hoeverre scholen zich daarvan bewust zijn en ook adequaat mee om kunnen gaan, en een aantal incidenten op Utrechtse scholen (zoals online dreigementen, dreigende situaties en aanwezigheid van (nep)vuurwapens).

In de gesprekken met scholen en samenwerkingspartners hebben we de actuele situatie en behoefte van scholen opgehaald op het brede terrein van veiligheid. We zien dat sociale veiligheid, incidenten en signalen van jeugdcriminaliteit in scholen nauw met elkaar samenhangen. De belangrijkste onderwerpen die scholen en bovengenoemde partners benoemen, zijn het verhogen van de deskundigheid in het onderwijs op het signaleren, begeleiden en melden van risicoleerlingen en jeugdcriminaliteit, werken aan korte lijnen en een goede samenwerking met (veiligheids)partners (Politie, JoU en Halt) en een kwalitatief aanbod van interventies en instrumenten voor criminaliteitspreventie, begeleiding en ondersteuning.

In 2025 starten we met een pilot School en Veiligheid, waarin ruimte is voor drie scholen (VO en MBO) om deel te nemen. De pilot zal zich richten op een betere signalering en begeleiding van risicoleerlingen en leerlingen die al in de criminaliteit zitten.

In 2024 hebben we een handelingskader voor omgaan met incidenten opgesteld voor het onderwijs, en een table top georganiseerd met schoolbesturen over handelen in crisissituaties.

In samenwerking met HALT is er een jongerenrechtbank georganiseerd op een school in Vleuten-De Meern, één van de focuswijken van GSPB. Met een tweede school zijn we verkennende gesprekken aan het voeren.

Wat zien we gebeuren?
Vanuit GSPB is een uitgebreid lesaanbod ‘veilig en weerbaar’ voor leerlingen en docenten beschikbaar, met als doel kinderen en jongeren sterk en weerbaar te maken tegen drugs- en online criminaliteit. Scholen door de hele stad hebben lessen en andere interventies ingezet (zie ook onderstaande kaart). Het aanbod van de lessen is voornamelijk klassikaal, maar er zijn ook preventieve interventies voor risicoleerlingen toegevoegd. Hierbij willen we zoveel mogelijk vraaggericht werken als partner van de school, in plaats van aanbodgericht. Ook kijken we kritisch naar de inhoud van voorlichtingen: deze moet goed aansluiten bij de leeftijd en de belevingswereld van de doelgroep. Het onderwerp moet relevant zijn voor het grootste deel van de klas. Andere belangrijke overwegingen bij het inzetten van klassikale voorlichting zijn mogelijke schadelijke neveneffecten. Maak je leerlingen niet juist nieuwsgierig naar criminaliteit met de les, en heeft het inzetten van een ervarings-deskundige (ex-crimineel) voor de klas wel het gewenste effect? Of romantiseer je daarmee juist het beeld van een crimineel leven? We zijn terughoudend met de inzet van ex-criminelen (zogenaamde ervaringsdeskundigen) voor leerlingen en studenten omdat er geen wetenschappelijk bewijs is voor effectiviteit. In 2025 zullen we deze kwaliteitsslag van het aanbod van interventies en instrumenten voor criminaliteitspreventie, begeleiding en ondersteuning voortzetten.

Jongerenwerkers kunnen een belangrijke rol spelen bij het snel signaleren van risico’s en problemen op het gebied van een veilige leefomgeving van jongeren. Onze samenwerkingspartner Stichting Jongerenwerk Utrecht (JoU) is er voor alle Utrechtse jongeren tussen de 10 en 23 jaar. Lees hier hun verhaal - Jongerenwerkers dagelijks actief op scholen en in de wijk

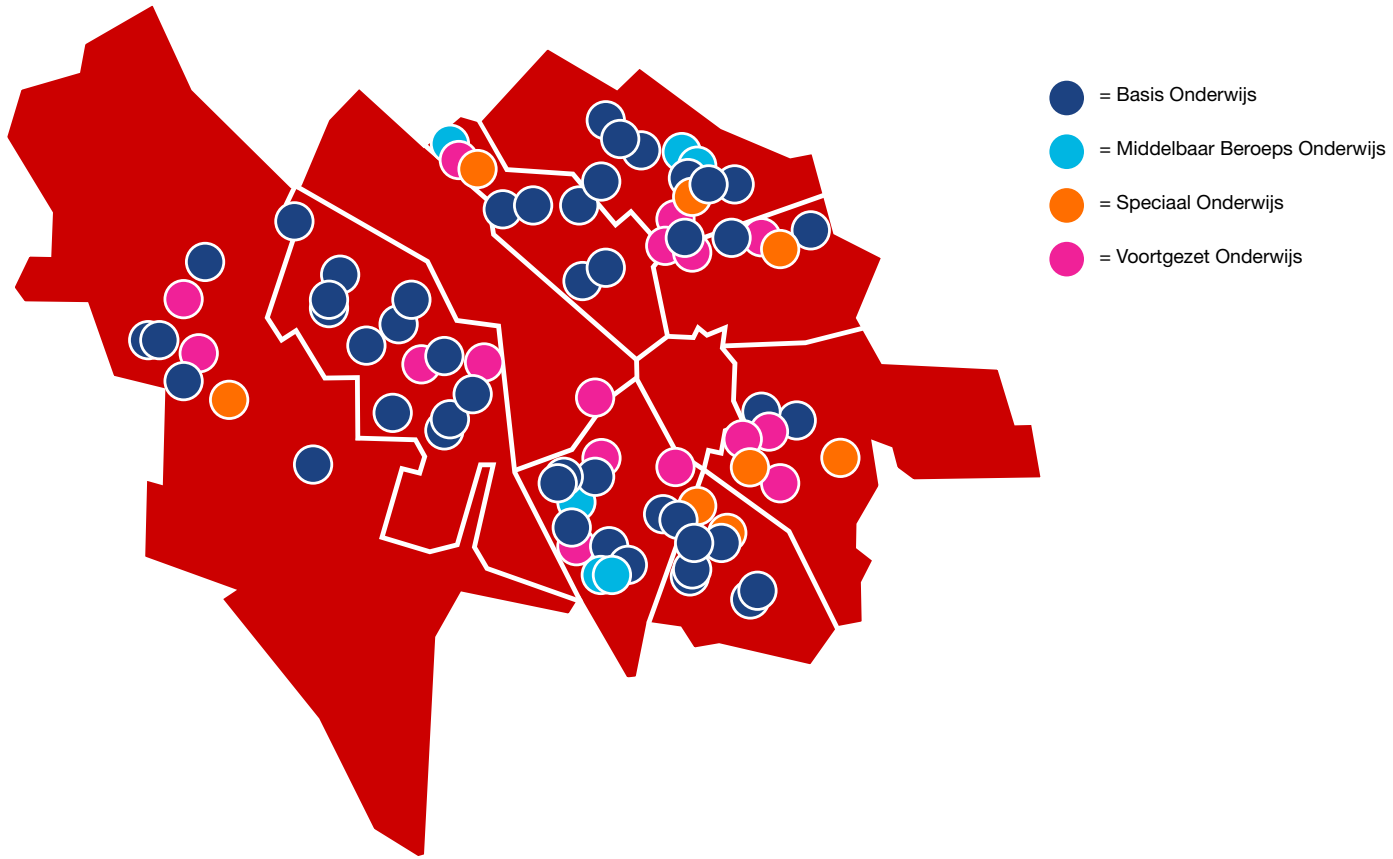
Utrechtse jongeren komen soms al heel jong in aanraking met (drugs-)criminaliteit. Ze zien het op straat of in hun omgeving. Ze worden soms zonder het zelf te weten gevraagd mee te doen. De jongeren hebben mogelijk een romantisch beeld van het leven als drugscrimineel. De gemeente en veiligheidspart-ners willen met het onderwijsprogramma Kapot Sterk de jonge jeugd bewust maken van de minder aantrekkelijke kanten van een loopbaan in de drugscriminaliteit. Lees hier verder: Kapot Sterk lessen leren kinderen omgaan met groepsdruk en verleidingen

Kaart 1: Overzicht van Scholen in Basis- en Voortgezet Onderwijs en Middelbaar beroepsonderwijs met minimaal 1 interventie in 2024

Het kaartje geeft een overzicht van scholen waar interventies zijn aangeboden in 2024. Het gaat om de interventies:

- Kapot Sterk, voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs
- Schooljongerenwerk op voortgezet onderwijs en middelbaar beroeps-onderwijs en Tienerwerk op basisscholen
- Halt, met voorlichtingen op alle schoolniveaus, waaronder ook de lessen van Leerlingalert en individuele interventies op voortgezet onderwijs
- Alleen Jij bepaalt wie je bent, een individuele interventie voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs en 1e en 2e klas van het voortgezet onderwijs

Tabel 2: Prestaties interventies preventie en weerbaarheid

Interventies en preventies	2023	2024
PO scholen meegedaan aan Kapot Sterk	27	28
PO deelnemers meegedaan aan Kapot Sterk	752	1034
PO scholen waar tienerwerk actief is	14	17
VO scholen waar jongerenwerk actief is	8	10
MBO scholen waar jongerenwerk actief is	0	2
Jongerenrechtbank actief	1	1
PO deelnemers Alleen jij Bepaalt	24	65
Praktijkonderwijs deelnemers Alleen jij Bepaalt	5	15
VMBO-kader deelnemers Alleen jij Bepaalt	14	7
Cluster-4 deelnemers Alleen jij Bepaalt	30	10
Voorlichtingen die HALT verzorgd heeft op PO	150	144
Voorlichtingen die HALT verzorgd heeft op VO	75	80
Voorlichtingen die HALT verzorgd heeft op MBO	5	27

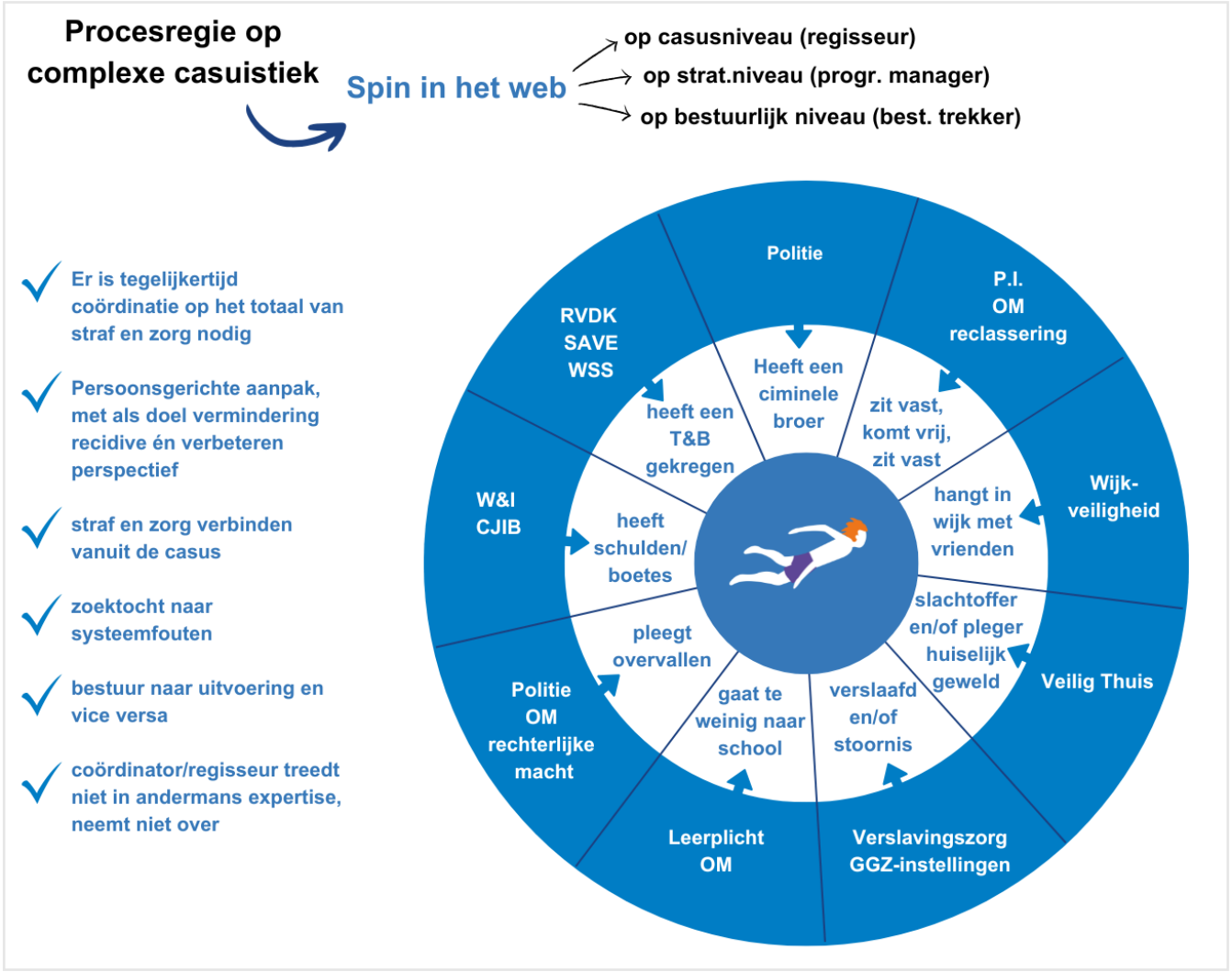
Versterken en uitbreiden Persoonsgerichte Aanpak (PGA) jonge aanwas en doorgroeiers

Wat deden we?

De lokale Persoonsgerichte Aanpak (PGA) is een integrale aanpak toegesneden op de persoon en diens systeem, waarbij een combinatie van bestuurlijke, strafrechtelijke, zorg- en overige interventies worden ingezet om overlast, criminaliteit en/ of maatschappelijke uitval te voorkomen of op zijn minst terug te dringen. De aanpak wordt uitgevoerd onder coördinatie van de PGA-experts. De doelgroep van PGA-jeugd bestaat grotendeels uit jonge aanwas en doorgroeiers in de (drugs)criminaliteit (12 tot 27 jaar).

Hierna lichten we zowel cijfermatig als met praktijkverhalen toe wat we het afgelopen jaar hebben gedaan.

Afbeelding 7: Procesregie bij de Persoonsgerichte Aanpak jonge aanwas en doorgroeiers met interventies en betrokken uitvoerende organisaties.

De PGA-experts Jeugd richten zich sinds de start van GSPB op zowel de jonge aanwas (in de lokale PGA) als op de doorgroeiers (de Top X in het ZVHRU), waarbij er specifiek aandacht wordt besteed aan plofkrakers. Er gebeurt heel veel in de uitvoering: PGA-experts Jeugd komen bij iemand thuis, coördineren de begeleiding naar opleiding, passend werk, schuldhulp of huisvesting en onderhouden contact met politie, justitie en reclassering.

Om jongeren en jongvolwassenen te helpen, is soms ook maatwerk nodig, bijvoorbeeld om passende huisvesting te vinden. Outreachend werken, motiveren en een positieve werkrelatie opbouwen zijn cruciale factoren voor een succesvolle aanpak. Door contact te leggen en vertrouwen op te bouwen proberen we iemand te bewegen naar hulpverlening en passende interventies. Veel partijen uit het sociaal, zorg- en veiligheidsdomein werken mee aan de PGA, waaronder woningcorporaties, Buurtteam, Samen Veilig Midden-Nederland, verslavingszorg, GGZ, GGD, politie en reclassering.

Casus

Als Omar (16 jaar) door de politie wordt aangemeld voor een Persoonsgerichte aanpak zijn er veel zorgen. Hij is veroordeeld voor verschillende straatroven, zorgt voor veel overlast in de wijk, spijbelt van school, hangt veel op straat en het lukt hem niet om een bijbaantje vast te houden. Moeder keurt het negatieve gedrag van haar zoon af en maakt zich veel zorgen. Ze heeft geen invloed meer op haar zoon, de aanzuigende werking van de straat is te groot. Omar houdt alle hulp af en gaat mondjesmaat naar de afspraken met zijn jeugdreclasseerder.

Jeroen (PGA-expert) gaat bij moeder en Omar thuis op bezoek. Hij legt contact, bespreekt de zorgen en maakt samen met de politie, jeugdreclassering en het gezin een plan om het negatieve gedrag te stoppen. Jeroen investeert veel tijd in een goede werkrelatie met Omar (gaat mee naar gesprekken op school en zoekt zowel Omar als moeder regelmatig thuis op). Als Omar belt is Jeroen er voor hem. Ondertussen betrekt hij (in afstemming met de jeugdreclassering) samenwerkingspartners. Leerplicht vanwege het verzuim, specialistische zorg voor de thuissituatie en een IPTA-coach van de gemeente voor een bijbaan. Daarnaast heeft Jeroen regelmatig contact met school. Samen zoeken ze naar een andere school die beter aansluit bij Omar.

Na een jaar ziet Omar zijn leven er een stuk positiever uit: Hij zit op een nieuwe school, doet eindexamen en er zijn veel minder conflicten in de thuissituatie. Omar heeft recent (met behulp van de IPTA-coach) een bijbaan gevonden. Ook de politie is tevreden over Omar. Hij komt veel minder in beeld. Het komende half blijft Jeroen betrokken, om de positieve gedragsverandering te bestendigen en om Omar verder los te weken van negatieve contacten op straat. Moeder is trots op haar zoon en ook Omar is blij met de positieve veranderingen in zijn leven.

De proeftuin Multidisciplinair Toezicht (MDT) is een project van de gemeente samen met (jeugd)reclasseringsorganisaties. Hierin werkt een multidisciplinair team van reclasseringswerkers en PGA-experts nauw met elkaar samen om de jonge aanwas en doorgroei van jongeren tot 27 jaar in (drugs)criminaliteit tegen te gaan. Samen kijkt de tandem van een (jeugd)reclasseerder en PGA-expert wat er nodig is bij de begeleiding van de jongere, waarbij de betrokkenheid van de (jeugd)reclassering ervoor zorgt dat forensische expertise eerder en intensiever ingezet kan worden. Door de gezamenlijke inzet is het mogelijk om sneller de “plusjes” van MDT te kunnen inzetten.

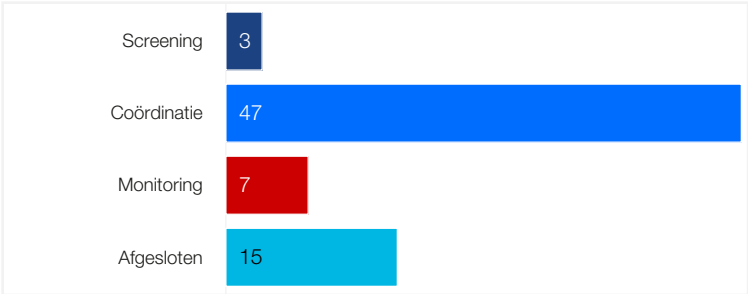
De proeftuin biedt ruimte om te werken aan methodische vernieuwing. Er wordt ingezet op het betrekken van de informele cirkel en het werken vanuit de levensloop en leefwereld van de jongere. De ontwikkeling van de werkwijze komt tot stand met inbreng van de betrokken reclasseringswerkers en PGA-experts. Het proces en de in de proeftuin te behalen resultaten worden gevolgd door een actieonderzoeker. Op dit moment zijn er 19 personen (TopX en lokale PGA) opgenomen in deze proeftuin, die loopt tot eind 2025.

De Re-Integratie Officier (RIO) speelt een centrale rol in het ondersteunen van specifiek die gedetineerden die zijn doorgegroeid in criminaliteit. Door samen te werken met verschillende partners richt de RIO zich op de belangrijke leefgebieden: zingeving en motivatie, huisvesting, werk, schulden en zorg. Tijdens en na de detentie biedt de RIO intensieve begeleiding, bouwt een vertrouwensband op en zorgt voor praktische ondersteuning, zoals solliciteren en contact met werkgevers. Het doel is om meer stabiliteit te bereiken, recidive te verminderen en een succesvolle re-integratie te realiseren, met de deelnemer altijd centraal. De RIO’s hebben nu zo’n 70 jongeren in de aanpak.

Inzet Re-Integratie Officieren

- **3** Re-integratie Officieren
- **71** Totaal aantal gedetineerden aangemeld voor RIO-traject

Waarvan in 2024:

We ontwikkelen nieuwe activiteiten op het gebied van werk, sport en opleiding als dat nodig is en ontsluiten zoveel mogelijk bestaand aanbod voor onze doelgroep. Het is belangrijk dat we het aanbod zowel in de persoonsgerichte aanpak als direct aansluitend aan de detentieperiode kunnen inzetten.

In de beginfase van GSPB is een aantal nieuwe initiatieven opgestart met als doel onze doelgroepen werkfit te maken en uit te laten stromen naar regulier werk. We monitoren de inspanningen en opbrengsten van deze initiatieven en stellen indien nodig de afspraken bij.

Recentelijk is de samenwerking met het WerkgeverServicePunt (WSP) van de gemeente opgezocht en werken we aan het ontsluiten van bestaand werkaanbod voor onze doelgroep, matching op maat en gaan we inventariseren of er nog ontbrekend aanbod is.

De interventie verzorgd door kickboksschool Colosseum Gym (CG) is dit jaar geëvalueerd en wordt doorontwikkeld. In eerste instantie was de doelstelling gericht op het behalen van een erkend ROC-sportdiploma. Dit is nog steeds mogelijk, alleen bleek deze doelstelling niet voor alle deelnemers weggelegd. De interventie richt zich nu ook op een bredere doelstelling, namelijk het verstevigen van (sociale) vaardigheden die nodig zijn om deel te nemen aan het werkzame leven. De trainers werken aan het veranderen van gedrag, zoals op tijd leren komen, houden aan afspraken, respectvol omgaan met anderen. Dit leidt ertoe dat het contact met ouders verbetert, het beter gaat op school en dat er werk wordt gezocht en gevonden. Om uitstroom naar passend werk te vergroten heeft Colosseum Gym in samenwerking met de gemeente een aantal business-to-business events georganiseerd. Dit moet nog zijn vruchten afwerpen en er zal ook in 2025 jaar weer op ingezet worden.

Gedurende 2024 namen 16 deelnemers deel aan de interventie CG, de meesten trainen nog steeds. Er zijn 3 kandidaten positief uitgestroomd (PGA-aanpak positief afgerond), 2 zijn gestopt door privéomstandigheden en 2 zijn voortijdig gestopt.

De IPTA-coaches (IPTA staat voor integrale persoonsgerichte toeleiding naar arbeid) zijn vooral gericht op de (risico)jongeren in de leeftijd tussen de 16 en 27 jaar die geen werk of opleiding hebben. Deze interventie is bedoeld om de kans op recidive (herhaling van strafbaar gedrag) te verminderen. IPTA-kandidaten stromen uit als zij tenminste 6 maanden lang positieve resultaten behalen op school, bij een werkgever of ander soort dagbesteding, en er geen grote instabiliteit (meer) is op andere leefgebieden.

Casus

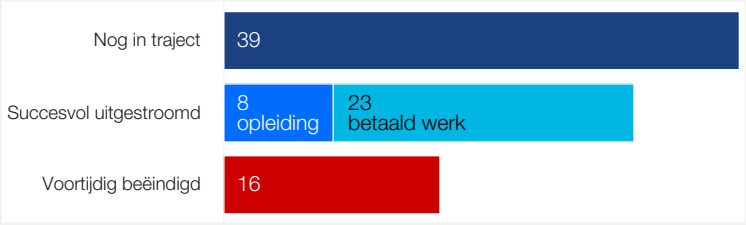
A. (26) kwam in beeld bij de IPTA-coach via Werk en Inkomen vanwege zijn bijstandsuitkering en eerdere problemen met justitie. Uit het kennismakingsgesprek bleek dat hij zich in een turbulente fase van zijn leven bevond en worstelde met zijn toekomstperspectief. Tijdens een gesprek gaf hij aan: “Ik sta op een kruispunt in mijn leven. Ik word ouder, ben net vader geworden en wil iets veranderen. Maar als jij met een goed plan komt, ben ik bereid om eraan te werken.” De IPTA-coach heeft toen duidelijk gemaakt dat hij zélf de initiatiefnemer was en twee maanden kreeg om na te denken over wat te doen, en geen delicten meer. Maar ook dat de IPTA-coach dan daadkracht zou tonen en naar middelen zoeken om dit voornemen te kunnen ondersteunen. Dit motiveerde hem om serieus na te denken over zijn toekomst. A. gaf uiteindelijk aan dat hij graag als brandwachter aan de slag wilde. Dit doel gaf hem een helder perspectief en de motivatie om zijn leven om te draaien. Door hem te ondersteunen met concrete stappen en middelen, werd hij in staat gesteld zijn ambities te realiseren. Er werd ingezoomd op zijn verantwoordelijkheden als jonge vader en benadrukt dat hij zelf de baas is over zijn toekomst. Dit gaf hem de benodigde focus om actief aan de slag te gaan.

Inmiddels is hij met succes aan het werk als brandwachter en zet hij zich nog steeds in voor een stabiele toekomst. Deze casus laat zien hoe persoonlijke begeleiding, duidelijkheid en het benoemen van iemands potentie kunnen bijdragen aan een positieve ommekeer in iemands leven.

Inzet IPTA-coaches

- **3** IPTA-coaches
- **100** Totaal aantal jongeren aangemeld voor IPTA-traject
- **86** jongeren daadwerkelijk deelgenomen IPTA-traject

Waarvan in 2024:

Bij 16 jongeren is het traject voortijdig beëindigd om uiteenlopende redenen, waaronder emigratie naar het buitenland, verhuizing naar een andere stad, onvoldoende motivatie om het traject voort te zetten, psychische klachten, verslavingsproblematiek die het dagelijks functioneren belemmert of het vinden van werk buiten het traject om.

Vanuit GSPB wordt een aantal interventies voor jonge aanwas en doorgroeiers bij andere organisaties gefinancierd. Zo zijn in 2024 zijn de jeugdreclasseringsorganisaties SAVE, Leger des Heils en de William Schrikker Stichting (WSS) op basis van een landelijke subsidie gestart

met drie nieuwe trajecten speciaal voor jonge aanwas en doorgroeiers.
Het gaat om:

- KansRIJK, waarbij kennis en expertise van de jeugdreclassering kan worden ingezet nog voordat er sprake is van een strafrechtelijk kader
- JR Plus, met extra begeleidingsuren om toezicht te houden binnen een bestaand strafrechtelijk kader; en
- Straatkracht, een nieuwe intensieve werkwijze binnen een bestaand strafrechtelijk kader voor jongeren van 12 tot en met 23 jaar, gericht op het ondersteunen van jongeren in het weg bewegen van een (georganiseerde) criminele en gewelddadige context, naar een positief, veiliger en prosociaal leven.

De jeugdreclasseringsorganisaties werken hierbij nauw samen met de experts van de persoonsgerichte aanpak van de gemeente Utrecht.

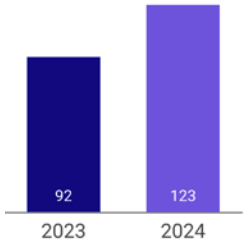
De organisatie We All Al Amal is per januari 2024 gestart met het bieden van extra en gerichte ondersteuning aan jongeren met een migratieachtergrond en een verstandelijke beperking die doorgroeien in criminaliteit. De persoonlijk begeleiders van We All werken aan vertrouwen om in contact te komen met zowel de jongere als zijn familie. Vandaaruit start het werken aan perspectief om hen op positieve wijze deel te laten nemen aan de samenleving. Vernieuwend bij de begeleiding is dat er een gedragswetenschapper en een islamitisch geestelijk verzorger betrokken zijn, zowel ter ondersteuning van de persoonlijk begeleiders als voor de jongere zelf. In 2024 is deze vorm van begeleiding en ondersteuning 5 keer ingezet.

Wat zien we gebeuren?

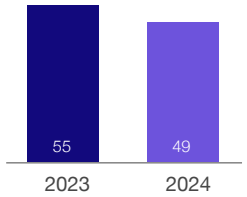
In de praktijk komen we regelmatig tegen dat een deel van de jongeren die vaker vast heeft gezeten, lastig te bereiken is voor hulp en ondersteuning. Ze zijn wantrouwend, zorgmijdend en hebben geen of lage motivatie om in gesprek te gaan. Ze hebben het vertrouwen in de overheid verloren. Dan is het toch belangrijk om aansluiting te blijven zoeken en in gesprek te komen over hun toekomst. Om bij deze jongeren toch een positieve verandering te bewerkstelligen en hun criminele carrière te doorbreken, is dus een lange adem nodig, waarbij er niet snel losgelaten wordt.

Het succes van onze aanpak staat of valt met het kunnen bieden van perspectief. Een van de grootste beschermende factoren om crimineel gedrag tegen te gaan, en tegelijkertijd een van de grootste knelpunten is huisvesting. Een deel van de (ex-)gedetineerden heeft Beschermd Wonen nodig, waar wachtlijsten voor zijn, of maakt gebruik van de maatschappelijke opvang waar al veel druk op staat. De bezuinigingen in het sociaal domein hebben daarom ook effect op de uitvoering van GSPB. Voor jonge aanwas en doorgroeiers gaan we de belangrijkste nten en oplossingsrichtingen inventariseren in 2025.

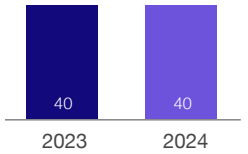
Lokale PGA
Caseload Jeugd

Top-X ZVHrU
Caseload Jeugd

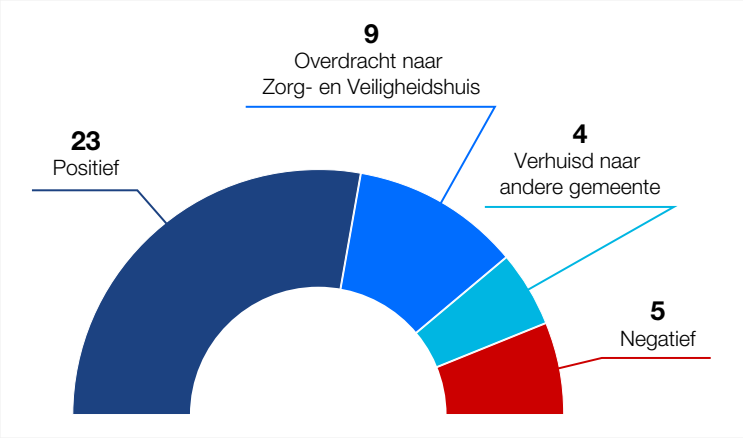

Top-X ZVHrU
Caseload volwassenen tot 27 jaar

Als jongeren/jongvolwassen instromen in de PGA zijn op verschillende leefgebieden zorgen. Zie grafiek 12 voor zicht op deze leefgebieden bij jongeren en jong volwassenen in de aanpak. Op de leefgebieden Sociaal netwerk, Houding, gedrag en vaardigheden en Tijdsbesteding komen de meeste zorgen voor. Ook zijn er vaak zorgen rondom Justitie en politiecontacten en over het uitblijven van Werk en Opleiding.
In vergelijking met de instroom uit 2023 valt op dat het aantal jongeren met acute problematiek iets is toegenomen: van 2 (van de 34) jongeren in 2023 naar 8 (van de 22) jongeren in 2024. Op de leefgebieden worden er in de PGA-interventies ingezet (als het Colosseum; FC Utrecht Inside/outside; IPTA coaches), maar ook intensief samengewerkt met (gemeentelijke) partners (als W&I, Buurteams, JoU, 3RO en SVMN). In het afgelopen jaar zijn er mede hierdoor 23 jongeren positief afgesloten in de lokale PGA. Grafiek 11 hieronder geeft hier een illustratie van.

Grafiek 11: Afgesloten casuïstiek 2024

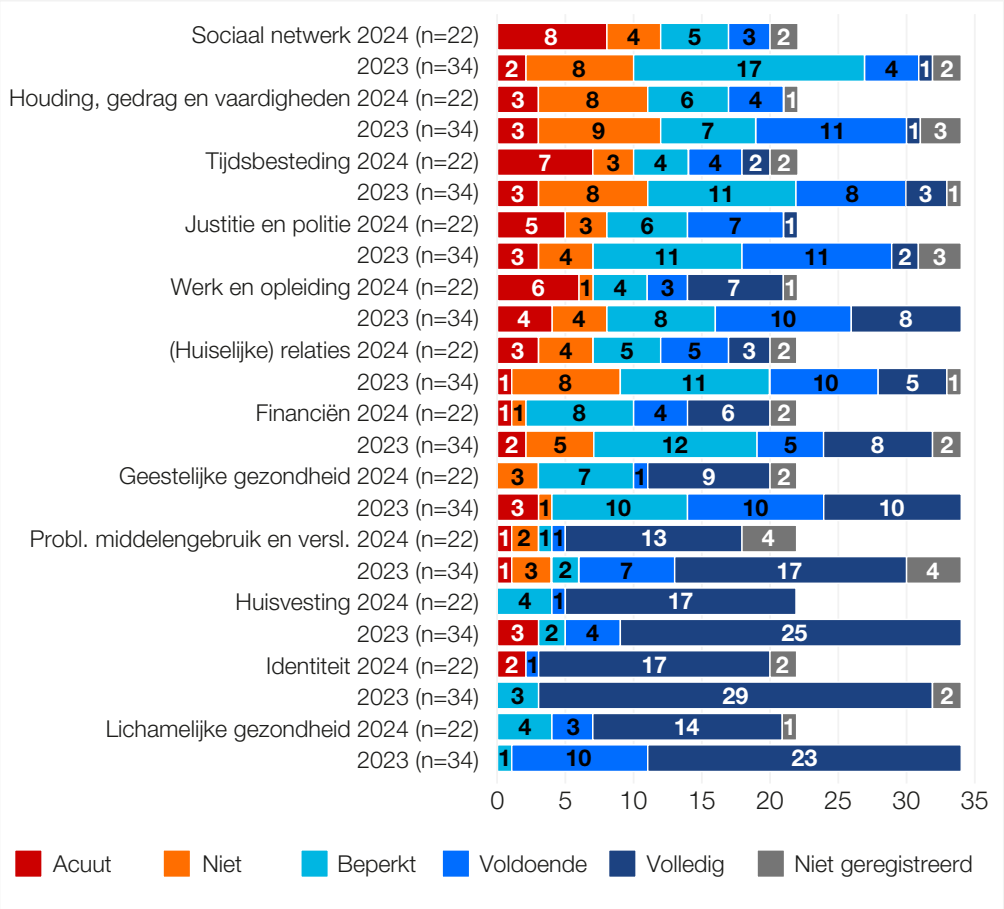
Uit kwalitatieve analyse van de afgesloten dossiers komt het volgende naar voren:

- Positief afgesloten | Bij het grootste deel van deze jongens zien we dat ze bij afsluiten van het dossier, niet meer negatief in beeld komen, hun houding (o.a. jegens politie) veranderd is en er geen nieuwe politiemutaties óf recidive is. Een groot deel van deze jongens heeft werk, volgt een opleiding (of een combinatie van beiden).
- Negatief afgesloten | Bij vijf jongeren is de aanpak negatief afgesloten. Ze zijn vaak niet gemotiveerd en willen (ondanks zeer veel inspanning) geen contact. Ze voldoen niet aan de criteria van het ZVHRU, waardoor een opschaling niet mogelijk is.
- Opgeschaald naar ZVHRU | Er zijn in het totaal 9 jongeren opgeschaald naar het ZVHRU. Bij deze jongeren is er sprake van recidive en/of een toename van zorgen op de leefgebieden (ondanks de ingezette interventies).

Hieronder een grafiek van belangrijke onderwerpen uit het leven van deze cliënten die we monitoren.

Grafiek 12: Beginmeting leefgebieden jongeren en jongvolwassenen (12-27 jaar), 2023–2024

Krachtenbundeling voor veiligheid

Stel, je hebt als professionals op het gebied van veiligheid verschillende specialiteiten, maar hetzelfde doel: de drugscriminaliteit onder jongeren verminderen. Wat is er dan logischer dan het bundelen van de krachten. Lees hier meer over hoe de gemeente Utrecht, Jeugdreclassering en twee andere reclasseringsorganisaties dat doen via het project Multi Disciplinair Toezicht. Lees meer: Krachtenbundeling voor veiligheid

Terug in maatschappij dankzij voetbal

Het project FC Utrecht Inside PI Nieuwegein bereidt Utrechtse gedetineerden voor op een terugkeer in de samenleving met een baan, zodat ze structuur in hun leven krijgen, legaal een inkomen verdienen en de criminaliteit achter zich kunnen laten. Hoofd detentie en re-integratie Ed Deij:

> “Investeren in mensen die leren om vooruit te komen en een beter leven te leiden, is waardevol.”

> “Een nieuw leven oppakken is ingewikkeld en het zal niet iedereen lukken. Vergelijk het maar met de natuur: met FC Utrecht Inside planten we zaadjes waarvan een deel opkomt en het zal redden. Ik hoop dat het er zoveel mogelijk zijn.”

Lees meer Terug in maatschappij dankzij voetbal

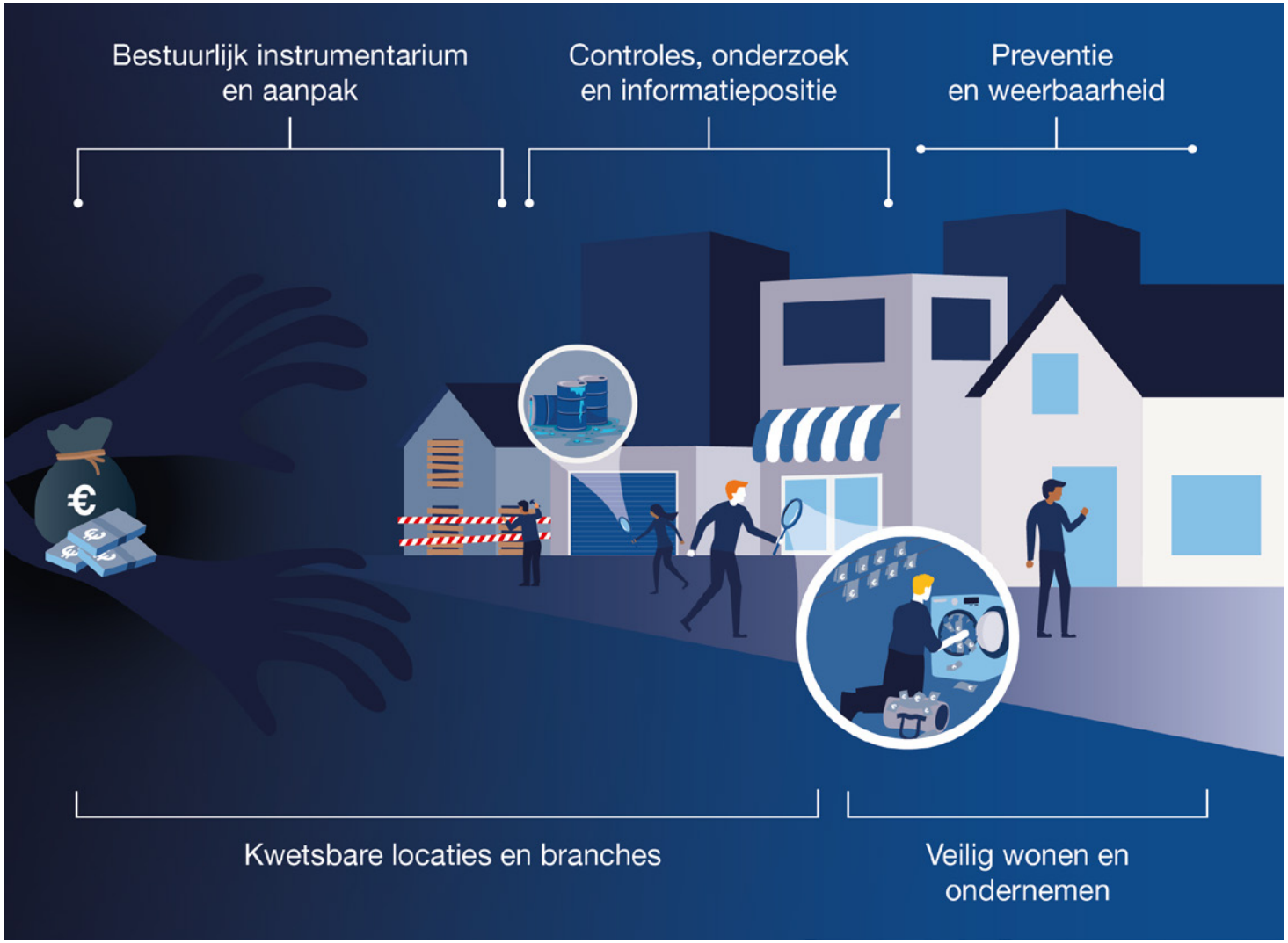
Ervaringen van onze ketenpartners

Voor de uitvoering van het programma ‘Grenzen stellen, perspectief bieden’ werkt de gemeente samen met een groot aantal bevlogen professionals in de stad. Binnen deze samenwerking ligt de focus op die gebieden waar jongeren extra vatbaar kunnen zijn voor jeugdcriminaliteit en waar de veiligheid en leefbaarheid onder druk staat. We weten dat het tijd kost om bij deze jongeren tot een duurzame gedragsverandering te komen. Maar we laten niet los. Eén van onze samenwerkingspartners is Rob Spaan die in zijn functie als regiomanager bij Samen Veilig Midden Nederland een waardevolle bijdrage levert aan een veilige en leefbare stad.

> ‘Delict-gedrag van jeugdigen kunnen wij niet los zien van hun gezins- en sociale omgeving waarin jeugdigen opgroeien.’ Aldus Rob Spaan van SAVE

Lees meer 3 vragen aan | gemeente Utrecht

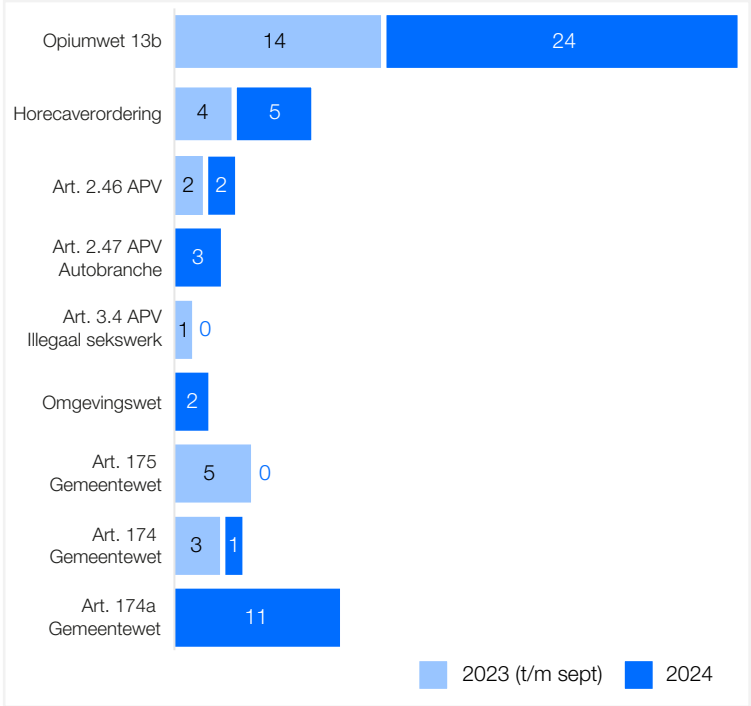
3.4 Pijler doorbreken criminele geldstromen

Stadsbrede inzet

Drugsgerelateerde criminaliteit is niet gebonden aan thema's, specifieke gebieden of gemeentengrenzen. Een deel van de inzet om de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit tegen te gaan is dan ook stadsbreed. Hierbij zetten we, waar nodig, het bestuurlijk instrumentarium in om de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit tegen te gaan en ernstige verstoringen van de openbare orde in onze wijken te herstellen.

Grafiek 13: Pandsluitingen

Wat deden we?

- We hebben 876 keer met het Bestuurlijk Utrecht Interventie Team (BUIT) locaties gecontroleerd, waarvan 392 keer op de ondermijnings-thema's die hieronder worden uitgelicht. In bovenstaande grafiek is te zien hoe het bestuurlijk instrumentarium stadsbreed is ingezet.
- In 2024 zijn er 39 explosies geweest in Utrecht. Een significante stijging ten opzichte van het totaal van 21 in 2023. Hoewel niet iedere explosie een motief heeft gerelateerd aan ondermijnende criminaliteit, hebben de explosies of het aantreffen van explosieven een maat-schappelijke impact. Als gemeente Utrecht zijn we betrokken bij het landelijke netwerk dat zich buigt over de gevolgen van explosies en het voorkomen ervan.
- Per 1 januari 2024 heeft de burgemeester de bevoegdheid, op grond van artikel 174a Gemeentewet, om ook bij een beschieting van een pand of het gebruik van een wapen tegen een pand een pand te kunnen sluiten.
- Als eerste gemeente van Nederland is de mogelijkheid in de APV opgenomen die het mogelijk maakt voor de burgemeester om op te treden bij het aantreffen van technische hulpmiddelen, zoals bakens en spionageapparatuur, in het geval het aannemelijk is dat deze middelen gebruikt worden om strafbare feiten mee te plegen.
- Er zijn afgelopen jaar in tientallen gevallen een last onder dwangsom opgelegd vanwege drugshandel.

Preventie en Weerbaarheid

Preventie en weerbaarheid is een belangrijk thema vanuit GSPB richting onze bewoners, ondernemers en professionals. De kern zit hem in het bewuster maken van wat er op het gebied van ondermijning kan spelen in hun buurt of werkveld én het vergroten van de meldingsbereidheid. Periodiek organiseren we bijeenkomsten op dit thema. Andere keren wordt er aandacht aan het thema besteed als onderdeel van de geprioriteerde thema's: vastgoed, financiële logistiek en transport & logistiek.

- Er zijn 525 Knock & Talk gesprekken gevoerd in verschillende wijken en naar aanleiding van verschillende incidenten. Tijdens deze gesprekken gaan we in gesprek met inwoners en ondernemers over signalen van ondermijnende criminaliteit en de mogelijkheden om deze signalen te melden.
- In 2024 zijn 17 bijeenkomsten georganiseerd voor en met bewoners of professionals uit de stad, waarbij we 679 bewoners en professionals hebben bereikt.

Wat zien we gebeuren?

Over de impact van explosies in de stad -
In 2024 zijn er aanzienlijk meer explosieven afgegaan, zowel in de provincie als in onze stad. Volgens de politie wordt vaak zwaar, professioneel vuurwerk gebruikt, zoals cobra's. Vaker gaan er meermaals explosieven af in dezelfde straat. Dit heeft grote impact voor omwonenden. In G4-verband delen we kennis en informatie over explosies bij woningen en bedrijven als manier om te intimideren. Bij ruim de helft van de explosies is geen link met criminaliteit, maar is sprake van ruzie.. We weten van controleacties samen met de politie dat er in de Utrechtse wijken explosief materiaal wordt verborgen. Bijvoorbeeld ook om plofkraken mee te plegen. Schuurtjes en garageboxen zijn hiervoor aantrekkelijke plekken vanwege de beperkte sociale controle. Het opslaan van zwaar explosief materiaal midden in een woonwijk is een reëel veiligheidsrisico. Daarom organiseren we met partners regelmatig integrale controles.

Afbeelding 7: Knock & Talk gesprekken

Vastgoed

Wat deden we?

- In 2024 hebben we deelgenomen aan de nieuwe campagne van M., die zich richt op de kwetsbare huurder. We doen dit in samenwerking met een groot deel van de Utrechtse woningbouwcorporaties. Naast het feit dat we hierin samen optrekken met nieuwe partners, draagt dit ook bij aan de bewustwording en mogelijk ook de meldingsbereidheid in de stad.
- We werken aan de relatie met woningbouwcorporaties. In dit kader zijn er onder meer gesprekken geweest over ondermijning in brede zin, over samenwerking op dit thema en meer specifiek ook over garageboxen naar aanleiding van controles in het kader van plofkraken. De samenwerking tussen de gemeente en woningbouwcorporaties is essentieel om ondermijning in de vastgoedsector effectief aan te pakken. Het doel is om signalen van criminele activiteiten sneller op te merken, de veiligheid en leefbaarheid in wijken te waarborgen en samen sterker op te treden tegen criminele invloeden in de woningmarkt. Dit draagt bij aan een veiligere stad en een meer integere vastgoedsector.
- We hebben een training voor sociaal beheerders van de Utrechtse woningcorporaties georganiseerd over het signaleren en melden van signalen van ondermijnende criminaliteit. Sociaal beheerders kunnen een belangrijke schakel zijn als het gaat om signaleren van misstanden bij huurwoningen. Alle corporaties waren goed vertegenwoordigd. We hebben hierin samen opgetrokken met politie en Stichting M (voorheen: Meld Misdaad Anoniem). De reacties van de deelnemers waren positief. Zo gaf iemand aan dat ze signalen had geleerd die haar bekend voorkwamen, maar waarvan ze nu besefte dat er misschien meer speelde. We gaan hier vervolg aangeven. Zie ook het praktijkverhaal.

Wat zien we gebeuren?

- Uit onderzoek (2020)[1] is gebleken dat ongeveer 40.000 woningen en 10.000 bedrijfspanden zijn benut voor het faciliteren van ondermijnende criminaliteit. Uit recent onderzoek[2] blijkt dat 41% van het crimineel vermogen wordt witgewassen via vastgoed. Afgelopen jaar bleek dat ook Utrechtse garageboxen worden gebruikt als opslaglocatie voor auto's en explosieven voor plofkraken. Landelijk werden in woningen ook drugslabs ontdekt. Onlangs bleek dat criminelen die gelinkt kunnen worden aan drugshandel op grote schaal hypotheekfraude hebben gepleegd en daarmee woningen hebben opgekocht[3]. Tot slot wordt vastgoed misbruikt voor het aanbieden van illegale diensten zoals illegaal sekswerk of illegale kansspelen.

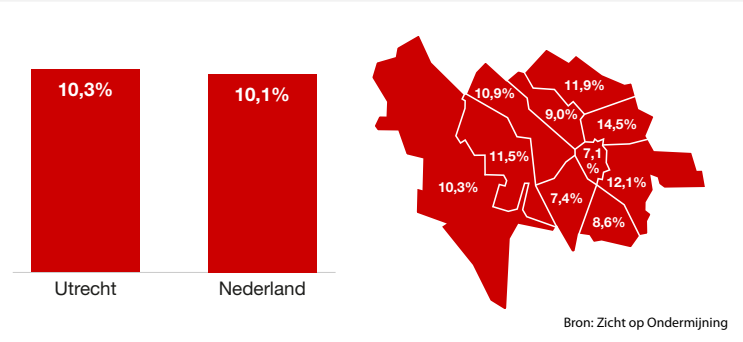
Bijeenkomst sociaal beheerders woningcorporaties -
Criminelen hebben vastgoed nodig voor hun illegale praktijken. Zij gebruiken soms huurwoningen om wapens en cash of andere spullen op te slaan, voor drugshandel of voor illegaal sekswerk. Sociaal beheerders van woningcorporaties kunnen een belangrijke schakel zijn bij het signaleren van het misbruik van huurwoningen. Door hun werk zijn ze persoonlijk ook interessant voor criminelen. Daarom organiseerde de gemeente speciaal voor deze medewerkers een bijeenkomst.

De gemeente vertelde over de Utrechtse aanpak van ondermijnende criminaliteit en het herkennen van signalen van criminele of verdachte situaties. De politie presenteerde actuele cijfers en vertelde hoe zij meldingen afhandelen. Meld Misdaad Anoniem legde uit wat 'anoniem melden' inhoudt en hoe deze onafhankelijke organisatie meldingen doorgeeft aan de politie zonder dat de melder bekend wordt. Het programma werd afgesloten met een trainer/acteur. Hij liet de sociaal beheerders nadenken over hun zichtbaarheid en herkenbaarheid. Draag je je bedrijfskleding ook in je vrije tijd? En wat plaats je op sociale media? Hij gaf ook tips om beter weerbaar te zijn tegen agressie of intimidatie. Het grote aantal deelnemers liet zien dat er behoefte was aan deze informatie en aan het delen van ervaringen.

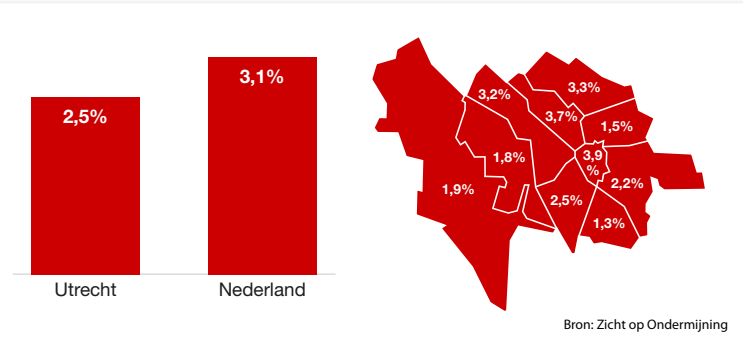
1 Kruize, P., Gruter, P. (2020). 'Criminele gebouwen' De faciliterende rol van woningen en bedrijfsruimten bij ondermijnende criminaliteit in Nederland en vier EU-landen.
2 Europol: vastgoed geliefd bij witwassende Europese criminelen
3 Crimineel netwerk kocht honderden woningen via listige hypotheekfraude

Grafiek 14: Percentage woningen aangekocht met ongeregistreerd vermogen (2018)

Bron: Zicht op Ondermijning

Grafiek 15: Percentage verblijfsobjecten in bezit van eigenaar met een veroordeling in de afgelopen 10 jaar (2022)

Bron: Zicht op Ondermijning

Interventies vastgoed

- **5** Bewustwordingssessies georganiseerd
- **146** Deelnemers bewustwordingssessies
- **2** MMA campagnes op het thema Vastgoed
- **14** Controles BUIT in het kader van Vastgoed
- **14** Bibob zaken over Vastgoed
- **4** Bibob zaken over 2.47 APV Vergunningsplicht

Financiële logistiek

Wat deden we?

In 2024 hebben we op een projectmatige manier gebouwd aan een beeld op criminele geldstromen. Er is gewerkt aan o.a. onderstaande projecten:

- Als witwasgevoelige sector hebben we vijf kantoren van een Money Transfer Organisation (MTO) gecontroleerd. Ter voorbereiding op deze controles hebben we verschillende gesprekken gevoerd met de brancheorganisatie voor MTO's (NVGTK) om meer specifieke kennis op te doen over de werking van de betaaldienst in deze branche. Tijdens de controles constateerden we verschillende onregelmatigheden, zoals een grote hoeveelheid paspoorten en inlogcodes voor de betaaldienst die voor iedereen beschikbaar waren. Deze controles hebben vervolgens geleid tot integrale casuïstiek binnen het RIEC - samenwerkingsverband. De waargenomen misstanden zijn gedeeld met de verantwoordelijk toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB). De werkwijze rondom de aanpak is tevens uitgeleerd aan het RIEC, zodat andere gemeenten in de regio Midden-Nederland gebruik kunnen maken van dit kennisfundament.
- Op initiatief van de gemeente Utrecht is er binnen het Financieel Expertise Centrum (FEC) – waarin financiële opsporingsdiensten-en toezichthouders samenwerken – samen met de G4-steden voor het eerst een project gestart waarbij gemeenten actief deelnemen. Dit project richt zich op het verkrijgen van inzicht in de MTO-sector vanuit het perspectief van een opsporingsdienst, de toezichthouder en het beeld in de praktijk. Doelstelling is om zo (landelijk) barrières te kunnen opwerpen om crimineel misbruik van de MTO-sector tegen te gaan.
- We zijn, samen met politie, gestart met het bestuurlijk controleren van goudhandelaren. Uit het fenomeenbeeld malafide goudhandel van de voormalige Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit (NSOC) en de Quickscan van het RIEC Midden-Nederland blijkt dat dit een witwasgevoelige branche is. De mogelijkheid om het instrument van de DOR controles in te zetten, is hierin uitermate van belang. Het biedt ons de kans om zicht te verkrijgen op de administratieve werkelijkheid in een onderneming en om die werkelijkheid af te zetten tegen de waargenomen bedrijfsvoering ter plaatse. Bij de controles die zijn uitgevoerd bleek dat het merendeel van de ondernemers (ongeveer 60%) het Digitaal Opkopers Register niet op orde hadden, werden er grote stapels geld aangetroffen en bij één ondernemer werden valse inscripties ingeslagen. Deze controles hebben vervolgens geleid tot integrale casuïstiek binnen het RIEC - samenwerkingsverband.

Wat zien we gebeuren?

- Door actief te investeren in de (integrale) samenwerking met veiligheidspartners is zijn we als gemeente beter in staat om systeembarrières te ontwikkelen, gericht toezicht te vergroten, te handhaven met lef, en leren wij kennis-en expertise actief uit.
- Met behulp van de analyse van de Financial Intelligence Unit (FIU) vormen we de komende periode meer beeld op de problematiek in een andere Utrechtse sector. Op basis van deze inzichten wordt een nieuwe projectmatige aanpak vormgegeven.

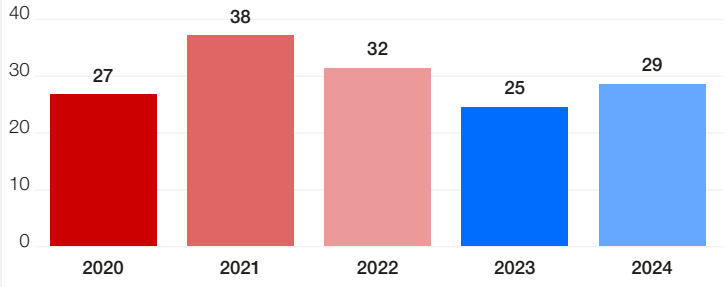
Afbeelding 8: MTO's (2023–2024)

3 Controledagen georganiseerd → **26** MTO's gecontroleerd → **3** RIEC-casussen opgestart

Afbeelding 9: Goudhandelaren (2024)

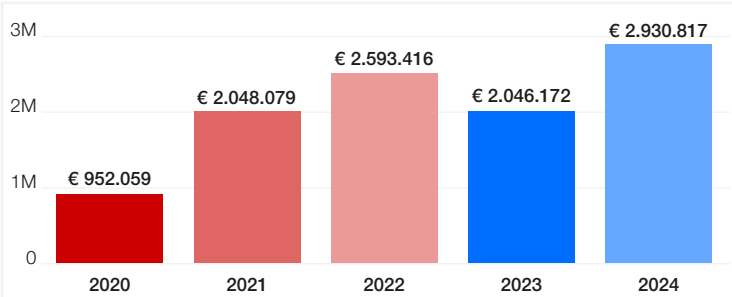
2 Controledagen georganiseerd → **7** Goudhandelaren gecontroleerd → **2** RIEC-casussen opgestart

Grafiek 16: Witwassen in aantallen bekend bij de politie

Bron: Politie

Grafiek 17: Afpakken/waardebeslag

Bron: Politie

Praktijkverhaal: Aanpak witwasgevoelige sector

De gemeente heeft de aanpak van criminele geldstromen geprioriteerd in 'Grenzen stellen, perspectief bieden'. Er is in 2024 aandacht besteed aan de aanpak van witwassen met behulp van geldtransactiekantoren. Uit onderzoek is gebleken dat er in deze sector een verhoogd risico is op witwassen.

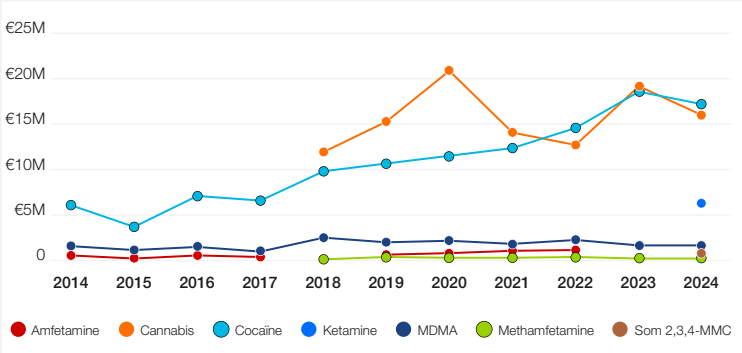
Controle van de Utrechtse Money Transfer sector -

Bij de aanpak om criminele geldstromen te doorbreken heeft de gemeente medio 2023 en in de loop van 2024 meerdere bestuurlijke controles uitgevoerd in de Utrechtse Money Transfer-sector (MTO's). Daarbij werden diverse misstanden waargenomen. Inspecteurs van het Bestuurlijk Utrechts Interventieteam (BUIT) werden vooraf getraind door de Nederlandse Vereniging voor Geldtransferkantoren (NVGTK) in het herkennen van een afwijkende, potentieel malafide, bedrijfsvoering. Hierdoor waren zij konden zij misstanden goed herkennen. Lees hier verder: Controle van de Utrechtse Money Transfer sector

Tabel 3: DOR controles

DOR controles	2023	2024
Ondernemers bij start van het jaar	235	240
Uitgevoerde fysieke controles	18	31
Uitgevoerde digitale controles	173	78
Overtredingen geconstateerd	1	10
LOD's opgelegd	0	2

Grafiek 18: Schatting straatwaarde per drugs

Dit jaar zijn voor het eerst rioolwatermetingen gedaan in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern. Het figuur over analyse drugsgebruik is inclusief Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern, waardoor de straatwaarde hier iets hoger is dan deze grafiek laat zien.

Transport en logistiek

Wat deden we?

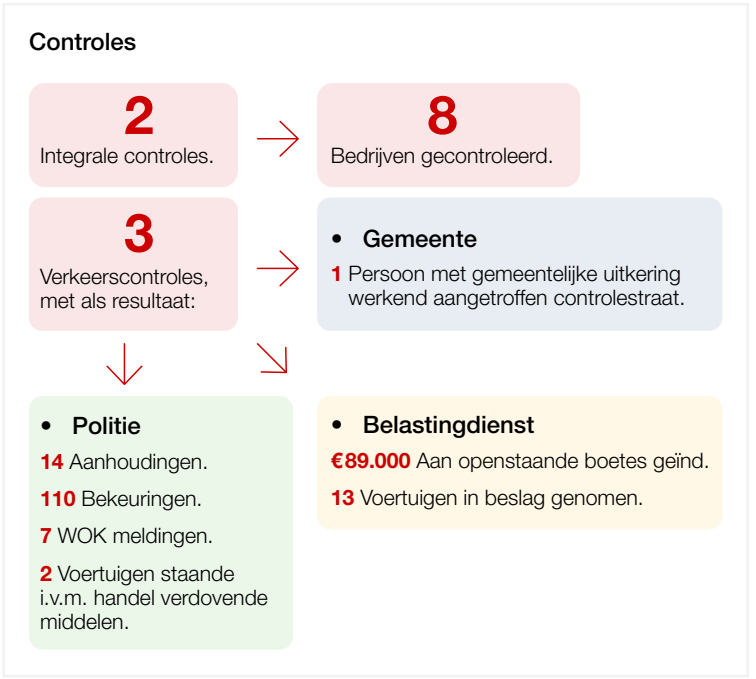
- Binnen Zicht op Ondermijning is een nieuw onderzoeksthema gestart 'Zicht op Logistieke Knooppunten', waar in een samenwerkingsverband van partners (o.a. SKC, Politie, Douane, div. mainport-autoriteiten en gemeenten) werken aan een datagedreven beeld bij ondermijning via logistieke knooppunten. Utrecht is hierop aangesloten. In november 2024 is een eerste beeld opgeleverd waarin logistieke knooppunten in beeld zijn gebracht.
- De komende periode worden op basis van data een aantal onderzoeksvragen beantwoord, waaruit een beeld bij ondermijning op deze knooppunten kan worden gedestilleerd. Vervolgens kijken we, samen met partners, hoe we hierop kunnen interveniëren.
- In 2024 hebben we samen met partners binnen het RIEC-samenwerkingsverband vier integrale verkeerscontroles gericht op ondermijning georganiseerd.

Wat zien we gebeuren?

Kijkend naar de ontwikkelingen op het gebied van ondermijning, waaronder de problematiek rondom ondermijning in de zorg, en het feit dat we als gemeente minder handelingsperspectief hebben op het gebied van transport en logistiek, kiezen we ervoor om bij deze portefeuille aan te sluiten bij de inspanningen van andere partners met een groter handelingsperspectief.

Landelijk wordt er gewerkt aan de aanpak van drugscriminaliteit rondom havengebieden. Als stad met een belangrijke binnenhaven voor overslag van containers blijven we met TMA Logistics (voorheen Container Terminal Utrecht (CTU)) in gesprek over signalen van ondermijnende criminaliteit.

Afbeelding 10: Controles Transport en Logistiek

Focusgebieden

Praktijkverhaal:
Lees hier een artikel uit het Algemeen Dagblad over een pandsluiting. De burgemeester heeft het pand voor zes maanden gesloten. Autobedrijf dat op bijzondere uren werd bezocht, blijkt illegale goktent: 'Ideaal pand, lekker uit de loop' | Utrecht | AD.nl

Dat het de goede kan opgaat, gaf de ondernemersvereniging vorig jaar al aan in deze krant. Het bedrijventerrein moet echter van ver komen, de e eigenaar van een autobedrijf lacht als hij het verhaal hoort. "Er is zo altijd wel iets te vinden. Maar als je het over de hele linie bekijkt, is het er hier flink frisser op geworden. Nieuw Overvecht wordt langzaam weer een normaal bedrijvenpark, waarvan 95 tot 99 procent van de ondernemers gewoon deugt."

Op basis deze van deze sluiting hebben we een Knock & Talk gesprek georganiseerd op BTNO om op een laagdrempelige manier met ondernemers het gesprek hierover aan te gaan. We hebben tijdens deze actie 30 ondernemers gesproken.

Wat deden we?

Op Amsterdamsestraatweg:

- Door Bureau Broekhuizen is een onderzoek gedaan naar meldingsbereidheid op de Amsterdamsestraatweg. We hebben 6.000 adressen op en om de Amsterdamsestraatweg een brief gestuurd. We hebben via social media en met onze Ondermijningsbus op de markt ook aandacht gevraagd voor het invullen van de vragenlijst. In totaal hebben we van 1.150 mensen antwoorden op de vragenlijst opgehaald. Het onderzoek naar meldingsbereidheid is daarmee ook een interventie geweest om met de bewoners en ondernemers van de Amsterdamsestraatweg in gesprek te zijn over signalen van ondermijnende criminaliteit. We hebben een beter beeld gekregen van het mechanisme dat specifiek op de ASW van invloed is op de meldingsbereidheid. De uitkomsten nemen we vervolgens mee in onze communicatie en verdere inzet op de ASW.
- Op de Amsterdamsestraatweg zijn 61 controles vanuit BUIT uitgevoerd om de effecten van drugsgerelateerde criminaliteit tegen te gaan. Ook zijn er 48 Knock & Talk-gesprekken gevoerd.

Op bedrijventerrein Nieuw Overvecht:

- Om een goed beeld te krijgen van de effecten van de vergunningplicht voor de autobranche heeft er in 2024 een uitgebreide evaluatie plaatsgevonden. Onderdeel van de evaluatie was onder andere een uitvraag aan ondernemers, waaraan 31 ondernemers hebben deelgenomen. De evaluatie laat zien dat we voorzichtige stappen de goede kant op zetten, waarbij de vergunningplicht een belangrijke bijdrage heeft gehad. Op basis van deze evaluatie heeft de burgemeester het voornemen geuit om de vergunningplicht op BTNO te verlengen. Op BTNO zijn 186 controles vanuit BUIT uitgevoerd, waarvan 133 in het kader van de vergunningsplicht. Ook zijn er 179 Knock & Talk gesprekken gevoerd op het bedrijventerrein. Er zijn 4 panden gesloten voor exploiteren zonder vergunning.
- Tijdens verschillende bijeenkomsten met ondernemers en vastgoedeigenaren is het specifiek gegaan over mogelijke signalen van ondermijnende criminaliteit en waar zij terecht kunnen om deze signalen te melden.

Informatiebrief september 2024: "Beste ondernemer, De gemeente wil de veiligheid en leefbaarheid van Bedrijventerrein Nieuw Overvecht verbeteren en crimineel gedrag tegengaan…. Met deze brief informeren we u over het vervolg van de vergunningplicht". Zie Informatiebrief ondernemers plan verlengen vergunningplicht BTNO.

Wat zien we gebeuren?
We zien dat een gebiedsgerichte aanpak niet alleen een lange adem vergt, maar dat het ook van belang is dat ervaren knelpunten op andere thema's dan ondermijning van belang zijn om op te pakken. Om op die manier te werken aan vertrouwen in de gemeente. Dat vraagt inzet en afstemming met andere afdelingen en partners om dit onder de aandacht te brengen.

ASW
- **48** Knock & Talk gesprekken gevoerd
- **7** acties/bijeenkomsten meldingsbereidheid
- **288** Ondernemers en bewoners bereikt
- **3** MMA meldingen ontvangen
- **61** BUIT controles

BTNO
- **179** Knock & Talk gesprekken gevoerd
- **5** acties/bijeenkomsten meldingsbereidheid
- **245** Ondernemers en bewoners bereikt
- **0** MMA meldingen ontvangen
- **186** BUIT controles

BTNO vergunningplicht
- **111** Vergunningsaanvragen
  Waarvan:
  - 86 Verleend
  - 3 Geweigerd
  - 13 Buiten behandeling gelaten
  - 7 In behandeling
  - 2 Nieuw
- **133** BUIT controles i.h.k.v. vergunningsplicht
- **18** Autobedrijven verhuisd/gestopt
- **16** Nieuwe autobedrijven op BTNO

Lees meer over acties op de Amsterdamsestraatweg gericht op de aanpak ondermijning en het onderzoek meldingsbereidheid.

Lees meer over de acties op de Bedrijventerrein Nieuw Overvecht gericht op de aanpak ondermijning en de verplichte vergunning voor de autobranche.

3.5 Tot slot

Vooruitblik tussentijdse evaluatie 2025

We werken toe naar een tussentijdse evaluatie van Grenzen stellen, perspectief bieden eind 2025. We willen hierbij de vraag beantwoorden wat het beeld is van de problematiek anno 2025 en wat we leren van de voorgaande jaren Deze review kan worden gebruikt voor de nieuwe collegeperiode na de verkiezingen 18 maart 2026. Hoe doet Utrecht het? Hoe staat het met de effecten van de drugscriminaliteit in de stad? Wat is het probleem? Hebben we verschil gemaakt met onze inspanningen in het kader van GSPB/PmG? Wat kan minder (= niet effectief gebleken = stoppen) wat kan meer (= extra interventies)? Inclusief aandachts- verbeterpunten voor de samenwerking met onze partners.

Uitkomsten van deze evaluatie worden meegenomen in de volgende voortgangsrapportage van de Veiligheidsagenda 2023–2026.

4

Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid

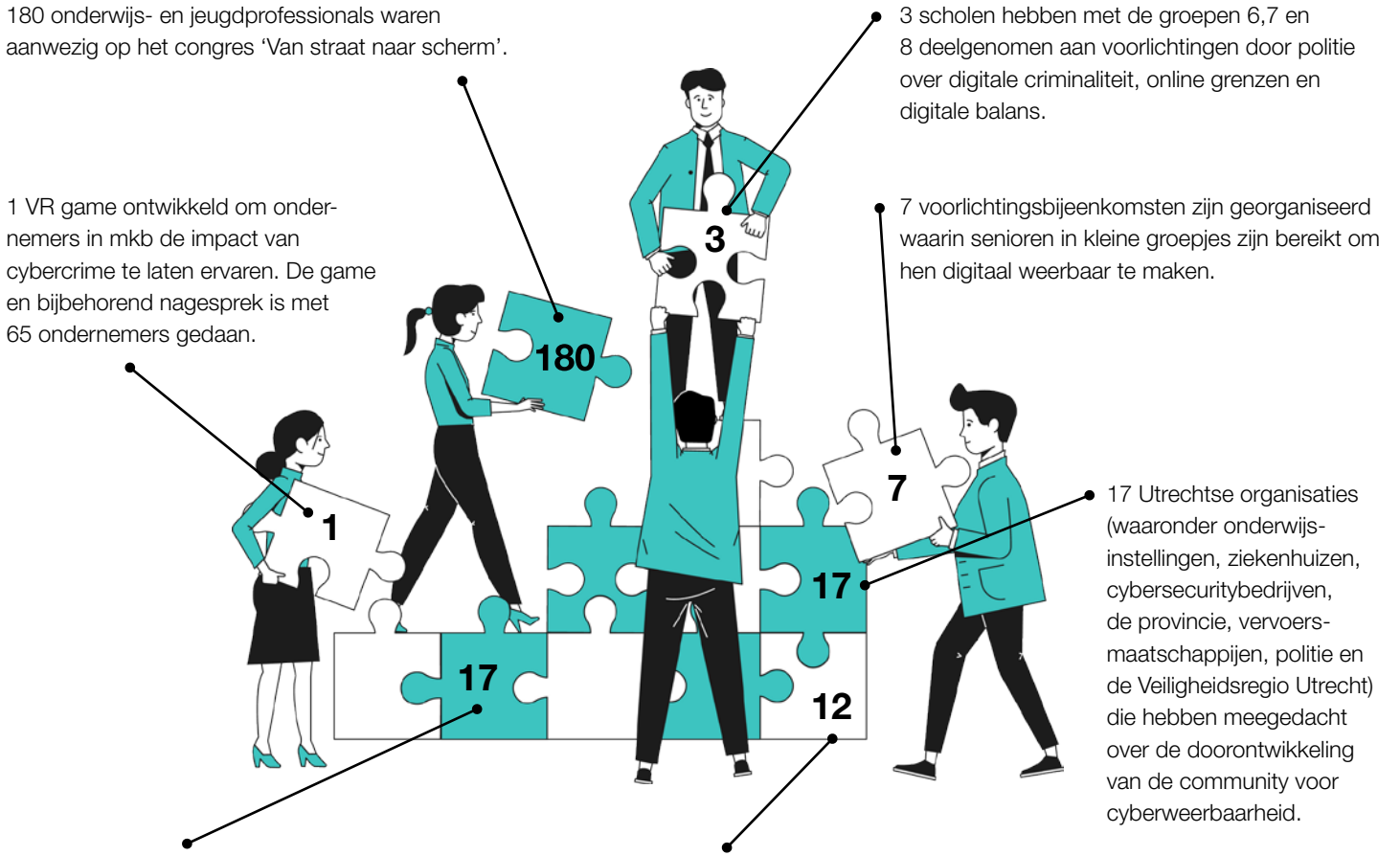
4.1 In het algemeen

Het Openbaar Ministerie en de Nationale Politie publiceerden medio 2024 het Cybercrimebeeld Nederland 2024. Hieruit blijkt dat cybercriminelen steeds vaker datadiefstal en -handel inzetten als afpersingstactiek. Een opvallende trend is dat de helft van de verdachten 25 jaar of jonger is. Het rapport onderstreept het belang van samenwerking tussen publieke en private partijen voor een systemische aanpak van deze dreiging. Daarnaast laat het Cybersecuritybeeld Nederland 2024 (CSBN 2024) zien dat de digitale dreiging voor Nederland groot en veelzijdig is, met aanvallen van statelijke (door overheden gesteunde groepen of instanties die cyberaanvallen uitvoeren voor spionage, sabotage of geopolitieke invloed) en criminele actoren als belangrijke risico's.

De geopolitieke spanningen, economische crises, of conflicten leiden o.a. tot cyberaanvallen of een verhoogde digitale kwetsbaarheid en vragen om voortdurende aandacht voor en aanpassing van de strategie. Storingen kunnen leiden tot grootschalige uitval, wat de noodzaak benadrukt van een brede aanpak om digitale risico's te beheersen.

Het vergroten van de weerbaarheid tegen digitale criminaliteit of uitval is belangrijker dan ooit. Utrechtse bewoners en ondernemers moeten zich bewust zijn van digitale risico's, weten hoe te handelen en het nemen van concrete stappen is dan het begin. In het voorjaar van 2024 stelde het college het Uitvoeringsprogramma Vergroten digitale weerbaarheid vast dat op 1 februari 2024 ter informatie met uw raad is gedeeld. Hieronder staat welke activiteiten uit het uitvoeringsprogramma we in 2024 uitvoerden.

Afbeelding 11: inzet digitale weerbaarheid 2024

180 onderwijs- en jeugdprofessionals waren aanwezig op het congres 'Van straat naar scherm'.

3 scholen hebben met de groepen 6,7 en 8 deelgenomen aan voorlichtingen door politie over digitale criminaliteit, online grenzen en digitale balans.

1 VR game ontwikkeld om ondernemers in mkb de impact van cybercrime te laten ervaren. De game en bijbehorend nagesprek is met 65 ondernemers gedaan.

7 voorlichtingsbijeenkomsten zijn georganiseerd waarin senioren in kleine groepjes zijn bereikt om hen digitaal weerbaar te maken.

17 Utrechtse organisaties (waaronder onderwijsinstellingen, ziekenhuizen, cybersecuritybedrijven, de provincie, vervoersmaatschappijen, politie en de Veiligheidsregio Utrecht) die hebben meegedacht over de doorontwikkeling van de community voor cyberweerbaarheid.

17 studenten hebben nagedacht over hoe ondernemers bereikt kunnen worden met de interventie 'Cybercheck'.

12 Utrechters die een diepte-interview hebben gehad over aan- en verkoopfraude.

4.2 Wat deden we in 2024?

Op vele plekken en met diverse partners organiseerden we trainingen, campagnes en bijeenkomsten voor de verschillende doelgroepen. We gingen verder met de ontwikkeling van Stadsmakers Digitale Veiligheid. Zij hebben nu hun eigen voorlichtingsreeks, genaamd Stadsmakers on Tour, en zijn betrokken bij voorlichtings- en trainingsactiviteiten. We lieten onderzoek doen naar de aangiftebereidheid, met als doel adviezen te krijgen hoe we deze kunnen vergroten. Het onderzoek richtte zich op aan- en verkoopfraude omdat deze vorm het meest voorkomt. We zijn in overleg met o.a. politie hoe we de uitwerking op kunnen pakken.

> **Slachtoffer aankoopfraude, 65 jaar:** *"Als m'n fiets gestolen is doe ik wel aangifte, maar nu niet. Hier heb ik zelf een handeling gedaan waardoor ik zelf die gegevens heb verstrekt. Ik heb nooit iemand m'n fietsensleutel gegeven."*

In opdracht van het ministerie van J&V startten we met het ontwikkelen van het dashboard Zicht op gedigitaliseerde criminaliteit, als onderdeel van Zicht op ondermijning. Dit dashboard moet gemeenten en andere betrokkenen een beter beeld geven van de lokale trends en ontwikkelingen van onder andere slachtoffer- en daderschap van digitale criminaliteit. Het dashboard komt naar verwachting voorjaar 2025 online.

We stemden regelmatig af met andere G4 collega's om op thema's samen op te trekken, bijvoorbeeld in het verbeteren van onze lokale informatiepositie of bestuurlijk instrumentarium.

Kinderen, jongeren en ouders/verzorgers

Drie scholen namen in 2024 met groep 6, 7 en 8 deel aan het Mobiel Media Lab (MML) van de politie. Dit is een opvallende vrachtwagen van de politie die in het hele land wordt ingezet met als doel in gesprek te gaan met mensen over verschillende veiligheidsthema's. In het MML vertelden de wijkagenten meer over de online wereld en werd aansluitend een Kahoot quiz gespeeld over digitale veiligheid. In de klas kregen de leerlingen voorlichting over online grenzen. In de Week van de Mediawijsheid is extra aandacht besteed aan 'de digitale balans' in het MML. Er werd thema's besproken als schermgebruik en de balans tussen on- en offline zijn. Hierdoor worden kinderen bewust van hun onlinegedrag en krijgen ze informatie over wat ze moeten doen als ze online met iets te maken krijgen.

Omschrijving foto: Kinderen krijgen les in het Mobiel Media Lab

Cybercrimebus langs basisschool in West

Wendy van Hees, Politie, wijkagent Oog in Al:
'Vanwege een casus in West, waarbij meisjes in de basisschoolleeftijd werden toegevoegd in een Whatsapp-groep door een onbekende en persoonlijke vragen kregen, zijn we met de Cybercrimebus langsgegaan bij meerdere basisscholen in de wijk. Dit deden we samen met onze partners van de gemeente.

In de bus spelen kinderen een escaperoom, waar zij keuzes maken over online grenzen en gedragingen. Na afloop voeren we een gesprek over de gemaakte keuzes en waarom zij zo gekozen hebben. De meiden vertelden over hun ervaringen met groepschats, en wat er speelt op het gebied van de online leefwereld, op de school en in de wijk. Tot slot deelden we concrete tips over wat de leerlingen kunnen doen om te voorkomen dat ze in groepschats worden toegevoegd en wat ze kunnen doen als dit wel gebeurt. Voor ons is dit een goede manier om aangehaakt te blijven bij wat er speelt op de school en in de wijk."

Quote van een van de meiden:
'Mijn ouders kijken soms over mijn schouder mee als ik op social media zit. Goede controle kan soms problemen voorkomen.'

Op 19 november organiseerden we het congres 'Van straat naar scherm: kinderen en jongeren digitaal weerbaar'. We deden dit met meerdere partners in de stad die met de digitale weerbaarheid van Utrechtse jeugd bezig zijn: JoU, DOCK, Bibliotheek Utrecht, PCOU Willibrord en de pedagogische opleidingen van de Hogeschool Utrecht en de Marnix Academie. Ruim 180 jeugd- en onderwijsprofessionals konden kennis maken met verschillende initiatieven op het gebied van digitale weerbaarheid. We hadden het over kansen en hoe we krachten konden bundelen en netwerken vormen.

Tijdens het congres bespraken we 'de digitale opvoeding' en de rol en taak Utrechtse jeugd- en onderwijsprofessionals hierin. In inspirerende workshops besteedden we aandacht aan actuele thema's zoals cyberpesten, filterbubbels en mediagebruik. De sessies boden handvatten en inzichten om samen te werken aan een veiliger en bewuster digitaal klimaat voor onze jeugd van 0 tot 24 jaar. Uit de evaluatie bleek dat er behoefte is aan dit soort evenementen om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen op dit gebied. Zie ook Aftermovie congres 'van straat naar scherm'.

> **Keynote spreker Freek Zwanenberg van Bureau Jeugd en Media onderstreepte het belang van een gezamenlijke aanpak:** *"We dragen allemaal bij aan de digitale opvoeding van onze kinderen. Laten we ons samen ontfermen over hun toekomst."*

Utrechtse Online Coalitie
Er is een Utrechtse Online Coalitie (UOC) opgezet. Hierin werken partijen uit de stad (o.a. jongerenwerk, welzijn, bibliotheek, politie, gemeente, onderwijs, Vreedzaam en Mediateam) onder actieve belangstelling van diverse ministeries (BZK, SZW) en de NCTV aan een online aanpak. Hiertoe ontwikkelen we een gezamenlijke visie, werken we samen in concrete projecten en ontmoeten we elkaar regelmatig voor kennis- en productuitwisseling. De UOC is ontstaan vanuit de aanpak Utrecht Zijn We Samen 2.0. Zie ook hoofdstuk 2.

Senioren

Voor veel ouderen zijn onderwerpen als phishing, vriend-in-nood-fraude, spoofing en digitale babbeltrucs moeilijk te begrijpen. Om extra aandacht te vragen voor deze thema's deden we in april mee met de landelijke campagne senioren en veiligheid. We verspreidden informatie-boekjes van de campagne op locaties waar senioren samenkomen.

De Stadsmakers Digitale Veiligheid gaven met hun eigen voorlichtings-reeks: *Stadsmakers on Tour* weerbaarheidstrainingen aan senioren. Ook Capgemini verzorgde bijeenkomsten, samen met GeluksBV. Tijdens deze voorlichtingen leren senioren over de kansen en risico's van de onlinewereld. Ze leren hoe zij phishing kunnen herkennen, hoe ze veilige wachtwoorden maken en wat ze moeten doen als ze slachtoffer worden van bijvoorbeeld bankhelpdeskfraude. De opgedane kennis wordt gelijk getest met de video's van Echt of Nep?, een interactieve film voor senioren. We werken met kleine groepen en kunnen zo zoveel mogelijk vragen beantwoorden. Zo leert men het meest.

Omschrijving foto: Weerbaarheidstraining bij de Speler in Noordwest

Ondernemers

Met parkmanagement Lage Weide en Centrum Management Utrecht organiseerden we twee bijeenkomsten om ondernemers te vertellen over wat digitale criminaliteit is en vooral welke maatregelen zij kunnen nemen om zichzelf hier zo goed mogelijk tegen te beschermen. Hiermee bereikten we 76 ondernemers.

Daarnaast ontwikkelden we samen met Platform Veilig Ondernemen (PVO) Midden-Nederland een VR-experience. In de VR-beleving, vooral gericht op ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf en zzp ers, maak je als ondernemer keuzes op je virtuele werkdag, die invloed hebben op digitale veiligheid. Uiteindelijk word je gehackt, met alle gevolgen van dien. In een gesprek na afloop van de beleving hadden we het over de gemaakte keuzes met betrekking tot digitaal veilig werken. We deden de VR-game meerdere malen, onder andere in november tijdens de Cybersec Netherlands, de grootste cybersecurity vakbeurs van Nederland. Hier deden ruim 120 mensen de game. Met een aantal van hen, vooral kleinere ondernemers, is toen ook een nagesprek gevoerd. Op dit moment onderzoekt PVO of de game zijn doel bereikt bij ondernemers. Afhankelijk van de uitkomsten wordt het doorontwikkeld.

Tot slot vernieuwden we de website over veilig digitaal ondernemen. Op deze pagina staan vormen van criminaliteit die veel voorkomen bij ondernemers, tips en een overzicht van geplande bijeenkomsten in Utrecht. Deze pagina vervangt de eerdere website van het Cybernetwerk Utrecht.

> **Ondernemer na het spelen van de VR-game:**
> *"Je ervaart hoe het is om gehackt te worden.... Dat is een doeltreffende manier om iets nieuws te leren."*

Omschrijving foto: De VR-game wordt gespeeld tijdens Cybersec Netherlands.

Plegers

Criminoloog Joran de Jong, gespecialiseerd in jeugdgeweld, straatcultuur en social media, verzorgde in het kader van vakbekwaamheid een kennissessie voor zo'n 80 betrokken jeugd- en politieprofessionals over de online leefwereld. De straatcultuur van jongeren verplaatst zich meer en meer van de offline naar online wereld. Jongeren zijn actief op diverse platformen, met name Snapchat en Telegram, waar zij het contact met elkaar onderhouden, maar waar zij ook in straattaal en via "onschuldige" emoji's (illegale) producten en diensten aanbieden. Daarin wordt onder andere de relatie tussen online leefwereld en drugscriminaliteit en online fraude duidelijk zichtbaar. Het is dus belangrijk dat betrokken professionals goed kennis hebben van de zich constant veranderende online straatcultuur. In 2025 doen we onderzoek om te komen tot een lokaal beeld van Utrechtse plegers van digitale criminaliteit.

Omschrijving foto: Een chatgesprek op Telegram waarin in straattaal (potentiële) geldezels worden opgeroepen.

Utrechtse community voor cyberweerbaarheid

De Utrechtse community voor cyberweerbaarheid (hierna: community) is in 2019 opgericht. De community bestaat uit organisaties die een bijdrage leveren aan de Utrechtse samenleving en zonder commercieel belang mee willen denken én werken om Utrecht als stad meer weerbaar te maken. Onderwijsinstellingen, ziekenhuizen, cybersecuritybedrijven, de provincie, vervoersmaatschappijen, politie en de Veiligheidsregio Utrecht nemen deel. In 2024 scherpten we de missie en visie van de community aan om de samenwerking en doel te verhelderen met elkaar. We organiseerden drie bijeenkomsten om informatie uit te wisselen en casussen te bespreken op over leveranciersmanagement, duurzaamheid en ethiek en producten voor het mkb. Per bijeenkomst waren er 15 tot 20 organisaties. Tevens gingen we in werkgroepen aan de slag gegaan met het ontwikkelen van producten voor het mkb, bijvoorbeeld het cyberstart-pakket. In 2025 gaan we met deze werkgroepen door met als doel meer praktische handleidingen te ontwikkelen om mkb/zzp'ers weerbaarder te maken tegen digitale criminaliteit.

Crisisbeheersing

De NIS2 (Network and Information Security directive) is een Europese richtlijn voor het vergroten van digitale weerbaarheid en het beperken van de gevolgen van cyberincidenten in de Europese Unie (EU). De nationale vertaling van deze Europese NIS2-richtlijn is de Cyberbeveilingswet (hierna Cbw). Deze bepaalt welke organisaties 'essentieel' of 'belangrijk' zijn en welke maatregelen zij op het gebied van digitale veiligheid moeten treffen. Het gaat hierbij om aanbieders van dienstverlening in sectoren die van vitaal belang zijn voor de maatschappij en economie. De wet lag in de zomer van 2024 ter consultatie voor bij betrokkenen.

Het Cbw heeft gemeenten aangemerkt als 'essentieel'. De wet heeft daarmee niet alleen impact op de eigen organisatie, maar ook op de huidige crisisstructuur en organisaties uit de stad. Daarom hebben we samen met Amsterdam, Rotterdam en Den Haag als G4 gemeenten gereageerd op de concept wet. De reactie is hier te lezen.

Omschrijving foto: Community-bijeenkomst in RAUM met presentatie van TNO

4.3 Wat zien we gebeuren?

Het is en blijft lastig om een volledig zicht te krijgen op de omvang van digitale criminaliteit, o.a. doordat de aangifte- en meldingsbereidheid laag is. Dit heeft verschillende redenen: slachtoffers denken dat politie niets met de aangifte doet, ze schamen zich of denken dat het hun eigen schuld is. Of het schadebedrag vinden ze niet dusdanig dat ze moeite nemen om aangifte te doen. Onderzoek naar de aangiftebereidheid van (de veel gerapporteerde) aan- en verkoopfraude heeft een aantal inzichten opgeleverd voor politie en gemeente, bijvoorbeeld het geven van adviezen met het oog op technische aspecten van online aangifte doen of communicatie over het nut van aangifte doen. In 2025 worden deze inzichten opgepakt en zo mogelijk uitgevoerd.

De 12-maandsrapportage van de Veiligheidscoalitie Midden Nederland laat een afname -42% op cybercrime zien. Deze sterke daling is deels te verklaren door een wijziging in de zogenaamde maatschappelijke klassen van de politie. Door het toevoegen van nieuwe klassen wordt online fraude in het huidige beeld beter geregistreerd. Voorheen werden online fraude-incidenten nog weleens bij cybercrime geteld en nu is dat recht getrokken. Daarom zijn we terughoudend met de vergelijking met voorgaande jaren. Fraude (zowel online als offline) is gestegen met 14%, waarvan de drie meest voorkomende vormen van online fraude samen met 7% stegen (fraude met betaalproducten, fraude met onlinehandel en ID-fraude).

De cijfers geven over het algemeen geen goed beeld van de omvang. Wel kunnen we iets zeggen over de verschijningsvormen van digitale criminaliteit. Dit kan op basis van een nadere (handmatige) analyse van politie. Uit de aangiftes over 2024 blijkt dat het vaakst aangifte werd gedaan van aan- en verkoopfraude. Van deze vorm van digitale criminaliteit wordt relatief vaak aangifte gedaan. Bankhelpdeskfraude is de op twee na meest veelvoorkomende vorm van digitale criminaliteit, de impact was echter veel groter. Van deze laatste fraudevorm was het totale schadebedrag over 2024 bijna € 900.000, gemiddeld bijna € 6.000. Ter vergelijking; het gemiddelde schadebedrag van aan- en verkoopfraude was € 470. Kijkend naar de verdachten van digitale criminaliteit in 2024 is 45% jonger dan 25 jaar. Dit sluit aan bij het landelijk beeld, zoals dat in eerdergenoemd Cybercrimebeeld Nederland 2024 naar voren kwam.

Tot slot, in 2024 hebben diverse mondiale ontwikkelingen de lokale en gemeentelijke aanpak van digitale criminaliteit, onveiligheid en weerbaarheid beïnvloed. Ten eerste hebben geopolitieke spanningen geleid tot een intensivering en verbreding van digitale aanvallen door statelijke actoren, wat de noodzaak voor versterkte lokale cyberbeveiligingsmaatregelen heeft benadrukt. Daarnaast hebben criminelen wereldwijd nieuwe technologieën, zoals kunstmatige intelligentie, ingezet om geavanceerdere cyberaanvallen uit te voeren. Tot slot heeft de toenemende verwevenheid van digitale infrastructuren ertoe geleid dat cyberaanvallen op internationale schaal ook lokale gemeenschappen kunnen raken, wat de noodzaak van een geïntegreerde aanpak van digitale weerbaarheid op lokaal niveau verder onderstreept.

5

Financiën

Op de volgende pagina vindt u de tabel met de financiële voortgang over 2024.

x1000

Prioriteit Veiligheids-agenda	Subdoelstelling binnen programma Veilige stad	Actuele begroting 2024	Realisatie 2024	Afwijking	Toelichting bij afwijking
1. Veiliger wijken					
Baten		**1.353**	**1.314**	**-39**	
Veiligheid en Zorg		1.353	1.166	-187	De realisatie van de baten en de lasten van het project Re-integratie Officier en Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid en het project Samen erop af team vallen lager uit als gevolg van het geleidelijk opstarten van projecten (temporiseren).
Wijkveiligheid			127	127	Bijdrage van de Wijk Ontwikkelmaatschappij (WOM) ten behoeve van aanpak Amsterdamse Straatweg (ASW)
Samen voor Overvecht			21	21	Inhoudelijke verantwoording binnen programma Betrouwbare Overheid
Lasten		**13.688**	**13.247**	**439**	
Samen voor Overvecht		892	803	89	Inhoudelijke verantwoording binnen programma Betrouwbare Overheid
Tegengaan/ Voorkomen (ernstige) overlast		5.232	5.014	217	Vacature ruimte
THOR Jongerenoverlast		1.731	1.607	124	Onderbesteding door niet ingevulde vacatures. Dit gaat ten koste van preventieve inzet in de wijken
THOR Wijkveiligheid		2.734	2.630	104	Onderbesteding door niet ingevulde vacatures. Dit gaat ten koste van preventieve inzet in de wijken
Veilig ondernemen		203	227	-25	Hogere personele lasten
Veiligheid en Zorg		1.673	1.522	150	Lagere lasten die samen hangen met lagere baten (zie toelichting hierboven)
Wijkveiligheid		1.223	1.444	-221	Hogere uitgaven ASW gedekt door een bijdrage van de WOM, hogere personele lasten en extra kosten door ingebruikname Buurpost Damstraat
2. Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust					
Baten		**1.380**	**1.101**	**-279**	
Optreden bij verstoringen OO en crises		475	485	11	
THOR Vergunningen & handhaving bijzondere wetten		906	616	-290	Het aantal verleende vergunningen is lager dan begroot, waardoor er minder leges zijn ontvangen
Lasten		**42.509**	**42.730**	**-221**	
Gemeenschappelijke Regeling		34.775	34.925	-150	De hogere lasten van de Gemeenschappelijk Regeling Veiligheidsregio Utrecht worden grotendeels veroorzaakt door hogere energielasten
Domstad IT cameratoezicht		494	360	134	Doordat een deel van de apparatuur is afgeschreven zijn de lasten lager. In 2025 vindt een nieuwe aanbesteding plaats.
Optreden bij verstoringen OO en crises		4.100	4.656	-556	Extra inzet bij demonstraties, vervangen van de leistenen bij Galgenwaard en hogere uitkijk- en verplaatsingskosten van camera's. Hiertegenover staat een incidenteel voordeel ivm BTW teruggave voor de uitkijkkosten van camera's
THOR Evenementen		358	333	25	
THOR Vergunningen & handhaving bijzondere wetten		2.782	2.455	327	De inzet bij bijzondere wetten voor het verstrekken van vergunningen en het handhaven is lager doordat er minder vergunningen zijn aangevraagd.
3. Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit					
Baten		**4.501**	**4.364**	**-137**	
Grenzen Stellen en Perspectief Bieden		4.501	4.364	-137	Lagere rijksbijdrage Preventie Met Gezag door lagere lasten
Lasten		**18.195**	**17.139**	**1.054**	
Aanpakken en Voorkomen Criminaliteit		1.694	1.503	191	Vacatureruimte
Grenzen Stellen en Perspectief Bieden		6.553	6.313	239	O.a. door niet ingevulde vacatureruimte en vertraging in start activiteiten
Jeugd en Veiligheid		5.586	5.586	0	
Ondermijning		363	99	264	Door vacatureruimte zijn niet alle activiteiten in 2024 gestart
Samenwerkingsverbanden		1.608	1.434	173	Incidenteel voordeel door BTW teruggave uit voorgaande jaren
THOR Voorkomen Criminaliteit		2.391	2.204	187	Onderbesteding door niet ingevulde vacatures. Dit gaat ten koste van preventieve inzet in de wijken
4. Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid					
Lasten		**281**	**251**	**30**	
Digitale Veiligheid		189	159	30	Onderzoek Utrechts plegerschap is doorgeschoven naar 2025
Personele inzet digitale veiligheid		92	92	0	
Totaal alle 4 prioriteiten		**67.436**	**66.588**	**848**	

Bijlage 1 Beschrijving criminaliteits- en overlastcijfers

Wat ziet de politie aan criminaliteit in 2024?

De totale geregistreerde criminaliteit daalt in 2024 licht (met 1%) t.o.v. 2023. Sommige typen delicten namen toe, anderen daalden.

Toename

- Geregistreerde autokraak steeg met 14%. Met name in West (toename met 66% (van 261 naar 434) en in Binnenstad (stijging met 61% (van 355 naar 571).
- Het totaal aantal geweldsmisdrijven stijgt met 6% in zeven van de tien wijken. Binnenstad heeft hoogste cijfers (van 560 naar 580), in Zuidwest is een daling van 10% (van 213 naar 192).
- Het aantal door de politie geregistreerde gevallen van huiselijk geweld stijgt met 2%. Zuidwest, Noordwest en Overvecht zijn de wijken met in absolute zin de meeste registraties van huiselijk geweld. In Noordwest en Overvecht is een stijging van resp. 35% (van 31 naar 42) en 33% (van 42 naar 56). Zuidwest laat een afname zien van 11% (van 53 naar 47 geregistreerde gevallen).

Afname

- Het aantal geregistreerde woninginbraken daalt met 22% in 2024. In Noordoost daalt het aantal registraties het sterkst (met 63%, van 80 naar 30). In Leidsche Rijn, Zuidwest en Noordwest neemt het aantal registraties woninginbraak juist toe, met resp. 17%, 15% en 10%.
- Geregistreerde zakkenrollerij daalt met 17%. In januari en februari is er sprake van een toename t.o.v. 2023, maar in alle maanden daarna ligt het aantal registraties lager dan in 2023. Circa 85% van alle geregistreerde incidenten met zakkenrollen vindt in de wijk Binnenstad plaats. Het aantal registraties daalt hier met 19% (van 845 naar 681). Vooral in de decembermaand ligt het aantal lager.
- Geregistreerde winkeldiefstal daalt met 22%. Bijna alle wijken laten een afname zien, ook de wijk Binnenstad waar het aantal registraties van alle wijken het hoogst is (-12%). In Overvecht daalt het aantal geregistreerde winkeldiefstallen met de helft (van 118 naar 59) en in West zelfs met meer dan de helft (van 56 naar 22).
- Het aantal geregistreerde fietsdiefstallen daalt met 4%. De meeste registraties betreffen diefstallen in de wijk Binnenstad, waar we een groei van 12% zien (van 1.216 naar 1.363). In Zuid is de toename het meest opvallend, nl. +70% (van 193 naar 328). De toename in Zuid speelt vooral voor in de tweede helft van 2024.
- Geregistreerde digitale (online) fraude neemt in 2024 toe met 7%. Hierbinnen laat fraude met onlinehandel een toename zien van 9%, fraude met betaalproducten een toename van 68% en ID-fraude een afname van 21%. Cybercrime daalt met 41%. Per saldo daalt de geregistreerde digitale criminaliteit (totaal van cybercrime en hiervoor genoemde drie fraude-delicten) in 2024 met 2%.

Opvallend detail bij cybercrime is dat de daling zich vooral voordoet in de tweede helft van 2024 (minus 88 registraties t.o.v. minus 18 in de eerste helft van 2024).

Politie ziet toename van overlastregistraties

De politiecijfers omvatten geregistreerde incidenten. Dat kan op basis van een melding zijn, maar het kan ook zijn dat de politie op straat zelf een incident rapporteert. De gemeentelijke meldingen betreffen bewonersmeldingen.

- De totale geregistreerde overlast stijgt in 2024 met 3% t.o.v. vorig jaar. Vooral in de eerste vier maanden van 2024 en in december ligt het aantal registraties van overlast hoger dan in 2023. Hierbinnen nam vooral de overlast van verwarde/overspannen personen toe.
- De overlast van verwarde/overspannen personen stijgt met 14%. In acht wijken is sprake van een toename. In Zuidwest stijgt het aantal registraties het meest en wel met 44% (van 356 naar 511). Ook in de wijk Binnenstad is sprake van een stijging (van 999 naar 1.141, +14%).
- Het aantal registraties van jeugdoverlast neemt met 3% toe. Zuidwest heeft in absolute zin het hoogste aantal registraties jeugdoverlast in 2024 (514), gevolgd door Noordwest (455) en Overvecht (443). Het aantal registraties in deze wijken neemt toe met resp. 19%, 22% en 19%. Opvallend is een afname van 36% in Oost (van 200 naar 129 registraties).
- Overlast van drugs/drank daalt met 7% ten opzichte vorig jaar. In de wijk Binnenstad is de overlast van drank/drugs het grootst, de afname is hier 4% (van 1.828 naar 1.753 registraties). Een opvallende toename zien we in Zuidwest (+29%, van 174 naar 225).
- De geregistreerde overlast van zwervers blijft min of meer stabiel in 2024. Opvallende toenames zien we in Zuidwest (van 225 naar 331, +47%) en Zuid (van 75 naar 110, +47%). In de wijk Binnenstad, waar de overlast in absolute zin het hoogst is, daalt het aantal registraties met 8% (van 1.300 naar 1.200 registraties).

Gemeente ziet toename van bewonersmeldingen van overlast, vooral van vuurwerkoverlast en jongerenoverlast

De politiecijfers omvatten geregistreerde incidenten. Dat kan op basis van een melding zijn, maar het kan ook zijn dat de politie op straat zelf een incident rapporteert. De gemeentelijke meldingen betreffen bewonersmeldingen.

- Het aantal gemeentelijke meldingen jongerenoverlast neemt in 2024 toe met 47%. De toename geldt voor vrijwel alle maanden van 2024 (behalve juni). In de wijk Binnenstad is de overlast drie keer zo groot als vorig jaar (van 51 naar 160, +214%). Ook Noordwest en Overvecht hebben te maken met een flinke toename (resp. 111%, van

177 naar 374) en +178% (van 54 naar 150). Leidsche Rijn is de enige wijk die het aantal meldingen zag afnemen (-18%, van 149 naar 122).

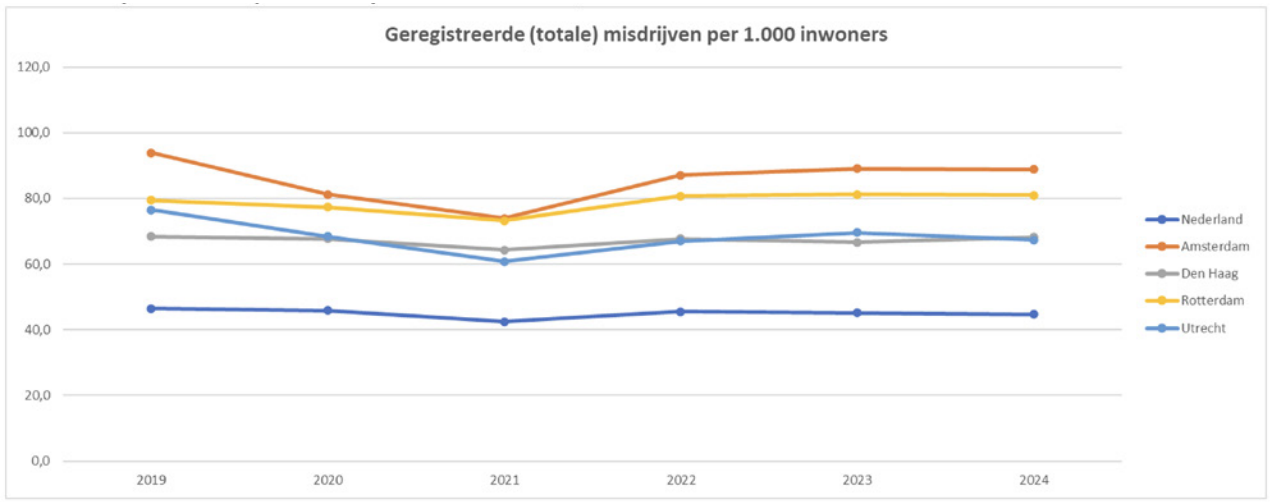
- Het aantal meldingen drugsoverlast neemt toe (+29%). In absolute zin betreffen de meeste meldingen de wijk Binnenstad. De toename is hier 34% (van 198 naar 265 meldingen).
- Het aantal meldingen betreffende burenoverlast laat in alle wijken een toename zien van 112%. Noordoost valt op door de grote stijging, maar dit beeld is vertekend door 'veelmelden'. In Noordoost is al een aantal maanden sprake van meerdere meldingen die één en dezelfde klacht/adres betreffen.
- Meldingen betreffende vuurwerkoverlast nemen toe met 78% in heel 2024, waarvan 649 meldingen door een automatisch meldsysteem. In bijna alle wijken behalve in Oost neemt het aantal meldingen toe. In 2023 had Noordwest de meeste meldingen, maar in 2024 komen veruit de meeste meldingen uit Vleuten-De Meern (ruim 1.400 meldingen in 2024, een verviervoudiging tov 2023). Stadsbreed is het aantal meldingen in de afgelopen decembermaand meer dan twee keer zo hoog als in 2023 (139%): ruim 2.700 meldingen tov bijna 1.150 in 2023.

Utrecht vergeleken met andere G4 steden en landelijke cijfers

Naar aanleiding van de raadstoets Veilige Stad (agendapunt 7.3.2) is met de raadsrapporteurs de wenselijkheid besproken om meer gevoel te krijgen bij de veiligheidscijfers/indicatoren. In dat kader zijn onderstaande grafieken opgenomen waarin cijfers van Utrecht vergeleken kunnen worden met die van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Nederland:

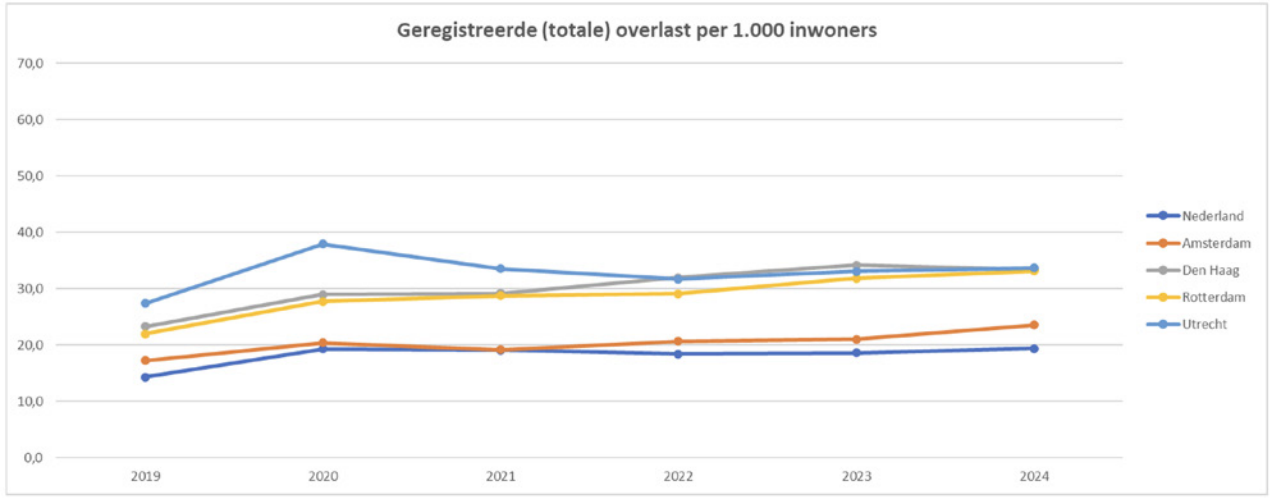
Het aantal misdrijven per 1.000 inwoners

Bron: Open dataportaal politie en CBS, 2025

De geregistreerde overlast (politieregistraties)

totale overlast volgens open data portaal politie (optelsom van overlast van verwarde personen, drugs/alcohol, zwervers, openbare dronkenschap) Bron: Open dataportaal politie en CBS, 2025

Bijlage 2 Beschrijving PGA jonge aanwas en doorgroeiers

Ter verklaring van illustratie PGA jonge aanwas en doorgroeiers op pag 46

- Persoonsgerichte aanpak jonge aanwas en doorgroeiers; jonge aanwas, dat wil zeggen jongeren die door een verkeerde keuze in de criminaliteit terecht komen
- Procesregie op complexe casuïstiek, dat wil zeggen cliënten of situaties waarbij veel verschillende problemen spelen
- We zijn spin in het web
- op casusniveau zijn we regisseur
- op strategische niveau programma manager
- op bestuurlijk niveau zijn we bestuurlijk trekker

- Er is tegelijkertijd coördinatie op het totaal van straf en zorg nodig
- Persoonsgerichte aanpak met als doel vermindering recidive én verbeteren van perspectief. Recidive, dat wil zeggen dat iemand weer een misdaad pleegt
- Staf en zorg verbinden vanuit de casus
- Zoektocht naar systeemfouten
- Bestuur naar uitvoering en vice versa
- Coördinator of regisseur treedt niet in andermans expertise, neemt niet over

- In een cirkelvormige illustratie twee ringen rondom het middelpunt wordt de aanpak toegelicht
- In het middelpunt staat een 17-jarige
- In een ring daarom heen staan omschrijvingen van een situatie van de 17-jarige namelijk
- Heeft een criminele broer
- Zit vast, komt vrij, zit vast
- Hangt in wijk met vrienden
- Slachtoffer en/of pleger huiselijk geweld
- Verslaafd en/of stoornis
- Gaat te weinig naar school
- Pleegt overvallen
- Heeft schulden/boetes
- Heeft OTS (Onder Toezicht Stelling) gekregen
- In de buitenste ring staan organisaties die kunnen inspelen op de specifieke situatie.

- Bij Heeft een criminele broer staan Jeugdbescherming en Politie
- Bij Zit vast, komt vrij, zit vast staan Penitiaire Inrichting, Openbaar Ministerie en reclassering
- Bij Hangt in wijk met vrienden staat Wijkveiligheid
- Bij Slachtoffer en/of pleger huiselijk geweld staat Veilig Thuis
- Bij Verslaafd en/of stoornis staan Verslavingszorg en GGZ-instellingen
- Bij Gaat te weinig naar school staan Leerplicht (OJZ) en Openbaar Ministerie
- Bij Pleegt overvallen staan Politie, Openbaar Ministerie en rechterlijke macht
- Bij Heeft schulden/boetes staan Werk & Inkomen en CJIB (Centraal Justitieel Incassobureau)
- Bij Heeft OTS (Onder Toezicht Stelling) gekregen staan Raad van de Kinderbescherming, SAVE Jeugdbescherming en WSS (William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdreclassering)

Bijlage 3 Financiële beschrijving

Hieronder een financiële beschrijving van de vier prioriteiten uit de Veiligheidsagenda. In 2024 is totaal op alle vier de prioriteiten 67,436 miljoen euro begroot en 66,588 miljoen euro gerealiseerd. Dit betekent dat er een voordelig resultaat is van 0,848 miljoen euro.

Prioriteit 1: Veiliger wijken

Prioriteit Veiliger wijken is in de Jaarstukken 2024 opgenomen onder subdoelstelling Tegengaan en voorkomen van (ernstige) overlast door personen en groepen. Alle bedragen die worden genoemd, moeten met 1.000 euro vermenigvuldigd worden.

Toelichting Baten

Binnen Veiliger Wijken waren de totale baten in 2024 begroot op 1.353 en gerealiseerd op 1.314. Dit betekent dat de baten 39 lager zijn dan begroot. Dit splitst zich uit als volgt:

- **Veiligheid en Zorg:** begroot 1.353 en gerealiseerd 1.166. Dit betekent dat de baten 187 lager zijn dan begroot. Toelichting: de realisatie van de baten en de lasten van het project Re-integratie Officier en Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid en het project Samen erop af team vallen lager uit als gevolg van het geleidelijk opstarten van projecten (temporiseren).
- **Wijkveiligheid:** geen begroot bedrag en gerealiseerd 127. Dit betekent dat de baten 127 hoger zijn dan begroot. Toelichting: Bijdrage van de Wijk Ontwikkelmaatschappij (WOM) ten behoeve van aanpak Amsterdamse Straatweg (ASW)
- **Samen voor Overvecht:** geen begroot bedrag en gerealiseerd 21. Dit betekent dat de baten 21 hoger zijn dan begroot. Toelichting: Inhoudelijke verantwoording binnen programma Betrouwbare Overheid

Toelichting Lasten

Binnen Veiliger Wijken waren de totale lasten in 2024 begroot op 13.688 en gerealiseerd op 13.247. Dit betekent dat de lasten 439 lager zijn dan begroot. Dit splitst zich uit als volgt:

- **Samen voor Overvecht:** begroot 892 en gerealiseerd 803. Dit betekent dat de lasten 89 lager zijn dan begroot. Toelichting: Inhoudelijke verantwoording binnen programma Betrouwbare Overheid
- **Tegengaan/ Voorkomen (ernstige) overlast:** begroot 5.232 en gerealiseerd 5.014. Dit betekent dat de lasten 217 lager zijn dan begroot. Toelichting: Vacature ruimte.
- **THOR Jongerenoverlast:** begroot 1.731 en gerealiseerd 1.607. Dit betekent dat de lasten 124 lager zijn dan begroot. Toelichting: Onderbesteding door niet ingevulde vacatures. Dit gaat ten koste van preventieve inzet in de wijken.
- **THOR Wijkveiligheid:** begroot 2.734 en gerealiseerd 2.630. Dit betekent dat de lasten 104 lager zijn dan begroot. Toelichting: Onderbesteding door niet ingevulde vacatures. Dit gaat ten koste van preventieve inzet in de wijken.
- **Veilig Ondernemen:** begroot 203 en gerealiseerd 227. Dit betekent dat de lasten 25 hoger zijn dan begroot. Toelichting: Hogere personele lasten.
- **Veiligheid en Zorg:** begroot 1.673 en gerealiseerd 1.522. Dit betekent dat de lasten 150 lager zijn dan begroot. Toelichting: Lagere lasten die samen hangen met lagere baten (zie toelichting hierboven).
- **Wijkveiligheid:** begroot 1.223 en gerealiseerd 1.444. Dit betekent dat de lasten 221 hoger zijn dan begroot. Toelichting: Hogere uitgaven Amsterdamsestraatweg gedekt door een bijdrage van de WOM, hogere personele lasten en extra kosten door ingebruikname Buurpost Damstraat.

Prioriteit 2: Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust

Prioriteit Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust is in de Jaarstukken 2024 opgenomen onder subdoelstelling Adequaat optreden bij -mogelijke- verstoringen van de openbare orde en bij crisissituaties. Alle bedragen die worden genoemd, moeten met 1.000 euro vermenigvuldigd worden.

Toelichting Baten

Binnen Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust waren de totale baten begroot op 1.380 en in 2024 gerealiseerd op 1.101. Dit betekent dat de baten 279 lager zijn dan begroot. Dit splitst zich uit als volgt:

- **Optreden bij verstoringen OO en crises:** begroot 475 en gerealiseerd 485. Dit betekent dat de baten 11 hoger zijn dan begroot.
- **THOR Vergunningen & handhaving bijzondere wetten:** begroot 906 en gerealiseerd 616. Dit betekent dat de baten 290 lager zijn dan begroot. Toelichting: Het aantal verleende vergunningen is lager dan begroot, waardoor er minder leges zijn ontvangen.

Toelichting Lasten
Binnen Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust waren de totale lasten begroot op 42.509 en in 2024 gerealiseerd op 42.730. Dit betekent dat de lasten 221 hoger zijn dan begroot. Dit splitst zich uit als volgt:

- **Gemeenschappelijke Regeling:** begroot 34.775 en gerealiseerd 34.925. Dit betekent dat de lasten 150 hoger zijn dan begroot. Toelichting: De hogere lasten van de Gemeenschappelijk Regeling Veiligheidsregio Utrecht worden grotendeels veroorzaakt door hogere energielasten.
- **Domstad IT-cameratoezicht:** begroot 494 en gerealiseerd 360. Dit betekent dat de lasten 134 lager zijn dan begroot. Toelichting: Doordat een deel van de apparatuur is afgeschreven zijn de lasten lager. In 2025 vindt een nieuwe aanbesteding plaats.
- **Optreden bij verstoringen OO en crises:** begroot 4.100 en gerealiseerd 4.656. Dit betekent dat de lasten 556 hoger zijn dan begroot. Toelichting: Extra inzet bij demonstraties, vervangen van de leistenen bij Galgenwaard en hogere uitkijk- en verplaatsingskosten van camera's. Hiertegenover staat een incidenteel voordeel i.v.m. BTW-teruggave voor de uitkijkkosten van camera's.
- **THOR Evenementen:** begroot 358 en gerealiseerd 333. Dit betekent dat de lasten 25 lager zijn dan begroot.
- **THOR Vergunningen & handhaving bijzondere wetten:** begroot 2.782 en gerealiseerd 2.455. Dit betekent dat de lasten 327 lager zijn dan begroot. Toelichting: De inzet bij bijzondere wetten voor het verstrekken van vergunningen en het handhaven is lager doordat er minder vergunningen zijn aangevraagd.

Prioriteit 3: Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit

Prioriteit Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit is in de Jaarstukken 2024 opgenomen onder subdoelstelling Aanpakken en Voorkomen van criminaliteit. Alle bedragen die worden genoemd, moeten met 1.000 euro vermenigvuldigd worden.

Toelichting Baten
Binnen Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit waren de totale baten begroot op 4.501 en in 2024 gerealiseerd op 4.364. Dit betekent dat de baten 137 lager zijn dan begroot. Dit splitst zich uit als volgt:

- **Grenzen Stellen en Perspectief Bieden:** begroot 4.501 en gerealiseerd 4.364. Dit betekent dat de baten 137 lager zijn dan begroot. Toelichting: Lagere rijksbijdrage Preventie Met Gezag door lagere lasten

Toelichting Lasten
Binnen Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit waren de totale lasten begroot op 18.195 en in 2024 gerealiseerd op 17.139. Dit betekent dat de lasten 1.054 lager zijn dan begroot. Dit splitst zich uit als volgt:

- **Aanpakken en Voorkomen Criminaliteit:** begroot 1.694 en gerealiseerd 1.503. Dit betekent dat de lasten 191 lager zijn dan begroot. Toelichting: Vacatureruimte.
- **Grenzen Stellen en Perspectief Bieden:** begroot 6.553 en gerealiseerd 6.303. Dit betekent dat de lasten 239 lager zijn dan begroot. Toelichting: O.a. door niet ingevulde vacatureruimte en vertraging in start activiteiten.
- **Jeugd en Veiligheid:** begroot 5.586 en gerealiseerd 5.586. Dit betekent dat de gerealiseerde lasten gelijk zijn aan de begroting.
- **Ondermijning:** begroot 363 en gerealiseerd 99. Dit betekent dat de lasten 264 lager zijn dan begroot. Toelichting: Door vacatureruimte zijn niet alle activiteiten in 2024 gestart.
- **Samenwerkingsverbanden:** begroot 1.608 en gerealiseerd 1.434. Dit betekent dat de lasten 173 lager zijn dan begroot. Toelichting: Incidenteel voordeel door BTW-teruggave uit voorgaande jaren.
- **THOR Voorkomen Criminaliteit:** begroot 2.391 en gerealiseerd 2.204. Dit betekent dat de lasten 187 lager zijn dan begroot. Toelichting: Onderbesteding door niet ingevulde vacatures. Dit gaat ten koste van preventieve inzet in de wijken.

Prioriteit 4: Prioriteit Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid

Prioriteit Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid is in de Jaarstukken 2024 opgenomen onder subdoelstelling Aanpakken en Voorkomen van criminaliteit. Alle bedragen die worden genoemd, moeten met 1.000 euro vermenigvuldigd worden.

Toelichting Lasten
Binnen Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid waren de totale lasten begroot op 281 en in 2024 gerealiseerd op 251. Dit betekent dat de lasten 30 lager zijn dan begroot. Dit splitst zich uit als volgt:

- **Digitale Veiligheid:** begroot 189 en gerealiseerd 159. Dit betekent dat de lasten 30 lager zijn dan begroot. Toelichting: Onderzoek Utrechts plegerschap is doorgeschoven naar 2025.
- **Personele inzet digitale veiligheid:** begroot 92 en gerealiseerd 92. Dit betekent dat de gerealiseerde lasten gelijk zijn aan de begroting.

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 76 HOUD GRIP OP VEILIGHEIDSONTWIKKELINGEN

Datum	27 mei 2025
Van	College B&W
Behandeld door	J. Hofland
E-mailadres	j.hofland@utrecht.nl
Kenmerk	30264529
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2025 nummer 76 van Bert van Steeg (CDA) van 24 april 2025 over Houd grip op veiligheidsontwikkeling. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1
Welke gevolgen hebben de genoemde weerbaarheidsopgave op het veiligheidsdomein, zoals genoemd in de brief? Deelt het college dat investering in het veiligheidsdomein in dat licht voor de hand ligt? Welke mogelijkheden ziet het college hier, in samenwerking met andere overheden?
Antwoord 1
De internationale veiligheidssituatie is de afgelopen jaren verslechterd. We bereiden ons in de gemeente Utrecht voor op twee situaties. De eerste situatie is een zogenoemde Artikel 5-situatie (host nation support uit het NAVO-Verdrag) waarbij we rekening houden met onder andere grote logistieke troepenverplaatsingen door Nederland, grootschalige opvang van vluchtelingen en medische zorg aan slachtoffers. Daarnaast bereiden we ons voor op een situatie van hybride dreiging waarbij de focus ligt op de gevolgen van een grootschalige en langdurige uitval van stroom.

We brengen momenteel in kaart welke maatregelen nodig zijn om op deze situaties voorbereid te zijn. Het vergroten van de veerkracht en de weerbaarheid van de Utrechtse samenleving zal echter niet gratis zijn. Wij delen dat investeringen in deze problematiek voor de hand liggen, zoals ook aangegeven in de beantwoording van de SV 2025 nr. 11 Is Utrecht al een veerkrachtige en weerbare samenleving?. Bij het in kaart brengen van maatregelen kijken we gemeente-breed, want de impact van geopolitieke ontwikkelingen is breder dan het veiligheidsdomein. De burgemeester heeft in het commissiedebat van 17 april jl. toegezegd om in het laatste kwartaal van dit jaar een raadsbrief te sturen waarin meer inzicht wordt gegeven in de gemeente-brede opgave.

De gemeente Utrecht werkt momenteel samen met de VNG, het Rijk en de veiligheidsregio's de verantwoordelijkheden uit van de weerbaarheidsopgave. Bij deze gesprekken zal ook de vraag op tafel moeten komen wie verantwoordelijk is voor de financiering van de voorbereidingen en maatregelen.

Vraag 2
In dezelfde raadsbrief stelt het college dat er op landelijk niveau wordt nagedacht over de positie van het lokaal bestuur binnen het veiligheidsbestel en het veiligheidsbeleid. Daarbij is ook de positie van de burgemeester onderwerp van gesprek. Wat is de visie van het college op deze beide vraagstukken?
Antwoord 2
Het afgelopen decennium is het belang en de complexiteit van veiligheidsvraagstukken, op nationaal en lokaal niveau, nog weer verder toegenomen. Veiligheid is allang niet meer het exclusieve domein van de klassieke veiligheidspartners, maar is in veel opzichten een breed maatschappelijk vraagstuk, waar veel partijen bij betrokken zijn. De toegenomen complexiteit van de veiligheidsproblematiek en de veelheid aan partners die inspanningen leveren om de problematiek aan te pakken, maakt het effectief sturen, coördineren en faciliteren van de gezamenlijke inspanningen essentieel. Vanzelfsprekend heeft het lokaal bestuur – en in het bijzonder de burgemeester - een cruciale rol. De burgemeester wordt meer en meer een coördinerende en faciliterende rol toebedeeld kijkend naar de samenwerking tussen de veelheid aan partners die nodig zijn bij het aanpakken van veiligheidsvraagstukken. Ook wel de regierol van de burgemeester genoemd, zoals bijvoorbeeld beschreven in de gespreksleidraad die de heer Eysink Smeets opstelde op verzoek van de commissie Bestuur & Veiligheid van de VNG.

Vraag 3
In antwoorden op mondelinge vragen stelde het college dat het aantal autokraken in de wijk Zuid in 2024 met 21% is gedaald ten opzichte van 2023. In januari tot en met maart van dit jaar waren het aantal autokraken eveneens lager dan in de periode daarvoor. De voortgangsrapportage laat in 2024 een forse stijging zien voor de stad als geheel. Hoe valt dit met elkaar te rijmen? In welke wijken zijn de grootste stijgingen te zien? En hoe ziet de ontwikkeling voor de stad als geheel er uit in 2025?
Antwoord 3
Op stadsniveau is er sprake van een toename van 2.946 in 2023 naar 3.369 in 2024 (+14%). De stadsbrede toename van 14% is te verklaren door toenames in de wijken Binnenstad (+61%), West (+66%), Leidsche Rijn (+30%), Noordwest (+27%) en Noordoost: (+9%). De daling in sommige wijken (zoals Zuid) wordt gecompenseerd door stijgingen in andere gebieden. Met name op bekende hotspots, zoals parkeergarages en grotere parkeerterreinen, is het aantal autokraken sterk toegenomen. Dit zorgt ervoor dat het totaalbeeld voor de stad stijgt.

Op basis van de eerste maanden van 2025 kunnen geen harde uitspraken worden gedaan over de rest van 2025. De cijfers tot en met april laten een lichte afname (circa -7%) zien vergeleken met dezelfde periode vorig jaar. Hoewel dit voorzichtig positief is, blijven we alert op verschuivingen en tijdelijke pieken.

Vraag 4
2023 gaf opnieuw piek te zien op gebied van zakkenrollen. Na een relatieve daling in 2024 stijgt het aantal zakkenrollen weer in 2025. Daarmee is de dalende trend die voor en tijdens de coronaperiode te zien was teniet gedaan. Deelt het college deze observatie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is het in de

ogen van het college voldoende om de trend te keren door middel van campagnes? Welke extra stappen worden gezet?[1]

Antwoord 4

Zakkenrollerij is een delict dat sterk fluctueert en zich snel aanpast aan veranderende omstandigheden in de stad zoals toegenomen drukte, bezoekersstromen, toerisme en evenementen. Het merendeel van de incidenten vindt plaats in de Binnenstad, met name in het Stationsgebied, onder het Bollendak en in Hoog Catharijne. Onder de plegers van deze delicten bevinden zich vreemdelingen zonder vaste woon- of verblijfplaats in Utrecht.

Het college herkent de stijging sinds de coronaperiode, met een piek in 2023. Sindsdien zijn aanvullende maatregelen genomen en is er een voorzichtige daling zichtbaar.

Cijfers zakkenrollen

Jaar	*Binnenstad*	*Utrecht totaal*
2022	*455 (131 t/m april)*	*547 (152 t/m april)*
2023	*845 (302 t/m april)*	*959 (332 t/m april)*
2024	*681 (411 t/m april)*	*795 (468 t/m april)*
2025	*221 t/m april*	*245 t/m april*

Het tegengaan van zakkenrollen vraagt om een brede en structurele aanpak. De gemeente Utrecht kiest daarom voor een zogeheten fenomeenaanpak: een combinatie van publieksvoorlichting, gedragsbeïnvloeding, handhaving en samenwerking met partners zoals de politie, NS, ondernemers en vervoersbedrijven.

In 2023 is gestart met een kleinschalige bewustwordingscampagne. Deze is in april 2025 opgeschaald en richt zich specifiek op winkelend publiek en uitgaanspubliek. De campagne-uitingen zijn zichtbaar op schermen in Hoog Catharijne, sociale media en tijdens evenementen zoals Koningsdag en Canal Pride.

De campagne wordt gecombineerd met gerichte handhavingsacties, waardoor preventie, handhaving en bewustwording elkaar versterken.

Stationsgebied: integrale aanpak tegen zakkenrollerij en overlast

In het stationsgebied werken gemeente, politie, vervoerders, Klépierre en andere partners nauw samen om zakkenrollerij en andere vormen van criminaliteit en overlast terug te dringen. Maandelijks vindt een veiligheidsoverleg plaats waarin actuele signalen, trends en gezamenlijke maatregelen worden besproken.

Een belangrijk instrument is de maandelijkse integrale handhavingsactie. Tijdens deze acties treden politie, AVIM, Toezicht & Handhaving, NS, Trigion, Keolis en U-OV gelijktijdig op in het openbaar gebied, met gerichte aandacht voor zakkenrollerij. Daarnaast wordt ingezet op het tegengaan van winkeldiefstal, wildplassen, middelengebruik, intimidatie en zwartrijden. Sinds kort kan de gemeente ook direct inspelen op zorgsignalen.

Zie ook ook SV 2025 nr 65 Opnieuw gaat het helemaal mis onder het Bollendak.

We blijven de cijfers en signalen in de stad nauwlettend monitoren. Begin deze zomer staat een eerste voorlopige evaluatie van de publiekscampagne gepland. Op basis daarvan passen we de aanpak

[1] Actie tegen zakkenrollers: 'Stop je telefoon niet in je achterzak' - RTV Utrecht

waar nodig aan. Doel blijft om Utrecht minder aantrekkelijk te maken voor zakkenrollers en de veiligheid van bewoners en bezoekers te vergroten.

Vraag 5
Recent werd al gesproken over zorgfraude, waarbij slechts grove schattingen zijn gegeven over de omvang ervan, zowel financieel als qua betrokken criminelen. Heeft het college inmiddels beter zicht op deze cijfers? Zo nee, wanneer verwacht het college hier meer grip op te hebben?
Antwoord 5
Zoals reeds besproken in de commissie steken criminele(n) (samenwerkingsverbanden) jaarlijks enkele miljarden van het zorgbudget in eigen zak. De exacte omvang hiervan voor Utrecht is lastig om vast te stellen. Dit komt mede doordat veel verschillende partners een rol spelen en een stukje van de problematiek rondom ondermijning in de zorg zien. In het uitvoeringsprogramma toezicht, dat onlangs is aangeboden aan de raad, is ook ingegaan op toezicht en handhaving door ons als gemeente. Waarin is voorgesteld om de capaciteit die op dit moment beschikbaar is voor toezicht en handhaving, daarmee het verbeteren van zicht en grip, uit te breiden.

Niet in alleen in de stad Utrecht, maar ook in de regio Midden-Nederland heeft de problematiek geleid tot prioritering van het thema voor een gezamenlijke integrale aanpak. Binnen het RIEC samenwerkingsverband werken we met verschillende partners en hun verschillende bevoegdheden aan de aanpak van dit fenomeen. Het RIEC bureau is gevraagd om een fenomeenanalyse op te leveren die meer zicht geeft op regionaal niveau van de problematiek. De criminele samenwerkingsverbanden en het aanbod van zorg is namelijk niet aan gemeentegrenzen gebonden.

Vraag 6
Welke concrete weeffouten in de zorg worden met voorrang aangepakt? Op welke manier loopt Utrecht hierin voorop?
Antwoord 6
Er zijn verschillende weeffouten die niet op lokaal niveau kunnen worden opgelost. Denk bijvoorbeeld aan misstanden in het opleiden van zorgpersoneel, waardoor onbekwaam personeel aan het bed staat van kwetsbare mensen, maar ook aan zakelijke en eigendomsrelaties tussen zorgaanbieders, EVC-bureaus, opleiders en bemiddelingsbureaus gericht op een crimineel verdienmodel en onvoldoende mogelijkheden voor het screenen en weren van (nieuwe) aanbieders bij toetreding tot de zorg. Mede naar aanleiding van het beeld van de politie Midden-Nederland, is de problematiek door de burgemeester landelijk heeft geagendeerd en wordt er landelijk meer urgentie gevoeld om deze weeffouten met voorrang op te pakken. De ministers van VWS en OCW hebben hierover eind maart jl. een brief gestuurd aan de Tweede Kamer.

In Utrecht focussen wij ons in de aanpak onder andere op verbetering van het contractmanagement met zorgaanbieders, om zo barrières op te werpen voor malafide zorgpartijen, zetten we in geval van signalen het Bibob instrument in bij nieuwe aanbestedingen aan zorgaanbieders en hebben we ook oog voor bewustwording bij verschillende partijen in het veld. Utrecht neemt deel aan het landelijk georganiseerde thematische FieldLab, waar met een tal van (landelijke) partners wordt gewerkt aan nieuwe en innovatieve maatregelen om de problematiek aan te pakken. Zoals ook beschreven bij de beantwoording van vraag 5 wordt door de gemeente binnen het RIEC samenwerkingsverband met verschillende partners ingezet op het aanpakken van de criminele samenwerkingsverbanden die in de zorgketen actief zijn.

Vraag 7
Uit de grafieken in de voortgangsrapportage blijkt dat wapenhandel en wapenbezit binnen de ondermijnende criminaliteit al jaren toenemen, met een forse stijging in 2024. Over welke wapens gaat

het hier en wat zegt deze ontwikkeling over de veiligheid in de stad? Welke stappen zet het college op dit vlak?

Antwoord 7

In 2024 is ten opzichte van voorgaande jaren een toename zichtbaar van het aantal misdrijven wapenhandel en wapenbezit. In de betreffende tabel zijn deze misdrijven bij elkaar opgeteld, waarbij de grote meerderheid van de zaken bezit 'overige wapens' betreft, zoals bijvoorbeeld boksbeugels, pepperspray en steekwapens. We zien dat een aanzienlijk deel van de misdrijven plaats vond in de Binnenstad en te relateren is aan bekende probleemlocaties, zoals bijvoorbeeld het Bollendak (zie ook SV 2025 nr 65 Opnieuw gaat het helemaal mis onder het Bollendak).

Vraag 8

Uit rioolwateronderzoek van het RIVM/EUDA blijkt dat het drugsgebruik in Utrecht afgelopen jaren fors is gestegen.2Welke stappen zijn gezet om het gebruik van drugs in Utrecht terug te dringen? Deelt het college de mening dat de ontwikkeling van drugsgebruik onderdeel zou moeten zijn van de rapportage?

Antwoord 8

Nee, wij delen niet de mening dat drugsgebruik onderdeel moet zijn van de rapportage van de Veiligheidsagenda. Binnen de aanpak van 'Grenzen stellen, perspectief bieden' wordt ingezet op het tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit. De resultaten van het rioolwateronderzoeken geven een indicatie over de omvang van de parallelle economie en het criminele verdienmodel van de handel in drugs. Tegelijkertijd is de handel in drugs niet afhankelijk van het gebruik in Utrecht, zo laat onderzoek zien dat Utrecht een centrale rol speelt in de internationale cocaïnehandel. Een daling of stijging in het gebruik van drugs in Utrecht is daarmee dan ook niet direct te relateren aan een stijging of afname van drugsgerelateerde criminaliteit.

Drugsgebruik in Utrecht wordt op verschillende manieren gevolgd, onder andere door het rioolwateronderzoek en door de Volksgezondheidmonitor. De trend in drugsgebruik hangt af van het type drug dat je bekijkt. Het rioolwateronderzoek geeft een indicatie maar laat niet exact zien hoeveel Utrechters drugs gebruiken - het geeft een beeld van de hoeveelheid die in het Utrechtse rioolwater terecht komt. Het geeft vanzelfsprekend geen inzicht in 'wie' er gebruikt, dus niet hoeveel er per persoon gebruikt wordt en ook niet welk deel door Utrechters gebruikt wordt en welk deel door bezoekers van de stad. Overigens laat het beeld dus ook niet zien wat Utrechters buiten de gemeentegrens gebruiken.

Voor het drugsbeleid en alle activiteiten daaromtrent geldt de kernboodschap: 'het beste is niet gebruiken, maar doe je het toch, wees je bewust van de risico's.' Jellinek voert in het kader van verslavingspreventie een breed scala aan activiteiten uit waaronder preventieve adviesgesprekken, voorlichting op VO & MBO scholen, de testservice en peer-to-peer voorlichting op festivals. Er is in 2025 ook een samenwerking gestart met Utrechtse studentenorganisaties, MBO, Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht op grond van alcohol en middelengebruik onder studenten waarin het onderwerp drugs wordt besproken.

Vraag 9

In de rapportage wordt uitgebreid ingegaan op de resultaten van de Persoonsgerichte Aanpak (PGA) waarbij ook de uitstroom naar opleiding en betaald werk inzichtelijk wordt gemaakt. Wat kan worden gezegd over het effect van de PGA op recidive? Op welke manier wordt dit inzichtelijk gemaakt?

[2] Wastewater analysis and drugs — a European multi-city study | www.euda.europa.eu

Antwoord 9
Degenen die in de persoonsgerichte aanpak zijn opgenomen, kenmerken zich door het plegen van strafbare feiten in combinatie met complexe problemen op meerdere leefgebieden. We zien in de begeleiding en ondersteuning van hen dat hun situatie op de leefgebieden niet stabiel is: er is geen opleiding of diploma, geen betaald werk, middelengebruik, schulden, een zorgelijk netwerk aan sociale contacten of terugval in contacten met politie en justitie. Vanuit zowel onderzoek[3] als de praktijk weten we dat mensen die werken of een opleiding volgen een kleinere kans hebben op terugval in crimineel gedrag. Dat is dan ook de reden dat we vanuit de persoonsgerichte aanpak onder andere investeren in een zinvolle dagbesteding. Het is nodig om op werk en opleiding te investeren, omdat dit een belangrijke factor is bij het maken van positieve(re) keuzes voor de toekomst. Daar sturen we actief op.

We monitoren de situatie op de leefgebieden op meerdere momenten tijdens de looptijd van de persoonsgerichte aanpak. Het belang van het op orde hebben van de leefgebieden verschilt tussen mensen. Het is daarom niet mogelijk om recidive te duiden op basis van of mensen wel of geen werk of opleiding hebben.

Idealiter is er zicht op het effect van alle inzet, zoals op pagina 6 van de Voortgangsrapportage is beschreven en in de beantwoording van vraag 12. Een exacte duiding van het succes – de beoogde maatschappelijke impact – van de huidige set aan interventies, blijft een opgave. Zo ook voor de inzet van een persoonsgerichte aanpak. De causaliteit tussen de specifieke inzet en de toe- of afname van het probleem is lastig aan te tonen. Bij een persoonsgerichte aanpak (en bij het veronderstelde probleem dat wordt aangepakt) is daarnaast sprake van meerdere niet te beïnvloeden factoren. Uitspraken over een causaal verband worden door het WODC pas acceptabel geacht als de resultaten vergeleken worden met een controlegroep waar de interventie niet is ingezet. Dit is in de praktijk vaak niet mogelijk of vraagt om intensief langdurig onderzoek. Om onterecht toe- of afnames aan de inzet te relateren, zijn we voorzichtig om ontwikkelingen in criminaliteit als effect te bestempelen.

Om te meten of de PGA effectief is in het verminderen van recidive bij de doelgroep, zal de gemeten recidive van de doelgroep vergeleken moeten worden met de recidive van een vergelijkbare controlegroep. Een dergelijke onderzoeksopzet valt binnen de context van de PGA in Utrecht niet eenvoudig te realiseren. Iedereen die voldoet aan de specifieke set van criteria, komt in de aanpak. Ook al kan niet worden voldaan aan voorwaarden voor een effectevaluatie met voldoende bewijskracht, daarmee is niet gezegd dat de uitvoering van het instrument niet kan worden geëvalueerd aan de hand van een procesevaluatie. Inzicht in de uitvoering (is de aanpak uitgevoerd zoals beoogd?) en de ervaren resultaten, knelpunten en successen geven waardevolle aanknopingspunten. Daarom wordt er volop ingezet op het monitoren van de problematiek op de verschillende leefgebieden.

Vraag 10
Uit cijfers blijkt dat 41% van het crimineel vermogen wordt witgewassen via vastgoed. In totaal zouden 40.000 woningen en 10.000 bedrijfspanden in Nederland worden gebruikt door ondermijnende criminaliteit – een schrikbarend aantal. In hoeverre heeft het college zicht op vastgoed in Utrecht dat op deze manier wordt misbruikt? Worden er, naast deelname aan de campagne ‘M’ en samenwerking

---

[3] Bronvermelding onderzoek: [1] Monitor nazorg ex-gedetineerden - 7e meting

met woningcorporaties, nog andere maatregelen genomen? En ziet het college al aanknopingspunten om deze criminele keten te doorbreken?

Antwoord 10

Voor de gemeente is het lastig om scherp zicht te krijgen op crimineel vermogen dat wordt witgewassen via vastgoed. Waar mogelijk zetten we als gemeente erop in om drempels en barrières op te werpen als het gaat om witwassen via vastgoed. Zo hebben we als college recent een herijkte beleidsregel Wet Bibob vastgesteld, waarin onder andere is beschreven dat het Bibob instrument in veel gevallen wordt ingezet bij het aangaan van een vastgoedtransactie door de gemeente. Voor wat betreft het crimineel gebruik van vastgoed geldt dat de burgemeester, zoals ook opgenomen in de voortgangsrapportage, haar bevoegdheden inzet om panden te sluiten indien er sprake is van crimineel misbruik.

Met partners, waaronder binnen het RIEC samenwerkingsverband, wordt ingezet op het aanpakken van ondermijnende criminaliteit, waaronder ook criminele geldstromen. We zetten als gemeente ook in op samenwerking met partners als notarissen en makelaars, die een belangrijke poortwachtersfunctie vervullen.
Partners als OM, politie en FIOD zetten zich vanzelfsprekend ook in om witwassen of crimineel misbruik van panden aan de pakken via het strafrecht. Recent is er in de regio Midden – Nederland een combiteam gestart, waarbij FIOD en politie, onder gezag van het OM, samenwerken om criminele geldstromen binnen de ondermijnende criminaliteit aan te pakken.

Vraag 11

Op welke manier wordt de subsidie van het CCV ingezet ter verdere verkenning van de noodbevelsbevoegdheid en versterken van de lokale weerbarheid cybercrime?

Antwoord 11

Met de subsidie wordt met behulp van advocatenkantoor AKD, juristen uit een divers aantal gemeenten (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Leeuwarden en Urk), het ministerie van J&V en de Stenden Hogeschool een leidraad opgesteld voor de inzet van de noodbevelsbevoegdheid in geval van online aangejaagde verstoringen van de openbare orde.

Vraag 12

In de voortgangsrapportage wordt beperkt inzicht gegeven in de daadwerkelijke effecten van het gevoerde beleid. Hoe weet het college of het beleid effectief is? Is het college het met het CDA eens dat een effectenmeting noodzakelijk is? En wanneer verwacht het college een daadwerkelijke effectenmeting te kunnen uitvoeren?

Antwoord 12

Het is uiteraard noodzakelijk om onderzoek te blijven doen naar de vraag of het beleid effectief is. Daar zijn goede mogelijkheden voor, zoals door te werken met een plan- en procesevaluatie waarbij we in kaart brengen wat de werkzame bestanddelen van de aanpak zijn. Zo wordt nauwgezet de uitvoering van interventies geëvalueerd (procesevaluatie), waar zowel ervaren knelpunten en successen vanuit professionals worden geïnventariseerd als kwantitatieve analyses van de inzet.

Een exacte duiding van het succes van de huidige set aan (erkende) interventies, blijft tegelijkertijd wel een opgave. Om onterecht toe- of afnames aan de inzet te relateren, zijn we voorzichtig om ontwikkelingen in criminaliteit als effect te bestempelen. Zie verder ook pagina 6 van de Voortgangsrapportage voor een nadere uitwerking.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Houd grip op veiligheidsontwikkeling

24 april 2025
Op 9 april werd de raad geïnformeerd over de voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024. In zowel de raadsbrief als de voorrangsrapportage geven een breed overzicht van de veiligheidssituatie in de stad, waaruit de groeiende uitdaging op dit gebied naar voren komt. In de raadsbrief Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024 worden de bezuinigingen op het veiligheidsdomein genoemd als een van de grote uitdagingen. Ook de veranderende geopolitieke context wordt als een uitdaging gezien. Deze verschillende nieuwe uitdagingen en de ontwikkeling van de veiligheidssituatie in de stad geven de CDA-fractie aanleiding tot de volgende vragen:

1. Welke gevolgen hebben de genoemde weerbaarheidsopgave op het veiligheidsdomein, zoals
   genoemd in de brief? Deelt het college dat investering in het veiligheidsdomein in dat licht voor
   de hand ligt? Welke mogelijkheden ziet het college hier, in samenwerking met andere
   overheden?
2. In dezelfde raadsbrief stelt het college dat er op landelijk niveau wordt nagedacht over de
   positie van het lokaal bestuur binnen het veiligheidsbestel en het veiligheidsbeleid. Daarbij is
   ook de positie van de burgemeester onderwerp van gesprek. Wat is de visie van het college op
   deze beide vraagstukken?
3. In antwoorden op mondelinge vragen stelde het college dat het aantal autokraken in
   de wijk Zuid in 2024 met 21% is gedaald ten opzichte van 2023. In januari tot en met maart van
   dit jaar waren het aantal autokraken eveneens lager dan in de periode daarvoor. De
   voortgangsrapportage laat in 2024 een forse stijging zien voor de stad als geheel. Hoe valt dit
   met elkaar te rijmen? In welke wijken zijn de grootste stijgingen te zien? En hoe ziet de
   ontwikkeling voor de stad als geheel er uit in 2025?
4. 2023 gaf opnieuw piek te zien op gebied van zakkenrollen. Na een relatieve daling in 2024 stijgt
   het aantal zakkenrollen weer in 2025. Daarmee is de dalende trend die voor en tijdens de
   coronaperiode te zien was teniet gedaan. Deelt het college deze observatie? Zo nee, waarom
   niet? Zo ja, is het in de ogen van het college voldoende om de trend te keren door middel van

campagnes? Welke extra stappen worden gezet?[4]
5. Recent werd al gesproken over zorgfraude, waarbij slechts grove schattingen zijn gegeven over
de omvang ervan, zowel financieel als qua betrokken criminelen. Heeft het college inmiddels
beter zicht op deze cijfers? Zo nee, wanneer verwacht het college hier meer grip op te hebben?
6. Welke concrete weeffouten in de zorg worden met voorrang aangepakt? Op welke manier loopt
Utrecht hierin voorop?
7. Uit de grafieken in de voortgangsrapportage blijkt dat wapenhandel en wapenbezit binnen de
ondermijnende criminaliteit al jaren toenemen, met een forse stijging in 2024. Over welke
wapens gaat het hier en wat zegt deze ontwikkeling over de veiligheid in de stad? Welke
stappen zet het college op dit vlak?
8. Uit rioolwateronderzoek van het RIVM/EUDA blijkt dat het drugsgebruik in Utrecht afgelopen
jaren fors is gestegen.[5] Welke stappen zijn gezet om het gebruik van drugs in Utrecht terug te
dringen? Deelt het college de mening dat de ontwikkeling van drugsgebruik onderdeel zou
moeten zijn van de rapportage?
9. In de rapportage wordt uitgebreid ingegaan op de resultaten van de Persoonsgerichte Aanpak
(PGA) waarbij ook de uitstroom naar opleiding en betaald werk inzichtelijk wordt gemaakt. Wat
kan worden gezegd over het effect van de PGA op recidive? Op welke manier wordt dit
inzichtelijk gemaakt?
10. Uit cijfers blijkt dat 41% van het crimineel vermogen wordt witgewassen via vastgoed. In totaal
zouden 40.000 woningen en 10.000 bedrijfspanden in Nederland worden gebruikt door
ondermijnende criminaliteit – een schrikbarend aantal. In hoeverre heeft het college zicht op
vastgoed in Utrecht dat op deze manier wordt misbruikt? Worden er, naast deelname aan de
campagne ‘M’ en samenwerking met woningcorporaties, nog andere maatregelen genomen?
En ziet het college al aanknopingspunten om deze criminele keten te doorbreken?
11. Op welke manier wordt de subsidie van het CCV ingezet ter verdere verkenning van de
noodbevelsbevoegdheid en versterken van de lokale weerbarheid cybercrime?
12. In de voortgangsrapportage wordt beperkt inzicht gegeven in de daadwerkelijke effecten van

[4] Actie tegen zakkenrollers: 'Stop je telefoon niet in je achterzak' - RTV Utrecht
[5] Wastewater analysis and drugs — a European multi-city study | www.euda.europa.eu

het gevoerde beleid. Hoe weet het college of het beleid effectief is? Is het college het met het
CDA eens dat een effectenmeting noodzakelijk is? En wanneer verwacht het college een
daadwerkelijke effectenmeting te kunnen uitvoeren?

Gesteld door:

- Bert van Steeg, CDA

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	4647
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 september 2025
Agendapunt	11
Titel	Raadsbrief Cameratoezicht Openbare Orde en Veiligheid
ID	4869
Behandelend ambtenaar	A.J.I. Puik
Telefoon	
E-mail	a.puik@uytrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijksma
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jelmer Lok/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	25 september 2025

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	A.J.I.Puik	**Datum**	1 april 2025
E-mail	a.puik@utrecht.nl	**Kenmerk**	30221675
Type brief	Voortgangsbrief	**Onderwerp**	Cameratoezicht 2024
Bijlage(n)	1 (onderaan toegevoegd)	**Beleidsveld**	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Bij de behandeling van beleidskader cameratoezicht 2023 – 2026 is afgesproken dat we u elk jaar informeren over het gemeentelijk openbare orde cameratoezicht in onze stad. Zoals toegezegd tijdens het vragenuur van donderdag 13 maart gaan we met deze brief in op de analyse van de 91 gemeentelijke openbare orde camera's van 1 januari t/m 31 december '24, de verhuizing van de huidige cameratoezichtruimte en stand van zaken met betrekking tot de verkenning naar de haalbaarheid van een gemeentelijke toezichtruimte in het stadskantoor. Tot slot informeren we u over de resultaten van de campagne *'bevorder privacy bij private camera's'*, die we in 2024 zijn gestart op basis van motie M23/98 en die tijdens de loop van dit beleidskader zal worden voortgezet.

Cameratoezicht
Op dit moment zijn we in staat om met 71 vaste gemeentelijke openbare orde camera's toezicht te houden op plekken waar overlastsituaties en ordeverstoringen vanwege de inrichting, de functie en het gebruik van een gebied regelmatig voorkomen en/of terugkerend zijn. Deze 'vaste' camera's hangen in het uitgaansgebied van de binnenstad, het stationsgebied, de Amsterdamsestraatweg, Kanaalstraat, rond stadion Galgenwaard en enkele plekken waar geregeld sprake is van ernstige overlast in combinatie met criminaliteit. Registraties kunnen plaatsvinden door eigen waarnemingen van de operators of door een verzoek aan de operator om mee te kijken. De meeste toegevoegde waarde komt uit de eigen waarnemingen van de operators. Zij kunnen een beginnend incident opmerken en samen met de supervisor beslissen wat er moet gebeuren. Vervolgens wordt in de meldkamer bepaald of er politie naar het incident wordt gestuurd, afhankelijk van de ernst van het incident en de beschikbaarheid van politiemensen.

In 2024 zijn er 4113 observaties geregistreerd op basis van het cameratoezicht. Dat zijn er minder dan in 2023 en 2022, toen er respectievelijk 5860 en 5747 keer een observatie werd geregistreerd. De stevige daling van het aantal geregistreerde observaties trad helaas niet feitelijk op, de registratie van observaties heeft bij de politie namelijk abusievelijk in twee systemen plaatsgevonden. Uit één daarvan zijn de aantallen observaties die met cameratoezicht zijn gedaan niet te extraheren. De registratiewijze is inmiddels hersteld naar één systeem. De registratiewijze had geen invloed op de opvolging van de observaties.

Ongeveer een kwart van de geregistreerde incidenten worden door de operators opgemerkt. De meeste observaties (ruim 80%) worden gedaan naar aanleiding van een melding. Ook wanneer er al politie ter plaatse is, kan meekijken waardevolle extra informatie opleveren voor de inzet op straat. Bij elke registratie wordt aanvullende informatie vastgelegd, waaronder het type incident. De vijf meest voorkomende geobserveerde incidenten in 2024 zijn;

- conflict (18,9%),
- verdachte situatie (11,5%),
- verkeer (8,8%),
- diefstal (7,4%) en overig (7,4%).

Dit beeld is gelijk aan eerdere jaren, waarin dezelfde categorieën het meeste voorkomen. De onderlinge verhouding wisselt soms iets, maar de categorie ‘conflict’ is ieder jaar de meest voorkomende. Van de observaties in de categorie ‘conflict’ worden de meeste waarnemingen gedaan in de nachtelijke uren (00 – 05 uur). Gedurende de dag zijn deze beduidend minder. Verdachte situaties worden juist vaker tijdens de avonduren (18 – 23 uur) gesignaleerd. De categorie ‘diefstal’ wordt het vaakst geobserveerd in de late middaguren (16 – 18 uur). In de binnenstad is het verschil voor de categorie ‘conflict’ tussen de avond- en nachturen groter. Daar wordt in de nachtelijke uren ongeveer twee keer zo vaak een conflict geregistreerd als in de avond. Een verklaring hiervoor kan zijn dat het live uitkijken hier vooral gebeurt tijdens uitgaansnachten.

De politie maakt regelmatig gebruik van camerabeelden als bewijsmateriaal. De recherche vroeg in 2024 317 keer beelden van de gemeentelijke camera’s op. Als de beelden bruikbaar zijn, worden ze als bewijs toegevoegd aan een dossier en veiliggesteld voor het onderzoek en anders alsnog vernietigd. Vooral wanneer verdachten onder invloed van bijvoorbeeld drank- en/of drugs zijn helpen camerabeelden bij het reconstrueren van de feiten. Ook leveren beelden regelmatig doorslaggevend bewijs bij zaken zoals zakkenrollen en mishandelingen. In ongeveer 40% van de gevallen gaat het bij verstrekkingen aan de recherche om beelden in de categorieën ‘conflict’, ‘diefstal’ en ‘geweld’. In 75% van de gevallen zijn dit beelden van camera’s in de binnenstad. Ook uit Lombok (7%) en Kanaleneiland (6%) worden regelmatig beelden verstrekt. In ruim 80 procent van de gevallen gaat het om beelden van vaste camera’s.

We zien ook dat met enkele camera’s nauwelijks incidenten worden geregistreerd. Ter intensivering van de integrale veiligheidsaanpak werden er in 2017 twee extra camera’s geplaatst op de Amsterdamsestraatweg. Eén van deze camera's heeft de afgelopen twee jaar nauwelijks openbare orde-incidenten geregistreerd, omdat de situatie hier door verschillende maatregelen is verbeterd. Tijdens de herinrichting van de Amsterdamsestraatweg zullen we de huidige camera's herpositioneren en deze ene camera verwijderen. Ook op de Bernadottelaan en de Mariaplaats verwijderen we een camera vanwege de verbeterde veiligheidssituatie. Hoewel er op de Bernadottelaan nog steeds overlast is door jeugdgroepen, kunnen we door de camera's anders te positioneren, één camera weghalen. De camera's op de Mariaplaats werden oorspronkelijk geplaatst vanwege uitgaansgeweld, doordat daar veel uitgaansgelegenheden waren. Door de gewijzigde bestemming van meerdere ondernemingen op deze locatie is de veiligheidssituatie verbeterd en kan het cameratoezicht worden aangepast aan de huidige situatie.

Deze camera’s krijgen een nieuwe plek op het Domplein. Het Domplein maakt deel uit van het Utrechtse uitgaansgebied en is onder andere vanwege de historie gezichtsbepalend voor Utrecht. Dit maakt het een drukbezocht plein waar, net als op andere plekken in het uitgaans- en winkelgebied, incidenten plaatsvinden. Ook worden er mede vanwege het symbolische karakter van het plein veel activiteiten georganiseerd. Zo worden er jaarlijks verspreid over 60 dagen ruim 20 evenementen georganiseerd en is het ook met regelmaat het toneel voor demonstraties en andere publieke uitingen die veel mensen op de been brengen. Tot nu toe zet de politie geregeld kortstondig camera’s in.

Het plaatsen van flexibele camera's op deze locatie is vanwege de inrichting van het plein een technische en kostbare uitdaging. Door het plaatsen van vaste camera's, die tijdens uitgaansnachten en tijdens activiteiten waarbij cameratoezicht noodzakelijk is om grote menigten te monitoren, worden uitgekeken, kan de veiligheid in het gebied worden vergroot en kunnen kosten worden gereduceerd.

Flexibele camera's
Voor situaties waarin sprake is van tijdelijke of zich verplaatsende (ernstige) overlast en criminaliteit heeft de gemeente 20 flexibele camera's beschikbaar, die voor een periode van één dag tot zes maanden kunnen worden ingezet. Zo kunnen we ernstige overlast en criminaliteit aanpakken en de veiligheid verbeteren zonder dat er permanente camera's nodig zijn. Omdat de camera's tijdelijk zijn, blijft de inbreuk op de privacy van buurtbewoners beperkt. Als een situatie langer speelt, kan het flexibel cameratoezicht één keer met maximaal zes maanden worden verlengd.

In 2024 zijn de flexibele camera's ingezet in de wijken:
1. Binnenstad: (Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg): Met de camera's is bijgedragen aan het verminderen van criminaliteit en overlast door o.a. harddrugsgebruikers.
2. Leidsche Rijn: (Veldhuizen, 't Zand): Vanwege hardnekkige jongerenoverlast en drugshandel werden in Veldhuizen camera's geplaatst. De situatie is hierdoor verbeterd. Wel werd een verschuiving van de problematiek waargenomen naar winkelcentrum Mereveldplein. In 't Zand werden de camera's om dezelfde reden ingezet. Hier verdween de overlast na camera-inzet.
3. West: (Timorkade, Kanaalstraat): In de buurt van de Timorkade, waar zogenoemde 'veilige landers' ernstige overlast veroorzaakten, verminderde de criminaliteit na de inzet van camera's en werd de situatie weer beheersbaar. In de Kanaalstraat werden camera's geplaatst vanwege toenemende overlast van jongeren. Ook hier is de situatie verbeterd.
4. Zuid: (Winkelcentrum Lunetten): In Lunetten zijn camera's ingezet vanwege terugkerende overlast door jeugdgroepen. Hierdoor is het veiligheidsgevoel van bewoners en ondernemers in de buurt toegenomen. De camera's hebben hier vooral een preventief effect.
5. Zuidwest: (Strandpaviljoen Rivierenwijk, Kanaleneiland): Ook in Zuidwest zijn flexibele camera's geplaatst vanwege terugkerende overlast die wordt veroorzaakt door jongeren. Dit resulteerde in een afname van verstoringen en een verbeterd gebruik van openbare ruimtes.
6. Overvecht: Vanaf maart 2024 veroorzaakten jeugd en jongvolwassenen overlast in en rond winkelcentrum Overvecht, wat leidde tot grootschalige opstanden en vernielingen tijdens de meivakantie. Bestuurlijke maatregelen zoals gebiedsverboden en cameratoezicht werden ingevoerd, wat voor rust zorgde. Echter, tijdens de jaarwisseling speelde de overlast weer op.

Na de inzet van flexibele camera's langer dan 3 maanden vindt er een korte evaluatie in de wijk plaats. Hierbij zien we een duidelijke afname van overlast en criminaliteit in de periode dat de camera's actief zijn en melden bewoners en ondernemers dat het cameratoezicht bijdraagt aan het gevoel van veiligheid. Ondanks deze positieve effecten moet cameratoezicht niet los worden gezien van andere maatregelen die gericht zijn op het vergroten van de veiligheid in een gebied. In sommige van bovenstaande gebieden is nog steeds aandacht vereist. In de bijlage gaan we uitgebreider in op de genoemde locaties en de effecten van het flexibel cameratoezicht.

Verhuizing cameratoezichtruimte
Zoals gemeld in eerdere raadsbrieven verhuizen een deel van de regionale politiediensten die momenteel gehuisvest zijn in het pand aan de Briljantlaan in de loop van 2025 naar een nieuw politiepand in Hilversum. Vanwege de functionele relatie met o.a. het operationeel centrum (meldkamer politie) en de (multidisciplinaire) crisisruimte verhuist ook Team Technisch Toezicht van de politie en daarmee de cameratoezichtcentrale voor het gemeentelijk openbare orde cameratoezicht mee naar Hilversum.

We verwachten dat de verhuizing in juni 2025 zal worden afgerond. Voor raadsleden die dat op prijs stellen organiseren we in overleg met de griffie na het zomerreces een bezoek aan het operationeel centrum en de nieuwe cameratoezichtruimte in Hilversum.

Verkenning haalbaarheid cameratoezichtruimte in het stadskantoor
De politie en de gemeente hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Uit evaluaties blijkt dat de nadruk bij cameratoezicht voornamelijk ligt op de taken van de politie. De camerabeelden kunnen (en mogen) echter ook voor een bredere focus worden benut. Het verbreden van die focus naar gemeentelijke prioriteiten is - zo bleek uit de laatste evaluatie van het cameratoezicht - nog niet gelukt. De onderzoekers adviseerden een integrale gemeentelijke toezichtcentrale in te richten in het stadskantoor. De verkenning naar de haalbaarheid van die toezichtcentrale, met plek voor de politie én de gemeente voor de lokale inzet, plus een koppeling naar de regionale meldkamer voor toezicht tijdens grootschalige incidenten, verkeert momenteel in een afrondende fase. We verwachten u in de raadsbrief over flexibel cameratoezicht 1 januari 2025 – 30 juni 2025, die we u na het zomerreces zullen sturen nader te kunnen informeren over de onderzoeksresultaten en de wijze waarop we de gemeentelijke prioriteiten kunnen gaan integreren bij cameratoezicht.

Campagne bevorderen privacy bij private camera's
In de raadsbrief van september 2024 hebben we gemeld dat we zijn gestart met voorlichting over rechten en plichten bij privaat cameratoezicht. Hierbij concentreren we ons op inwoners en ondernemers die zelf een camera plaatsen (communicatie gaat over de voorwaarden waaraan moet worden voldaan) en inwoners die zich aangetast voelen in hun privacy door een particuliere camera (communicatie gaat dan over de stappen die kunnen worden ondernomen om dit aan te kaarten en op te lossen). In de wijken bespreken de gebiedsmanagers het onderwerp met bewoners en ondernemers en ook op www.utrecht.nl/camerasenprivacy worden bewoners en ondernemers geïnformeerd. In oktober en november is geadverteerd en zijn de voorlichtingsfilmpjes ook via de wijkkanalen onder de aandacht gebracht. In die periode werd de site door 6775 mensen bezocht. Dat is iets vaker dan bij andere gemeentelijke campagnes. De social media advertising heeft de meeste 'kliks' opgeleverd. Daarom zetten we in 2025 ons budget voornamelijk in op deze kanalen.
We zien dat de kosten voor het uitkijken en verplaatsen van camera's de laatste jaren zijn gestegen, waardoor we vanaf 2025 keuzes zullen moeten maken om binnen het beschikbare budget uit te komen. Deze keuzes werken we momenteel uit. In de raadsbrief 'flexibel cameratoezicht eerste helft 2025' komen we hierop terug.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlage: Inzet flexibel cameratoezicht 2024

Binnenstad

Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg

In de raadsbrief van 12 november ’24 bent u voor het laatst geïnformeerd over het harddrugsverbod en de aanpak van harddrugsgebruikers en verslaafde alcoholisten die overlast veroorzaken rond het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg. Om de veiligheid op deze locaties te verbeteren zijn er verschillende maatregelen getroffen. Het gaat om een breed pakket aan maatregelen vanuit zowel zorg (door mensen richting zorg te leiden), bestuurs- en strafrecht en inzet op (potentiële) hotspotlocaties. Om de aanpak in deze gebieden te ondersteunen zijn er in oktober ’23 en in februari ’24 flexibele camera’s geplaatst bij Park Lepelenburg en aan het Hieronymusplantsoen. Het cameratoezicht bij Park Lepelenburg is in april ’24 met 6 maanden verlengd en liep tot oktober ’24. Het cameratoezicht aan het Hieronymusplantsoen is in augustus ’24 met 6 maanden verlengd, tot februari ’25. De camera’s hebben bijgedragen aan het terugdringen van ernstige overlast en incidenten op deze locaties. Met behulp van de camera’s waren politie en Toezicht & Handhaving beter in staat om op te treden tegen overtredingen en strafbare feiten zoals het dealen van drugs. In de evaluatie van het APV harddrugsverbod is door onderzoekers niet alleen gekeken naar de APV-bepaling, maar ook naar de andere maatregelen zoals de inzet van cameratoezicht. Daaruit blijkt dat de respondenten de inzet van cameratoezicht positief beoordelen.
Ondanks dat het pakket aan maatregelen ervoor zorgt dat de overlast rond het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg beter beheersbaar is, blijven we de integrale aanpak continueren om te voorkomen dat het aantal gebruikers weer toeneemt en daarmee ook het aantal criminaliteits- en overlastincidenten. Dit kan betekenen dat we op enig moment opnieuw camera’s moeten inzetten om de situatie op deze locaties beheersbaar te houden.

Leidsche Rijn

Veldhuizen en ’t Zand

Naar aanleiding van aanhoudende klachten over ernstige overlast veroorzaakt door jeugd en jongvolwassenen in het winkelcentrum De Veldhof in Veldhuizen, is hier een integrale aanpak gestart. De overlast bestond uit rondhangen in auto’s, ongewenst en intimiderend gedrag tegen bezoekers en ondernemers en signalen van drugshandel. Om de aanpak te ondersteunen zijn begin 2024 camera’s geplaatst waardoor de overlast snel verdween. Wel werd een verschuiving van de problematiek waargenomen naar winkelcentrum Mereveldplein. Mede door de nauwe samenwerking tussen de politie, toezicht en handhaving en JoU is de situatie hier momenteel onder controle.
Ter hoogte van hostel Leidsche maan in ’t Zand werd een camera geplaatst vanwege dezelfde problematiek. Ook hier verdween de overlast met het plaatsen van de camera. Omwonenden zijn positief en zouden graag zien dat de camera blijft. De verwachting is echter dat verlenging niet haalbaar is omdat er geen grond (meer) voor is.

West

Omgeving Timorkade

Van juni 2023 tot oktober 2024 veroorzaakte een groep vluchtelingen overlast en criminaliteit in de omgeving van de Timorkade. De overlast omvatte onder andere drugshandel, middelengebruik, intimidatie en vermoedelijke heling van gestolen goederen. Daarnaast werden er berovingen, winkeldiefstallen en babbeltrucs gepleegd, waarbij werd vermoed dat deze groep hierbij betrokken was. Ondernemers en omwonenden voelden zich geïntimideerd door de groep, die de Timorkade als uitvalsbasis had. Ondanks de extra inzet van toezicht en handhaving door de politie, bleven de problemen aanhouden. In april 2024 werd de aanpak uitgebreid met flexibel cameratoezicht, met als doel het toezicht te intensiveren, de pakkans te verhogen en bij te dragen aan het veiligheidsgevoel van bewoners, bezoekers en ondernemers die zich onveilig voelden in het gebied. Deze maatregel resulteerde in een aanzienlijke afname van de problematiek, waarna besloten werd het flexibel cameratoezicht per 1 oktober 2024 te beëindigen. Sindsdien is de overlast niet meer teruggekeerd.

Kanaalstraat

Ook ter hoogte van de J.P. Coenstraat en de Damstraat zijn in april 2024 flexibele camera’s geplaatst. De Kop van Lombok wordt beschouwd als een kwetsbaar gebied, vanwege het hoge aantal incidenten dat daar plaatsvindt. Er wordt overlast veroorzaakt door zowel groepen jongeren als oudere personen, die zich ’s avonds en ’s nachts in wisselende samenstellingen in het gebied

ophouden. De aanwezigheid van diverse eetgelegenheden in de omgeving hebben een aanzuigende werking, daarom staan hier vaste camera's. Omdat de overlast zich uitbreidde naar het plein van het Stadsklooster, gelegen tussen de J.P. Coenstraat en de Kanaalstraat is hier flexibel cameratoezicht ingesteld.
De lopende integrale aanpak in het gebied (programma Kanaalstraat/Damstraat) heeft niet enkel een repressief karakter, maar richt zich ook op het bieden van hulp en zorg aan betrokkenen. Door de uitbreiding van het 'vaste' cameratoezicht met flexibele camera's is er een beter overzicht ontstaan van het volledige probleemgebied en de verschillende groepen die verantwoordelijk zijn voor de overlast. Hierdoor zijn interventies beter op de verschillende groepen afgestemd. Bovendien heeft het cameratoezicht bijgedragen aan een verhoogd veiligheidsgevoel bij zowel ondernemers als buurtbewoners. Gezien de aanzienlijke verbetering van de situatie is besloten de flexibele camera's per 1 oktober 2024 te verwijderen.

Zuid
Winkelcentrum Lunetten
Winkelcentrum Lunetten is een ontmoetingsplek voor zowel jong als oud. Helaas trekt de locatie ook personen die (ernstige) overlast veroorzaken gerelateerd aan drugs- en drankgebruik, en worden er soms misdrijven gepleegd die een aanzienlijke impact hebben op ondernemers, bezoekers en omwonenden. De situatie was een tijdlang onder controle, maar vertoonde een toename in het najaar van 2024. In samenwerking met ondernemers, zorgpartners en de politie wordt geïnvesteerd in het verbeteren van de veiligheid in het gebied. Ondanks deze inspanningen zien we, bij de seizoenswisselingen een stijging van de overlastcijfers. Het tijdelijke cameratoezicht bij winkelcentrum Lunetten was bedoeld ter ondersteuning van de aanpak van deze overlast en heeft bovendien bijgedragen aan het veiligheidsgevoel van omwonenden en ondernemers, die in gesprekken expliciet om cameratoezicht hebben verzocht.

Zuidwest
Strandpaviljoen Rivierenwijk, Kanaleneiland
Het 'Drakenplein' in de Rivierenwijk is een speelplek voor kinderen, gelegen tussen de Grevelingenstraat, de Grebbestraat en de Noordzeestraat. Het plein is ook de locatie van het buurtcentrum 't Strandpaviljoen. Geregeld kampt het gebied met ernstige jeugdoverlast, maar er zijn ook periodes waarin de situatie geruime tijd beheersbaar is. Door zichtbaar aanwezig te zijn in de buurt en in gesprek te blijven met zowel bewoners als jongeren over wat nodig is en daar op in te zetten, wordt gewerkt aan structurele verbetering. Omdat extra toezicht door middel van camera's zichtbaar effect heeft op de mate van overlast die wordt ervaren, vooral tijdens de donkere maanden waarin verstoringen van de openbare orde vaak toenemen, werden hier eind 2024 flexibele camera's geplaatst.
Ook in Kanaleneiland is de aanpak van (ernstige) jeugdoverlast de reden voor de inzet van flexibele camera's. Het gedrag van jeugd(groepen) rond sport- en speelvelden in dit gebied maakt dat de kinderen en jongeren voor wie de plekken zijn bedoeld er geen gebruik meer van durfden te maken. De camera's hebben hier vooral een preventief effect. Momenteel worden de sportvelden op het plantsoen weer gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn. Kinderen spelen, voetballen en skeeleren weer op de plekken, waar eerder vooral werd gecrost met scooters en intimiderend gedrag werd vertoond door hangjeugd. Tegelijkertijd zijn er nu signalen vanuit Kanaleneiland-noord dat veel van de jeugd uit Kanaleneiland-zuid zich nu verzamelt in noord omdat er in zuid meer camera's hangen.

Overvecht
Vanaf maart 2024 is het onrustig in en om het winkelcentrum Overvecht. De onrust wordt veroorzaakt door jeugd en jongvolwassenen die overmatige overlast veroorzaken voor omwonenden, bezoekers en ondernemers in het winkelcentrum en de directe omgeving. In de meivakantie 2024 heeft die spanning geleid tot grootschalige opstanden en vernielingen in en om het winkelcentrum Overvecht. Het gedrag van de jongeren en jongvolwassenen heeft toen geleid tot de inzet van bestuurlijke maatregelen zoals gebiedsverboden en cameratoezicht. Hierna werd het relatief rustig in en om het winkelcentrum, maar tijdens de jaarwisseling namen de overlastproblemen weer toe. Ondanks de extra maatregelen die in het gebied zijn genomen wordt gevreesd voor nieuwe overlast.